T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ

VAROL YAŞAROĞLU'NUN ÇÜRÜK ALİ & MİKROP NECATİ İLE KRAL ŞAKİR MİKROP AVCILARI SERİLERİNİN EĞİTSEL İLETİLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA ERGUN EREN

Tez Danışmanı

PROF. DR. YUSUF AVCI

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ

VAROL YAŞAROĞLU'NUN ÇÜRÜK ALİ & MİKROP NECATİ İLE KRAL ŞAKİR MİKROP AVCILARI SERİLERİNİN EĞİTSEL İLETİLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA ERGUN EREN

Tez Danışmanı
PROF. DR. YUSUF AVCI

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Büşra ERGUN EREN tarafından Prof. Dr. Yusuf AVCI yönetiminde hazırlanan ve **27/01/2023** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan **"Varol Yaşaroğlu'nun Çürük Ali & Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Serilerinin Eğitsel İletiler Bakımından İncelenmesi"** adlı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı'**nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Prof. Dr. Yusuf AVCI (Danışman)	
Doç. Dr. Arzu ÇEVİK	
Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL	

Tez No : 10337609
Tez Savunma Tarihi : 27/01/2023

Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Enstitü Müdürü
../../2023

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesi ’ne uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Büşra ERGUN EREN
27/01/2023

TEŞEKKÜR

Karakter eğitimi, çocukların hayal dünyasına ulaşma ve onlarda istendik davranış özellikleri kazandırma çalışmasıdır. Bu istendik davranış özelliklerinin kazandırılması da çocuklar için önemli bir etkiye sahip olan kitaplar aracılığıyla gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Çocuklar okuduğu kitaplardaki karakterleri kendine rol model olarak almakta ve hayal dünyasında içselleştirmektedir. Kitaplarda yer alacak karakterlerin çocuğa örnek olabilecek nitelikte özellikler göstermesi gerekmektedir. Bu açıdan Koronavirüs döneminde çocuklara ulaşan Varol Yaşaroğlu'nun çocuklara olumlu karakter kazanımı açısından yararlı olacağı düşünülmüştür. Bu çalışma Varol Yaşaroğlu'nun Koronavirüs ile mücadele kapsamında çıkardığı Çürük Ali & Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerindeki karakter özelliklerini ve eğitsel iletileri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmamın tamamlanma sürecinde emeği geçen, beni cesaretlendiren, beni yalnız bırakmayan ve desteğini bir an olsun esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Yusuf Avcı'ya teşekkürlerimi sunarım.

Zorlu ve yoğun çalışma sürecimde bana tüm desteği sağlayan başta ailem olmak üzere sevgili eşime ve tüm sevdiklerime ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Büşra ERGUN EREN

Çanakkale, Ocak, 2023

ÖZET

VAROL YAŞAROĞLU'NUN ÇÜRÜK ALİ & MİKROP NECATİ İLE KRAL ŞAKİR MİKROP AVCILARI SERİLERİNİN EĞİTSEL İLETİLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Büşra ERGUN EREN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Yusuf AVCI
27/01/2023, 225

2019 tarihinden itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs salgını Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkmıştır. 2020 yılında çeşitli ülkelerde görülmeye başlayan bu virüs Dünya Sağlık Örgütü tarafından "Küresel Salgın" olarak ilan edilmiştir. Virüsün yayılmasını azaltmak adına Sağlık Bakanlığı tarafından maske takma, hijyene önem verme ve sosyal mesafeyi koruma çalışmaları yapılmıştır. Varol Yaşaroğlu Koronavirüs salgını kapsamında yapılması gerekenleri karakterler üzerinden işlemiş ve çocuklara salgın sürecinde yazmış olduğu kitaplar aracılığıyla ulaşmıştır. Bu araştırmada Varol Yaşaroğlu'nun Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerini karakter özelliklerinden hareketle eğitsel iletiler açısından incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni, araştırmanın veri analizinde içerik analizi ve veri toplama aracı olarak da doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kişisel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı f(163), toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı f(56), evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı f(12) ve çevreye duyarlık iletisinin dağılımının toplamı f(2) olarak belirlenmiştir. Yaşaroğlu'nun dört kitabında yer alan eğitsel iletilerin dağılımının toplamı ise f(233)'tür. Sonuç olarak yazarın eğitsel iletileri karakterlere yüklediği birtakım özellikler kapsamında vermeyi amaçladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, Karakter, Karakter Özellikleri, Eğitsel İletiler.

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF VAROL YAŞAROĞLU'S ÇÜRÜK ALI & MICROP NECATİ AND KING ŞAKİR MİCROB SHOOTER SERIES IN TERMS OF EDUCATIONAL POSTINGS

Büşra ERGUN EREN
Çanakkale Onsekiz Mart University
School of Graduate Studies
Master of Science Thesis in Animal Science
Department of Turkish and Social Sciences Education
Master Thesis
Advisor: Prof. Dr. Yusuf AVCI
27/01/2023, 225

The coronavirus epidemic, which has affected the whole world since 2019, emerged in Wuhan, China. This virus, which started to be seen in various countries in 2020, has been declared as a "Global Epidemic" by the World Health Organization. In order to reduce the spread of the virus, the Ministry of Health has made efforts to wear masks, attach importance to hygiene and maintain social distance. Varol Yaşaroğlu covered the things to be done within the scope of the coronavirus epidemic through the characters and reached the children through the books he wrote during the epidemic. In this research, it is aimed to examine Varol Yaşaroğlu's series of Rotten Ali and Mikrop Necati and King Şakir Germ Hunters in terms of educational messages based on their character traits. In the research, case study design, which is one of the qualitative research methods, content analysis in the data analysis of the research and document analysis method as the data collection tool were used. As a result of the research, the sum of the distribution of messages supporting personal development was determined as f(163), the sum of the distribution of messages supporting social development was f(56), the sum of the distribution of messages supporting universal development was f(12), and the sum of the distribution of environmental awareness messages was f(2). The sum of the distribution of educational messages in Yaşaroğlu's four books is f(233). As a result, it has been determined that the author aims to give educational messages within the scope of some features that he attributes to the characters.

Keywords: Coronavirus, Character, Character Traits, Educational Messages.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI…….…….. i

ETİK BEYAN……. ii

TEŞEKKÜR ……... iii

ÖZET …….. iv

ABSTRACT ……... v

İÇİNDEKİLER ……... vi

SİMGELER ve KISALTMALAR…….....…….. xi

TABLOLAR DİZİNİ…….. xii

ŞEKİLLER DİZİNİ……..……...…… xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu……. 1

1.2. Problem Cümlesi ve Alt Problemler…… 2

1.2.1. Problem Cümlesi …….. 2

1.2.2. Alt Problemler …….. 2

1.3. Araştırmanın Amacı…… 4

1.4. Araştırmanın Önemi ……... 4

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları …….. 4

1.6. Varsayımlar …… 5

1.7. Tanımlar…….. 5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE 7

2.1. Varol Yaşaroğlu'nun Hayatı ve Eserleri …… 7

2.2. Koronavirüs Salgını ve Gelişimi …… 8

2.2.1. Koronavirüs Salgınının Eğitime Etkisi ……. 9
2.2.2. Koronavirüs Salgınının Çocuk Kitaplarına Etkisi …… 10
2.3. Karakter Kavramı ……... 11
2.4. Karakter Eğitimi ……. 12
2.4.1. Ailede Karakter Eğitimi …… 13
2.4.2. Okulda Karakter Eğitimi ……... 16
2.4.3. Karakter Eğitiminde Rol Model Olarak Öğretmen ……... 17
2.5. Karakter Eğitiminin Önemi …… 19
2.6. Çocuk Kavramı…… 20
2.7. Çocuk Edebiyatı …….. 22
2.7.1. Çocuk Edebiyatının Önemi …… 24
2.7.2. Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken Özellikler …… 26
Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken İçeriksel Özellikler …. 27
Konu ……... 27
Tema (İzlek) ……... 28
Kahramanlar ……... 28
İleti (Mesaj) …… 29
Dil ve Anlatım …… 30
Plan (Kurgu) ……... 31
Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken Biçimsel Özellikler …. 31
Boyut …….. 31
Kapak ……. 32
Ciltleme …….. 33
Kâğıt Cinsi ……. 33
Sayfa Düzeni …….. 34
Harfler …… 34
Resimleme ……. 34
2.8. İleti …….. 35
2.9. İletilerin Sınıflandırılması …….. 34
2.10. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler ……. 36
2.10.1. Doğrudan Aktarılan İletiler ……..... 37
2.10.2. Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler ……..... 37

2.11. Amaçlarına Göre İletiler ……. 38
2.11.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler …….. 38
2.11.2. Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler …… 38
2.11.3. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler…… 39
2.11.4. Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen İletiler …… 39
2.11.5. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler …… 39
2.12. İlgili Araştırmalar ……. 40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 44

3.1. Araştırmanın Modeli …….. 44
3.2. Çalışma Materyali ……..... 44
3.3. Veri Toplama Aracı …… 45
3.4. Verilerin Analizi…….. 45
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik ……... 46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMANIN BULGULARI 47

4.1. Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi …….. 47
4.2. Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi Kitabındaki Bölümler .. 47
4.3. Süt Dişi ……... 47
4.3.1. Süt Dişi Bölümünün Özeti …… 48
4.3.2. Süt Dişi Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri …… 49
4.4. Köpek Dişi …….. 53
4.4.1. Köpek Dişi Bölümünün Özeti …….. 54
4.4.2. Köpek Dişi Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri ….. 55
4.5. 12 Saat …… 58
4.5.1. 12 Saat Bölümünün Özeti ……. 58
4.5.2. 12 Saat Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri ……. 59
4.6. Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Karakterlerin Değerlendirilmesi ……. 61

4.7. Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Eğitsel İletiler ……. 65
4.8. Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler …….. 74
4.9. Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler Kitabındaki Bölümler …… 74
4.10. Temizlik …… 75
4.10.1. Temizlik Bölümünün Özeti …….. 75
4.10.2. Temizlik Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri ….. 76
4.11. Diş Perisi ……... 78
4.11.1. Diş Perisi Bölümünün Özeti …….. 78
4.11.2. Diş Perisi Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri ….. 79
4.12. Bademcik ……... 81
4.12.1. Bademcik Bölümünün Özeti ……. 81
4.12.2. Bademcik Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri …. 83
4.13. Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Karakterlerin Değerlendirilmesi …… 88
4.14. Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Eğitsel İletiler ……. 92
4.15. Kral Şakir Mikrop Avcıları ……... 104
4.15.1. Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitabının Özeti ……. 105
4.15.2. Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitabında Yer Alan Karakterler ve Özellikleri …….. 108
4.15.3. Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitabında Yer Alan Karakterler ve Özelliklerinin Değerlendirilmesi ……... 120
4.15.5. Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitabında Bulunan Eğitsel İletiler …… 129
4.16. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop …… 152
4.16.1. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitabının Özeti ….. 153
4.16.2. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitabında Yer Alan Karakterler ve Özellikleri …….. 156
4.16.3. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitabında Yer Alan Karakterler ve Özelliklerinin Değerlendirilmesi ……... 168

4.16.5. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitabında Bulunan Eğitsel İletiler ……..... 175
4.17. Çürük Ali & Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir Dişi" ve "Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler" Kitaplarındaki Karakterlerin Özellikleri ve Özelliklerinin İfade Ediliş Sayısı ……..... 193
4.18. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitaplarında Ortak Olan Karakterler ve Özelliklerinin İfade Ediliş Sayısı ……... 197
4.19. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitaplarındaki Diğer Karakterlerin Özellikleri ve Özelliklerinin İfade Ediliş Sayısı …… 200
4.20. Varol Yaşaroğlu'nun Çürük Ali & Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitaplarındaki Eğitsel İletilerin Dağılımı …… 203
Çürük Ali ve Mikrop Necati Kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitaplarındaki Kişisel Gelişimi Destekleyen İletilerin Dağılımı …… 203
Çürük Ali ve Mikrop Necati Kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitaplarındaki Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletilerin Dağılımı ……. 206
Çürük Ali ve Mikrop Necati Kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitaplarındaki Evrensel Gelişimi Destekleyen İletilerin Dağılımı …… 208
Çürük Ali ve Mikrop Necati Kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitaplarındaki Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen İletilerin Dağılımı ……... 209

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER 210

5.1. Sonuç ve Tartışma …….. 210
5.2. Öneriler ……... 218
KAYNAKÇA …… 219
ÖZGEÇMİŞ …….. I

SİMGELER VE KISALTMALAR

TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
EBA	Eğitim Biliş Ağı
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
TDÖP	Türkçe Dersi Öğretim Programı
TDK	Türk Dil Kurumu
akt.	Aktaran
çev.	Çeviren
ed.	Editör
s.	Sayfa
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Araştırmada çalışma materyali olarak kullanılan eserlerin yayınevi ve basım tarihleri	45
Tablo 2	Çürük Ali karakterinin değerlendirilmesi	61
Tablo 3	Mikrop Necati karakterinin değerlendirilmesi	62
Tablo 4	Bahar Temizpak karakterinin değerlendirilmesi	63
Tablo 5	Haber Bülteni Spikeri karakterinin değerlendirilmesi	63
Tablo 6	Diş Taşı Rıfkı karakterinin değerlendirilmesi	63
Tablo 7	Bakteri Plakları karakterlerinin değerlendirilmesi	64
Tablo 8	Köpek Dişi karakterinin değerlendirilmesi	64
Tablo 9	Azı Dede karakterinin değerlendirilmesi	64
Tablo 10	Süt Selim karakterinin değerlendirilmesi	65
Tablo 11	Çürük Ali karakterinin değerlendirilmesi	88-89
Tablo 12	Mikrop Necati karakterinin değerlendirilmesi	89-90
Tablo 13	Adam karakterinin değerlendirilmesi	90
Tablo 14	Kadın karakterinin değerlendirilmesi	91
Tablo 15	Mikroplar Alemi karakterlerinin değerlendirilmesi	91
Tablo 16	Çocuğun Annesinin karakterinin değerlendirilmesi	91
Tablo 17	Çocuğun Anneannesinin karakterinin değerlendirilmesi	92
Tablo 18	Akbaba Kürşat karakterinin değerlendirilmesi	120
Tablo 19	Goril Ercan karakterinin değerlendirilmesi	121
Tablo 20	Bekçi karakterinin değerlendirilmesi	121
Tablo 21	Köstebek karakterinin değerlendirilmesi	122
Tablo 22	Buci Buci karakterinin değerlendirilmesi	122
Tablo 23	Anne karakterinin değerlendirilmesi	122
Tablo 24	Peyami dede karakterinin değerlendirilmesi	123
Tablo 25	Baba karakterinin değerlendirilmesi	123
Tablo 26	Fil Necati karakterinin değerlendirilmesi	124
Tablo 27	Canan karakterinin değerlendirilmesi	125
Tablo 28	Berber karakterinin değerlendirilmesi	125

Tablo 29	Kumpir (Çırak) karakterinin değerlendirilmesi	126
Tablo 30	Yetkili karakterinin değerlendirilmesi	126
Tablo 31	Asistan karakterinin değerlendirilmesi	126
Tablo 32	Profesör Mirket karakterinin değerlendirilmesi	127
Tablo 33	Huysuz Cüneyt karakterinin değerlendirilmesi	127-128
Tablo 34	Tanju Ağabey karakterinin değerlendirilmesi	128
Tablo 35	Kral Şakir karakterinin değerlendirilmesi	128
Tablo 36	Kral Şakir karakterinin değerlendirilmesi	168-169
Tablo 37	Necati Ağabey karakterinin değerlendirilmesi	169-170
Tablo 38	Baba karakterinin değerlendirilmesi	170-171
Tablo 39	Mirket Ağabey karakterinin değerlendirilmesi	171-172
Tablo 40	Canan karakterinin değerlendirilmesi	172
Tablo 41	Robot Balıklar karakterlerinin değerlendirilmesi	173
Tablo 42	Tanju Ağabey karakterinin değerlendirilmesi	173
Tablo 43	Deniz Ninesi karakterinin değerlendirilmesi	174
Tablo 44	Büyük Beyaz Köpekbalığı karakterinin değerlendirilmesi	174
Tablo 45	Balıkçı karakterinin değerlendirilmesi	175
Tablo 46	Çürük Ali & Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir Dişi" ve "Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler" kitaplarındaki karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı	193-194
Tablo 47	Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ortak olan karakterler ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı	197-198
Tablo 48	Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarındaki diğer karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı	200-201
Tablo 49	Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki kişisel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı	203
Tablo 50	Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı	206

Tablo 51	Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı	208
Tablo 52	Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki çevre bilincini destekleyen iletilerin dağılımı	209

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi	47
Şekil 2	Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler	74
Şekil 3	Kral Şakir Mikrop Avcıları	104
Şekil 4	Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop	152

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

2019 yılından itibaren tüm dünya ülkeleri olmak üzere bizim ülkemizde de yaşanan Koronavirüs salgını geniş bir kitleye ulaşarak hızla ilerlemiş ve çoğu kişinin virüs salgınına yakalanmasına sebep olmuştur. Hızlı yayılım gösteren bu virüsü Dünya Sağlık Örgütü "Küresel Salgın" olarak ilan etmiştir. Virüsün yayılım hızını yavaşlatmak ve bireyleri salgından korumak amacıyla bazı tedbirler alınmıştır.

Koronavirüs salgınının ilerlemesi ve ölümlerin çoğalması sonucunda sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş ve virüse yakalanan kişilere evde izolasyon süresi verilmiştir. Herkes salgın sürecini evlerde geçirmeye başlamıştır. Virüse yakalanan kişiler evde izolasyon sürecine girmekte ve dışarı çıkması diğer kişiler için risk oluşturduğundan sürekli kontrol edilmekteydi.

Koronavirüs salgınının ilerlemesi sonucunda yüz yüze eğitime ara verilmiş ve öğrenciler uzaktan eğitim çalışmaları kapsamında öğretime devam etmiştir. Beklenilmeyen bir durum olduğu için yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmesi hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından zor bir süreç olmuştur. Çocukların veya gençlerin evlerde eğitim görmesi toplumsallaşma süreçlerini etkilemiş ve onları bireyselleştirmiştir.

Yüz yüze eğitim sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veren eğitimciler uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ile etkileşim haline girmeye çalışmış ve verimli bir ders süreci yaşamak adına ders işlenişine dikkat etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde ekranın başında olan öğrencilere ulaşmak zor bir süreç meydana getirmiştir. Bilgisayar eksikliği olan öğrencilerin derse girememesi, internet alt yapı eksikliği olan evlerde internetin sürekli gidip gelmesi öğrenim sürecini daha da zor bir hale getirmiştir.

Virüsü nasıl anlatacağını bilemeyen aileler, salgın sürecini yaşayan öğrenciler, uzaktan eğitim kapsamında eğitim-öğretimin tüm aşamasını gerçekleştirmeye çalışan öğretmenler ve okul idaresini uzaktan sağlamaya çalışan yöneticiler için zor bir dönem olmuştur.

1.1.Problem Durumu

Karakterler aracılığıyla çocuklara ulaşan yazarlarımızdan biri de Varol Yaşaroğlu'dur. Günümüz Çocuk edebiyatı alanına birçok eser kazandırmıştır. Varol

Yaşaroğlu'nun Koronavirüs döneminde çıkardığı Çürük Ali ve Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir İşi" ile "Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler" kitapları ağız sağlığı ve hijyenin sağlanmasına yönelik olaylar üzerine kuruluyken; Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitapları ise Koronavirüse benzer bir virüsün bulaşarak yayılması ve buna yönelik çözümler üretilmesi üzerine kuruludur. Kitapta Korona adı verilen karakter Çürük Ali ve Mikrop Necati'den biraz uzakta yaşamakta ve onlardan farklı olarak ağızda değil akciğerde yaşamayı sevmektedir. Korona'nın birçok korkusu vardır. Bunlardan biri kitapta geçen Bahar Temizpak' tır. Bunun sebebi Temizpak'ın herkesi Korona'dan nasıl kaçabileceği konusunda bilgilendirmesidir. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ise virüsün ortaya çıkmasıyla birlikte Kral Şakir, Fil Necati, Canan ve Baba Remzi'nin buna yönelik çözümler üretmesi üzerine kuruludur. Görüldüğü üzere Yaşaroğlu karakterler yoluyla çocuklara birçok olumlu davranış özelliği kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda yazarın bu dört kitabının karakter özellikleri ve eğitsel iletiler bakımından araştırılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

1.2. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu bölümde çalışmanın problem cümlesine ve alt problemlerine yer verilmiştir.

1.2.1. Problem Cümlesi

Çalışmanın problem cümlesi "Varol Yaşaroğlu'nun Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerinde bulunan karakterler ve eğitsel iletiler nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

1.2.2. Alt Problemler

Çalışmanın alt problemleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki "Süt Dişi" bölümünde yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?

- Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki “Köpek Dişi” bölümünde yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki “12 Saat” bölümünde yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabında yer alan bölümlerdeki eğitsel iletiler nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler kitabındaki “Temizlik” bölümünde yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler kitabındaki “Diş Perisi” bölümünde yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler kitabındaki “Bademcik” bölümünde yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati ’siz Gülüşler kitabında yer alan bölümlerdeki eğitsel iletiler nelerdir?
- Kral Şakir Mikrop Avcıları kitabında yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Kral Şakir Mikrop Avcıları kitabında bulunan eğitsel iletiler nelerdir?
- Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitabında yer alan karakterler ve özellikleri nelerdir?
- Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitabında bulunan eğitsel iletiler nelerdir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati “Fırçala Dişi Bitir Dişi” ve “Bembeyaz Dişler Necati’ siz Gülüşler” kitaplarındaki karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı nedir?
- Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ortak olan karakterler ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı nedir?
- Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarındaki diğer karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı nedir?
- Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki eğitsel iletilerin dağılımı nedir?

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Varol Yaşaroğlu'nun Koronavirüs döneminde çıkardığı Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerinde yer alan karakterlerin özellikleri ve bu eserlerde bulunan eğitsel iletileri incelemek amaçlanmıştır. Bu dört kitaptaki karakterlerin özellikleri ve özelliklere yönelik ifadeleri tablolar şeklinde belirtilerek değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerinde bulunan karakterler aracılığıyla eğitsel iletileri belirlemek ve bu iletilerin aktarılış şeklini ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Varol Yaşaroğlu, Çocuk edebiyatı alanına önemli eserler kazandırmış bir yazardır. Özellikle Koronavirüs döneminde çıkardığı Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serileri çocuklara olumlu davranış özellikleri kazandıracak eğitsel iletiler bakımından zengin bir içeriğe sahiptir. Yazarın bu dört kitabında kişisel gelişimi destekleyici eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyici eğitsel iletiler, evrensel gelişimi destekleyici eğitsel iletiler ve çevreye duyarlık kapsamında çocuklara olumlu davranış özellikleri kazandıracak iletiler yer almaktadır. Bu sebeple Yaşaroğlu'nun dört kitabını incelemek ve kitaplar içerisindeki eğitsel iletileri belirlemek büyük önem taşımaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Varol Yaşaroğlu'nun Koronavirüs döneminde çıkardığı Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerinde (*Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* yer alan karakterler aracılığıyla eğitsel iletileri belirlemek ve bu iletilerin aktarılış şeklini ortaya koymakla sınırlandırılmıştır.

1.6.Varsayımlar

Çalışmada;

- Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki (Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat) bölümlerinde yer alan karakterler ve özelliklerinin değerlendirme yapılabilmesi açısından yeterli olduğu,
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki (Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat) bölümlerinde bulunan eğitsel iletilerin çocuklara olumlu davranış özelliği kazandırma açısından faydalı olabileceği,
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki (Temizlik, Diş Perisi, Bademcik) bölümlerinde yer alan karakterler ve özelliklerinin değerlendirme yapılabilmesi açısından yeterli olduğu,
- Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki (Temizlik, Diş Perisi, Bademcik) bölümlerinde bulunan eğitsel iletilerin çocuklara olumlu davranış özelliği kazandırma açısından faydalı olabileceği,
- Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında yer alan karakterler ve özelliklerinin değerlendirme yapılabilmesi açısından yeterli olduğu,
- Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında bulunan eğitsel iletilerin çocuklara olumlu davranış özelliği kazandırma açısından faydalı olabileceği varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Çocuk: İki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek olarak tanımlanmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2008: 13).

Çocuk edebiyatı: Çocukların gelişimine, onlardaki duygu, düşünce, hayal ve duyarlılıklarına, zevklerine değinirken eğlenmelerine de katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır (Şirin, 2018: 9).

Karakter: Bireyin kendi kendine egemen olmasını, kendi kendisiyle uyum içinde olmasını, düşünüş ve hareketlerinde tutarlı, sağlam kalabilmesini sağlayan özellikler bütünüdür (TDK, 2022).

Karakter eğitimi: Karakter eğitimi yaygın olarak, öğrencilerde temel etik değerleri anlama, onlara bağlılık ve bu değerlere göre davranma eğilimini geliştirme süreci olarak (Milson ve Ekşi, 2003:100) tanımlanmaktadır.

İleti: Oluşturduğu metnin kurgusu içinde okuyucusuna söz söylemek isteyen yazarın, okuma eyleminin sonunda okurda uyandırmak istediği düşüncedir (Yılmaz, 2016:81).

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

Kuramsal çerçeve kısmında; Varol Yaşaroğlu'nun hayatı ve eserlerine, Koronavirüs salgınına ve etkilerine, karakter kavramına, karakter özelliklerinin incelenmesine, karakter eğitiminin önemine, çocuk edebiyatına ve çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken özelliklere, iletilerin sınıflandırılmasına ve bu konu ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Varol Yaşaroğlu'nun Hayatı ve Eserleri

Bu kısımda Çürük Ali & Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarının yazarı olan Varol Yaşaroğlu'nun hayatına ve eserlerine yer verilmektedir.

İzmir'de 1968 yılında doğan sanatçı Türk animasyon yapımcısı ve karikatüristidir. Yaşam felsefesini "Kendi yarattığımız hayal dünyasında her şeyi değiştirmek mümkün" ifadesi ile belirtmiş ve bu ifadeden yola çıkarak projelerini hayata geçirmiştir.

Karikatür, animasyon ve mizah alanlarını seven sanatçı kendini bu alanlarda geliştirmeye çalışmıştır. Koca Kafalar eğlence programının oluşturulmasında ve uygulanmasında kurucu bir özellik gösteren yazar Grafi2000 animasyon şirketini de kurup ilk Türk çizgi dizisini de hayata geçirmiştir. Berk Tokay ve kardeşi Vural Yaşaroğlu'nun da içinde yer aldığı ekip ile gülüp düşündüren bir felsefe yerine absürt komedi üzerinde durmuş ve bu yönde projeler üretmiştir.

Türkiye'de yetişkinlere yönelik yapılan ilk animasyon dizisi Fırıldak Ailesi'nin de yapımcısı ve oradaki karakterlerin yaratıcısıdır. Yazarın 2 Mayıs 2016 yılında resmiyete döktüğü Kral Şakir çizgi filminin karakterlerini de Berk Tokay ve Haluk Can Dizdaroğlu ile yaratmışlardır.

2017 yılında Kral Şakir serilerini oluşturmaya başlayan yazar günümüzde de bu seriyi çıkarmaya devam etmektedir. Varol Yaşaroğlu'nun yazmış olduğu Kral Şakir kitap serilerinde ise Kral Şakir: Tek Kişilik Dev Orkestra (2017), Kral Şakir 2: Macera Devam Ediyor (2018), Kral Şakir 3: Anlatsam Film Olur (2018), Kral Şakir 4: Hayat Kısa Filler Uçuyor (2018), Kral Şakir 5: Dostum Bu Çok Havalı (2019), Kral Şakir 6: Dürümler Karışık (2019), Kral Şakir 7: Mor Bir Film Gördüm Sanki (2019), Kral Şakir 8: Macera Adası (2020), Kral Şakir 9: Muhtişim Dedektifler (2020), Kral Şakir 10: On Numara Macera

(2021), Kral Şakir 1: Mikrop Avcıları (2021), Kral Şakir 2: Mikrop Avcıları Cumburlop (2021), Kral Şakir 11: Çok Bekledim Seni Yaz Tatili (2022), Kral Şakir 12: Dikkat Kaygan Zemin (2022) kitapları yer almaktadır.

Çürük Ali & Mikrop Necati kitap serilerinde ise Çürük Ali & Mikrop Necati 1: Fırçala Dişi Bitir İşi (2020) ve Çürük Ali & Mikrop Necati 2: Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler (2021) kitapları yer almaktadır. Yazarın bunlar dışında filmografileri, ilk okuma kitap serileri, Kral Şakir'e ait çizgi romanı ve Fırıldak Ailesi romanı bulunmaktadır.

2.2. Koronavirüs Salgını ve Gelişimi

Koronavirüs 2019 yılının sonlarında Çin'in Hubei bölgesinin başkenti Wuhan'da solunum yolu enfeksiyonu gösteren bir grup hastanın incelenmesi sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanmış bir virüstür. Salgın ilk başlarda deniz ürünlerinde ve hayvan pazarlarında bulunanlarda görülse de ilerleyen süreçte Çin Halk Cumhuriyeti'nin diğer eyaletlerine ve oradan da dünya ülkelerine yayılmaya başlamıştır.

2020 yılında çeşitli ülkelerde görülmeye başlayan bu virüsü Dünya Sağlık Örgütü "Küresel Salgın" olarak ilan etmiştir. Pandemi süreci olarak adlandırılan bu dönemde salgının yayılmasını önlemek amacıyla seyahat kısıtlamaları, maske takma zorunluluğu ve bazı ülkelerde sokağa çıkma yasakları getirilmiştir.

Türkiye'de de ilk vakanın tespit edilmesiyle birlikte eğitime ara verilmiş uzaktan eğitime geçilmiştir. Bazı işletmeler geçici olarak kapatılarak sosyal mesafeyi korumak adına önlemler alınmıştır. Bazı ülkelere uçuş yasakları getirilmiş ve dışarıdan gelen vatandaşlarımız geçici süreliğine izole edilmek amacıyla karantinaya alınmıştır.

Bulaşan kişi sayısının ve ölümlerin artması sonucunda sokağa çıkma yasağı ilan edilerek virüsün yayılma hızı azaltılmaya çalışılmıştır. Bu sırada virüsü yok edebilecek çalışmalar yapılmış ve isteğe bağlı aşılanma sürecine geçilmiştir. Vakaların üst düzey artması sonucunda ise hastalığı daha kolay atlatabilmek adına aşılanma süreci zorunlu hale getirilmiştir.

Virüsün yayılmasını azaltmak adına Sağlık Bakanlığı tarafından belirtilen maske takma, hijyene önem verme ve sosyal mesafeyi koruma her defasında dile getirilmiş ve buna yönelik sıkı tedbirler alınmıştır. Yaz mevsimiyle birlikte sıcaklıkların artması sonucunda çoğu kısıtlamalar kademeli olarak kaldırılmaya başlansa da sonbahar mevsimine geçildiğinde virüs vakalarının artmasıyla birlikte tekrar uzaktan çalışma koşullarına ve

uzaktan eğitime geçilmiştir. Mutasyona uğrayan bir virüs olduğu için daha çok kişiye bulaşmış ve hastalığın yayılım hızı artmıştır. Her ne kadar öldürücü özelliği azalmış olsa da çoğu kişiye daha hızlı bulaşması insanları daha çok tedirgin etmiştir. Çoğu insanın ölümüne sebep olan Koronavirüs salgını günümüzde hâlâ etkisini göstermektedir. Her ne kadar mutasyona uğrayıp etkisi azalsa da tam olarak bitmiş bir virüs değildir. Bu sebeple tamamen bitmiş gibi davranıp hayatımıza devam etmemiz aynı gerçekleri bir daha yaşamamıza sebep olabilir. Bu sebeple Sağlık Bakanlığınca belirtilen kurallara uyulması bizlerin sağlıklı kalabilmesi adına önemli bir husustur.

2.2.1. Koronavirüs Salgınının Eğitime Etkisi

Koronavirüs kişilerin yaşam tarzının değişmesine ve gündelik alışkanlıklarının yok olmasına sebep olmuştur. Virüsün ülkemizde görülmeye başlanmasından sonra yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. Alışık olunmayan bir eğitim sistemi olduğu için öğrencilerin uyum sağlama süreci zorlaşmıştır. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı tüm okullarda eğitimde aksamalar olmaması adına derslerin işlenişi planlanmış ve bu süre zarfında öğrencilere kaliteli bir eğitim sistemi uygulanmaya çalışılmıştır.

Çocukların evde eğitim görmesi sosyal aktivitelerinin aksamasına ve bireyselleşmelerine sebep olmuştur. Bu bağlamda salgının öğrenciler üzerindeki etkisinin gözlemlenmesi adına birçok çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmalardan biri de salgın sürecinde 2590 öğrenci ile yapılan ve öğrencilerin salgın sürecinde okula gidememeleri, arkadaşları, öğretmenleri, komşuları ile görüşememeleri sonucundaki duygu durumunu gözlemlemek adına gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada sınıf düzeylerinin farklılaşmasına göre her sınıf düzeyinde ayrı olumsuz duygulara rastlanmıştır. Bu olumsuz duygulardan bazıları öfkeli, huzursuz, endişeli, iştahsızlık, uyku bozukluğu ve keyif alamamadır. Görüldüğü üzere uzaktan eğitim çoğu öğrenci açısından olumsuz duygular meydana getirmektedir (Kara, 2020: 165-174).

Yapılan bir diğer araştırma ise üniversite sınavına girecek olan öğrencilerin Koronavirüs korkusu, sınav kaygısı, stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek adına yapılmıştır. Sınav kaygısı ile koronavirüs salgını arasında pozitif anlamlı ilişki bulunmuş ve kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla bu durumu daha fazla yaşadığı görülmüştür (Babacan, 2022: 84-90).

Koronavirüs döneminde tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da birçok değişim yaşanmıştır. Bu değişimler öğrencileri, öğretmenleri, yöneticileri ve velileri fazlasıyla etkilemiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecini yaşaması hem öğrencilerle olan iletişimini hem de ders işleniş yöntemini değiştirmiştir. Bu süreçte öğretmenler de teknolojik alanda dijitalleşen eğitime ayak uydurmaya başlamıştır. Bu kapsamda eğitimciler ders işlenişini ve ödevlendirme çalışmalarını EBA üzerinden yapmaya başlamıştır. (Kırmızıgül, 2020: 283-289).

Uzaktan eğitim sürecinin verimli olması deneyimli ve donanımlı öğretmenlerin yanı sıra internet erişiminin yeterli olmasına da bağlıdır. Bu süreçte yaşanan öğrenci- öğretmen etkileşiminin az olması, her evde internet alt yapısının sağlanamaması hem yönetici-öğretmen hem de öğretmen-veli iletişiminin az olmasına sebep olmaktadır.

Salgının azalmaya başlamasıyla birlikte okullarda yüz yüze eğitime geçilmiş ve virüsün yayılmaması adına birtakım önlemler alınmıştır. Birçok öğrencinin aynı ortamı paylaşması bu süreçte tehlike yaratacağından öğrencilerin bu konuda doğru bilgilendirilmesi ve hijyen kurallarına dikkat edilmesi eğitimdeki açığı kapatmak adına önemli bir adımdır.

Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlığı yetkilileri Covid-19 salgınında okullarda alınması gereken önlemler rehberini hazırlayarak İl Milli Eğitim Müdürlüklerine göndermiştir. Bu kapsamda sınıfların havalandırılması, maske kullanımı ve mesafe kurallarının uygulanması adına yapılması gerekenler listelenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda yüz yüze eğitimin sağlanabilmesi adına virüs belirtileri gösteren bir öğrencinin tespit edilip evde bu süreci geçirmesine, tüm öğretmenlere aşı zorunluluğu getirilmesine, hijyenin sağlanması adına maske ve dezenfektan desteğinin yapılmasına dikkat edilmiştir.

2.2.2. Koronavirüs Salgınının Çocuk Kitaplarına Etkisi

Koronavirüs salgınının en çok etkilediği alanlardan biri de eğitimdir. Eğitim alanında olumsuz bir durumla karşılaşmamak adına birçok önlem alınmış olsa da pandemi sürecinin uzun olması çoğu bireyde olumsuz duygu ve davranışların görülmesine sebep olmuştur. Bu zor süreçte öğrencilere Koronavirüsü anlatan ve bu konuda onları bilgilendiren kitaplar vasıtasıyla ulaşmak daha mantıklıdır. Bu açıdan kitapta yer alan bir karakterin salgın dönemini yaşaması aynı süreci yaşayan çocuklar açısından örnek teşkil etmektedir. Olayın bu süreçle ilgili olması, karakterlerin buna yönelik seçimi çocuğun o kitabı okuyup kendisiyle özdeşleştirmesi açısından önemli bir durumdur.

Yapılan bir çalışmada Covid-19 salgınını anlatmak ve bu konuda bilgilendirmek amacıyla basılı olarak yayımlanan ve elektronik ortamda bulunan 29 kitap tespit edilmiştir. Salgın ile ilgili bilim adamlarının önerdiği birçok uygulama ve açıklamaya bu kitaplarda yer verildiği görülmüştür. Ayrıca bu kitaplar çocuklarına bu salgın durumunu anlatmada yetersiz hisseden ailelerin de yardım alacağı düzeydedir (Başoğlu, 2022: 129).

Bir başka çalışma da Acil Tıp Uzmanları Derneğinin düzenlediği kişilerin bu süreçte yaşadıklarını anlatan bir öykü yarışması tertip etmesidir. Yarışmada seçilen yazılar "Covid-19 Öyküleri" adı altında kitap haline getirilmiş ve bu sürecin kişide bıraktığı etkileri ölümsüzleştirilmeye çalışılmıştır (Cander ve Yakıncı, 2020).

2.3. Karakter Tanımı

TDK (2022) karakterin tanımını bir bireyi başkalarından ayıran temel belirti, kendine özgü yapı ve davranış biçimlerini belirleyen üstün ana özellik olarak tanımlamıştır. Karakter kavramı bir bireyi diğer bireylerden ayıran kendine özgü özellikleri olan davranış biçimidir.

Karakter özellikleri gösteren birinin normal bir tipten ayrılmasında davranış şekillerinden bir veya birkaçının aşırı abartılmış olması etkili olmaktadır. Maceracı bir kişi normal koşullarda tip özelliği göstermesi gerekirken Kral Şakir karakterinin en kritik noktalarda bile maceracılığı istemesi ve macera olmadığında aşırı üzülmesi onu tip özelliğinden çıkarmakta ve karakter özelliği kazandırmaktadır.

Karakterlerin çoğu davranışı kendine özgüdür ve nasıl bir davranış özelliği göstereceği belli olmamaktadır. Tip özelliği gösteren bireyler ise toplumun her kesiminde karşılaşabileceğimiz klişe tiplerdir. Karakterler ise anlam ve kavramları kendine özgü özellikleri ile yorumlayarak değiştirebilen kişilerdir (Yeşilot, 2013: 18-19).

Bir diğer araştırmacı ise karakterin tanımını güvenilir, dürüst olmak ve çalışkan gibi davranışlarla tanımlamıştır (Demirel, 2009).

Karakterlerin nasıl oluşturulması gerektiği üzerinde duran araştırmalar edebi alanda daha çok var olan kahramanlar üzerinden tanımlamalar yapmakta ve bu şekilde sınıflandırmaları oluşturmaktadır.

Sever (2010:104-105) karakterleri açık, devingen ve durağan olarak sınıflandırmıştır. Bu sınıflamada açık karakter kendisine ait bilgilerin en fazla olduğu karakterdir. Metindeki ana karakter aslında açık karakter özelliği gösteren ana kahramandır. Kapalı karakterler ise

ikincil öneme sahip kişilerdir. Devingen karakterler ise olay içerisinde değişime uğrayan karakterlerdir.

Animasyon alanındaki karakter oluşumunu ise Yeşilot (2000:21-24) görsel, sosyal-kültürel ve psikolojik özellikler olarak sınıflandırmıştır. Görsel özellikler; boy, kilo, saç rengi, cinsiyet, yaş vb. özellikler iken sosyal-kültürel özellikler ise ailesi, doğum yeri, ismi, yaşadığı yer vb. durumları ifade eder. Psikolojik özellik olarak adlandırılan kavramlar ise düşünme yeteneği, başka karakterler hakkındaki düşünceleri, zekâsı ve yeteneğidir. Karakterlerin bu sunuluş şekli onların özelliklerini asıl belirleyen unsurdur. Çünkü bir karakterin sunuluş şekli onun aktif ya da pasif olmasını etkilemektedir. Her araştırmacı karakter tanımını ve oluşum yollarını farklı bir şekilde açıklasa da ortak düşünce karakterin kendine özgü yapısının olduğu ve diğer tiplerden farklı olarak bazı kavramları ve durumları kendisine göre yorumlayabiliyor olmasıdır.

2.4. Karakter Eğitimi

Her toplum kendine özgü bir değer sistemine sahiptir. Değer sistemini aktarmada en önemli yol temel değerleri karakterler ile birleştirerek kazandırmaktır. Bir bireyin karakteri aslında onun bir kişilik özelliğidir. Bu açıdan çocuğun kişisel gelişim dönemlerine dikkat edilmeli ve olumlu kişilik özelliği katacak uygulamalar gerçekleştirilmelidir. Bu uygulamalar aslında kişide oluşturulması hedeflenen değerlerdir.

Çocuk dünyaya iyinin veya kötünün ne olduğunu bilmeden gelir. Çocuğun ailesi, okulu, çevresi, yaşam koşulları değer yargılarını belirlemede bir etkendir. Çocuk etkileşimler sonucu tercihlerinin doğruluğunu veya yanlışlığını öğrenir. Çocuğun bu aşamada yanlış kararlar almaması adına aldığı eğitim çok önemlidir. Aldığı eğitimin kalitesi çocuğun seçimlerinde doğruyu bulmasına katkı sağlamaktadır (Karatay, 2011:1441).

Karakter eğitimi iyi bireyler yetiştirmeyi amaçlamakta ve öğrencilere dürüstlük, sorumluluk, iyilik, yardımseverlik, adalet gibi kişiliğine olumlu yönde katkıda bulunabilecek özellikler katmaktadır. Eğitim ortamlarında kazandırılmaya çalışılan bu özellikler aslında karakter eğitimi ve değerler eğitiminin bütüncül bir birleşimidir.

Karakter eğitimi öğrencilere olumlu kişilik özelliği kazandırmak amacıyla uygulanan bir eğitimdir. Eğitimciler kazandırmak istedikleri değerleri uygun karakter özellikleri ile öğrencilere verebilirler. Bu konuda eğitimcilere düşen sorumluluk bu özellikleri verimli bir şekilde nasıl aktaracağını bilmesidir.

Öğrencilerin en çok vakit geçirip sosyalleşeceği yer okuldur. Okulda verilen eğitim sayesinde öğrenciler değerlerin farkına varabilmektedir. Birey sosyalleşme yoluyla değerleri elde etmektedir. Bu değer aktarımı öğrencilerin karakter gelişimine uygun olarak yapılmalıdır. İyi bir karakter eğitimi öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak yapılan eğitimdir (Karslı 2006:183).

Karakter eğitimine verilen önem okul ortamında karşımıza çıkan ayrıştırma, akran zorbalığı, okul eşyalarına zarar verme, şiddete başvurma, kötü alışkanlıklara başlama gibi olumsuz kişilik özelliklerinin çözümünde de etkili olacaktır. Olumlu bir okul iklimi oluşturmak için öncelikle yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci etkileşimi arttırılmalıdır. İstenmeyen davranışların ortadan kaldırılmasında karakter eğitimine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Olumlu bir okul ikliminin oluşturulması olumlu karakter özelliklerinin de sağlanması adına önemli bir durumdur. Karakter eğitiminde kazandırılması beklenen özellikler okuldaki iklim özelliğinin durumuna göre ayarlanmalıdır.

Karakter eğitiminin, değerler eğitimi ile harmanlanarak verilmesi yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci etkileşimi kapsamında uyumlu bir eğitim ve öğretimin sağlanması adına önemli bir husustur. Öğrencilerin sahip olduğu kişilik özellikleri onların bir kimliği haline geldiği için sosyal ortamdaki davranışlarını da etkilemektedir. Karakter özelliği sadece okuldaki davranış biçimini değil çocuğun çevresiyle olan etkileşimini de etkilemektedir. Bireyin bulunduğu çevreyle olan iletişimi hem ait olma hem de uyum sağlama açısından büyük önem arz etmektedir. Bu bakımdan çocuklara kazandırılacak karakter özelliklerinin birbiriyle uyum içinde olması eğitim, öğretim ve sosyalleşme açısından çocukların ihtiyaçlarını karşılamada büyük öneme sahiptir.

2.4.1. Ailede Karakter Eğitimi

Çocuğun eğitimi ilk önce ailede başlamaktadır. Bu sebeple eğitimin ilk basamağını aile kurumu oluşturmaktadır. Ailenin toplum içerisindeki kuralların özümsetilmesinde, yaygınlaştırılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasındaki rolü büyüktür (Özensel, 2003: 219). Davranışlarımızın seçiminde ve biçimlendirilmesinde ailenin etkisi kaçınılmazdır. İyi veya kötü davranışların seçimi ailenin çocuğun üzerindeki etkisine de bağlı bir durumdur. Çocuğunun gelişim dönemlerine ve kişilik gelişimine dikkat eden ailelerde değer kazanımı daha etkili olmaktadır.

Çocuğun ailedeki konumu onun kişilik gelişiminin ilk basamağıdır. Bireyin kişilik gelişiminin oluşturulmaya başlandığı dönem erken çocukluk dönemidir. Bu dönemde oluşturulmaya başlanan kişilik gelişimi sürekli devam etmektedir. Kişilik gelişiminin ailede yapılanmaya başlaması ailenin ahlak gelişimindeki önemine de işaret etmektedir (Aydın, 2005: 23). Çocuğa aile içerisinde verilen önem, sorumluluklar, saygı, sevgi ve güven gibi unsurlar aidiyet duygusunun gelişiminde büyük öneme sahiptir. Kendisine verilen değeri gören bireyler daha olumlu karakter özellikleri sergilemeye başlarlar. Toplumun bireye olan etkisi aile kurumundan sonra başlamaktadır. Birey yaşadığı toplumu örf ve adetlerden, gelenek ve göreneklerden, toplumca benimsenmiş değer ve tutumlardan öğrenmeye başlar (Ulusoy ve Dilmaç, 2012: 85).

Karakter eğitimi ailede başladığı için ailenin bu konudaki bilgisi oldukça önemlidir. İyi bir karakter gelişiminin sağlanmasında ailenin çocuğunun gelişimsel dönemindeki özelliklerine hâkim olması gerekmektedir. Bilinçli anneler ve babalar karakter eğitiminin gerektirdiği tüm basamakları araştırmalı ve çocuğunun bu basamakları kazanmasında uygulayıcı olmalıdır.

Çocuğun kişilik gelişiminin oluşturulmasına yönelik yapılan çalışmalar değerler eğitimi ve karakter eğitiminin bir parçasıdır. Bu çalışmalar her ne kadar okullarda planlı bir şekilde eğitim-öğretim programları ile yapılsa da ailenin buradaki destekleyici rolü büyük önem taşır. Çocuğun kendini duygusal yönden en rahat hissettiği yer ailesi olduğu için okul aile birliğinin sağlanması karakter eğitiminin sağlıklı olarak yürütülmesini sağlamaktadır (Çelik, 2010: 45).

Karakter eğitiminin aile kurumunda verimli olabilmesi adına Ulusoy, ailelerin çocuklarını yetiştirirken nelere dikkat edilmesi gerektiğini şu sorular üzerinden vermektedir:

1. Çocuklarımızın karakterlerinin menfaatlerine göre şekillenmesini ve değişmesini ister miyiz?
2. Yaşadığımız yer, içinde bulunduğumuz ortam ahlaklı, karakterli ve değerlerine sahip çocuk yetiştirmeye elverişli mi?
3. Çocuklarımızın okulda öğrendiği olumlu davranış ve bilgileri evde pekiştiriyor muyuz?
4. Yoksa okulda öğrenilen olumlu bilgi ve davranışların aksine mi davranıyoruz?
5. Çocuklarıma öğreteceğim değerleri biliyor muyum?
6. Çocuklarımızın önünde yapmamız gereken davranışları yapıyor muyuz?
7. Çocuklarımıza yapıcı öğütler mi veriyoruz, yıkıcı öğütler mi veriyoruz?
8. Çocuklarımızı kolaycılığa mı alıştırıyoruz? Hayatın şartlarına ve gerçeklerine mi alıştırıyoruz? Çocuğumuz işlerini yaparken değerlere uygun davranıyor mu?

9. Çocuğumuzun akademik başarı için doğru yanlış ayırmaksızın her yolu tercih etmesini mi istiyoruz?
10. Çocuklarımızı sorumluluk bilinci ile hareket edecek bireyler olarak mı yetiştiriyoruz?
11. Çocuklarımızı kendi istediğimize göre mi şekillendiriyoruz? Yoksa onların özelliklerini bilip ona göre mi yetiştiriyoruz?
12. Çocuklarımızı toplumdaki kötü davranış ve olaylara karşı ne kadar koruyabiliyoruz?
13. Çocuklarımıza karşı kız-erkek ayrımı yaparak mı? yapmayarak mı davranıyoruz?
14. Çocuklarımıza aşırı korumacı ve müdahaleci davranıp onların özgüvenlerinin gelişmesine engel mi oluyoruz?
15. Çocuklarımız erdemli birey olacak diyebiliyor muyuz?
16. Çocuklarımızın sosyal medya ve internet üzerindeki geçirdiği vaktini kontrol edebiliyor muyuz?
17. Çocuklarımızı gelecekte nasıl bir insan olarak görüyoruz?
18. Barışçıl, demokrat, hümanist, yalan söylemeyen, insancıl, adaletli, kul hakkına riayet edecek çocuklar yetiştirebiliyor muyuz?
19. Evde çocuklarımızı barışçıl, demokrat, hümanist, yalan söylenmeyen, insancıl, adaletli, kul hakkına riayet edilen bir ortamda yetiştirebiliyor muyuz?
20. Çocuklarımızı hiçbir denetim mekanizmasının olmadığı yerlerde de kurallara uyan bireyler olarak yetiştirebiliyor muyuz? (Ulusoy, 2019:182-18, akt. Erkuş, B. 2019: 45).

Görüldüğü üzere ailenin karakter eğitimindeki önemi çok büyüktür. İyi bir karakter eğitiminin verilebilmesinde ailenin bilgisi, donanımı oldukça büyüktür. Aileler iyi bir kişilik özelliğinin kazandırılmasında kendini sürekli olarak geliştirmeli ve çocuğuna örnek olabilecek davranışlar, tutumlar sergilemelidir.

Ebeveynlerin büyüklere gösterdiği saygı ve ilgi, çocuklarına yönelik adil davranışları, çocuklarının haklarına ve onurlarına gösterdiği saygı, çevresindeki kişilere yönelik kibar ve nazik oluşu, toplumsal konulara olan duyarlılığı ve katılımı vb. davranışları çocuklarına rol model olacak ve çocuklarının da bu davranışları sergilemesini sağlayacaktır (Dhall, 2008, akt. Kurtbaş, 2019: 42).

Anne ve babaların kendi yaşam görüşlerine ve tutumlarına göre sergilediği davranış özellikleri bulunmaktadır. Demokratik tutumun hâkim olduğu ailelerde çocuklar sevgi ve hoşgörü içinde yetişmektedirler. Çocuklar bu olumlu davranış özelliklerini kendilerine örnek alarak aile içi iletişimin güçlü olmasını sağlamaktadır. Otoriter tutumun aile içerisinde hâkim olması sonucunda çocuklar iş birliğine önem vermeyen, saygısız, kavgaya eğilimli özellikler göstermektedir. Çocuğuna karşı aşırı korumacı veya düşkün davranış özelliği gösteren aileler baskıcı, reddedici veya ayrımcı davranış özelliğinin sergilemesine sebep olmaktadır.

Cezayı gerektiğinde uygulamayan veya aşırı uygulayan aileler sosyal uyumun bozulmasına, çekingen, şiddete eğilimli, bencil, özgüveni eksik olan davranış özelliklerinin bireyler tarafından kazanılmasına sebep olmaktadır. Ailelerin çocuklara sergilediği davranışlar onları hem sosyal hem de duygusal açıdan etkilemektedir. İlgi ve ihtiyaçlarının karşılandığı, sevilen, ilgi görülen, hoşgörüyle yaklaşılan çocuklar iletişime açık olmakta ve sosyalleşme kapsamında özgüvene hâkim olmaktadır. Bu durum da çocuğu iletişime açık biri haline getirmektedir (Öztürk Samur, A. 2011: 42-43).

Günümüzde yaşanan Koronavirüs salgını insanları bireyselleştirmiş ve toplumsallaşmanın önüne geçmiştir. İnsanlar salgın sürecinde yaşanan sokağa çıkma yasağı veya izolasyon süreçlerinde sürekli yalnızlaşmıştır. Toplumca uyguladığımız günler, mevlitler, eğlenceler, kutlamalar, bayramlaşmalar salgın sürecinde uygulanamamış bu durum akrabalık ilişkilerini, komşulukları olumsuz düzeyde etkilemiştir. Aileler bu süreçte çocuklarına karakter eğitimini kazandırmada zorluk yaşamıştır. Bu kapsamda aileler olumlu davranış özelliği kazandırmak adına çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanmakta ve bu süreci eserler aracılığıyla kolay bir şekilde atlatmaya çalışmaktadır.

2.4.2. Okulda Karakter Eğitimi

Okullardaki karakter eğitiminin sağlanmasında eğitim ve öğretim programları, yönetici-öğretmen iş birliği, okul-aile birliği çok önemlidir. Okul yöneticileri olumlu karakter ediniminde çocuğun gelişimsel özelliklerine dikkat etmelidir. Yöneticilerin karakter gelişimine yönelik takındığı tutum olumlu okul ikliminin oluşmasında etkilidir.

Okulda uygulanan eğitim programları da bu kapsamda çok önemlidir. Eğitim programlarına bakıldığında karakter eğitimine yönelik ayrı bir ünite, alan veya bölüme yer verilmemektedir. Karakter eğitimi daha çok metinlerden hareketle çocuğa temalar üzerinden verilmektedir. Her bir tema aslında çocuğun kazanacağı değerler ve karakterler açısından büyük öneme sahiptir. Çocuk kendini metindeki karakterler ile özdeşleştirerek olumlu veya olumsuz davranış özellikleri edinmektedir. Bu açıdan çocuğa karakter eğitiminin kazandırılması noktasında kılavuzluk edilmelidir.

Çocuğun dolaylı veya doğrudan karakter eğitimini aldığı yer okuldur. Çoğu zamanını okulda geçirdiği için buradaki karakter kazanımına yönelik edinimlerin fazla olması doğaldır. Çocuk burada öğretmeninden veya arkadaşlarından edindiği karakter özelliklerini

kendi içerisinde içselleştirerek kılavuz eşliğinde kendine uygun davranış şeklini belirlemektedir. Burada önemli olan çocuğun istendik davranış şekillerini edinebilmesidir.

Karakter eğitimine verilen önem olumlu okul ikliminin sağlanmasında ön plana çıkmaktadır. Okullarda görülen akran zorbalığı, okul malzemelerine verilen zarar, arkadaşlarına yönelik şiddet gibi olumsuz kişilik özelliklerinin çözümü de yine okuldaki karakter eğitiminin önemine dikkat çekmektedir. Tüm bu olumsuzluklar eğitim aracılığıyla istendik karakter davranışlarına dönüştürülebilir.

Olumlu bir okul ikliminin oluşturulmasında yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci etkileşimi çok önemlidir. Okul aile iş birliğinin sağlanması istenmeyen davranışların ortadan kaldırılmasına yönelik yapılan çalışmalarda belirleyici bir rol almaktadır.

2.4.3. Karakter Eğitiminde Rol Model Olarak Öğretmen

Öğretmenler çocuğun duyuşsal özelliklerine dikkat ederek onların duygu ve düşüncelerinin şekillenmesine rehberlik etmelidir. Çocuğa davranışlarıyla rol ve model olan öğretmenler sevgi ve saygı çerçevesinde çocuğa yaklaştığı zaman olumsuz, istenmeyen davranışların ortadan kaldırılmasında pozitif bir yaklaşım sergilemektedir. Çocuğu inciten, rencide edici olan söz ve davranışlardan kaçınılması olumsuz davranışın çocuk tarafından sorgulamasını ve telafi edilmesini sağlamaktadır.

Öğretmenlerin öğrencilere yönelik olumlu tutumu sınıf ortamının yapısını da etkilemektedir. Sınıf içerisinde yaşanan istenmeyen davranışlar tüm öğrencilerin katılımıyla sorgulanarak bu davranışların çözümüne yönelik fikir alışverişleri yapılabilir. Bu açıdan öğrencilerle iş birliği içerisinde olunması sınıf içerisinde belirlenecek olan kurallarda da etkili olmaktadır. Sınıf kurallarının birlikte belirlenmesi doğru veya yanlış davranış şekillerinin de ayırt edilmesinde büyük öneme sahiptir.

Eğitimciler uygulanan eğitim-öğretim programlarının verimliliğini sağlamak amacıyla üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmelidir. Programda belirtilen amaç ve kazanımlara dikkat edilerek karakter eğitimi kazandırılmalıdır. Karakter eğitimini ayrı bir alan olarak değil diğer derslerle ilişkilendirerek bütüncül bir şekilde kazandırmalıdır. Programın değer kazanımına yönelik olan hedeflerini hayata geçirmelidir.

Sınıf içerisinde öğrenciye uygulanacak olan davranış şekli çocuğun özgüven kazanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Sınıf ortamında öğrenciye söz hakkı verilmesi, savunduğu fikri rahat bir şekilde ifade etmesinin sağlanması, sınıfta her bir öğrencinin

sorumluluğunun olması, saygılı bir tartışma ortamının oluşturulması öğretmene düşen sorumluluklardandır. Öğrenciye verilen değerin hissettirilmesi sınıf ortamında verimli bir eğitim ve öğretimin sürecinin yaşanmasını sağlamaktadır.

Eğitimciler, öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerilerini kullanarak kendilerine uygun davranış şekillerini belirlemelerinde oldukça etkilidir. Çocuk kendine uygun olan davranış şeklini belirleyecek ve toplumda bu rolü üstlenecektir. Çocuğun istendik davranış özelliği göstermesi ona rol model olan öğretmenin rehberliği ile doğru orantılıdır.

Öğrenciler istendik davranışlar sergilediğinde bu davranışı gösterdiği için olumlu dönütler verilmelidir. Öğrencinin istendik davranışına yönelik yapılan onaylama veya teşekkür bu olumlu davranışın devamının sağlanmasında büyük bir etkendir. Sınıf ortamında istendik davranışların ödüllendirilmesi diğer öğrencilerin bu olumlu davranışları sergilemesi adına önemli bir dönüttür.

Karakter eğitimi çalışmalarının yürütülmesi kapsamında özellikle Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerine yönelik etkinlikler ve kazanım çalışmaları öğrencilerin Türkçe dersindeki başarısını arttırmaya yöneliktir. Bunun yanında öğrencilere metinler aracılığıyla kazandırılmaya çalışılan olumlu davranış özellikleri çocukların Türkçe dersini bilgi ve uygulamalar ışığında özümsemesini sağlamaktadır.

Karakter eğitiminin kazandırılmasına yönelik metinler çocukların kendine uygun karakterler ile karşılaşması ve kendi davranış şeklini oluşturması açısından önemli bir durumdur. Bu kapsamda olumlu davranış özelliği kazandıracak ürünlerin seçimi çocukların istendik davranış özelliği kazanması açısından büyük öneme sahiptir. Türkçe öğretmenlerinin çocukların gelişim özelliklerine ve ilgi alanlarına yönelik uygun metin seçimi öğrencilerin Türkçe dersindeki başarısının yanında kendi davranış özelliklerini de geliştirmesi açısından büyük öneme sahiptir.

Karakter eğitiminin kazandırılması aşamasında seçilecek bir metnin zengin karakter içeriğine sahip olmasının yanında öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını da karşılıyor olabilmesi gerekmektedir.

2.5. Karakter Eğitiminin Önemi

Eğitim sistemimizin temel amacı yetkinlik ve değerler ile bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir (MEB, 2018). Görüldüğü üzere değerlerimizin ve yetkinliklerimizin birbiriyle uyum içerisinde olması eğitim sistemimizin amacının gerçekleşmesi aşamasında önemli bir durumdur. Bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılması değerlerin eğitim ortamında harmanlanmasıyla sağlanmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programında karakter eğitimine yönelik ayrı bölüm yer almasa da buna yönelik ifadeler çoğunluktadır. Bu ifadeler Türkçe Dersi Öğretim Programının amaçları içerisinde yer almaktadır. Karakter eğitimine yönelik bu ifadeyi 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) kapsamında öğretim programlarının amaçlarının altında yer alan 2. maddede "İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak" kısmında görmekteyiz (MEB, 2018: 2). Görüldüğü üzere kazandırılmak istenen davranış özelliklerine programdaki amaçlar içerisinde yer verilerek karakter eğitiminin önemine dikkat çekilmiştir.

Karakter eğitiminin sağlanmasında ailelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Karakter eğitimi ilk olarak ev ortamında şekillenmeye başladığı için çocuğun bu davranışları kazanacağı ilk ortam da burası olmaktadır. Ona en yakın araştırma alanı aile ortamı olduğu için buradaki davranış özelliklerine daha çok dikkat etmektedir. Bu yüzden aile bireyleri ile olan iletişimi, ailedeki yeri ve önemi çocuklar açısından büyük öneme sahiptir.

Aileler çocuklarının olumlu davranış özellikleri kazanması aşamasında bazı sorumluluklar üstlenmelidir. Çocuklarının gelişim dönemine ve bu dönemdeki davranış değişikliklerine dikkat etmelidir. Örneğin okulöncesi dönemde kazandırılmaya başlanan arkadaş edinebilme, iş birliği yapabilme, ev işlerinde yardımcı olabilme, sorumluluk alabilme, oyuncaklarını paylaşabilme gibi davranış özellikleri çocuğun yaş aralığına bağlı olarak gelişmektedir. Her yaş düzeyine uygun davranış özellikleri farklılık göstermektedir. Bu sebeple aileler çocuklarıyla geçirdiği zaman diliminde gösterdiği davranış şekillerine daha çok dikkat etmelidir.

Öğretim programlarının uygulanmasında rol alan eğitimcilere de önemli görevler düşmektedir. Eğitimciler öğretim programındaki amaçları yerine getirmek ve karakter eğitimi kazandırmak için gereken unsurları kendisine örnek alarak uygulamalıdır (Ekşi, 2003).

Karakter eğitimi ayrı bir alan olarak görülmeyip diğer derslerle bütünleştirilerek kazandırılmaya çalışılmalıdır. Ancak bu şekilde olumlu bir sınıf ortamı oluşturulmuş olunacaktır. İstendik karakter özelliklerinin benimsetilmesinde eğitimcilerin de öğrencilere rol model olması gerekmektedir. Ailede başlayan kişilik oluşumunun okulda devam etmesi bireyin sürekli çevresiyle etkileşim içinde olduğunun bir göstergesidir. Çocuğun çevresiyle olan bu etkileşimi karakter özelliğinin şekillenmesinde de önemli bir etkendir

2.6. Çocuk Kavramı

Çocuk edebiyatında üzerinde durulacak temel kavram çocuk olduğu için bu kavrama yönelik açıklamalar ve tanımlamalar çocuk edebiyatının şekillenmesini sağlamaktadır. Bu sebeple Çocuk edebiyatını ele almak için öncelikle "çocuk" kavramı üzerinde durmak ve bu kavramı açıklamak gerekmektedir. Çocuğa göreliğin bilincine varıldığı andan itibaren bu kavrama yönelik farklı tanımlar yapılmıştır. Çocuk kavramına yönelik yapılan bu tanımlar şunlardır:

Türkçe sözlükte "Küçük yaştaki erkek veya kız; soy bakımından oğul veya kız, evlat; bebeklik ile erginlik arasında gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak" (TDK, 2022) şeklinde tanımlanmıştır.

İki araştırmacı ise çocuğu iki yaşından ergenliğe kadar büyüme dönemi içerisinde bulunan insan yavrusu, henüz ergenliğe geçmemiş kız ve erkek olarak tanımlamışlardır (Yalçın ve Aytaş, 2014: 13).

Bir diğer araştırmacı ise çocuğu bebeklik döneminin bitişiyle, ergenlik döneminin başladığı zaman diliminde fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan ilerleme gösteren ve bu açıdan kendine göre dünya kuran kişiler olarak tanımlamıştır (Demirel, 2010:1).

Arıcı (2016: 1)'ya göre çocuk; meraklı ve bilgi edinmeye bağlı, kişiye göre gelişim özellikleri olan ilgileri ve algıları kapsamında etki gösteren bir yapıya sahiptir.

Çocuk, kendine özgü algıları olan yaşadığı dünyayı kendi bakış açısına göre değerlendiren ve dilsel, sosyal, ruhsal yetileri henüz gelişmemiş ya da yetişkinlerin dünyasıyla örtüşmeyen bir varlıktır (Dilidüzgün, 2009: 39).

Çocuğun dünyası bir yetişkinin dünyasından farklıdır. Çocuk bir yetişkin gibi düşünemez ve davranamaz. Çocuğun kendine göre bir mantığı ve düşünce biçimi vardır. Onun dünyası karmaşık ve geniştir. Bu bağlamda çocuk ilgi ve ihtiyaçlarına göre birey olarak geliştirilebilir ve toplumda ona göre bir yer edinebilir.

Çocuğun tanımlanması ve sınırlarının bilinmesi çocuğa görelik açısından büyük öneme sahiptir. Çocuk kavramına yönelik yapılan tanımlamalara bakıldığında çocuğun doğasını anlamak ve gelişim özelliklerinin bilincine varmak onun fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan yetişkinlerden ayrıldığını ve kendine özgü düşünme biçimi olduğunu göstermektedir.

Doğumla beraber bebeği etkileyen ilişkilerin çerçevesi genişler ve aile içinde anne gibi tek bir kişiyi kapsayan yapıdan anneyi de içine alan baba, kardeş, hala, amca gibi daha geniş bir yapıya geçilmektedir. Bu ilişkiler çerçevesinde her birey aslında kendi benliğini, kişiliğini oluşturmaktadır (Cüceloğlu, 2004: 57).

Her çocuk farklı davranış biçimine sahiptir. Çocuğun yöneleceği alanlar onun duygu, düşünce ve hayal dünyasını değiştirmekte ve onun yaşam biçimini etkilemektedir. Bu kapsamda çocuğa kılavuzluk edecek sanat ve edebiyat ürünlerinin bilişsel, sosyal ve ahlaki yönden onların gelişimlerini sağlayabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Özellikle edebiyat ürünleri çocuğun iç dünyasına hitap etmekte ve onun hayal dünyasını zenginleştirmektedir. Bu bağlamda çocuğun yararlanacağı edebiyat ürünleri onun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte çocuğa görelik ilkesine bağlı olmalıdır.

Çocuklara yönelik hazırlanacak ürünler çocukların davranış özelliklerini etkileme ve davranışlarını şekillendirme açısından büyük öneme sahiptir. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan ürünlerin varlığı çocuğun davranışlarını kontrol edebilme ve şekillendirme açısından çocuğa görelik ilkesine bağlı olmalıdır. Bu kapsamda ailede, okulda kazandırılmak istenen olumlu davranış özellikleri bu çocuk edebiyatı ürünleri ile kazandırılabilmektedir.

Edebi ürünler bu bağlamda çocuğa farklı bakış açıları kazandırmakta ve onun yaşam biçimini etkilemektedir. Çocuk edebi ürünler aracılığıyla farklı uyarıcılarla karşılaşmakta ve kendini bilişsel ve duyuşsal olarak geliştirmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı konu, içerik ve biçim olarak çocuğu temel almakta ve çocuğun dikkat, duygu, düşünce, hayal dünyasını yansıtmaktadır.

2.7. Çocuk Edebiyatı

Edebiyat kişilerin duygularına dil aracılığıyla seslenen onlardaki duygu, düşünce ve hayal dünyasını açığa çıkaran bir alandır. Bu alan kişinin duygu dünyasını açığa çıkarırken dilin bütün olanaklarından yararlanmaktadır. Bu bağlamda edebiyat bireyin duygu ve düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilme sanatıdır (Kavaklı, 2019: 10).

Yetişkinlere yönelik olan edebiyat anlayışı çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etmediği için çocuğu temel alan ve çocuğa özgü olan bir alana ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda çocuk edebiyatı adı verilen yeni bir alan meydana gelmiştir. Bu alanın edebiyat ile iç içe mi yoksa ayrı bir alan mı olacağı ise araştırmacılar tarafından tartışılır bir durum meydana getirmiştir.

Çocuklara verilen önemin artmasıyla birlikte onlara özgü bir edebiyat anlayışı oluşmaya başlamıştır. Çocuk edebiyatı şeklinde ifade edilen bu alan literatürde farklı şekilde tanımlanmıştır. Çocuk edebiyatı 2-14 yaş aralığındaki çocukların ihtiyaçlarına cevap veren bir alan şeklinde ifade edilmiştir (Gürel, 2001: 204-205).

Çocuk edebiyatı erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini içine alan çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştirerek beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı şeklinde tanımlanmıştır (Sever, 2008: 17).

Çocuk edebiyatı, sınırları uçsuz bucaksız olan çocuk ve çocuğun dünyası olan çocuklara yönelik edebiyat değeri taşıyan ürünlerin oluşturduğu geçiş dönemi edebiyatıdır (Şirin, 2012:32).

Çocuk bir yetişkinden farklı algılama düzeyine ve gelişim özelliğine sahiptir. Bunun fark edilmesinden itibaren çocuklara yönelik farklı bir edebiyat karşımıza çıkmaktadır. Çocukla bir yetişkini birbirinden ayıran algı düzeyi ve dil özellikleri, çocuğa görelik ve çocuk gerçekliğini içeren bir edebiyat alanına yön verilmeye başlanmıştır (Şirin, 2019:28).

Çocuk edebiyatı, edebiyatın bir parçası olarak çocuğun gelişiminde büyük bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda çocuk edebiyatı sorgulamayan, düşünmeyen insanlar yerine sorgulayan, duyumsayan, düşünen insanların yetiştirilmesini sağlayan bir çabanın ürünüdür. Bu sebeple dil ve resmin anlatım imkânlarıyla çocuklara ulaşacak olan sanatçıların çocuk edebiyatı adına çocuklar için bazı sorumluluklar üstlenmesi gerekir (Sever, 2010, 24).

Bu kapsamda çocuk edebiyatını Bilkan (2005: 7) çocuklar için yazılmış eserler veya çocukça yazılmış çocuk ruhunu taşıyan eserlerin oluşturduğu bir edebiyat olarak ifade etmektedir.

Batı'da 16. yüzyıldan itibaren çıkmaya başlayan çocuk kavramı, çocuk ve çocukluğa eğilme çocuk edebiyatı alanının gündeme gelmesine sebep olmuştur. Bu edebiyatla ilgili hiçbir yazılı belge yoktu. Çocukluğun nerede başlayıp nerede bittiği hakkında bir bilgi yer almıyordu. Bizde 19. yüzyılın sonuna kadar çocuklar için yazılmış bir Türkçe edebiyat kitabı daha yazılmamıştı. Modern Çocuk edebiyatının Şinasi'nin La Fontaine'den Kurt ile Kuzu fablı (1856) ve Ahmet Lutfi'nin Daniel Defoe'nun Robenson Hikâyesi (1864) çevirileriyle başladığını savunanlar oldu (Şirin, 2016: 16).

Çocuk edebiyatı teriminin Türkçede ne zaman kullanılmaya başladığı tespit edilememiştir. Şimdiye kadar yapılan araştırmalara bakıldığında Ali Nusret'in (1874-1912) Şûrâ'yı Ümmet gazetesinde (1908) çocuk ve edebiyat ilişkisini konu alan bir yazı yazdığı bilinmektedir (Demiray, 1958: 90). Sâtı Bey ise (1880-1969) Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası'nda "edebiyat-ı etfal" terimini etraflıca açıklamıştı. Ali Ulvi (Elöve)'nin (1881-1975) Çocuklarımıza Neşideler (1912) kitabının ön sözündeki yazısı da Çocuk edebiyatının açıklanmasında önemli bir gelişmedir (Şirin, 2016: 21).

Çocuk edebiyatı kavramı, okuyucusu çocuk olan ve çocuklarca okunan bir edebiyatı çağrıştırmaktadır. Yapılan edebiyatın okuru ise çocukla sınırlı değildir. Edebiyatın gücü okurunu da belirlemektedir. Edebiyatın oluşumu için gerekli olan içerik, biçim ve öz, çocuk edebiyatı için de gerekli unsurlardır. Çocuk edebiyatı, edebiyatın taşıdığı her niteliği bünyesinde barındırmakla birlikte eğitici yönüyle de öne çıkan bir sanat dalıdır (Şimşek, 2014: 15).

Modern çocuk edebiyatında üç temel kavram yer almaktadır. Bunlar: "Çocuk bakışı", "çocuğa göre'lik" ve "çocuk gerçekliği" dir. Bu üç kavram, çocuklar için yapılacak edebiyatın ölçütlerini oluşturmaktadır. Çocuk gerçekliği, çocukların gerçekmiş gibi karşılandıkları fakat nesnel olmayan karşılama farklarının yakalanmasıdır (Dilidüzgün, 1996: 83). Çocuğa görelik ve çocuk gerçekliği ise çocuk edebiyatı ürünlerinin oluşturulurken içerik, tasarım ve eğitsel özelliklerin hedef kitlesi olan çocuğa göre oluşturulmasıdır.

Çocuklar için yazılmış edebiyat ürünleri içerdiği konu ve olay çerçevesinde çocukların ruhunu yansıtan özellikler taşımaktadır. Bu eserlerde çocuğu eğlendiren bir sanat anlayışını da görmek mümkündür. Çocukları eğlendirirken hayal dünyalarını geliştirme ve farklı bakış açıları kazandırma aşamasında çocuğun dünyasına seslenmektedir.

Her sanat dalında olduğu gibi çocuk edebiyatında da ulaşılmak istenen bir hedef kitle yer almaktadır. Çocuk edebiyatı da bu kapsamda çocuğa ve çocuğun dünyasına yönelik ürünlerle doğrudan çocuğa ulaşmak istemektedir.

Çocuğa neyin doğru neyin yanlış olduğunu oyunlar aracılığıyla aktarmaya çalışan bir alandır. Bu şekilde çocuğa olumlu davranış özellikleri kazandırma ve eğitsel birikimi oluşturma çabası çocuk edebiyatının özellikle çocuklara hitap eden bir alan olduğunun göstergesidir.

Çocuk edebiyatı, üzerinde önemle durulması gereken bir alandır. Özellikle çocuğa göre oluşturulmuş eserlerin varlığı gelecek kuşaklara aktarım sağlayacak çocukların eğitilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Çocuğun iyi bir şekilde yetiştirilmesi kendinden sonraki kuşaklara da örnek olma açısından çocuk edebiyatının önemine dikkat çekmektedir.

2.7.1. Çocuk Edebiyatının Önemi

Çocuğa verilen önem arttıkça Çocuk edebiyatı yükselmeye başlamıştır. Çocuk edebiyatını, edebiyat alanından ayıran temel özellik çocuk kavramına yüklenen önem olduğu için çocuk merkezli anlatım ön plana çıkmaktadır. Çocuk edebiyatına yönelik hazırlanan eserler bireylerin duygu ve düşüncelerinin gelişmesinin yanı sıra onlara farklı bakış açıları da kazandırmaktadır. Eserler oluşturulurken "çocuğa görelik" ve "çocuk gerçekliği" unsurlarına dikkat edilmesi onlarda bilişsel, duyuşsal ve ahlaki özelliklerin kazandırılması açısından önemli bir durumdur. Nitelikli bir çocuk edebiyatı ürünü çocuğa farklı bakış açıları kazandırarak karşılaştığı sorunlara farklı çözüm önerileri getirmesini ve sorun çözme becerisini geliştirmesini sağlamaktadır.

İpek (2019:10) çocuk edebiyatının önemiyle ilgili görüşünü şu şekilde belirtmektedir: Çocuk edebiyatı, kişiye yol gösterirken bu süreç içerisinde birçok değer kazanımını edinmesini istemektedir. Böylece bireyin okuyup bilgi sahibi olduğu şeyler bir süre sonra başka birileriyle paylaşma duygusunu meydana getirecektir. Çocuk bu aşamada sosyalleşmekte ve çevresiyle etkileşime girmektedir. Çevresine öğrendiklerini aktaran bireylerin dil gelişimi artacak ve kelime hazinesi gelişecektir.

Anlamanın en önemli unsurlarından biri gözlem yapmadır. Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren çevresinde olup bitenleri gözlemektedir. Bu gözlemler ilk başta çocuğun dil gelişiminde oldukça önemlidir. Çocuk edebiyatı ürünleri bu aşamada yazılı eserler ile dil kullanımına aracılık ettiği için çocuğun dil gelişiminde büyük öneme sahiptir. Bu kapsamda

çocuk ne kadar çok dili geliştirecek ortam olursa o kadar çok dil öğreniminden yararlanmaktadır. Çocuk edebiyatı bu aşamada dil öğreniminin yanında okuma öğrenimi konusunda da aktif rol oynamaktadır. Çocuk edebiyatına yönelik niteliklerin geliştirilmesi sonucunda çocuklara özel ders kitaplarından başlanmak üzere her türlü yardımcı kaynak ve materyalde çocukların gelişim düzeyleri ve anlama-algılama durumları göz önünde bulundurulmaya başlandı. Okuma etkinliklerinin çeşitlendirilmesi konusundaki fikirler neticesinde buna yönelik uygulamalara geçildi. Tüm bu aşamaları gerçekleşmesini sağlayan unsur da çocuk edebiyatı olmuştur (Aytaş, 2003: 157-158).

Çocuk edebiyatı çocuk ve çocukluk kavramları arasında kalmayan çocuğa kendini ve dünyayı tanımayı sağlayan, çevresindekileri anlamlandırma olanağı sunan okuma kültürünün önemli bir kaynağıdır. Çocuk edebiyatı, çocuğun edebiyatla tanışmasını sağlayan ve günlük kullanılan dilden farklı bir anadille etkileşimini sağlayan bir işleve sahiptir. Çocuğa dil ve kişilik gelişiminin yanı sıra bilişsel ve sosyal gelişim gibi eğitsel özellikler yanında duygu ve düşüncelerle de çocuğun dünyasını zenginleştirmektedir (Şirin, 2016: 30).

Küçük yaşlardan itibaren çocuklara verilen eğitimin gelişimi çocuğun fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimiyle de bağlantılıdır. Bu sebeple eğitime katkısı olan çocuk edebiyatı eserlerinin çocuğun belirtilen bu gelişim alanlarını geliştirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda gelişim alanlarını geliştirirken yapılacaklar planlanmalı ve uygulamaya geçilmelidir (Yalçın ve Aytaş, 2016: 14).

Çocuk edebiyatı eserleri çocuğun dünyasıyla iletişime geçerek kendi yarattığı kişiyle bağ kurmasını sağlamaktadır. Eserlerde yer alan kahramanların gösterdiği davranış özellikleri çocuğun kendi davranış özelliklerini irdelemesinde son derece önemlidir. Eserdeki kişilerin gösterdiği mücadeleci olma, pes etmeme, sorgulama, başarma, araştırma gibi davranış özellikleri çocuğun birçok bilişsel ve duyuşsal beceri kazanmasında etkili olmaktadır. Böylece farklı karakter özellikleri ile karşılaşmakta ve farklı deneyimler elde etmektedir. Günlük hayatta karşılaştığı sorunların çözümünü bir başka kişide görüp o sorunla mücadele edebilme gücünü kendinde görebilmektedir. Bu sebeple çocuk edebiyatı ürünleri çocuğu gerçek hayatla bağdaştırmalı ve toplumsal özelliklerin kazandırılması sağlanmalıdır.

2.7.2. Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken Özellikler

Çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken ilkelerden biri olan çocuğa görelik kavramı çocuğun gelişimine, yaşına, ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun özelliklerin dikkate alınarak onun duygularına, düşüncelerine, merakına hitap etmektedir. Böylece onun anlayabileceği sadelikte eserler ortaya koymaktadır.

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğa düşünme ve sorgulama becerisi kazandıran, okuma alışkanlığı edinmesine katkı sağlayan, toplumda karşılaşabileceğimiz kişilik özellikleri ile çocuğu buluşturan ve çocuğun toplumla özdeşleşmesini sağlayan yapıtlardır. Bu yapıtlar oluşturulurken çocuğa görelik ve çocuk gerçekliği unsurlarına dikkat edilmektedir.

Çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken ilkelerden biri olan çocuğa görelik çocuğun gelişim özelliklerine, yaşına, ilgi ve ihtiyaçlarına dikkat edilerek onun duygu, düşünce ve hayal dünyasına seslenilmesi sonucu eserlerin oluşturulmasıdır.

Çocuğa görelik, çocuğun düş gücüne seslenerek onun rahat ve keyifli bir şekilde okuyup anlam kurabileceği ve ilgi duyacağı konuların işlendiği eserlerde onun duygu ve düşüncelerini temel alan olay, kurgu ve işlenişin sade bir şekilde olduğu dikkat dağıtan unsurlardan arınmış bir şekilde eserlerin oluşturulduğu önemli bir unsurdur (Yurttaş, 1997: 56).

Çocuk gerçekliği ise gelişim özelliklerini ve öğrenme gereksinimlerini bilmeyi ve nitelikli uyarıcılarla yanıtlama içerisinde olmayı ifade eden bir ilkedir (Canlı, 2015: 112).

Her çocuğun kendine özgü bir hayal dünyası bulunmaktadır. Çocuklar kendi hayal evrenini kendi ilgi ve isteklerine göre şekillendirmektedirler. Burada önemli olan eserlerin oluşturulurken çocuğa özgü konuların, olayların ve resimlemelerin yer almasıdır.

Çocuk okuduğu kitaptaki karakterlerle bir hayal yolculuğuna çıkmaktadır. Kitaptaki olay veya karakterde kendine özgü özellikleri keşfeden çocuk kitapta aktarılmak istenen olumlu davranış özelliklerini ve iletiyi daha net bir şekilde anlamlandırabilmektedir. Çocuklara yönelik oluşturulan eserlerin çocuk gerçekliğine uygun hale getirilmesi çocuğa verilmek istenen iletinin net bir şekilde aktarılmasını sağlamaktadır. Böylelikle çocuğun okuma isteği ve kitaplarla olan etkileşimi artmaya başlayacaktır.

Çocuk edebiyatı alanında verilen eserler sadece metin düzeyinde veya eğitimsel düzeyde özellikler göstermemektedir. Kitabın içsel ve dışsal özelliklerinin sağlanmasında birden fazla unsur yer almaktadır. Birden fazla unsurun bir araya getirilmesiyle içerik ve biçim yönünden bir düzen sağlanmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2016: 17).

Çocuğa yönelik hazırlanan eserler içerik ve biçim yönünden birtakım özelliklere sahiptir. Bu özelliklere dikkat edilerek oluşturulan yapıtlar çocuğun anlama düzeyi ve ilgisini arttırmaktadır. Çocukların bu ilgi ve anlama düzeyinin süreklilik göstermesinde eserlerdeki biçim ve içerik özelliklerinin taşıyacağı birtakım ölçütler yer almaktadır. Bu ölçütler zaman içerisinde bazı araştırmacıların bu konuyla ilgili yaptıkları çalışmalar sonucunda çocuk edebiyatının temel ilkeleri olarak belirlenmiştir. Bu sebeple çocuk edebiyatının temel ilkeleri biçim ve içerik olmak üzere iki ana başlıkta incelenmeye çalışılmıştır.

Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken İçeriksel Özellikler

Çocuk edebiyatı eserleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken özelliklerden biri de içeriksel yapıdır. Eserde aktarılmak istenen iletinin sağlıklı bir şekilde çocuğa ulaşmasında içeriksel özelliklerin birbiriyle uyum içerisinde olmasına bağlıdır. Çocuk yapıtlarında bulunması gereken içeriksel özellikler şunlardır; konu, tema, kahramanlar, dil ve anlatım, ileti ve plandır. Bu özellikler aşağıda ifade edilmektedir.

Konu

Konu eserde yer verilmesi gereken ana özelliklerden biridir. Konu yazarın düşünüşü, duygu dünyası ve yaşamının bir parçasıdır. Çocuk kitaplarında anlatılmak isteneni çocuğa ulaştırmada önemli bir özelliktedir. Konuların çocuk gerçekliğine ve çocuk dünyasına uygun olması aktarılmak istenen iletinin anlamlandırılmasında etkilidir.

Nitelikli bir çocuk edebiyatı eserinin konu ve tema bakımından birbirini destekler nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Konu ve tema bütünlüğünün sağlanması aktarılmak istenen iletinin çocuğa ulaştırılmasında önemli göreve sahiptir. Karatay (2011:97)'ın belirttiği üzere çocuk kitaplarında tema konu ilişkisi güçlü olmalıdır. Fakat tema, konunun önüne geçmemelidir. Konular akla ve mantığa uygun, inandırıcı özellikte bir olay örgüsü içinde gerçekleşmelidir.

Yalçın ve Aytaş (2016: 88)' a göre çocuk kitaplarının konuları, çocuğun güncel hayatını yansıtacak şekilde, gerçeğe uygun olmalı ve eserlerde çocuğun yaşadığı ortamın gerçekliğine uygun mesajlar aktarılmalıdır.

Çocuk edebiyatı eserlerindeki konunun çocuk gerçekliğine uygun olması çocuğun çevresindeki olayları daha iyi algılamasında ve anlamlandırmasında etkili olmaktadır. Çevresindeki olaylardan hareketle oluşturulan eserlerdeki inandırıcılık özelliği çocukların gerçeklik algısı açısından önemli bir etkendir. Bu sebeple seçilecek konuların çocuğun ilgilerine ve beklentilerine yönelik olmasına dikkat edilmelidir. Konular çocukların yaşına, gelişim özelliklerine, ilgilerine dikkat edilerek oluşturulduğunda çocuğun merak duygusu ve okuma isteği artmaktadır.

Tema (İzlek)

Eserlerde verilmek istenen ana iletiye tema denmektedir. Tema aslında yazarın o eseri oluştururken onu yazma sebebini ifade etmektedir. Yazar okuyucuya aktarmak istediği iletiyi konu aracılığıyla aktarabilmektedir. Bu kapsamda konu temaya göre daha yüzeysel bir anlamı içermektedir. Oluşturulan temalar çocukların anlayacağı düzeyde açık bir şekilde oluşturulmalıdır.

Yazarın eserinde belirtmeye çalıştığı temel duygu ve düşüncelere, ana eğilimlere tema denmektedir. Yetişkinlere yönelik hazırlanan eserlerde olduğu gibi çocuklar için yazılan eserlerde de temanın çocuğun anlayacağı şekilde açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Temanın belirsiz veya değişik yorumlara açık olması çocukları kararsızlaştırmaktadır (Oğuzkan, 2010, s. 375).

Çocuk edebiyatı eserlerinin yazınla ilgili kısmında kurguyla oluşturulan temanın bireye özgü duyguları çocuklara aktarıp yaşatarak; onlarda düşünmeyi, barışı, dostluğu, çalışkanlığı, güven duygusunu geliştirebilmeyi sağlamalıdır (Sever, 2013: 129).

Çocuk edebiyatının eğiticilik özelliğini ortaya çıkaran temaların çocuğa evrensel ahlaki doğruları aktaracak biçimde onun kişilik ve kimliğini oluşturacak özelliğe sahip olması gerekmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2016:85).

Kahramanlar

Çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulurken çocuğun kendisiyle bağ kuracağı ve onu olumlu yönde etkileyeceği karakterlere ihtiyaç duymaktadır. Bu sebeple karakterlerin çocukların ilgi duyacağı özellikte geliştirilmesi özdeşim kurmaları açısından önemlidir.

Çocuk edebiyatında karakterler açık karakter ve kapalı karakter olmak üzere iki başlıkta toplanmaktadır. Çocuk edebiyatı ürünlerinde yer alan açık karakter okuyucunun özdeşim kuracağı özellikte yapılandırılmıştır. Açık karakter çocukların kafalarını karıştırmamak adına birden fazla sayıda olmamaktadır. Çocuğun açık karakterle karşılaştırma yapabileceği kapalı karakterlere de eserlerde yer verilmektedir. Bu açıdan yazar iletmek istediği mesajı bu açık ve kapalı karakterler aracılığıyla vermektedir. Öykü boyunca değişim gösteren karaktere devingen; inandırıcı olmasına rağmen değişmeyen karaktere ise durağan denilmektedir (Sever, 2019: 104-105).

Yazarlar eserlerini oluştururken kahramanları farklı yollarla tanıtabilmektedir. Yazarlar hitap ettikleri kitle, aktardıkları tema ve vermek istedikleri iletiye göre bu yollara başvurabilirler (Oğuzkan, 2010: 377). Seçilen kahramanlar çocuğun gerçekliğine uygun olup kendi kişilik özellikleriyle bağdaştırılabilir olmalıdır. Çocuğun yaşı ve gelişim düzeyi dikkate alınarak karakter seçiminin yapılması çocukta ilgi oluşturacağından o eserin okunurluğunu arttırmaktadır.

Çocuk kitaplarındaki kahramanlar çocukların davranışlarını ve gelişimini olumlu yönde etkileyecek özellikte olmalıdır. Seçilen karakterlerin iyiyi ve doğruyu göstermesi, evrensel ve ahlaki değerleri yansıtması çocukların karakter özelliğini geliştirmek açısından büyük öneme sahiptir. Ayrıca çocuklar kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kuracakları için karakterlerin çocuk seçilmesi de o eserin okunurluğunu arttırmaktadır.

İleti (Mesaj)

İleti, yazarın okuyucuya iletmek istediği temel düşünceyi ifade etmektedir. Yazarlar çocuklara iletmek istediği mesajı açık ve anlaşılır şekilde vermelidir. Yazarın okurla paylaşmak istediği bu düşünce ileti kavramını oluşturmaktadır. Sever (2010: 131)' in belirttiği üzere ileti, yazarın okurla paylaşmak istediği ana düşünceyi ifade etmektedir. Öğretici metinlerde yazarın savunduğu, vermek istediği düşünce biçimi şeklinde de belirtilmektedir.

Çocuklar iletiler aracılığıyla kendilerine uygun bir düşünce sistemi oluştururlar. Bu düşünce sistemi aracılığıyla çocuklar yaratıcı, yansıtıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilmektedirler. Çocuğa göreliğe uygun oluşturulan bu iletiler çocuğun duygu ve düşünce evreninin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çocuk bu iletiler aracılığıyla kendi

düşünce evrenini geliştirerek hayata farklı açılardan bakmayı öğrenecektir (Yeniçeri, 2018: 15).

Demirel (2011: 56)'e göre çocuk edebiyatı ürünlerinde aranan eğitsel iletileri şu şekilde ifade etmektedir:

- Çocuk yanlış yargılara, şiddete veya çıkarcılığa yöneltilmemelidir.
- Oluşturulan kitaplarda uslu çocuk olma, hata yapmama, yaramazlığın kötü sonuçlarını açıklama gibi unsurlar üzerinde durulmamalıdır.
- İletiler vasıtasıyla ırkçılık, düşmanlık gibi olumsuz duygular aktarılmamalıdır.

Dil ve Anlatım

Oluşturulan eserlerin dil ve anlatım yönünden çocuğa uygun özellikler barındırmasında kitapta belirtilen karakter özelliklerini doğrudan aktarması, verilmek istenen mesajın net olması gibi unsurlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Çocuğun çevresinde karşılaştığı kelimelere yer verilmesi anlamlandırma sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktadır. Çocuğun anlamını bilmediği kelimeler veya uzun cümleler ile karşılaşması onun algılama sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple uzun ve devrik cümleler yerine çocuğun daha kolay anlayabileceği ifadelere ve anlatıma yer verilmelidir.

Çocuğun çevresiyle olan iletişimi ve etkileşimi dil aracılığıyla oluşmaktadır. Çocuklar ancak dil aracılığıyla sağlıklı bir iletişim süreci gerçekleştirmektedirler. Çocukların dil ve anlatım becerilerinin gelişmesinde yazarların ortaya koyduğu edebi ürünlerin etkisi kaçınılmazdır. Sever (2008: 145)'in belirttiği üzere çocuk kitapları, anadilin söz varlığını çocuklara tanıtarak, dilin anlatım özelliklerini örneklendiren basılı ilk özgün modellerdir.

Çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla çocuklara kazandırılması gereken niteliklerden biri de dil sevgisinin aşılanmasıdır. Çocuğun gelişim özellikleri ve ilgileri kapsamında kazandırılması gereken dil ve anlatım özellikleri çocukların algılama düzeyini arttırmakta ve okudukları esere anlatım zenginliği katmaktadır. Karagöz (2017: 219)'ün belirttiği üzere çocuk edebiyatı eserleri Türkçenin anlatım zenginliğini göstermek, çocuğun dil evreninin gelişmesini sağlamak gibi niteliklere önem vermelidir.

Plan (Kurgu)

Yazarların eserlerini oluştururken konu, tema, olay ve kahramanın bir bütün şeklinde çocuk kitabında yer verilmesine özen gösterilmelidir. İyi bir planın göstergesi yazarın duygu ve düşüncelerinin bir olay çerçevesinde uyum içerisinde gerçekleşmesidir. Özenle hazırlanmış bir eserde plan çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. İyi bir plan yazarın aktarmak istediği düşünceleri olay, tema ve kahramanlar çerçevesinde çocuğun anlayabileceği düzeyde gerçekleştirmesine bağlıdır.

Oğuzkan (2013: 373)'a göre dikkatle hazırlanmış bir planda eserin ana fikrinin açık ve net bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Planlanmış bir eserde olaylar ve kahramanlar ayrıntılar içinde kaybolmaz. Ayrıca bu tür eserlerde gereksiz betimlemelere, konuşmalara yer verilmez.

Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken Biçimsel Özellikler

Çocuğun kendine yönelik oluşturulan eserler ile etkileşim haline girebilmesi için bu çocuk edebiyatı ürünlerinin dış yapı bakımından bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çocuk yapıtlarında bulunması gereken dış yapı özellikleri; boyut, kapak, cilt, kâğıt cinsi, sayfa düzeni, harfler ve resimlemeden oluşmaktadır. Bu özellikler aşağıda ifade edilmektedir.

Boyut

Çocuk kitaplarının boyutu çocuğun kolaylıkla taşıyabileceği düzeyde olmalıdır. Sever (2004:15) Genellikle 3-6 yaş grubundaki çocuklar değişik boyutlara sahip kitapları karıştırmaktan ve onların sayfalarını çevirmekten hoşlandıklarını belirtmektedir.

Oğuzkan (2010: 371) çocuk yayınlarında boyutların içerikle uygunluk göstermesi istenmektedir. Çocuklar her yaş düzeyinde farklı büyüklükte ve ağırlıkta olan kitapları tercih etmektedirler. Bu sebeple değişik büyüklükteki kitapları okumaktan ve onları karıştırmaktan zevk almaktadırlar. Ayrıca kitaplar hacim ve ağırlık bakımından kolay taşınmaya ve kullanmaya elverişli olmalıdır. Çocuk kitaplarının 16X23 cm boyutunda olmasının normal sayıldığını ifade etmektedir.

Ana sınıflarındaki kitaplar A4 (21x29) boyutunda diğer sınıflarda ise B5 (14x21) boyutunda olabilmektedir. Hacim ve ağırlık bakımından çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır (Güleryüz, 2006:160).

Kitabın boyutu çocuğun rahatça etkileşim içinde olabileceği şekilde oluşturulmalıdır. Genişlik bakımından da kitabın iki kapağı açıldığında çocuğun kucak boyutundan büyük olmamasına özen gösterilmelidir (Şimşek, 2016, s. 94).

Kapak

Çocuk bir kitap hakkındaki izlenimlerini kapak tasarımına göre yapmaktadır. Kapak tasarımındaki özen çocuğun merak duygusu ön plana çıkarmakta ve okuma isteği yaratmaktadır. Ayrıca kitap tasarımının çocukta estetik zevk ve haz uyandırması gerekmektedir. Kapağın üzerindeki görseller çocuğun hayal gücünü ortaya çıkaracak nitelikte olmalıdır.

Karatay (2011: 90)' ın belirttiği üzere çocuğu kitaba yaklaştıran ilk şey kitabın kapak tasarımıdır. Kitabın kapağında kullanılan yazı ve resimler eser içeriği hakkında çocukta merak uyandırmalıdır. Kullanılan kapağın cinsi karton olmalı ve kolay kırılmamalıdır. Kapak yazı ve görselleri net bir şekilde yansıtabilecek özellikte olmalıdır.

Kitabın ön ve arka kapağı bir bütünlüğü oluşturacak şekilde olmalıdır. Kitabın kapak resmi çocuğun düşünce dünyasını harekete geçirecek düzeye sahip olmalıdır. Kapağın tasarımı kitabın içeriğine dair merak uyandırmalıdır. Çocuk metnin içeriğine yönelik önceden düşsel bir hazırlık yapmalıdır (Sever, 2004: 14-15).

Eserin biçimsel özelliği oluşturulurken kullanılan görseller eserde belirtilen konu, olay, ana fikirle ilgili ipucu barındırmalı ve onda heyecan, istek uyandırmalıdır (Karatay, 2016: 95).

Kitabın kapağında kullanılan renkler, resimler sanatçı duyarlılığı ile hazırlanarak çocukta estetik zevk uyandıracak şekilde olmalıdır. Kapaklarda süsleme ve kabartmanın olması kitabın çekiciliğini arttırabilmektedir. Kitap kapağı sağlam, çabuk yıpranmayacak biçimde olmalı ve yıpranmayı önlemek amacıyla laklama işlemi yapılmalıdır. Kitabın forma sayısı uygun ise sırt kısmına kitap bilgileri işlenmeli; kitabın adı, yazarı, yayınevi belirtilerek kitaba kolayca ulaşım sağlanabilmektedir. Bu uygulama çocukların kütüphane oluşturma alışkanlığını da destekler niteliktedir (Aydın ve Uzun, 2020: 321-322).

Ciltleme

Kitap kapağının çocuklar için sağlam olması tek başına yeterli bir durum değildir. Ciltleme yöntemi de bu konuda dikkat edilmesi gereken bir özelliktir. Sağlam bir ciltlemenin olması da dayanıklılık açısından önemli bir durumdur. İplik dikiş metodu ve tutkalın bir arada kullanılması sağlamlılık açısından küçük sınıflarda daha çok tercih edilen bir yöntemdir. Bu bakımdan tel dikiş veya yapıştırmanın kullanılması kitapların dağılma olasılığını arttırdığı için tercih edilen bir metot olmamalıdır.

Çer (2016: 94) dikişsiz ve ciltsiz kitapların çabuk dağıldığını bu durumun çocuklar üzerinde ilgisizlik yaratacağını ifade etmektedir. Çocuklar üzerinde kitaplık kurma alışkanlığını zedeleyebilecek bir duruma sebep olabileceğini ifade etmektedir.

Şimşek (2016: 95)'e göre kaliteli bir ciltlemenin olması kitabın uzun süre kullanılmasını sağlamaktadır. Bu aşamada kitap cildi kolay açılmalı ve bir destek olmadan düz bir şekilde okunabilmelidir. Araştırmacı üç tür ciltlemenin varlığına değinmektedir. Bunlar; sicimle ciltleme, tel zımba ile ciltleme ve kitap formlarının tutkallama tekniği ile oluşturulmasıdır. Bu aşamada tutkallama tekniği sağlamlılık açısından tercih edilen bir yöntemdir.

Kâğıt Cinsi

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıdın cinsi ve kalitesi o kitabın okunabilirliğini etkilemektedir. Kitaplarda birinci sınıf hamurdan yapılan, dayanıklı ve gözü yormayan bir kâğıt türü tercih edilmelidir. Kitaplarda birinci hamur kâğıt kullanılması çocukların rahat bir şekilde kitap okumasını sağlamakta ve göz sağlığını korumaktadır.

Kıbrıs (2010: 40) kitaptaki sayfaların kolay açılabilmesi, cilt, tutkal ve dikişin sağlam olması gerektiğini belirtmektedir. Bu açıdan çocuğun kitap okurken ışığı yansıtmamak adına ikinci hamur kâğıt kullanılmasını veya daha az parlak birinci hamur kâğıdın kullanılmasını önermektedir.

Oğuzkan (2010: 372) çocuk kitaplarında kullanılan kâğıdın mat yani parlak olmayan bir kâğıttan tercih edilmesinin yanında dayanıklı ve kaliteli de olması gerektiğini de ifade etmektedir.

Kullanılan kâğıdın kırışmayan, yırtılmayan bir yapıda olması kitabın kullanışlılığı açısından önemli bir durumdur. Kâğıdın arka sayfadaki resim ve yazıyı göstermemesi çocuğun rahat bir şekilde kitap okuyabilmesini sağlamaktadır.

Sayfa Düzeni

Sayfa düzeni kitabın niteliğini belirleyen önemli ölçütlerden biridir. Kitaptaki resimlerin yazılar ile uyumlu olması gerekmektedir. Karatay (2011: 88)'ın belirttiği üzere eserlerde yer alan resimler metnin yukarısında veya aşağısında yer almalıdır. Ancak bazı durumlarda resim ayrı sayfalara gelecek şekilde yerleştirilmektedir. Bunun sebebi asıl iletilmek istenen resmin ve yazının bir bütün şekilde verilmesini sağlamaktır. Böyle bir durumda resmin ve metnin okunmaya engel yaratmayacak şekilde zıt renklerle verilmelidir.

Sayfa düzeni çocukta okumayı engelleyen durumların ortadan kaldırılmasında önemli bir etkendir. Bitişen ve sıkışan harflerin olması satırların takip edilmesini zorlaştırmaktadır. Metnin kısa ve öz olması çocukların algılama düzeyi açısından önemlidir.

Harfler

Çocuk kitaplarında kullanılan harflerin boyutu ve karakteri okunabilirlik açısından son derece önemlidir. Çocukların kitap okurken gözlerini yormayacak boyutta harflere yer verilmelidir. Özellikle seçilecek harflerin boyutu çocuğun yaş seviyesine uygun olmalıdır.

Metinde kullanılan harflerin boyutu birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinde 12 puntodan az olmamalıdır. Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinde ise 10 puntoluk harflerin kullanılabileceği ifade edilmektedir (Oğuzkan, 2010: 372).

Resimleme

Çocuk kitapları oluşturulurken resim ve yazı bütünlüğünün sağlanması gerekmektedir. Okumayı bilmeyen çocuklar öncelikle resimlere dikkat etmektedir. Resimlere bakarak kitap hakkında çıkarım yapmaya çalışmaktadırlar. Kitaplarda yer alan resimlerin anlatılan konuyla ilgili olması çocuğun dikkatinin dağılmamasını sağlamaktadır.

Resimlerin sanatçı duyarlığı hazırlanması estetiksel anlamda kitabın okunurluğunu arttırmaktadır. Bu sebeple resimler üretilirken çocuk ruhunun ve duyarlılığının göz önüne alınması gerekmektedir.

Bir başka araştırmacımız resimli kitapların çocuğun eser içeriğini anlamasını kolaylaştırdığını, resimlerin kendine özgü dili aracılığıyla kavranan içeriğin unutulmadığını ve resimlerin estetik duyguyu geliştirdiğini ifade etmektedir (Kaya, 2007: 422).

Çocukların görsel algılarını geliştirebilmek için kitaplarda verilen kahramanların fiziki özellikleri belirtilen kişilik özelliklerine uygun biçimde çizilmelidir. Kahramanların baskın özellikleri, yaşadıkları ruhsal durumları ve geçirdikleri değişimleri çocuklar tarafından algılanabilmelidir (Sever, 2003: 191).

Çocuklar kitaplarda ilk önce resimlere ve çizimlere dikkat etmekte ve kitaplardaki resimler aracılığıyla hayal dünyasını zenginleştirmektedir. Bu sebeple sanatçıların resimli kitaplardaki estetiksel özelliğe dikkat etmeleri gerekmektedir. Çer (2016: 107) 'in belirttiği üzere çocuk kitaplarındaki en önemli özellik estetik değeridir. Resim dünyası değer oluşturmayan, renklerin birbirine karıştığı, desen yanlışlıklarının olduğu, özensiz, tekdüze resimlerin yer aldığı kitaplar öğrencilerle buluşturulmamalıdır.

2.8. İleti

Yazarın bir amaca yönelik duygu ve düşüncelerini okura kazandırmak için ortaya koyduğu ana düşünce ileti olarak ifade edilmektedir. İleti; yazarın seçilen bir konunun üzerinde durmak, söz söylemek amacıyla okura iletmek istediği düşünce ya da temel görüşe verilen addır (Akbayır, 2007: 223).

İletilerin okuyuculara aktarılmasında iletişim sürecinin etkisi kaçınılmazdır. İletişim sürecinin oluşmasını sağlayan kaynak, mesaj, dil, kanal, alıcı ve dönüt ögeleri yazınsal iletişimi meydana getirmektedir. Okurla duygu ve düşüncelerini paylaşmak isteyen yazar bir kaynak görevini üstlenmektedir. Mesaj, yazarın okura iletmek istediği, paylaştığı temel düşüncedir. Kaynak tarafından aktarılan iletilerin karşılandığı ögeye ise alıcı denilmektedir. Kanal, iletişimin sağlanması amacıyla kullanılan yolu ifade etmektedir. Burada kanal olarak ifade edilen öge yazarın oluşturduğu edebi eserlerdir. Geri bildirim okuyucu tarafından iletiye verilen dönütün tümünü ifade etmektedir. Geri bildirim iletişim sürecinin gerçekleşmesinde önemi bir ögedir. Okuyucunun iletiyi tam olarak alıp almadığını, iletiyi özümseyip yaşantı haline getirip getirmediğini anlamak adına geri bildirime ihtiyaç

duyulmaktadır. İletişim sürecinin sağlanmasında çevre faktörü de önemli bir yere sahiptir. İletilmek istenen mesajların doğru kişiler tarafından okunmasında çevre faktörü etkili olmaktadır (Kıran ve Kıran, 2006: 82).

Çocuk kitaplarında verilmek istenen iletiler çocuklarda olumlu davranış özelliği kazandırma açısından son derece önemlidir. İletilerin sağlıklı bir şekilde çocuğa ulaştırılmasında içerik özelliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Yazar iletileri oluştururken kişisel gelişimi destekleyici, paylaşmayı ve özverili olmayı geliştirici, köklerine bağlı kalmayı, dürüst ve saygılı olmayı destekleyen konulara yer vermelidir.

Yazınsal veya öğretici nitelikli yapıtların kendine özgü farklı aktarım biçimleri olmaktadır. Yazınsal yapıtlardaki iletiler öğretici yapıtlarda olduğu gibi okuyucuya açıkça verilmemektedir. Yazınsal nitelikli yapıtların asıl amacı öğretmekten çok insana ve yaşama dair duyarlık oluşturmaktır (Sever, 2012: 145).

Çocuklara aktarılmak istenen iletilerde şu özelliklere dikkat edilmesi gerekmektedir:

- İletiler çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerini destekleyici nitelikte olmalıdır.
- İletiler çocuğun gelişim dönemleri dikkate alınarak verilmelidir.
- İletişim kurmanın önemine dikkat çekilerek empati, etkili iletişim ve demokratik çözüm yollarının kullanılmasının gerekliliği hissettirilmelidir.
- Çocuklara güzel duygu ve düşünceleri aktaran iletiler verilmelidir.
- Duygusal çöküntü yaşatacak iletilere yer verilmemelidir.
- Okuduğunu sorgulayan, irdeleyen, anlam ilişkisi kuran ve çıkarımlarda bulunan bireylerin yetiştirilmesine yönelik iletiler kullanılmalıdır.
- Okuduğu kitaba eleştirel bir gözle bakabilmelidir.
- Yazar tarafından verilmek istenen mesaj çocuklara sezdirilmelidir (Kaya, 2007: 117-122 akt. Durdu, 2019: 31).

2.9. İletilerin Sınıflandırılması

İletiler sunuluş biçimlerine ve amaçlarına göre farklı şekilde sınıflandırılmıştır. Sunuluş biçimlerine göre iletiler doğrudan ve dolaylı yoldan aktarılan iletiler olarak ikiye ayrılırken; amaçlarına göre iletiler ise kişisel gelişimi destekleyen, toplumsal gelişimi destekleyen, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen, çevre bilincini destekleyen ve

evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler olarak beş grupta toplanmaktadır. Bu sınıflandırmalarla ilgili açıklamalar aşağıda belirtilmiştir.

2.10. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

Eğitsel iletilerin içerik özellikleri kadar bu iletilerin aktarılış biçimleri de önemlidir. Sunuluş biçimlerine göre iletiler; doğrudan aktarılan iletiler ve dolaylı yoldan aktarılan iletiler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Öğretici kitapların temeli çocuklara bilgi aktarmayı sağlamaktır. Bu nedenle bu tür kitaplardaki ileti aktarımları doğrudan yapılmaktadır. Bazı kitaplar ise yazınsal yönü güçlü olan kitaplardır. Bu tür kitaplarda düşünme, duyma, sezme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bundan dolayı bu kitaplardaki iletilerin okura aktarılması dolaylı bir aktarım yoluyla gerçekleşmektedir (Sever, 2013: 140).

2.10.1. Doğrudan Aktarılan İletiler

Bilgilendirici, öğretici amaçla yazılan her metin türü iletilerini okurlarına doğrudan aktarmaktadır. Öğreticilik özelliği olan bu eserlerde yazar iletisini aracı kullanmadan doğrudan vermektedir. Sever (2013: 134) çalışmasında doğrudan aktarılan iletilerin çocuklara bilgi aktarmayı amaçladığını ve sadece öğreticilik boyutunu ele alan kitaplardaki iletileri kapsadığını belirtmektedir. Bu kitaplarda yer alan iletiler doğrudan okuyucuya aktarıldığı için okurun kendisinin keşfedemediği bilgiyi anlamlandırmada zorluk yaşadığını ve o kitaptan zevk alamadığını belirtmektedir.

2.10.2. Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler

Yazınsal nitelikli edebi eserlerde yazar vermek istediği iletiyi yazının bir bölümüne veya tamamına yaymaktadır. Dolaylı aktarımın uygulandığı eserler genellikle kurmacanın hâkim olduğu eserlerdir. Bu tür eserler okuyucunun ilgisini çekmekte ve merak uyandırarak çocuklarda keşfetme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Okur burada kendi sezgisi yoluyla çıkarımlar yapan okuru ön plana çıkarmaktadır.

2.11. Amaçlarına Göre İletiler

Yazarlar duygu ve düşünceleri çerçevesinde aktardıkları iletiler kapsamında okurun kazanmasını istediği amaçları bulunmaktadır. Eserlerde bu amaçlar bazen doğrudan verilebildiği gibi bazen de örtük şekilde verilebilmektedir.

2.11.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler

Kişisel gelişimi destekleyici iletiler çocuk edebiyatı ürünlerinde daha fazla kullanılmaktadır. Bunun sebebi çocuğun o kitapta yer alan kahramanın yerine kendisini koyarak ona uygun davranış özellikleri göstermeye başlamasından kaynaklanmaktadır. Çocuğun davranışlarının şekillenmesinde yazarların oluşturdukları karakterlerin etkisi kaçınılmazdır. Bu sebeple yazarlar çocuğun kişisel gelişimine katkı sağlayacak nitelikteki karakterlere yer vermelidir.

Erken yaşta oluşmaya başlayan kişilik özelliğine iletilerin ve karakterlerin etkisi kaçınılmazdır. Çocuklar eserlerdeki karakterlerle özdeşim kurarak onları model almaktadır. Çocuğun kendine özgü bir kişiliğe sahip olması çocuğun kimlik ve benlik duygusunun gelişmesi karakterlerin olumlu ve istendik özellikler göstermesine bağlıdır (Karataş, 2014: 49).

2.11.2. Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

Toplumsallaşma süreci çocuğun gelişiminde rol oynayan önemli bir faktördür. Sağlıklı bir sosyal gelişimin sağlanması çocuğun içinde bulunduğu grubun veya toplumun etkin bir üyesi olmakta onların değerlerini, inançlarını ve davranışlarını kazanmaya başlamaktadır (Sever, 2008: 63).

Yazarlar eserlerinde vermek istediği iletiyi aktarırken bulunduğu toplumun kültürünü yansıtmaya çalışmaktadır. Burada yazar bulunduğu toplumun gelenek ve göreneklerini, yaşam biçimini, görgü kurallarını okuyuculara tanıtmayı amaçlamaktadır. Böylelikle çocuğun bulunduğu toplumun kültürel özelliklerinin farkına varması ve toplumla uyum sürecini yaşaması istenmektedir.

2.11.3. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler

Her milletin kendine özgü milli değerleri bulunmaktadır. Yazarlar eserlerini oluştururken milli değerlerin gelişimini sağlayacak nitelikteki eserlere yer vermelidir. Çocuklara kazandırılması hedeflenen ulusal değerlerin çocuklarda bir davranış haline gelmesi için eserlerde verilmek istenen iletiye dikkat edilmelidir.

Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçlarında da belirtildiği üzere çocukta ulusal düşüncenin gelişimi sağlanmalıdır. Bu düşünce Milli Eğitim Temel Kanunu'nda şu şekilde ifade edilmektedir (https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf).

"Türk Milletinin bütün fertlerini; Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektir."

2.11.4. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler

Yazarın eserler aracılığıyla aktarmak istediği bazı iletiler bir bölümü, bölgeyi veya özel bir grubu ilgilendirirken bazı iletiler ise tüm dünyayı ilgilendirmektedir. Evrensel değer olarak ifade edilebilecek bu iletiler dünyanın her yerinde geçerli olan ve toplumun temel değerleri arasında yer alan iletileri ifade etmektedir. Bundan dolayı çocuk yalnızca içinde bulunduğu çevreyi, bölgeyi ya da ülkeyi değil tüm insanlığı ilgilendiren evrensel değerleri öğrenmelidir. Çocuklara yönelik yazılmış eserlerde yalnızca milli ve kültürel değerleri değil evrensel değerleri de içeren iletilere yer verilmelidir (Oğuzkan, 2001: 210).

Yazarın eserleriyle aktarmak istediği iletilerin toplumların birbiriyle barış, mutluluk ve huzur içinde yaşamalarını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Böylece dünyadaki çocuk okurlarda adalet, özgürlük, sevgi ve hoşgörü gibi değerlere yönelik duyarlılığın oluşmasına fayda sağlayacaktır (Demirel, 2004: 42).

2.11.5. Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen İletiler

Çocukların dünyasında çevre, yaşadığı yer veya oynadığı oyun alanları olarak görülmektedir. Çocuğun yaşadığı çevreyi bilmesi ve tanıması gereklidir. Çocuklara yönelik eserlerde çevre bilinci ve yaşam gerçekliği unsurlarına dikkat edilmesi çocuğun bulunduğu

çevreyi algılaması ve çevre duyarlılığı oluşturması bakımından önemli bir durumdur. Eserlerde insanların çevreye karşı duyarsızlığı ve zarar vermesi sonucu doğada yaşanman olumsuzluklar işlenmektedir. Bu kapsamda çocukta doğayı sevme ve koruma bilinci yazarlar tarafından dolaylı iletiler aracılığıyla verilmektedir.

2.12. İlgili Araştırmalar

Çapar (2022), "Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerindeki Eğitsel İletiler" başlıklı yüksek lisans tezinde Dağlarca'nın Oyun Okulu, Bitkiler Okulu, Arkaüstü, Balina ile Mandalina, Başparmak, Cin ile Cincik, Dolar Biriktiren Çocuk, Güneşi Doğduran, Göz Masalı, Gösterme Parmağı, Kuş Ayak, Ortaparmak, Okulumuz 1'deki, Okulumuz 2'deki, Kanatlarda, Okulumuz 3'teki, Serçe Parmak, Şeker Yiyen Resimler, Yüzük Parmağı, Yaramaz Sözcükler ve Yazıları Seven Ayı" adlı eserleri eğitsel iletiler açısından incelenmiştir. İncelemeler sonucunda 22 şiir kitabında yer alan şiirlerinde "Kişisel Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler" kapsamında en çok, sorumluluk ve okulu sevmek iletilerine yer verilmiştir. Toplumsal Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler" kapsamında, aileye değer vermek, eğitime önem vermek, çocuğu takdir etmek iletileri şiirlerinde ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Çevre Bilinci Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler" kapsamında, hayvan sevgisi, doğayı sevmek ve doğanın değerini bilmek iletileri ağır basmaktadır. Evrensel Düşüncenin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler" kapsamında, barış içinde yaşamak, evrensel değerlere duyarlılık iletileri ağır basmaktadır. Ekonomiye Yönelik Eğitsel İletiler" kapsamında, tutumlu olmak iletisi ağır basmaktadır. Bu 22 şiir kitabındaki şiirler eğitsel iletiler açısından kapsamlıdır. Dağlarca'nın çocuğu anlatan 22 kitabı çocuğun dünyasına seslenmekle birlikte ailelere, eğitimcilere ve bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara yardımcı olması açısından yol gösterici özellik göstermektedir.

Dağ (2021), "Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi ve Eğitsel İletiler Bakımından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde Yaşar' ın değerlendirilen kitaplarının iç yapı özellikleri bakımından çocuğa göreliğe olan uygunluğu; konu, tema, karakterler, çevre, dil ve anlatım temaları üzerinden incelenirken; kitapların dış yapı özellikleri bakımından çocuğa göreliğe uygunluğu ise boyut, kapak- cilt, kâğıt, sayfa düzeni, harfler ve resim üzerinden incelenmiştir. Yazarın incelenen çocuk kitaplarında doğrudan ve dolaylı olarak yer alan eğitsel iletiler tespit edilerek yorumlanmıştır. Tespit edilen bu eğitsel iletiler sonucunda incelenen eserlerde, 115 eğitsel iletinin olduğu ve bu iletilerin farklı

sıklıkta kullanılmış olarak toplamda 594 defa geçtiği tespit edilmiştir. Yazarın tüm kitaplarında en sık geçen eğitsel ileti merak etmektir. Yazarın diğer çocuk kitaplarında en sık geçen eğitsel iletiler; hayal kurmak ve akıl yürütmektir.

Durdu (2019), “Halit Ziya Uşaklıgil'in "Kırk Yıl" Adlı Eserinde Eğitsel İletiler” adlı yüksek lisans çalışmasında Halit Ziya Uşaklıgil'in Kırk Yıl adlı eserindeki eğitsel iletileri belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır: “Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler” (526), “Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler” (108), “Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler” (21), “Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler” (53), “Ekonomik Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler” (2), “Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler” (41), “Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler” (3), “Öteki Eğitsel İletiler “(3) olarak tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda Halit Ziya Uşaklıgil'in Kırk Yıl adlı eserinde toplam 757 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Elde edilen sayı ve çeşitliliğin çok olması bu eserin eğitsel ileti bakımından zengin olduğunu göstermektedir.

Tekin (2018), “Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde Aytül Akal'ın 8 masal, 8 öykü ve 8 roman kitabı rastgele örneklem metoduyla seçilmiştir. Seçilen kitaplarda eğitsel iletiler tespit edilmiş ve bu eğitsel iletiler sunuluş biçimlerine ve amaçlarına göre sınıflandırılmıştır. Yazarın kitaplarında en çok tespit edilen eğitsel ileti grubu "Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler"dir. Kitaplarda en az tespit edilen eğitsel ileti grubu ise "Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler"dir. Yazarın çocuk kitaplarında yer alan zengin eğitsel iletilerin çocuk okurların karakter gelişiminde ve değer eğitiminde kullanılabileceği düşünülmektedir.

Cesur (2015), "Mavisel Yener'in Çocuklara Yönelik Hikayelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma" adlı yüksek lisans çalışmasında Mavisel Yener'in çocuklara yönelik yazdığı 72 hikâyesindeki eğitsel iletileri tespit etmek ve bu eğitsel iletilerin sunuluş biçimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Yener'in incelenen hikâyelerinde 56 farklı eğitsel ileti tespit edilmiştir. Yener'in eserlerinde toplam 592 iletiye yer verilmiştir. Bu iletilerin, amaçlarına göre 478 tanesi kişisel gelişimi, 96 tanesi toplumsal gelişimi, 15 tanesi ulusal gelişimi, 3 tanesi ise evrensel düşüncenin gelişimini destekler niteliktedir. Bu iletilerin sunuluş biçimlerine bakıldığında 537 tanesinin dolaylı yoldan, 55 tanesinin de doğrudan aktarıldığı görülmektedir. Bu çalışma gerek eğitimcilerin gerek de ebeveynlerin çocuklara

yönelik seçtikleri hikâyelerde, iletiler konusunda nelere dikkat etmeleri gerektiği noktasında rehberlik edecektir.

Özaslan (2012), "Muzaffer İzgü'nün Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler" başlıklı yüksek lisans çalışmasında Muzaffer İzgü'nün 20 çocuk kitabı incelenmiştir. Araştırma sonucunda Muzaffer İzgü'nün, ilköğretim 1. ve 2. sınıf öğrencilerine yönelik yazdığı 10 hikâye kitabında 6 tema altında 49 eğitsel ileti; ilköğretim öğrencilerine yönelik yazdığı 10 romanında 7 tema altında 51 eğitsel ileti belirlenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan eğitsel ileti temaları şunlardır: Kurallar, kendini ifade etme, iletişim, ilişkiler, değer/tutum/davranış, çevre/doğa ve sosyal. Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen çocuk kitaplarının çocuklara tavsiye edilebilir nitelikte olduğu saptanmıştır.

Barış (2011), "Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler" adlı yüksek lisans çalışmasında çocuklara ve çocuk edebiyatına olan düşkünlüğü ile tanınan Gülten Dayıoğlu'nun çocuklara sunduğu 14 çocuk romanında eğitsel anlamda millî ve insani iletiler bulunmaktadır. Gülten Dayıoğlu, çocuk romanlarında, vatan ve millet sevgisi, barış, yardımseverlik, sosyal dayanışma, insani değerler, sevgi, çalışkanlık, hayvan ve doğa sevgisi, aile bireyleri arasındaki bağlılık ve sevgi, savaşın olumsuzlukları gibi temaları ele almıştır. Çalışma sonucunda eserlerin eğitsel nitelikte ve kurgu içerisinde verildiği tespit edilmiştir. İletiler millî ve insani olarak ayrıldığında milli iletilerden çok insani iletilere yer verildiği gözlemlenmiştir.

Tekin ve Büyükikiz (2019), "Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi" başlıklı makale çalışmasında Aytül Akal'ın 8 öykü, 8 masal ve 8 roman kitabı rastgele örneklem metoduyla seçilmiştir. Aytül Akal'ın incelenen 24 kitabında toplam 230 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bu iletilerden 181'i örtük ileti olup dolaylı aktarım yoluyla okuyucuya aktarılmıştır. Tespit edilen iletilerden 49'u ise açık ileti olup doğrudan aktarım yoluyla okuyucuya aktarılmıştır. Yazarın kitaplarında en çok tespit edilen eğitsel ileti grubu "Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler"dir. Çalışma sonucunda Akal'ın zengin eğitsel iletiler içeren yapıtları, çocukların karakter ve değerler eğitiminde ailelerin ve eğitimcilerin yararlanacağı ürünler olduğunu ortaya koymaktadır.

Işık (2017), "Karakter Eğitimi Açısından Mevlâna İdris Zengin'in Hikâye ve Masallarında Eğitsel İletiler" adlı makale çalışmasında yazarın, hikâye ve masallarında çocuklara vermek istediği iletiler ve bu iletileri verirken seçmiş olduğu karakterlerin özellikleri analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda yazarın hikâye ve masallarındaki

iletilerin ailelere, öğretmenlere ve çocuklara kitap seçimi konusunda yardımcı olabileceği belirtilmiştir. Araştırma sonucunda, yazarın kitaplarındaki karakterlerin olumlu özellikler taşıdığı ve çocuk okurun bu karakterlerle özdeşim kurabileceği yargısına ulaşılmıştır. Bunun sebebi olarak da yazarın eserlerinin genelinde olumlu iletilerin tespit edildiği ifade edilmiştir.

Uzuner Yurt ve Şimşek (2016), "Sevim Ak'ın Öykülerinin Eğitsel İletileri" adlı makale çalışmasında Sevim Ak'ın 11 çocuk öykü kitabı eğitsel ileti açısından incelenmiştir. Çocuk kitaplarındaki iletilerin eğitsel yönü dikkate alındığından kategoriler gelişim dönemlerine göre sınıflandırılmıştır. Öykülerde duygular ve duyguların ifadesine yönelik iletilerin işlenme sıklığı (%33,03) ilk sıradadır. Eserlerde sırasıyla ahlaki değerlere ahlaki değerlere (%22,48), bilişsel gelişime (%22,02), sosyal gelişime (%12,84), öz bakım becerilerine (%6,88), fiziksel görünüme yönelik (%2,75) toplamda 218 iletiye yer verildiği belirlenmiştir. Yazarın işlemiş olduğu iletiler ve işlenme sıklığı araştırmada kullanılan kitapların öğrencilere tavsiye edilebilir nitelikte olduğu söylenebilir.

Akçay ve Baş (2015), "Samed Behrengi'nin Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma" başlıklı makalede Samed Behrengi'nin hikâyeleri eğitsel iletiler bakımından incelenmiş ve bu iletilerin çocuk eğitimi açısından katkısı vurgulanmıştır. Samed Behrengi'nin on yedi hikâyesinde 173 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bu iletilerin 140 tanesi kişisel gelişimi, 19 tanesi toplumsal gelişimi, 12 tanesi dinî gelişimi, 1 tanesi ulusal gelişimi, 1 tanesi de evrensel gelişimi destekleyen iletilerden oluşmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli

Varol Yaşaroğlu'nun *(Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* kitaplarında yer alan karakterlerin özelliklerinin incelenmesi ve eğitsel iletilerin belirlenmesi sürecinde nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma deseni: Çeşitli nitel veri toplama teknikleri (gözlem, görüşme, doküman analizi, vb.) kullanılarak sosyal olguların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde araştırılmasını sağlayan yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39). Doküman incelemesi yöntemi ise belli bir amaca yönelik olarak kullanılacak kaynakları bulma, kaynakları okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerinin tümünü kapsayan bir tekniktir (Karasar, 2015: 183). Bu araştırma yöntemine göre Varol Yaşaroğlu'nun dört kitabındaki karakter özellikleri tek tek incelenerek karakter özelliklerine yönelik ifadeler tablo şeklinde verilmiştir. Bu kitaplarda yer alan karakterler aracılığıyla eğitsel iletiler ve bu iletilerin aktarılış biçimi ortaya konulmuştur.

3.2 Çalışma Materyali

Varol Yaşaroğlu'nun Koronavirüs döneminde çıkardığı çocuk kitaplarındaki karakter özelliklerini ve eğitsel iletileri tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada yazarın 6-11 yaş grubuna hitap eden dört eseri çalışma materyali olarak kullanılmıştır. Bu eserler Eksik Parça Yayıncılıktan temin edilmiştir. Araştırma kapsamında yazarın Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerindeki *(Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* kitapları ele alınmıştır. Araştırmada çalışma materyali olarak kullanılan eserlerin yayınevi ve basım tarihleri aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 1

Araştırmada çalışma materyali olarak kullanılan eserlerin yayınevi ve basım tarihleri

Kitap Adı	Yayınevi	Basım Tarihi
1. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi	Eksik Parça Yayıncılık	1. Baskı: Haziran 2020
2. Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler	Eksik Parça Yayıncılık	1. Baskı: Mart 2021
3. Kral Şakir Mikrop Avcıları	Eksik Parça Yayıncılık	1. Baskı: Ekim 2021
4. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop	Eksik Parça Yayıncılık	1. Baskı: Ekim 2021

3.3. Veri Toplama Aracı

Tablo 1'de yer alan kitaplar Eksik Parça yayınevinden temin edilmiştir. Kitaplardan elde edilen veriler doğrudan bu yayınevinden temin edildiği şekilde üzerinde herhangi bir değişikliğe gidilmeden özgünlüklerine dikkat edilerek tablolar şeklinde verilmiştir. Araştırmanın amacına uygun bir şekilde karakter özelliklerini ve eğitsel iletileri tespit etmek amacıyla kitaplar dikkatli bir şekilde okunmuş, notlar alınmış ve örnek ifade şekilleri sayfa sayıları belirtilerek verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi: Daha önceden belirlenmiş temaların dikkate alınarak yorumlaması sürecidir. Betimsel analiz yönteminin amacı elde edilen verilerin düzenlenip yorumlanan bulguları okuyucuya iletmektir. Böylece veriler sistemli bir şekilde okuyucuya iletilmiş olmaktadır. Bu analiz sonucunda yapılan betimlemeler neden-sonuç ilişkisine göre incelenmekte, yorumlanmakta ve sonuçları okuyucuya sunulmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2018: 239-240).

Varol Yaşaroğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmek amacıyla içerik analizine başvurulmuştur. Yıldırım ve Şimşek (2018)'e göre içerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek okuyucunun anlayacağı şekilde düzenlenmesi ve yorumlanmasıdır. Bu analiz yöntemi sonucunda elde edilen verilerden hareketle iletiler ve iletilerin ifade ediliş şekilleri belirtilmiş ve kişisel gelişimi destekleyen iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, evrensel

gelişimi destekleyen iletiler ve çevreye duyarlık olmak üzere dört kategoride sınıflandırılmıştır.

Araştırma kapsamında Varol Yaşaroğlu'nun Çürük Ali ve Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerindeki *(Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik ; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* kitaplar tek tek incelenerek bu kitaplardaki karakterlere ait özellikler ve özelliklerin ifade ediliş şekli tablolar şeklinde belirtilmiştir. Karakter özelliklerinden hareketle kişisel gelişimi destekleyen iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, evrensel gelişimi destekleyen iletiler ve çevreye duyarlık olmak üzere amaçlarına göre iletiler kapsamında incelenmiş ve bu iletilere yönelik ifadeler sayfa sayılarıyla birlikte belirtilmiştir. Çalışma aşamasında iletiler tek tek sınıflandırılmış ve yazarın dört kitabında yer alan eğitsel iletilerin dağılımının toplamı f(233) olarak belirlenmiştir.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik araştırmacının çalışmasında yer verdiği konuyu tarafsızca gözlemlemesidir. Toplanan verilerin gerçekliği yansıtması çalışmanın geçerliliğine katkı sağlamaktadır. Araştırmacının üzerinde çalıştığı bir konuyu bütün olarak incelemesi, bu konuyla ilgili bir resim oluşturabilmesi için bazı ek yöntemler kullanması gerekir. Bu ek yöntemler (katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, çeşitleme, ayrıntılı betimleme, uzman incelemesi vb.) araştırmanın geçerliği ve güvenirliği konusunda araştırmacıya yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 276-283).

Yapılan çalışmanın tüm aşamaları geçerlik ve güvenirliği sağlamak adına farklı araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Araştırmada verilerin inandırıcılığını arttırmak ve fikir birliğine varmak amacıyla iki alan uzmanından görüş alınarak amaçlarına göre iletilerin sınıflandırılmasında tartışmalar gerçekleştirilmiş ve araştırmaya son şekli verilmiştir. Yapılan bu araştırmalar sonucunda çalışmadaki tüm verilerin doğruluğu ve tutarlılığı sağlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi

Resim 1. Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi Ön ve Arka Kapak

4.2. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi! Kitabındaki Bölümler

- **Süt Dişi**
- **Köpek Dişi**
- **12 Saat**

4.3. Süt Dişi

Bu kısımda Süt Dişi bölümünün özetine, burada yer alan karakterlere ve bu karakterlerin özelliklerine yer verilmiştir.

4.3.1. Süt Dişi Bölümünün Özeti

Güne başlayan Çürük Ali ve arkadaşı Mikrop Necati karınlarını doyurabilecek lezzetli bir ağız arıyorlardı. En sevdikleri şey ise şeker yiyen çocukların dişleriydi. En sevmedikleri şey ise dişlerini düzenli fırçalayan çocukların ağızlarıydı. Necati ile mikroplar mahallesinden çıkıp yeni bir maceraya atıldılar. Çürük Ali ağzı açık uyuyan bir çocuğun ağzına yerleşmeyi süt banyosunda düşünürken Necati'nin sesiyle huzuru bozuldu. Necati mikrop oldukları için sütü sevmediklerini bu sebeple sütle banyo yapmasına anlam veremediğini söyledi. Necati'ye hak veren Ali hemen küvetten çıktı. Bu olanların hepsinin ağzına yerleştikleri Bahar Temizpak yüzünden olduğunu söyledi.

Bahar Temizpak diş sağlığına önem verdiğinden çocuklara düzenli olarak dişlerine nasıl bakmaları gerektiğini söyleyen kişiydi. Necati de bu kadının onları hipnotize ettiğini bu sebeple dün gece dişini fırçalamaya kalktığını söyledi. Tam yola çıkacakları sırasında Çürük Ali'nin aklına bir fikir geldiği sırada Bahar Temizpak bir salon dolusu çocuğa eğitim veriyordu. Mikrop Necati de kendini kaptırmış Temizpak'ın verdiği dersteki cümleleri tekrarlarken Çürük Ali sinirlenip buradan gitmeleri gerektiğini söyledi.

Çürük Ali ve Mikrop Necati plan yapıp sinsi bir şekilde Temizpak'ın kulağının içine doğru ilerlediler ve kulağın ana noktasına geldiler. Amaç buradan beyne hükmetmekti. Kulak zarına geldiklerinde Temizpak'ın çocuklara diş ipi kullanmayı öğrettiğini duyuyorlardı. Bu durum onları telaşlandırmıştı. Bütün çocukların ağzı temiz olduğunda onlar ne yapacaktı? Temizpak o sırada Çürük Ali'nin dediklerini tekrarlıyordu. "Çocuklar dişlerinizi sakın fırçalamayın." Planları işe yarıyordu. Ne söylerlerse Temizpak da tekrar ediyordu. Çocuklar ona hayranlıkla bakıyorlardı. Kulaktaki işlerini bitirdikten sonra ağzına dönerken haberlere Temizpak çıkmıştı. Haber bülteni spikeri Temizpak'ın verdiği konferansta diş fırçalamanın kötü olduğunu höy höy löm löm şeklindeki açıklamalarını söyledi. Ona çok güvenen çocuklar dişlerini fırçalamayı reddediyordu. Spiker ülkenin büyük bir ağız kirliliği içinde olduğunu belirtiyordu. Çürük Ali ve Mikrop Necati ise bu durumdan gayet mutlu ve keyif içindeydiler.

Vakit kaybetmeden Necati ile yeni ağızlar bulma peşindeydiler. Temizpak'ı dinlemeye gelen çocuklardan birinin ağzına girdiler ancak bu kızın ağzının temiz olduğunu gördüler. Kızın ağzında oturup beklerken dışarıdan birinin küçük kıza şeker uzattığını duydular. Küçük kızın ne yapacağını beklerken şekeri aldığını görüyorlar. Bu kızın ağzını gördükten sonra diğer çocukların ağızlarını merak ettiler. Daha sonra hemen yandaki

çocuğun ağzına atladılar ve içerisindeki mikroba şaşırıp kaldılar. Ağzın içerisinde Diş Taşı Rıfkı ve bakteri plaklarını gördüler. Çürük Ali ve Mikrop Necati Bakteri plaklarından korkup bu ağızdan çıkmaya çalışıyorlar. Herkesin ağzı pis olduğu için heyecana gerek olmadığından Bahar Temizpak'ın kulağına geri dönüp onun ağzından çocuklara sesleniyorlar. Bu sefer çocuklardan dişlerini fırçalamayı ihmal etmemeleri gerektiğini söylüyorlar. Temizpak da söylenilenleri tekrar ediyordu. Kendine gelen Temizpak dişin nasıl fırçalanması gerektiğini gösterirken Çürük Ali ve Mikrop Necati o dişten bu dişe savruluyorlardı. Bu sırada temizlik uzmanı Temizpak fırçasıyla onları ezdi. Yine iyilik kazanmış oldu.

4.3.2. Süt Dişi Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Çürük Ali

"Ben kim miyim? Tabii ki Çürük Ali. Mikroplar aleminin en yeşil tüylü, birinci kralı." (Kendisini bulundukları alemin birinci kralı olarak ilan ediyor.) (s.23)

"Arada da iç çekip bana çekingen bakışlar atıyor. Bir derdi var herhalde. Anlamıyorum. Zaten umurumda değil! Ben süt banyosu sonrasında güzelleşecek olan tüylerimi düşünüyorum." (Hiçbir şeyi umursamayan bir karakterdir. Kendinden başkasını pek düşünmez. (s.24)

"Keşke senin kafanın içinde birazcık beyin olsaydı, o bana yeterdi Necati. Kulağın içinde diş mi olurmuş?" (Necati'nin saf bir karakter olduğunu burada belirtiyor.) (s.33)

"Kendime hemen bu başarımızı anlatan bir şarkı yazıyorum. Necati ile Bahar Temizpak'ın ağzının içine bir sahne kuruyor ve kutlamalara başlıyoruz. Ben solistim, Necati de bateri çalıyor. Tabii ki dans şovumuz da hazır." (Yaratıcı bir karakterdir. Bir şeyler üretebilmektedir.) (s.45-46)

Kendime hemen bu başarımızı anlatan bir şarkı yazıyorum. Necati ile Bahar Temizpak'ın ağzının içine bir sahne kuruyor ve kutlamalara başlıyoruz. Ben solistim, Necati de bateri çalıyor. Tabii ki dans şovumuz da hazır.

Ha! İşte tüm ağızlar mikropla dolu.
Ha şöyle! Ortam mis gibi oldu.
O diş senin, bu diş benim.
Çürütürüz artık.
Mikroba diş kardeş gibi oldu.
Artık aramayız deli gibi pis ağız.
Herkesin ağzına kamp kuracağız.
Fırçası, diş ipi, hiçbirisi kesmez.
Baksana ortalık mis gibi oldu.
Çürük Ali! Çürük Ali! Kâbusunuz.
Çürük Ali! Çürük Ali! Kâbusunuz.
Çürük Ali!
(Yaratıcılığı yüksek ve üretken bir karakterdir.) (s.47)

"Acaba bu kızın da mı kulak zarından beynine hükmetsek? Necati ne dersin? (Bazı konularda Necati'ye danışan fikir alan bir karakterdir.) (s.49)

"Haklısın Necati haklısın, ama bu kızın ağzı böyle pislendiyse kim bilir diğer çocukların ağızları ne durumdadır. Şekerli içecekler, çikolatalar, yemek artıkları… Bir tanesiyle neden yetinelim ki? Yürü Necati gidiyoruz! Dışarıdaki pis ağızlar bizi bekler!" (Yetinmeyi bilmeyen sürekli daha fazlasını isteyen bir karakterdir.) (s.51)

"O zaman bu saçma konuşma bitsin de bir güzel dişleri çürütelim. Eh eh eh! Yaşasın kötülük!" (Hep kötülük yapma eğilimindedir.) (s.53)

Mikrop Necati

"Necati uzun ve mor. Kendisi mikroplar aleminin ikinci kralı." (Necati'nin fiziksel özelliklerinden bahsettikten sonra Çürük Ali burada aslında kendisinin bu alemde birinci olduğunu söylüyor.) (s.21)

"Laf aramızda biraz da saf. Ama olsun, biliyorum; gün geçtikçe bana daha çok benzeyecek. Hiçbir dişe acımayacak o da." (Gün geçtikçe ona benzeyeceğini, daha kötü bir karakter olacağını söylüyor." (s.21)

"Mikrop Necati çocuklarla birlikte coşkulu bir şekilde tekrar ediyor. "Çürük bir diş vücudumuzda çok ciddi sorunlara yol açabilirmiş." (Saf bir karakter özelliği göstermektedir.) (s.30)

"Necati ise hayran hayran etrafına bakınıp "Buralar da ilginçmiş ağabey, böyle serin serin. Keşke kulağın içinde de diş olsaymış." diyor. (Saf bir karakter özelliği göstermektedir.) (s.32)

"Mikrop Necati durur mu? Durmuyor ve kötülüğü abartıyor. "Hatta yıkanmayın da pis pis gezin." diyor. (Bazı durumlarda Çürük Ali gibi kötülüğü abartabilen bir karakterdir.) (s.38-39)

"Yaşadık ağabey, yaşadık!" diye sevinçle zıplıyor Necati." (Başardığında sevincini belli eden bir karakterdir.) (s.44)

"Kendime hemen bu başarımızı anlatan bir şarkı yazıyorum. Necati ile Bahar Temizpak'ın ağzının içine bir sahne kuruyor ve kutlamalara başlıyoruz. Ben solistim, Necati de bateri çalıyor. Tabii ki dans şovumuz da hazır." (Yaratıcı bir karakterdir. Bir şeyler üretebilmektedir.) (s.45-46)

Kendime hemen bu başarımızı anlatan bir şarkı yazıyorum. Necati ile Bahar Temizpak'ın ağzının içine bir sahne kuruyor ve kutlamalara başlıyoruz. Ben solistim, Necati de bateri çalıyor. Tabii ki dans şovumuz da hazır.

Ha! İşte tüm ağızlar mikropla dolu.
Ha şöyle! Ortam mis gibi oldu.
O diş senin, bu diş benim.
Çürütürüz artık.
Mikroba diş kardeş gibi oldu.
Artık aramayız deli gibi pis ağız.

Herkesin ağzına kamp kuracağız.
Fırçası, diş ipi, hiçbirisi kesmez.
Baksana ortalık mis gibi oldu.
Çürük Ali! Çürük Ali! Kâbusunuz.
Çürük Ali! Çürük Ali! Kâbusunuz.
Çürük Ali!
(Yaratıcılığı yüksek ve üretken bir karakterdir.) (s.47)

Ağabey! Çocuklar yanlış anlamış! Dişlerinin çürümeyeceğini zannediyorlar.
Bu Necati beni bir gün delirtecek.
Yahu Necati, öyle düşünmelerini biz söylemedik mi? diyorum.
Doğru ağabey, söyledik.
(Saf bir kişilik olduğundan yaşanılan durumun bazen farkında değildir.) (s.53)

"Ağabey! Böyle hiç güzel olmadı. Eskiden ne güzel senle ben yalnız, keyifli vakit geçirirdik." (Eski günlere özlem duymaktadır.) (s.56)

"Aman ağabey, bu ne! Ağabey ya, eskiden ne güzel her ağız pisti." diye yakınıyor Necati." (Eski günleri özleyerek yakınmaktadır.) (s.63)

Bahar Temizpak

"Diş sağlığına oldukça önem veriyor, çocuklara düzenli olarak dişlerine nasıl bakmaları gerektiğini söylüyor ve onları süt içmeleri konusunda tembihliyor." (Diş sağlığını korumak için yapılması gerekenlerden bahsediyor.) (s.27)

"Temizlik uzmanlığıyla çocukların hayran olduğu Bahar ablaları. Diş sağlığına oldukça önem veriyor, çocuklara düzenli olarak dişlerine nasıl bakmaları gerektiğini söylüyor ve onları süt içmeleri konusunda tembihliyor." (Ağız hijyeni konusunda bilgi veren ve diş sağlığına önem veren kişidir.) (s.27)

"Çocuklar günde en az iki kere dişlerinizi fırçalamalı ve altı ayda bir kontrole gitmelisiniz. Çünkü çürük bir diş vücudumuzda çok ciddi sorunlara yol açabilir." (Diş sağlığına önem verilmediğinde ortaya çıkabilecek sorunlara değiniyor.) (s.29)

"*Bahar Temizpak o sırada çocuklara diş ipi kullanmayı öğretiyor."* (Çocuklara hijyen konusunda ders veriyor.) (s.36)

Haber Bülteni Spikeri

"Sayın seyirciler, çocukların en güvendiği insan olan Bahar Temizpak bugün verdiği konferansta diş fırçalamanın kötü bir şey olduğunu söyledi. Ve halka "Höy höy löm löm" şeklinde bir açıklamada bulundu. Temizpak'a çok güvenen çocuklar dişlerini fırçalamayı reddediyor. Ülke büyük bir ağız kirliliğinin içine girdi." diye açıklama yapıyor." (Günlük haberleri halka anlatıyor.) (s.43)

Diş Taşı Rıfkı

"Bütün mahalle burada. Tembellikten içine girdiği ağızdan yıldan yıla çıkan Diş Taşı Rıfkı bile gelmiş. Gözlerimize inanamıyoruz." (Girdiği bir ağızda uzun süre kalmaktadır.) (s.54)

Bakteri Plakları

"Bunlar çok tehlikeli Necati, bulaşma onlara. Her şeyin başı bakteri plakları! Vallahi sessiz sessiz çürütürler bütün dişleri anlamazsın bile! Öyle kurnazdırlar. Senden benden beterler!" (Sinsi ve tehlikeli bir karakter özelliği gösterirler.) (s.55)

4.4. Köpek Dişi

Bu kısımda Köpek Dişi bölümünün özetine, burada yer alan karakterlere ve bu karakterlerin özelliklerine yer verilmiştir.

4.4.1. Köpek Dişi Bölümünün Özeti

Necati ile bu sabah da bol yiyecekli bir ağız bulmak için yola çıkan Çürük Ali ümitsiz bir şekilde yeni bir ağız ararken Necati parlak bir fikir söyledi. Okulun yanındaki çöp kutusuna gidip çocuk bulmaktı. Fakat bugün pazar olduğu için okullar kapalıydı. Necati bunu düşünmemişti. Çürük Ali, Necati ile yolda giderken gördüğü ilk pencereden tırmanıp içeriye giriyor.

Bilgisayarda oyun oynayan çocuğun ağzına girdi. Girdikleri sırada çocuğun ağzındaki diş telini fark ediyorlar. Ağzın içinde havlama seslerini duyan Çürük Ali bunu Necati'nin çıkardığını düşünürken sesin aslında kocaman bir köpek dişinden çıktığını görüyorlar. Bu sırada Necati, Çürük Ali'ye çömelmesi konusunda fikir veriyordu. Kendisi ise çoktan köpek dişinin yanına gitmişti bile. O havlayan köpek gitmiş Necati'nin elini mutluluktan yalayan bir köpek gelmişti. Necati bu köpek dişini o kadar sevmişti ki eve götürmeyi bile düşündü. Onu sahiplenmek adına Çürük Ali'ye yalvarmaya başladı. Bir türlü vazgeçmiyor ve köpek dişinin üstüne çıkıp dişi çıkarmaya çalışıyordu. Unuttuğu bir şey vardı: Diş telleri.

Çürük Ali ne kadar ikna etmeye çalışsa da Necati Çomar ismini verdiği bu dişi bırakmak istemiyordu. Çürük Ali bu durumdan kurtulmak isterken köpek dişi bir anda kolunu yalamaya başlıyor ve Çürük Ali'nin hoşuna gidiyor. Kendini sorgularken Çomar kolunu yalamaya devam ediyor ve kendisi de bu durumdan memnun bir şekilde gülmeye başlıyordu. Bir anda kendilerini Çomar'a şarkı yazarken buluyorlar. Necati köpek dişinin bulunduğu yere yerleşmeyi düşünmüş Çürük Ali de onaylamıştı. Çürük Ali köpek dişinin yanındaki dişe saldırınca köpek dişi hırlamaya başladı. Çürük Ali korkup kaçmaya başladı.

İkisi de aç bir şekilde ne yapacağını düşünürken ağzına yerleştikleri çocuğun kardeşinin ağzına geçmeye karar verdiler. Çocuğun ağzı pis olduğu için o açlıkla dişlerin arasında kalan bütün yemek artıklarını yemeye başladılar. Köpek dişini sahiplendikleri için yanına dönmeleri gerekiyordu. Bir süre sonra her acıktıklarında başka bir ağza gitmekten sıkıldılar. Buna çözüm aramaya başladılar. O sırada Necati ise kirlenen köpek dişini yıkamaya çalışıyor. Necati köpek kokmasın diye onu yıkarken kendi sonlarını hazırladığının farkında bile değildi. Necati bir anda tüm dişleri fırçalamaya başlamıştı. Çürük Ali bir sinirle Necati'nin elindeki 12 saat korumalı macunu aldı. Şimdi ikisi de aç kalmıştı. Fakat Necati bu durumu hiç umursamıyor macunda yazan mikropları bir saat içinde beneklendirerek yok

eder yazısını gösteriyordu. Bir anda ikisi de küçülmeye başladı. Çürük Ali'nin korktuğu başına geldi ve 12 saat korumalı macun etkisini göstererek ikisini de yok etti.

4.4.2. Köpek Dişi Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Çürük Ali

"Çürük Ali Ağabey, bence okulun yanındaki çöp kutularına gidelim. Orada çok çocuk oluyor, hızlıca bir ağız buluruz." Bu Necati beni delirtecek. "Bravo Necati, bu gerçekten harika bir fikir. Ama keşke hafta içi verseydin bu güzel fikri. Bugün Pazar. Pazar günü okulda çocuk mu olurmuş!" (Fikirleri mantıklı olsa da hep yanlış bir zaman diliminde bunları söylediği için yanlış anlaşılmaktadır.) (s.70)

"Ah Necati ah! Biz daha kendi karnımızı doyuramıyoruz. Bu köpek dişine nasıl bakalım? Ne diyorum yahu ben! Necati yine kafamı karıştırdı. Bir an yumuşak kalbim var sandım. Eh eh eh eh! (s.85)

"Necati biz mikrobuz, dişleri sevmeyiz hatırladın mı?" (Karakterinden ödün vermeyen biridir.) (s.85)

"Tellerden yansıyan ışıkla başına güneş geçti herhalde Necati. Köpek değil ki bu, köpek dişi." (Mantıklı konuşan bir karakterdir.) (s.86)

"Necati teller var nasıl çekeceksin, gelemez o bizimle." (Mantığa uygun açıklamalar yapar.) (s.87)

"Ben bu durumdan nasıl kurtulacağımı düşünürken birden köpek dişi kolumu yalamaya başlıyor. Hiç de sevmem köpekleri ama bir gıdıklanıyorum da. Yoksa yumuşak bir kalbim mi, var?" (Hayvan sevgisi olmayan bir karakterdir.) (s.89)

"Necati, bu diş değil ki. Bizim köpeğimiz Çomar, haklıymışsın çok tatlıymış." (Birden köpek dişine benimsiyor ve Necati'yi onaylıyor.) (s.91)

"Necati ile iyice havaya girip Çomar için bir şarkı yazıyoruz."

Köpeğim benim güzel, benim cici köpeğim.

Şu topu getir de sana kemik vereyim.

Koş hadi kucağıma biraz da seveyim.

Ben senin sahibinim hadi "Hav" de bakayım.

"Hav" diyen o dilini, tüylerini seveyim.

Her sözümü dinler, benim akıllı köpeğim.

Kötülerden korur beni, bir işaret edeyim.

Sahibine çok bağlıdır, benim cici köpeğim.

Benim cici köpeğim, benim cici köpeğim.

(Mutlu olduklarında yaratıcılıkları ortaya çıkmaktadır.) (s.91)

"Ama Çomar için dönmemiz gerekiyor ağabey."

"Doğru haklısın. Ne yapalım, köpek sahiplenmek zor iş."

(Sorumluluklarının farkındadır.) (s.96)

Mikrop Necati

"Kendimize ümitsizce yeni bir ağız ararken Necati her zamanki gibi en az kendi kadar parlak bir fikir ortaya atıyor." (Her zaman zekice fikirleri vardır.) (s.69)

"Çürük Ali Ağabey, bence okulun yanındaki çöp kutularına gidelim. Orada çok çocuk oluyor, hızlıca bir ağız buluruz." Bu Necati beni delirtecek. "Bravo Necati, bu gerçekten harika bir fikir. Ama keşke hafta içi verseydin bu güzel fikri. Bugün Pazar. Pazar günü okulda çocuk mu olurmuş!" (Fikirleri mantıklı olsa da hep yanlış bir zaman diliminde bunları söylemektedir.) (s.70)

"Necati'ye bakıyorum, o çoktan köpek dişinin yanına gitmiş bile. Başını seviyor köpek dişinin. Az önce havlayan o köpek de yumuşamış, mutlu bir şekilde bizim Mikrop Necati'nin elini yalıyor." (Sevecen bir karakter özelliği gösterir.) (s.83)

"*Olsun ağabey ama bu çok tatlı. Baksana! N'olur, n'olur Çürük Ali Ağabey. N'olur bizim köpeğimiz olsun."* (Sahiplenme duygusu olan bir karakterdir.) (s.85)

"Tam Necati'yi ikna ettim sanırken Necati dişin yanına zıplayıp ona sarılmaya başlıyor. "Ben gelmiyorum ağabey, Çomar'ı bırakamam." (Bağlılık duygusu yüksek bir karakterdir.) (s.88)

"Hani biz mikroptuk dişleri sevmezdik ağabey! "Hahahaha" (Bazı durumları sorgulayan bir karakterdir.) (s.91)

"Necati ile iyice havaya girip Çomar için bir şarkı yazıyoruz."
Köpeğim benim güzel, benim cici köpeğim.
Şu topu getir de sana kemik vereyim.
Koş hadi kucağıma biraz da seveyim.
Ben senin sahibinim hadi "Hav" de bakayım.
"Hav" diyen o dilini, tüylerini seveyim.
Her sözümü dinler, benim akıllı köpeğim.
Kötülerden korur beni, bir işaret edeyim.
Sahibine çok bağlıdır, benim cici köpeğim.
Benim cici köpeğim, benim cici köpeğim.
(Mutlu olduklarında yaratıcılıkları ortaya çıkmaktadır.) (s.91)

"Ama Çomar için dönmemiz gerekiyor ağabey."
"Doğru haklısın. Ne yapalım, köpek sahiplenmek zor iş." (Sorumluluklarının farkındadır.) (s.96)

"Kirlenmiş ağabey, köpekleri ara sıra yıkamak gerekir, yoksa kokarlar." (Düşünceli ve hijyene dikkat eden bir karakterdir.) (s.100)

"Oh! Tertemiz oldu, Çomar'ım benim. Fırçada hala macun var, ziyan olmasın elim değmişken hepsini fırçalayayım bari." (Yaptığı bir işi sonuna kadar devam ettirmektedir.) (s.103)

"Necati sınır tanımadan bütün gücüyle tüm dişleri fırçalıyor. Ah ah! Nereden düştük bu telli ağza!" (Yılmadan aldığı sorumluluğu yerine getirmektedir.) (s.103)

"Aniden Necati bana dönüp "Sinirden değil onlar ağabey! Bak burada ne yazıyor. Mikropları bir saat içinde beneklendirerek yok eder." demesin mi?" (Olup bitenin farkında olmayan saf bir özelliktir.) (s.108)

"Necati'nin hala gözü Çomar'da." (Bağlılık duygusuna sahiptir.) (s.111)

Köpek Dişi

"Az önce havlayan o köpek de yumuşamış, mutlu bir şekilde bizim Mikrop Necati'nin elini yalıyor." (Sevecen ve sıcakkanlı bir özellik göstermektedir.) (s.83)

"*Köpek dişi bir yandan Necati bir yandan hevesle sırıtarak bana bakıyorlar. Ne yapacağımı şaşırdım gerçekten. Bizim saf Necati, köpek dişini basbayağı köpek zannediyor galiba."* (Sevecen bir karakter özelliği gösterir.) (s.86)

"Ben bunları düşündükçe Çomar kolumu yalamaya devam ediyor. Katıla katıla gülmeye başlıyorum." (Sevecen bir özelliktedir.) (s.90)

"Tam köpek dişin yanındaki dişe afiyetle dişlerimi geçirecekken birden Çomar hırlamaya başlıyor. Hem de ne hırlamak! Korkup kaçıyorum. Ah Necati ah! Ne işler açtın başımıza. Şöyle ağız tadıyla karnımı doyuramayacak mıyım?" (Arkadaşlarını düşünüp onları korumaktadır.) (s.93)

4.5. 12 Saat

Bu kısımda 12 Saat bölümünün özetine, burada yer alan karakterlere ve bu karakterlerin özelliklerine yer verilmiştir.

4.5.1. 12 Saat Bölümünün Özeti

Her gün yeni bir ağız bulmaya çalışan Çürük Ali ve Mikrop Necati artık bir ağız bulup oraya yerleşmek istiyordu. Bir hamleyle çocuğun ağzına girdiklerinde bütün dişlerin sağlam olmasına çok seviniyorlardı. Çünkü çürütecek bir sürü diş vardı. Bütün dişler

onlardan korkmuştu. Bunların içerisindeki Azı Dede onların kim olduğunu biliyordu. Ağzın içindeki en genç diş olan Süt Selim büyük bir korkuya kapılmıştı. O korktukça Çürük Ali ve Mikrop Necati onunla daha çok uğraşıyordu. İyice acıktıktan sonra karınlarını doyuracak bir diş aramaya başladılar. Azı Dede tedirgin olan dişleri yatıştırmaya çalışırken Çürük Ali ve Mikrop Necati onu duyunca bu sefer onunla uğraşmaya başladılar. Onunla uğraşırlarken iyice korkan Süt Selim'in tedirginliğini fark ettikleri anda Çürük Ali tehlikeli gözlüklerini takıp onu iyice korkutmaya çalıştı. Bu sırada film çektiklerine inanan Necati kafasına bir huni takıp geldi. Bu sırada aşırı korkudan bayılan Süt Selim'i çürütmek için kafasındaki huni ile Necati yanına gidiyor ve tek hamlede onu ısırıyordu. Isırdığı anda elektrik çarpmış gibi oldu ve yere düştü. Bundan sonra Azı Dede'yi ısırmayı denediler. Yine elektrik çarpmış gibi oldular. O sırada Azı Dede burada 12 saat korumalı macunun kullanıldığını hiçbir dişe dokunamayacaklarını söyledi. Bütün dişler sevinçten bağırırken Çürük Ali macun değdiği için erimeye başladı. Azı Dede'nin söylediği yeni diş fırçalama zamanı da gelince her yer macun oldu ve oradan kaçmaya çalıştılar. Koşarak macun dolu ağızdan son anda kurtuldular.

4.5.2. 12 Saat Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Çürük Ali

"Çürük Ali, Çürük Ali derler bana,
Ben kemirir, eritirim acımam dişleri.
Şekerle gelirim, gazozla gelirim,
Acımam en beyaz dişi bile bilerim.
Bu ise DJ Mikrop Necati.
Önce sarartır, sonra karartır.
Hem ağrı yapar hem de sırıtır.
Dişler bir yandan dökülürken,
O da bir yandan kırıtır." (Yaratıcı ve üretkenliği yüksek bir karakterdir.) (s.124)

Mikrop Necati

"Bu 12 saat neymiş ki Çürük Ali Ağabey? Kendi aralarında bir espri mi yoksa?" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.123)

"Neyin ne zaman gerekeceği belli olmaz ağabey, hazırlıklı olmak lazım. Yanımızda bulunsun." (Tedarikli bir karakterdir.) (s.130)

Azı Dede

"Yanında duran genç dişe, "Bunlar Çürük Ali ve Mikrop Necati. Bu alemin en pis mikroplarıdır. Girdikleri ağızda sağlam diş bırakmazlar." diyordu." (Her şeyden haberdar ve uyarıcı bir karakterdir.) (s.120)

"Azı Dede Süt Selim bu haldeyken ona, 12 saati unutma." diyor." (Sakinleştirici bir karakterdir.) (s.122)

"O sırada Azı Dede'nin diğer dişlere fısıldadığını duyuyorum. "Korkmayın çocuklar yatma saati geliyor." (Yatıştırıcı bir karakterdir.) (s.132)

Süt Selim

"Ağzın içindeki en genç diş Süt Selim bir an yaşadığı korkudan ne yapacağını şaşırıyor. "Çıkarın beni buradan, çıkarın beni buradan!" diye bağırmaya başlıyor." (Korkudan telaşa kapılan bir karakterdir.) (s.121)

"Selim'ciğim ben seni çıkarırım ama biraz zaman gerek." diyorum. Süt Selim iyice panikliyor." (Telaştan ne yapacağını bilmeyen bir karakterdir.) (s.122)

"Yok yani ben ısırılmak istemiyorum, ben öyle demek istemedim, ben… Anneeeee!" (Korkak bir karakterdir.) (s.135)

"Süt Selim korkudan tir tir titreyerek, "Evet" diyor." (Korkudan kendini iyice kaybetmiştir.) (s.13)

4.6. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Karakterlerin Değerlendirilmesi

Tablo 2

Çürük Ali karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Yaratıcı	4
Üretken	4
Karakterinden ödün vermeyen	2
Mantıklı konuşan	2
Kendine güvenen	1
Bencil	1
Bazı durumları danışan	1
Açgözlü	1
Öfkeli	1
Hayvan sevgisi olmayan	1
Bazı durumları onaylayan	1
Sorumluluk bilinci olan	1
Kötülük yapmak isteyen	1

Tablo 2 incelendiğinde Çürük Ali yaratıcı, üretken, karakterinden ödün vermeyen, mantıklı konuşan, kendine güvenen, bencil, bazı durumları danışan, açgözlü, kötülük yapmak isteyen hayvan sevgisi olmayan, bazı durumları onaylayan, sorumluluk bilinci olan, öfkeli bir karakterdir. En belirgin özellikleri yaratıcı ve üretken bir karaktere sahip olmasıdır. Onu yaratıcı ve üretken kılan durum ise bazı durumlar için yazmış olduğu şarkı sözleridir. Mikrop Necati'ye göre mantıklı konuşan bir kişiliktir. Karakterinden ödün vermeyen bir kişilik olduğundan hiçbir iyiliği kendisine yakıştıramamaktadır. Kötülük yapmaktan zevk alan ve sadece kendisini düşünen bir karakterdir. Bağlılık duygusu zayıf olduğu için bir hayvanı sahiplenme veya sevme gibi özellikleri yoktur. Hiçbir zaman gözü doymayan sürekli mikrop peşinde koşan bir karakterdir. Sadece kendi sorumluluğunu bilen ve kendisi istediğinde Necati'ye danışan bir karakterdir. Kitapta genel itibari ile olumsuz özellikler taşıyan kötü bir karakterdir.

Tablo 3

Mikrop Necati karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Saf (Doğal)	6
Yaratıcı	3
Üretken	3
Eski günleri özleyen	2
Sorumluluk bilinci olan	2
Bağlılık duygusu olan	2
Zekice fikirleri olan	1
Sevecen	1
Düşünceli	1
Kendine güveni az	1
Hijyene önem veren	1
Tedarikli	1
Sorgulayıcı	1
Kötülüğü benimseyen	1

Tablo 3 incelendiğinde Mikrop Necati saf (doğal), yaratıcı, üretken, eski günleri özleyen, sorumluluk bilinci olan, bağlılık duygusu olan, zekice fikirleri olan, sevecen, düşünceli, kendine güveni az, hijyene önem veren, tedarikli, sorgulayıcı ve kötülüğü benimseyen bir karakter özelliği göstermektedir. En büyük özelliği saf (doğal) bir kişilik olmasıdır. Neyi ne zaman söyleyeceğini bilmeyen, zamansız sorular soran, olduğu gibi davranan, konuşurken düşünmeyen ve telaş yaparken sakarlaşan bir karakter olduğundan saf (doğal) bir özellik göstermektedir. Bazı durumlarda Çürük Ali ile besteleyip söylediği şarkılar onun yaratıcı ve üretken bir karakter olduğunu göstermektedir. Eski mikrop ağızları özlediğini her defasında dile getirmektedir. Hayvan sevgisinden dolayı Mikrop Necati'nin bağlılık duygusu yüksektir. Onu sahiplendikten sonra temizliğine dikkat etmiş ve hijyene önem vermiştir. Değişik bir karakter olduğundan neyi ne zaman yaptığını anlamak zordur. Bazı durumlarda tedarikli olması onları bir beladan kurtarmaktadır. Çürük Ali gibi kötülüğü benimseyen bir karakterdir. Yaşadığı bazı durumları sorgulaması onun aslında zeki bir karakter olduğunu göstermektedir. Kitapta olumsuz özellikler gösteren kötü bir karakterdir.

Tablo 4

Bahar Temizpak karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Hijyen konusunda bilgi veren	3
Diş sağlığını önemseyen	2

Tablo 4 incelendiğinde Bahar Temizpak karakteri hijyene önem veren ve bu konuda çocukları sürekli bilgilendiren bir kişilik olarak yer almaktadır. En büyük özelliği hijyen sağlığına çok değer vermesi ve bu yönde konferanslara katılmasıdır. Diş sağlığı ve hijyeni konusunda bilgiler verdiğinden olumlu bir karakter özelliği göstermektedir.

Tablo 5

Haber Bülteni Spikeri karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Güncel haberleri anlatan	1

Tablo 5 incelendiğinde Haber Bülteni Spikeri karakteri güncel bilgileri aktarması yönüyle yer almaktadır. En önemli özelliği güncel bilgilere ulaşması ve bu konuda herkesi bilgilendirmesidir. Kendisine yönelik ifadelerin azlığı onun yardımcı bir karakter olarak yer aldığını desteklemektedir.

Tablo 6

Diş Taşı Rıfkı karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Ağızda uzunca kalan	1

Tablo 6 incelendiğinde Diş Taşı Rıfkı karakteri ağızda uzunca bir süre kalan tartar olarak yer almaktadır. Kendisine yönelik ifadelerin azlığı onun yardımcı bir karakter olduğunu desteklemektedir.

Tablo 7

Bakteri Plakları karakterlerinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Sinsi	1
Tehlikeli	1

Tablo 7 incelendiğinde Bakteri Plakları sinsi ve tehlikeli olmaları bakımından bu kitapta yer almaktadır. Onların en önemli karakter özelliği sinsi bir şekilde durmaları fakat tehlike yaratmalarıdır.

Tablo 8

Köpek Dişi karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Sevecen	3
Sıcakkanlı	1
Arkadaşlarına değer verirler	1

Tablo 8 incelendiğinde Köpek Dişi karakteri sevecen, sıcakkanlı ve arkadaşlarına değer vermesi yönüyle ele alınmaktadır. İlk başlarda sert bir şekilde olan bu dişler daha sonra sevecen ve sıcakkanlı bir hale gelmiştir. Bunun sebebi ise Necati'nin köpek dişini sevmesi ve onu sahiplenmesidir. Ne zaman Çürük Ali ve Mikrop Necati diğer dişlere dokunmaya kalksa sert bir tepkiyle karşılanmaktadır. Arkadaşlarına değer veren koruyucu bir karakter özelliği göstermektedir.

Tablo 9

Azı Dede karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Sakinleştirici olan	2
Her şeyden haberi olan	1
Uyarıcı özelliği olan	1

Tablo 9 incelendiğinde Azı Dede karakteri sakinleştirici, her şeyden haberi olan, uyarıcı bir özelliktedir. Ağzın içindeki tüm olaylardan haberdar bir karakterdir. Kendilerine

saldıran biri olduğunda Azı Dede onların sakinleştirmekte ve onları mikropların kötülüğünden korumaktadır. Uyarıcı özellik göstermesi diğer dişler açısından olumlu bir durumdur.

Tablo 10

Süt Selim karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Korkak	3
Telaşa kapılan	2

Tablo 10 incelendiğinde Süt Selim karakteri korkak ve telaşa kapılan bir özellik göstermektedir. Çürük Ali onun korktuğunu anladığı için sürekli onunla uğraşmakta ve Selim sürekli korkuya kapıldığından telaşa kapılmaktadır.

4.7. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Eğitsel İletiler

Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler

Maceraperest olma

Maceraperestlik sadece bireyin tehlikeli, aksiyonlu bir hayat yaşaması anlamına gelmez. Kişinin aynı zamanda yeni hayaller ve yaşam tecrübeleriyle karşılaşmasına fırsat bulması ve bunu deneyimleyebilmesi anlamına gelir. Bu bakımdan maceraperestlik bireye farkındalığı, hedef belirlemeyi veya merak duygusuna sahip olmayı kazandırabilecek yapıdadır. Aşağıda görüldüğü üzere yeni olaylar yaşama isteği veya heyecan duyulacak durumların varlığı bireyin hayat temposunu aktif kılmakta ve süreklilik kazandırmaktadır. Monotonluktan, sıkıcı bir yaşamdan uzaklaştırarak bireyin farklı deneyimler yaşamasına olanak sağlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"*Necati ile bir gün yine, mikroplar mahallemizden çıkıp yeni bir maceraya atıldık. Ama yanlışlıkla o kadar atıldık ki kim olduğumuzu unuttuk." (s.23)*

"*Bütün ağızlar pis, hepsi bizim için müsait. Yani, eskiden dişlerini fırçalayan insanlar çoktu. Her an kafamıza fırça mı inecek? Gargara suyunda mı boğulacağız diye heyecan oluyordu." diye devam ediyorum." (s.57)*

"Evet ağabey ya! Her şey çok sıkıcı oldu. Ne heyecan var ne manzara! Ne yapacağız?" (s.57)

Sağlığa önem verme

Sağlığına önem veren bireyler günlük yaşamında sağlık kurallarına dikkat etmekte ve bunu yaşamının bir parçası haline getirmektedir. Temizlik kurallarına dikkat edilmesi bireyi sadece mikroplardan korumaz. Aynı zamanda hijyen kuralları sayesinde kişinin kendini güvende hissetmesine de fırsat tanır. Böylelikle bireyin bedensel ve zihinsel anlamda sağlıklı bir yaşam sürmesini sağlar. Aşağıda görüldüğü üzere çocuklara diş sağlığına dikkat edilmesi durumunda ağızdaki çürüklerden nasıl kurtulacakları belirtilmiş ve bu konuda dikkat edilmesi gerekenler cümleler şeklinde verilmiştir. Ağız sağlığını korumak adına süt içilmesinin iletilmesi çocuklara verilen bir mesajdır. Diş macunu ve diş ipi kullanımıyla ilgili bilgiler verilmesi ağız sağlığını korumaya yönelik önlemleri ifade etmektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekilde belirtilmiştir:

"Dişi şöyle güzelce çürütelim desek, iki dakika geçmeden çocuklar dişlerini fırçalıyor. Ağızlarının içi macunla doluyor…" (s.22)

"Diş sağlığına oldukça önem veriyor, çocuklara düzenli olarak dişlerine nasıl bakmaları gerektiğini söylüyor ve onları süt içmeleri konusunda tembihliyor." (s.27)

"Bahar Temizpak o sırada çocuklara diş ipi kullanmayı öğretiyor." (s.36)

"Kirlenmiş ağabey, köpekleri ara sıra yıkamak gerekir, yoksa kokarlar." (s.100)

“Oh! Tertemiz oldu, Çomar’ım benim. Fırçada hala macun var, ziyan olmasın elim değmişken hepsini fırçalayayım bari.” (s.103)

“12 saat demiştim ya size! Burada 12 saat etkili macunlar kullanılıyor. Hiçbirimize dokunamazsınız. Hatta yeni diş fırçalama zamanı da geldi bile. Yatma saati!” (s.148)

“*Ya burası nasıl bir yermiş böyle Necati? Hem 12 saat etkili macun kullanıyorlay hem de 12 saat dolmadan yeniden fırçalıyorlay. Ay! Ben biraz koykmaya başladım bu ağızdan, gidelim buyadan Necatiii.” (s.149-150)*

“Arkamı bir dönüyorum. Azı Dede’nin söylediği yeni diş fırçalama seansı başlamış. Her taraf macun doluyor.” (s.153)

Hazırlıklı olma

Bireylin tedarikli olması, yaşanabilecek bir olay karşısında hazırlıklı olmasını sağlayarak zor bir sürecin kolaylıkla atlatılabilmesi açısından önemlidir. Kişiyi planlı ve düzenli olmaya yönlendirmektedir. Aşağıda görüldüğü üzere neyin ne zaman gerekeceği belli olmadığı için tedarikli olmak bireyin zor zamanları rahat bir şekilde atlatabilmesi açısından önemli bir iletidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

“Neyin ne zaman gerekeceği belli olmaz ağabey, hazırlıklı olmak lazım. Yanımızda bulunsun.” (s.130)

“Çok iyi akıl etmişsin Necati, ama keşke yanımızda bir de tava olsaydı da kafasına vursaydım!” Necati artık bunu da yapmış olamaz derken birden çantanın içinden bir tava çıkartıp bana uzatıyor. “Al ağabey tava da koydum tabii ki.” (s.130-131)

Sorgulayıcı olma

İnsan, doğası gereği merak duygusuna sahip olduğu için sürekli sorgulama eğilimindedir. Sorgulamak kişinin hayatı boyunca sergilediği bir davranıştır. Herhangi bir konu hakkında bilgi edinebilmek amacıyla bireyin bazı durumları anlamlandırmak adına gerçekleştirdiği düşünme biçimini ifade etmektedir. Çocuklar da tıpkı yetişkinler gibi sorgulama becerileri sayesinde neyin doğru neyin yanlış olduğunu daha kolay bir şekilde öğrenmektedirler. Bu kapsamda çocukların merak duygusuyla birlikte eleştirel düşünme becerileri ve araştırma becerileri gelişmektedir. Aşağıda görüldüğü üzere Çürük Ali'nin bir mikrop olduğu halde neden banyo yaptığını düşünmesi, kendine uymayan davranış kalıplarını ifade etmesi, Necati'nin bazı durumlarda içine düştüğü olayları anlamlandıramaması, kendine uymayan bazı durumları eleştirmesi sorgulayıcı olmaya yönelik durumları belirtmektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Necati çok haklı, neden banyo yapıyorum ki? Hem de sütle. Mikrobun ben!" (s.26)

"Bunları söylerken çok üzülüyorum. Bunları diyecek mikrop muydum ben?" (s.59)

"Ben bu durumdan nasıl kurtulacağımı düşünürken birden köpek dişi kolumu yalamaya başlıyor. Hiç de sevmem köpekleri ama bir gıdıklanıyorum da. Yoksa yumuşak bir kalbim mi, var?" (s.89)

"Hani biz mikroptuk dişleri sevmezdik ağabey! "Hahahaha" (s.91)

"*Bu 12 saat neymiş ki Çürük Ali Ağabey? Kendi aralarında bir espri mi yoksa?" (s.123)*

"Evet Süt Selim, sen hiç gerilim filmi seyrettin mi? Hı?" (s.136)

"O filmlerde hep korkakların başı herkesten önce belaya girer. Biliyorsun değil mi?" (s.136)

"Ah! Bu Necati neden mikropluk hakkında hiçbir şey bilmiyor? "İyi mikrop diye bir şey yok Necati. Biz kötüyüz kötü! Hem bu kafandaki ne?" (s.139)

Çıkarım yapabilme

Bireyin bir konu hakkında çıkarım yapması öğrendiği bilgilerin yapılanması açısından önemli bir durumdur. Kişi daha önceden edindiği bilgiler ışığında çıkarım yapabilme becerisini geliştirmektedir. Anlama sürecinin oluşturulmasında çıkarım yapma becerisi öne çıkmaktadır. Eğitim ortamlarında bu becerinin uygulanması çocukların eski öğrenmeleri ile yeni öğrenmeleri arasında bağ kurmasını sağlamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere önceki bilgilerden hareketle bir yorum yapılması çıkarım yapıldığının göstergesidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Aa doğru söylüyorsun ağabey, bugün pazarsa okullar kapalı olur." (s.71)

Mantıklı olma

Bireyin akla uygun çıkarımlar yapmasına mantıklı düşünme denmektedir. Bu düşünce ile bireyler doğru ile yanlışı ayırabilmektedir. Aşağıdaki cümlelerde belirtildiği üzere Çürük Ali'nin yanlış bir kavramı düzeltmesi, mantığa uymayan bir durumu ifade etmesi bu iletiye yönelik ifadelerdir.

Bu iletilerin ifade ediliş şekli şunlardır:

"Tellerden yansıyan ışıkla başına güneş geçti herhalde Necati. Köpek değil ki bu, köpek dişi." (s.86)

"Necati teller var nasıl çekeceksin, gelemez o bizimle." (s.87)

Eğlenmeyi sevme

Çocuklar çevresinde olup biten olayları bir oyun olarak algıladıkları için eğlenme duygusu onlar için önemlidir. Bu bakımdan çocukların eğlence ruhunu hissedeceği cümlelerin kurulması onların keyif almalarında etkilidir. Aşağıdaki cümlelerde belirtilen dans etmek, halay çekmek, keyif sürmek eğlenme duygusunu ifade eden kavramlardır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

"Kulağın içinde de dışında da bir şenlik havası var. Biz bağırıp dans ettikçe, Bahar Temizpak da sahnede kendi kendine halay çekiyor." (s.41)

"Eh eh eh! Kadını düşürdüğümüz hale bak. Oooh sefamız olsun. O da tüm çocukların sağlıklı dişleri olsun diye uğraşmasaydı. Değil mi Necati?" (s.42)

Onaylayıcı olma

Bazı durumlarda kişinin kendisinden başka bir kişiden onay alması yaşadığı durumun doğruluğu veya yanlışlığı konusunda çıkarım yapabilmesinde etkilidir. Bu sebeple bireyler herhangi bir konunun geçerliğini öğrenmek adına bunu onaylatmaya çalışırlar. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere Necati Çomar'ın tatlı olduğunu belirtmesine rağmen Çürük Ali'nin onu gördükten sonra onaylayıcı tavır sergilemesi yukarıda ifade edilen durumu göstermektedir.

Bu ileti şu şekilde ifade edilmiştir:

"Necati, bu diş değil ki. Bizim köpeğimiz Çomar, haklıymışsın çok tatlıymış." (s.91)

Yaratıcı ve üretken olma

Çocukların hayal dünyası bir yetişkinin dünyasından çok farklıdır. Onlar zengin bir düşünme beceresine sahiptir. Yaşadıkları dünyada çocuk gerçekliği hakimdir. Onlara göre önemli olan kendi ilgi ve ihtiyaçlarıdır. Sürekli soru sormakta ve merak etmektedirler. Bu

açıdan çocukların merak ettikleri onların hayal dünyasının ürünü olan durumlardır. Çocukların bu hayal dünyası iyi değerlendirilip üretkenlikleri ortaya çıkarılmalıdır. Aşağıdaki ifadelerde Çürük Ali ve Mikrop Necati'nin bestelediği rap müziği görmekteyiz. Bu yaratıcılık ve üretkenlik durumu hem çocuklara örnek olmakta hem de eğlenmelerine fırsat tanımaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

Kendime hemen bu başarımızı anlatan bir şarkı yazıyorum. Necati ile Bahar Temizpak'ın ağzının içine bir sahne kuruyor ve kutlamalara başlıyoruz. Ben solistim, Necati de bateri çalıyor. Tabii ki dans şovumuz da hazır.

Ha! İşte tüm ağızlar mikropla dolu.
Ha şöyle! Ortam mis gibi oldu.
O diş senin, bu diş benim.
Çürütürüz artık.
Mikroba diş kardeş gibi oldu.
Artık aramayız deli gibi pis ağız.
Herkesin ağzına kamp kuracağız.
Fırçası, diş ipi, hiçbirisi kesmez.
Baksana ortalık mis gibi oldu.
Çürük Ali! Çürük Ali! Kâbusunuz.
Çürük Ali! Çürük Ali! Kâbusunuz.
Çürük Ali! (s.47)

"Necati ile iyice havaya girip Çomar için bir şarkı yazıyoruz."
Köpeğim benim güzel, benim cici köpeğim.
Şu topu getir de sana kemik vereyim.
Koş hadi kucağıma biraz da seveyim.
Ben senin sahibinim hadi "Hav" de bakayım.
"Hav" diyen o dilini, tüylerini seveyim.
Her sözümü dinler, benim akıllı köpeğim.
Kötülerden korur beni, bir işaret edeyim.
Sahibine çok bağlıdır, benim cici köpeğim.

Benim cici köpeğim, benim cici köpeğim. (s.91)

"Çürük Ali, Çürük Ali derler bana,
Ben kemirir, eritirim acımam dişleri.
Şekerle gelirim, gazozla gelirim,
Acımam en beyaz dişi bile bilerim.
Bu ise DJ Mikrop Necati.
Önce sarartır, sonra karartır.
Hem ağrı yapar hem de sırıtır.
Dişler bir yandan dökülürken,
O da bir yandan kırıtır." (s.124)

Bağlılık duygusuna sahip olma

Kişinin herhangi bir şeyi sahiplenmesi ona duyduğu bağlılığı göstermektedir. Bu bağlanma kavramı çocuklar açısından okula bağlılık, aileye bağlılık veya arkadaş çevresine bağlılık şeklinde kendini göstermektedir. Ailesine olan bağlılığı, onun aile kavramına duyduğu önemi ifade etmektedir. Okula duyduğu bağlılık duygusu, okulu sevme ve benimsemesinde önemli bir etkendir. Yaşamının büyük bir kısmı eğitim ve öğretimle geçecek olan çocuğun okula duyduğu sevgi ve bağlılık onun aidiyet duygusunu da belirlemektedir. Arkadaşlarına duyduğu bağlılık okula uyum sağlama sürecinde destek olarak gördüğü bir bağdır. Oyun oynayacağı, soru soracağı, araştıracağı arkadaş çevresine olan yakınlık okulu sevme ve başarı göstermesinde etkili bir durumdur. Aşağıda görüldüğü üzere Çürük Ali, Necati'yi gitme konusunda vazgeçirmeye çalışsa da Necati bağ kurduğu, ilgilenmeyi sevdiği ve sevgi duyguyu bu köpek dişini bırakmak istememektedir. Bu durum Necati'nin Köpek dişiyle kurduğu bağı göstermektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Tam Necati'yi ikna ettim sanırken Necati dişin yanına zıplayıp ona sarılmaya başlıyor. "Ben gelmiyorum ağabey, Çomar'ı bırakamam." (s.88)

Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

Bilgilendirici ve öğretici olma

Herhangi bir konuda açıklama yapmak, karşıki tarafa o durumu aktarmak amacıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. Karşıki tarafa bilgi verilmesi aktarılmak istenen iletinin öğreticiliğini göstermektedir. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere Bahar Temizpak'ın diş sağlığını korumaya yönelik bilgileri, Necati'nin diş teli ile ilgili açıklaması bilgi aktarmayı ve o konuyla ilgili öğreticiliği öne çıkarmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

"Temizlik uzmanlığıyla çocukların hayran olduğu Bahar ablaları. Diş sağlığına oldukça önem veriyor, çocuklara düzenli olarak dişlerine nasıl bakmaları gerektiğini söylüyor ve onları süt içmeleri konusunda tembihliyor." (s.27)

"Çocuklar günde en az iki kere dişlerinizi fırçalamalı ve altı ayda bir kontrole gitmelisiniz. Çünkü çürük bir diş vücudumuzda çok ciddi sorunlara yol açabilir." (s.29)

"Kulak zarının yanına gidiyorum ve hemen çocuklara Bahar ablalarının ağzından sesleniyorum: "Çocuklar, sakın dişlerinizi fırçalamayı ihmal etmeyin. Ağız sağlığı çok önemlidir. Çok çok önemlidir!" (s.58-59)

"Bu diş teli Çürük Ali Ağabey. Çocukların dişleri düzgün olsun diye takıyorlar." (s.75)

Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler

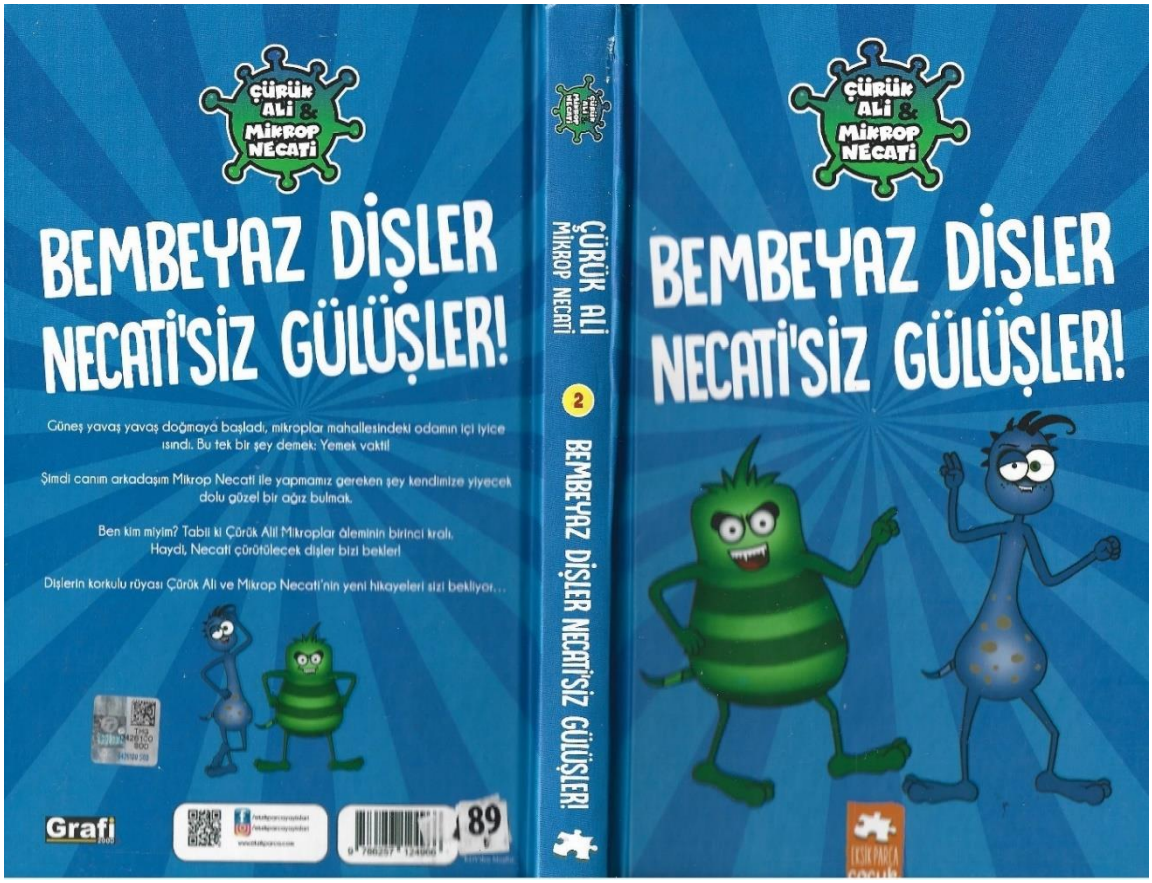
İyiliği yayma

İyi bir insan olmak toplumdaki kötülükleri önlemek, sevginin değerini bilmek, barışı, kardeşliği benimsetmek için ihtiyaç duyduğumuz önemli bir kavramdır. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere iyiliğin yine kazanılmış olması üzerinde durulmaktadır.

Bu ileti aşağıda şu şekilde belirtilmiştir:

"*Bu son sözlerim oluyor, çocukların güvenilir ablası temizlik uzmanı Bahar Temizpak bizi fırçasıyla eziyor. Yine iyilik kazandı. Of çok kötü!" (s.65)*

4.8. Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler

Resim 2. Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler Ön ve Arka Kapak

4.9. Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler Kitabındaki Bölümler

- **Temizlik**
- **Diş Perisi**
- **Bademcik**

4.10. Temizlik

Bu kısımda Temizlik bölümünün özetine, burada yer alan karakterlere ve bu karakterlerin özelliklerine yer verilmiştir.

4.10.1. Temizlik Bölümünün Özeti

Necati ile Çürük Ali günlerce aç bir şekilde dolaştıktan sonra çocuk parkına geldiler. Burada bir sürü çocuk olduğundan dişlerini fırçalamayan bir çocuk bulabileceklerine inanıyorlardı. Fakat dişlerini fırçalamayan tek bir çocuk bile yoktu. Aradıklarını bulamayınca parka yakın bir evde ağzı kötü kokan bir genç gördüler. Bu ağızda karınlarını doyurduktan sonra neşe içinde keyif yaptılar. Çürük Ali salıncağa bindikten sonra üç saat boyunca onu sallayan Necati yoruldu ve isyan etti. Çürük Ali de kendisinin inip Mikrop Necati'yi sallayacağını söylerken Necati karnının aç olduğunu söyledi. Çocuğun ağzında Adana ya da İskender döner lafını edince çocuk da aynı Temizpak'ın yapmış olduğu gibi aynı şeyleri tekrarlıyordu. Adam gidip bütün söylenilenleri yedikten sonra Çürük Ali & Mikrop Necati'nin güzelce karnı doydu. Kapı çalınca adam kapıyı açmaya gitti ve kapıda gördüğü kadın ona "Şu anda ağzının içinde kaç bakteri vardır sizce?" sorusunu yöneltti. Adamdaki kokuyu fark edince yeni çıkan diş macunundan tutun elindeki tüm ürünlerden ona vermek istedi. Eğer bunlar da olmazsa acil durumlarda arayabileceği ağız hijyeni özel birimlerin kartını uzattı.

Çocuk kadının söylediklerinden etkilendikten sonra dişlerini fırçalamaya başladı. Fırçaladıktan sonra diş ipi kullanmayı da ihmal etmedi. Diş ipini de kullandıktan sonra gargara da yaptı. Gargara, Çürük Ali ile Mikrop Necati'yi sağa sola savuruyordu. Dilin üstüne düşen Çürük Ali adamın dişlerinin ne kadar beyazladığını gördü. Bu duruma sinirlenen Çürük Ali çocuğun dişlerini "Kahkaha Aynaları'na dönüştürdü ve Mikroplar alemine haber gönderip aynı ağza birden fazla mikrop sokmaya çalıştı. Çürük Ali planından dolayı kendisi ile gurur duyarken çocuk yine dişlerini fırçalamaya kalktı ve bütün mikroplarla birlikte savrulmaya başladılar. Yine bir şekilde dilin üstüne düşmeyi becerdikten sonra diğer mikroplar paralarını geri istediler. Çürük Ali & Mikrop Necati'yi dövmeye çalışırlarken çocuk gargara yapmaya başladı ve herkes dağıldı. Necati ile Çürük Ali ise "Kahkaha Aynaları" yazan tabelanın üstüne çıktılar. Çocuğun gargara yapması onların hayatını kurtardı.

4.10.2. Temizlik Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Çürük Ali

"Parkta ağzına yerleşeceğimiz hiç kimseyi bulamayınca parkın yanındaki eve yöneliyoruz." (Pes etmeyen bir karakterdir.) (s.23)

"Ama Necati, biraz yorulmuş görünüyor. Neyse ki kötü kalpli bir mikrop olduğum için hiç umurumda değil. Sallasın dursun beni, işi ne!" (Bencil bir karakter yapısına sahiptir.) (s.27)

"Hayır Necati, hayır canım mikrop arkadaşım. Ben o kadar çabuk ***pes eder miyim****? Madem bizi cilalayıp nane kokuttu, o zaman biz de intikamımızı alacağız. Eheheh!"* (Pes etmeyen ve intikam almayı seven karakterdir.) (s.48)

*"Çok zekiyim, harika bir intikam alıyorum. Yaşasın kötülük." (*İntikam almayı seven bir karakterdir.) (s.51)

"Ben tam böyle kendimle gurur duyarken bir anda yine etraf sallanmaya başlıyor." (Kendisi ile barışık bir karakterdir.) (s.51)

Mikrop Necati

"Parkta ağzına yerleşeceğimiz hiç kimseyi bulamayınca parkın yanındaki eve yöneliyoruz." (Pes etmeyen bir karakterdir.) (s.23)

"Bıktım sabahtan beri seni sallamaktan Çürük Ali Ağabey ya." (Yeri geldiğinde şikayetçi olduğu konuyu dile getiren bir karakterdir.) (s.28)

"Bunu gören Necati durur mu? Hemen saçma sapan bir şey söylüyor. "Bir de zıttırıbıtbıt." (Saf bir karakter özelliği gösterir.) (s.33)

Adam

"Ama adam kadının söylediklerinden çok etkileniyor. Kapıyı kapatıp salona geçiyoruz. Adam, kadının söylediklerinin doğruluğunu ölçmek için bütün gücüyle salondaki çiçeklere üflüyor. Bir de ne olsun! Çiçekler adamın nefesi karşısında soluyorlar." (Adam başkalarının fikirlerini önemsemektedir.) (s.40)

"İşte şimdi yandık, çocuk dişlerini fırçalamaya karar verdi. Olacak iş değil. Hatta o kadar kuvvetli fırçalıyor ki, dişlere tutunamıyoruz bile." (Ağız hijyenine dikkat etmeye başlıyor.) (s.41)

"Ya Necati! İnsan saat başı dişlerine bakar mı? Bu çocuk da vur deyince öldürüyor." (Ağız hijyenini devam ettirmektedir.) (s.53)

Kadın

"Ben de bilmem, bilmek de istemem. Size yeni çıkan diş macunumuzdan vermek istiyorum." (Ağız hijyeni konusunda yardım etmektedir.) (s.38)

"*Bu macun, bu fırça. Bunlar sizi kesmez. Alın diş ipi. O da yetmez, gargara. Oldu olacak bir naneli ağız suyu. Daha da olmazsa, acil durumlarda aramanız için ağız hijyeni özel birimlerimiz." diyerek son olarak elindeki kartı uzatıyor."* (Ağız hijyenini profesyonel hale getirip yardım etmektedirler.) (s.39)

Mikroplar Alemi

"Bu çocuğun artık temiz olan dişlerini "Kahkaha Aynalarına" dönüştürüyorum. Mikroplar alemine haber gönderiyorum. Tüm mikroplar artık bizimle aynı ağızdalar." (Haberi aldıktan sonra hemen ağza gelmişlerdir. Tez bir karakter yapısındadırlar.) (s.49)

"Bir anda diğer mikroplar, paralarını geri istemeye başlıyorlar. Ben onları tamamen unutmuşum. O kadar kızgın görünüyorlar ki. Üstümüze yürüyüp bize vurmaya başlıyorlar." (Şiddet uygulamaya kalkan karakterlerdir.) (s.53)

"Tam diğer mikroplar bizi döverken bizim çocuğun gargara zamanı geliyor." (Şiddet uygulamaktadırlar.) (s.54)

4.11. Diş Perisi

Bu kısımda Diş Perisi bölümünün özetine, burada yer alan karakterlere ve bu karakterlerin özelliklerine yer verilmiştir.

4.11.1. Diş Perisi Bölümünün Özeti

Çürük Ali & Mikrop Necati yine şeker dolu bir ağız bulmuşken karınlarını doyurmuş ve yemek sonrası uykuya dalmışlardı. Birden dişler sallanmaya başladı ve bu sarsıntı sonrası onlar da kendini dilin üstünde buldular. Çürük Ali büyüklerin dişlerine dakikada bir dolgu, kanal tedavisi yapıp çektikleri için bir çocuğun ağzına yerleşmeyi istemişti. Fakat büyük bir el hemen yanlarındaki az önce sallanan dişi çekmeye çalışıyordu. Çocuğun annesi ve anneannesi çocuğun az önce ağzından çıkan dişi gösteriyordu. Çürük Ali çocuklarda bu yaşlarda süt dişlerinin gitmesinin doğal olduğunu söyledi.

Çürük Ali ile Necati anılarından bahsederken çocuk ile annesinin konuşması dikkatleri dağıtıyordu. O sırada çocuğun annesi gece yatarken dişini yastığının altına koymasını söyledi. Amaç diş perisinin ona para bırakıp bırakmayacağını öğrenmekti. Çocuk bu lafın üstüne sevinçle ani hareketler yapmaya başladı. Anneanne ise bunların bir icat olduğundan ve eskiden böyle bir durumda neler yapıldığından bahsediyordu. Çürük Ali ise çocuğun annesi dişi yastığın altına koyduğu anda gizlice yürütüp aç kaldıklarında bu dişi kullanabileceklerini söylüyordu. Onlar bu dişi güvence olarak görüyorlardı. Planları gece olmasını bekleyip yastığın altına girmekti. Bu planın tadını çıkarmaya çalışırlarken birden tüm ağızdan ağlama sesleri geliyordu. Onlar da bu süt dişlerini susturmaya çalışıyorlardı. Uyuttukları sırada çocuğun ağzından çıkıp yastığın altına geldiler. Yastığın altında ellerini gezdirirken ucunda yıldız olan bir değnek ellerine takıldı.

Olayı anlamaya çalışırlarken karşılarında beyaz gecelik giyen kocaman bir adam gördüler. Bu adam kendisinin bir diş perisi olduğunu söyledi. Çürük Ali ile Mikrop Necati perilerin böyle olmadığını düşündükleri için adamın peri olup olmadığını tekrar sordular. O ise onlarda diş perisinin olmadığını ara sıra çocuğunun dişini yastığın altına koyan olursa kendisinin gittiğini söyledi. Adamın asıl işinin ne olduğunu sordukları sırada koca adam

küçülüp bir mikroba dönüştü. Necati ile konuşurlarken mikrop dişi aldığı gibi kaçmaya başladı. İkisi de mikrobun peşinden koşmaya başladılar. Uzun bir kovalamaca olduktan sonra dişi mikroptan aldılar. Yorulan ikili biraz uyuduktan sonra sabah ağza geri dönmeye karar verdiler. İkisi yastığın altında dişe sarılmış şekilde uyurken çocuğun annesi geldi. Çocuğun annesi dişi bir anda aldı ve dişi tutan Mikrop Necati ile Çürük Ali oradan oraya savruldu. Kadının ne yapacağını anladılar. Kadın karşıdaki okulun bahçesine atayım da adam olsun dedikten sonra dişi pencereden fırlattı. Çürük Ali & Mikrop Necati sert bir şekilde okul bahçesindeki çalılara düştüler.

4.11.2. Diş Perisi Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Çürük Ali

"Çocukların bu yaşlarda süt dişleri gider yerine kalıcı dişleri çıkar Necati. Uzun zamandır denk gelmemiştim bak hatırladım şimdi. Bir keresinde neredeyse bir çocuğun ağzından yere düşüyordum dişi yerinden çıkarken." (Bilgi sahibi bir karakterdir.) (s.64)

"Neyse tamam tamam şimdi düşünme bunları Necati. Planımız şu, gece olmasını bekleyeceğiz sonra da yastığın altına sızacağız. Eheheh!" (Plan yapmayı seven bir karakterdir.) (s.72)

"Bir daha çocukların ağzına yerleşmeyeceğim. Yedi ağza nam salmış Çürük Ali miyim bebek bakıcısı mı belli değil! Sus bakiyim sen de!" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.74)

"Eheh yani öyle demedi, şey o diyor ki ne kadar kocaman adam diyor ne heybetli diyor, dişi sıksa suyunu çıkartır diyor." (Yatıştırıcı bir karakterdir.) (s.82)

"Koskoca adam nasıl diş perisi olur?" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.83)
"Şey acaba siz gerçekten peri misiniz?" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.83)

"Yahu Necati anlasana adam da bizim gibi mikropluk peşinde. Peri meri numarasından diş topluyor eheheh aslında fena fikir değilmiş!" (Zeki ve uyanık bir karakterdir.) (s.86)

"Necati bu nasıl bir diş perisi?
Baksana resmen bizden birisi.
Alemin en büyük mikrobuyuz biz.
Efsaneyiz işte, hikâye gerisi!

Buradaki her diş bizim dişimiz.
Tartar, çürük, iltihap hep bizim işimiz.
Piyasada her ağız bizden sorulur.
Kol kola vermişiz kopmayız ikimiz.

Çürük Ali çürük Mikrop Necati huuhuuu,
Çürük Ali çürük Mikrop Necati huuhuuu.
(Yaratıcı ve üretken bir karakterdir.) (s.88-89)

"*Olmaz Necati, ölmek var ama dişi bırakmak yok."* (Pes etmeyen bir karakterdir.) (s.96)

Mikrop Necati

"Eh eh eh aferin Necati, kolay öğreniyorsun." (Gerektiğinde takdir eden bir karakterdir.) (s.65)

"Diş perisi böyle mi oluyor ağabey ya koskoca adam bu!" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.81)

"Necati hala tam kavrayamamış durumu. İyi de mikroptan diş perisi mi olur." diye soruyor." (Saf bir karakterdir.) (s.86)

"Ağabey biz de eğitimli mi olduk şimdi?" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.97)

Çocuğun Annesi

"İştee, dişini gece yastığının altına koyalım da bakalım sabaha diş perisi sana para bırakacak mı?" (Yatıştırıcı bir karaktere sahiptir.) (s.66)

"Yine öyle yapacağız anne, sadece oyun oynuyoruz. Sabah yastığının altına biraz bozuk para koyarız sevinir çocuk." (Çocuğunu düşünen bir karakterdir.) (s.69)

Çocuğun Anneannesi

*"Yahu nereden çıkartıyorsunuz bu icatları? Yok diş perisiymiş yok bilmem neymiş! Eskiden çocuğun dişini düştüğünde alır, okuyup başarılı olsun diye bir okulun bahçesine atardık. İş mi yani senin bu yaptığın? (*Anneanne gelenekçi ve sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.68)

4.12. Bademcik

Bu kısımda Bademcik bölümünün özetine, burada yer alan karakterlere ve bu karakterlerin özelliklerine yer verilmiştir.

4.12.1. Bademcik Bölümünün Özeti

Çürük Ali ile Mikrop Necati bu sefer dişlerini günde üç kez fırçalayan temiz bir ağza denk geldiler. Bu ağızdan ne kadar gitmek isteseler de ailedeki herkesin ağzı temiz olduğu için biraz sabredip düzelmelerini beklediler. Çürük Ali, Necati ile bu durumu sonlandırmak üzere bir plan yaptı ve burna çıkıp eski dostlarından kendileri için kıyafet dikmesini istedi. Burada Necati'nin görevi ise onu ağızda beklemekti. Bunun sebebi Çürük Ali'nin burun yolculuğunda yanında kimseyi istemeyip tek başına yola çıkmaktı. Eski dostlarının Necati'den hoşlanacağını düşünmüyordu. Uzun bir yolculuktan sonra burna vardı. Eski dostlarının onlar için diktiği kıyafetleri yanına alıp ağza geri döndü. Geri döndüğünde Necati'yi damağa takılmış bir gece lambasının altında otururken buldu. Çürük Ali bu temizlik alarmının Mikmar'dan (Mikrop Marketin Kısaltması) alınmış olduğunu öğrendi. Necati, aldığı üründen bahsederken dikkat edilmesi gereken bir durumdan bahsetti. Dikkat

edilecek konu ise uzun süre kullanıldığında kulak çınlamasına sebep olmasıydı. Çürük Ali, Necati'nin bu düşünceli davranışından dolayı ona kızdı ve burna yaptığı yolculuktan sonra kendini yorgun hissettiğini söyledi. Necati'nin interneti nasıl bu kadar iyi kullandığını, gizli işler çevirip çevirmediğini sorgularken uykuya daldı.

Bu sırada alarm çaldı ve Çürük Ali uykudan uyandı. Çürük Ali elindeki koruyucu tulumu ve kaskı Necati'ye uzattı. Kıyafetleri giydikten sonra Necati kendilerini bir astronota benzetti. O sırada Çürük Ali kaskı takması gerektiğini çünkü macunun çok yakında olduğunu söyledi. Kendinden habersiz Necati'nin bir şeyler öğrendiğini düşünmesine fırsat kalmadan kocaman bir diş fırçası göründü. Köpüğün gelmesiyle birlikte Necati ile savrulmaya başladılar. Bir süre sonra köpükler dağılınca kasklarını çıkardılar. İkisi de sevinç içinde birbirlerine çak yaparken özel kıyafetleri yırtıldı. Çürük Ali kendini güvene alan bir karakter olduğu için bu kıyafetlerden 10 çift diktirdiğini söyleyince Necati bu kıyafetleri depoya kaldırdığını söyledi. Çürük Ali ne kadar sinirlenmeyeceğini söylese de sabredemedi. Çünkü bir sonraki alarma kadar zamanları bulunmaktaydı. Necati önde Çürük Ali arkada depoya doğru ilerken boğazdan geçmek için kano kullandılar. Yorulan Necati boğazda biraz balık tutmak istedi. Çürük Ali, Necati'nin neyi ne zaman yapması gerektiğini bilmediği için ona söylendi. Bu sırada Necati boğazdan geçerken suya baktığı sırada kendi yansımasını gördü ve suya düştü.

Gargara dalgasına yakalanmamaları gerektiği için küreklerden birini tutunması için ona verdi. Necati bunun pide küreği olup olmadığını sorgularken Çürük Ali ona kızıp kanodan düştü. Yüzerek karayı gördükleri anda karşılarında bademciği gördüler. Bademcikler uzaktan bakılınca tatlı görünseler de sinirlendikleri zaman yanlarına yaklaşmamak lazımmış. Necati ise bademciğin arkasını kendine depo yapmıştı. Çürük Ali ise nasıl buna cesaret ettiğini sorguladı. Bu sırada tüm tatlılığıyla bademcik onlara merhaba dedikten sonra kaşlarını çattı. Onların mikrop olduğunu anladığını düşünen Çürük Ali'nin ise içine kurt düştü. Necati depodan kıyafetleri almaya giderken Bademcik ona "Hey! Oradan geçemezsin!" diye kükredi. Bu sesten ürken Necati Çürük Ali'nin arkasına saklandı.

Bir arkadaşının bademciklerle ilgili ona söylediği cümleler aklına geldi ve Necati'yi sakinleştirip bademcik ile eski günlerdeki gibi bakışarak anlaştı. Necati'nin bademcik yerine badem olarak anılsın demesinden etkilenen Çürük Ali'nin aklına bir fikir geldi. Çürük Ali cebinden kostümleri, disko topunu, mikrofonları çıkarıp Necati'ye uzattı. Bu sırada şapkasını çevirip şarkıya başladı. Şarkı bittiği sırada bademciklerin şişmiş, morarmış olduğunu gördüler. Necati'nin deyimiyle badem oldular. Bademciklerin kendi kendine

konuştuğu sırada Çürük Ali ve Necati oradan kaçışırken kıyafetlerin olduğu bavulu aldıkları gibi kanoya binip ağza doğru gittiler. Yetiştikleri sırada kıyafetleri giymelerine vakit kalmadan her yer bembeyaz oldu. Ağzın açık arasından baktıklarında beyaz önlüklü birinin ışık tuttuğunu gördüler. Bu kişinin doktor olduğunu anladıktan sonra koruyucu kıyafetleri alıp Çürük Ali bir hızla giyindiler. Bu sırada Necati, kanodayken canının pide istediğini bu sebeple şu an zaman varken pide yiyip yemeyeceklerini sordu. Bademciği atlatan ve koruyucu kıyafetleri giyen Çürük Ali'nin keyfi yerinde olduğu için Necati'nin istediği her şeyi yapabilirdi. Bir anda zaferini kutlarken alarmla birlikte mor bir ışığın yandığını gördü.

Necati alarmın kullanma kılavuzuna bakıp mor ışığın açıklamasına bakarken havada yeşil baloncuklar uçuşmaya başladı. Necati de hiçbir şey yokmuş gibi patlatmaya çalışıyordu. İkisi de bir sıcaklık hissediyor ve kıyafetlerinin eridiğini görüyorlardı. Meğerse Necati'nin Mikmar'dan aldığı alarm çocuğun kulaklarını mahvettiği için ilaç vermişler. Daha sonrasında da çocuğun bademciklerini şarkı ile şişirdikleri için de iyice hastalanmış. Çürük Ali başlarına gelen her şeyi Necati'den bildiği için onu üzmüştü. Çürük Ali de Necati'yi üzdüğü için üzgündü. Özür diledikten sonra birlikte hızlıca bu ağızdan kaçtılar.

4.12.2. Bademcik Bölümünde Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Çürük Ali

"En sonunda Necati'yle kafa kafaya verip, artık şu stresi sonlandıralım diyoruz." (Birlikte hareket etmektedirler.) (s.104)

"Deneyimli bir mikrop olduğum için hemen eylem planını hazırlıyorum ve uygulamaya koyuyorum." (Deneyimli bir karakterdir.) (s.104)

"Burna çıkıp eski dostlarımdan bizim için koruyucu kıyafetler dikmelerini rica ediyorum." (Nezaketli biridir.) (s.104)

"Ee tabii, hatrı sayılır bir mikrobumdur. Hemen kabul ediyorlar." (Sözü geçen biridir.) (s.104)

"*Yine de içime bir kurt düşüyor. Necati'ye dönüp, "Necati bunun işe yarayacağına emin misin?" diye soruyorum."* (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.107)

"Necati! Bizim mi kulağımız çınlayacak sanki! Bize ne! Çınlarsa çınlasın, eheheh!" (Bencil bir karakterdir.) (s.109)

"Sen ne biçim bir mikropsun Necati? İnsanlar bizi fırçalarken, macunlara boğarken iyi. Sen hala, 'aman bizim alarmımız onların narin kulaklarını rahatsız etmesin' diye düşünüyorsun. Canımızın derdindeyiz Necati." diye çıkışıyorum." (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.109)

"Necati, hiç sormadın ama koruyucu kıyafetleri diktirdim. Kaldır bakalım kıyafetleri ortalıktan, dilin üstünde yıpranmasınlar." (Emir vermeyi seven bir karakterdir.) (s.111)

"Bu Necati de kendi aldığı alarmdan korkuyor. "Sakin ol Necati, özel kıyafetlerimizi giyelim." diye onu sakinleştirmeye çalışıyorum." (Sakinleştirmeye çalışan bir karakterdir.) (s.114)

"Benden habersiz yeni şeyler öğrendiğini biliyordum işte, astronot neydi ki?" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.118)

"Lunaparka gitmek gibi oldu değil mi Necati? Eheheh!" diye takılıyorum." (Esprili bir karakterdir.) (s.120)

"Aferin Necati, ilk defa bir işi düzgün yaptın vallahi! Bu alarm sistemi ve özel kıyafetlerimizle bizi kimse durduramayacak. Çak!" diyorum." (Takdir eden bir karakterdir.) (s.121)

"Ama ben Necati'nin de söylediği gibi harika bir mikrop olduğumdan bu koruyucu kıyafetlerden 10 çift diktirmiştim." (Kendisi ile övünen bir karakterdir.) (s.123)

"Boş boş bakma öyle Necati! Hadi gidiyoruz! Bir sonraki alarma kadar zamanımız var! Hele bi yetişemeyelim! Seni kendi ellerimle fırçalayacağım Necati bak gör!" (Tehdit eden bir karakterdir.) (s.126)

"Küreklerden birini tutması için Necati'ye uzatıyorum. "Necati tut şunu tut!" (Yardımsever bir karakterdir.) (s.131)

Hey, sen! Bademcik… Bu şarkı sana gelsin!
Alarmı taktırdık evimize biz
Kıyafetleri geçirdik ikimiz
Korkulan diş düşmanı Ali ben
Bu da benim kankam Necati Man
(Yaratıcı bir karakterdir.) (s.145)

Şimdi hep birlikte!
Bademcik kimmiş kralı da gelsin
Şarkımız kulaklarınızda inlesin
Bakteri virüs çürük, kazanacak
Temizliğin hükmü son bulacak.
(Yaratıcı ve üretken bir karakterdir.) (s.146)

Ne oldu acaba? Önemli bir şeyi olmasa bari çocuğun… Aman! Ne diyorum ben. (Kötü bir karakterdir.) (s.151)

"Yok bir şey Necati, ver bakalım şu kıyafetleri." deyip Necati'den koruyucu kıyafeti alıyorum ve hızlıca üzerime geçiriyorum. Ohh beee! Dünya varmış! (Kendini güvene alan bir karakterdir.) (s.152)

"Necati yine sessiz sessiz suratıma bakıyor. Bu, Necati'nin "kızmayacaksan bir şey söyleyeceğim" bakışı. (Arkadaşını çok iyi tanıyor.) (s.152)

"Söyle Necati, bir şey söyleyeceksin belli ki." diyorum. (Arkadaşını iyi tanıyan bir karakterdir.) (s.152)

"Ama bu işte bir gariplik var. Önceden alarmla birlikte her taraf kırmızı olurdu. Şimdi mor ışık yanıyor. Biz yokken güncelleme mi geldi acaba bu alarma? (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.154)

"Bulsan şaşardım zaten Necati! Neyse kaskları uzat da bari onları takalım." diyorum." (Kendini güvene alan bir karakterdir.) (s.155)

"Ağzın içine alarm mı takılır Necati! Bak şimdi kıyafetler de eridi." (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.158)

"Necati'nin üzülmesine üzülüyorum. Macera dolu bir gün geçirdik. Kızgın göründüğüme bakmayın beklenmedik ilaç finali bile Necati'nin üzülmesi kadar üzemez beni." (Arkadaşına duyduğu sevgiden dolayı üzülüyor.) (s.160)

"Erimek üzere olduğumuz için sinirliyim Necati, yanımda sen olduğun için de sana kızdım. Özür dilerim canım arkadaşım. Seni seviyorum." diyorum Necati'ye." (Hatasını telafi etmek için özür dilemektedir.) (s.160)

Mikrop Necati

"*Temizlik alarmı Çürük Ali ağabey! İnternetten aldım."* (Teknolojiden haberdardır.) (s.107)

"Necati "Eminim ağabey, internetteki yorumları çok iyi bu alarm sisteminin. Diş macunu ya da gargara gelmeden önce bize haber verecek. Kurulumu da çok kolaydı. Sadece yorumlardan birinde uzun süre alarm kullanımı kulak çınlamasına neden olabilir yazıyordu. Dikkat etmek gerek" diyor." (Teknolojiden haberdardır.) (s.108)

"Ağabey, öyle deme. Yazık değil mi insanlara? Ağızlarında yaşıyoruz zaten, çok da rahatsızlık vermeyelim." (Düşünceli bir karakterdir.) (s.109)

"Çürük Ali ağabey, çok özür dilerim! Sormayı unutmuşum. Koruyucu kıyafet için çok teşekkür ederim. Hem ağabey, internette okudum, sadece en bilgili mikroplar burna kadar çıkabilirmiş. Okuyunca hemen seni düşündüm. Kahraman ağabeyim benim." (Arkadaşına hayran bir karakterdir.) (s.111)

"Bu Necati de kendi aldığı alarmdan korkuyor. "Sakin ol Necati, özel kıyafetlerimizi giyelim." diye onu sakinleştirmeye çalışıyorum." (Saf bir karakterdir.) (s.114)

"Nasıl, alarm sistemi güzel oldu değil mi ağabey?" diye soruyor Necati." (Kendisiyle övünen bir karakterdir.) (s.121)

"Ağabey, baksana kendi yansımamı görüyorum ağabey!" dediği anda Necati suya düşüyor." (Saf bir karakterdir.) (s.130)

"Necati küreği görür görmez, sanki çok rahat bir durumdaymışız gibi "Ağabey bu pide küreği mi? Şöyle tereyağlı olsa da yesek." diyor. (Saf bir karakterdir.) (s.131)

Yedek kıyafetleri kaldırmışım
Bilmiyorum neden, belli ki safmışım
Şimdi onları alamazsak n'olucak
Macunlardan önce Ali beni yakacak
(Yaratıcı bir karakterdir.) (s.146)

Şimdi hep birlikte!
Bademcik kimmiş kralı da gelsin
Şarkımız kulaklarınızda inlesin
Bakteri virüs çürük, kazanacak
Temizliğin hükmü son bulacak.
(Yaratıcı ve üretken bir karakterdir.) (s.146)

"Ağabey boğazda kanodan düşmüştüm de bana kürek uzatmıştın ya, işte o zaman canım çok fena pide çekmişti hani… İşte benim canım hala pide çekiyor, hazır zamanımız varken birer pide mi yesek ağabey, nasıl olur?" diye soruyor. (Yemek yemeyi seven bir karakterdir.) (s.153)

"Necati'ye bakıyorum, O hiçbir şey yokmuş gibi havadaki yeşil baloncukları patlatmaya çalışıyor. Bu Necati'nin durumlara yaklaşımı her defasında beni şaşırtıyor." (Saf bir karakterdir.) (s.156)

"Çürük Ali ağabey ne oluyor, hani bu kıyafetler temizliğe dayanıklıydı? diye soruyor Necati." (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.157)

"Necati'nin gözleri gülüyor. "Ben de seni çok seviyorum Çürük Ali ağabey." (Birbirini seven iki arkadaştır.) (s.160)

4.13. Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Karakterlerin Değerlendirilmesi

Tablo 11

Çürük Ali karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Sorgulayıcı olma	8
Yaratıcı olma	3
Üretken olma	3
Mücadeleci olma	3
Bencil	2
Yatıştırıcı olma	2
Kendini güvene alan	2
Arkadaşını tanıyan	2
Bilgili	1
İntikam almayı seven	1
Kendisiyle barışık	1
Plan yapmayı seven	1
Zeki	1
Uyanık	1
Dayanışmaya önem veren	1
Deneyimli	1
Nezaketli	1
Emir veren	1
Esprili	1
Takdir eden	1
Kendisini öven	1

Tablo 11'in devamı

Tehdit eden	1
Yardımsever	1
Kötülüğü seven	1
Özür dileyebilen	1
Arkadaşını önemseyen	1

Tablo 11 incelendiğinde Çürük Ali sorgulayıcı, yaratıcı, üretken, mücadeleci, bencil, yatıştırıcı, kendini güvene alan, arkadaşını tanıyan, bilgili, intikam almayı seven, kendisiyle barışık, plan yapmayı seven, zeki, uyanık, dayanışmaya önem veren, deneyimli, nezaketli, emir veren, esprili, takdir eden, kendisini öven, tehdit eden, yardımsever, kötülüğü seven, özür dileyebilen, arkadaşını önemseyen karakter özellikleri göstermektedir. Üzerinde en çok durulan karakter özelliği sorgulayıcı olmasıdır. Bu özellik bulunulan bir durumu olumlu veya olumsuz olarak düşünebilmede katkı sağlamaktadır. Söylenen şarkılar çocukların yaratıcılığının ve üretkenliğinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Kendini güvene alma çabasından dolayı mücadeleci ruhu ön plandadır. Planlı, bilgili, zeki ve uyanık bir karakter olduğu için yaptığı işlerde başarılı olmaktadır. Kötüyü düşünmesinden dolayı intikam almayı seven ve tehdit eden bir karakterdir. Arkadaşını önemseyen bir kişilik olduğu için ona sevgi duymakta ve gerektiğinde de arkadaşından özür dilemektedir. Kötü bir karakter olmasına rağmen nezaketli, esprili, yardımsever gibi olumlu özellikleri de bulunmaktadır.

Tablo 12

Mikrop Necati karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Saf (Doğal)	6
Sorgulayıcı	3
Mücadeleci	2
Teknolojiden haberdar	2
Yaratıcı	2
Üretken	2
Sevgi duyan	1
Kendini savunan	1

Tablo 12'nin devamı

Düşünceli	1
Arkadaşına hayran	1
Takdir etmesini bilen	1
Kendisiyle övünen	1

Tablo 12 incelendiğinde Mikrop Necati saf (doğal), sorgulayıcı, mücadeleci, teknolojiden haberdar, yaratıcı, üretken, sevgi duyan, kendini savunan, düşünceli, arkadaşına hayran, takdir etmesini bilen, kendisiyle övünen karakter özellikleri göstermektedir. En çok tekrarlanan karakter özelliği saf (doğal) olmasıdır. Çevresinde yaşanan olaylardan habersiz olduğu için bu karakter özelliği öne çıkmaktadır. Bazı durumlarda ne yapacağını bilmemekte ve yanlış zamanlamalar yapmaktadır. Çürük Ali'yi kendi içinde yücelttiği için ona hayranlık ve sevgi duymaktadır. Teknolojiyi takip etmesi ve yakından ilgilenmesi kendini geliştirme aşamasında önemli bir durumdur. Necati, kendini geliştirdikçe kendisiyle övünen de bir karakterdir. Yaratıcılık ve üretkenliğini tıpkı Çürük Ali gibidir. Gerektiğinde kendini savunan, takdir etmesini bilen bir kişilik yapısına sahiptir. Düşünceli bir yapıya sahip olması onu kötülükten uzaklaştırmaktadır.

Tablo 13

Adam karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Ağız hijyenine önem vermeye başlaması	2
Başkalarının fikirlerini önemseyen	1

Tablo 13 incelendiğinde Adam karakteri ağız hijyenine önem vermeye başlayan, başkalarının fikirlerini önemseyen bir kişilik yapısına sahiptir. İlk başlarda ağız hijyeninden haberi yokken ağız sağlığı konusunda bilgilendikten sonra ağız sağlığına ve hijyene önem vermekte ve bu konuda örnek olmaktadır. Adamın bu konudaki gelişimi bir başkasının ona yönelik kullandığı ifadelere yüklediği anlam ve değerden kaynaklanmaktadır.

Tablo 14

Kadın karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Ağız hijyeniyle ilgili bilgi veren	1

Tablo 14 incelendiğinde Kadın karakteri ağız hijyeniyle ilgili bilgilendirmeler yapan bir özelliktedir. Ağız hijyeni konusundaki bilgilendirmeleri birçok kişinin ağız sağlığına dikkat etmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Tablo 15

Mikroplar Aleminin karakterlerinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Şiddet uygulamaya kalkan	2
Hareketli yapıda olan	1

Tablo 15 incelendiğinde Mikroplar Alemi şiddet uygulayan bir karakter özelliği göstermektedir. Hareketli bir yapıya sahip oldukları için bir işi kısa bir sürede gerçekleştirmektedirler. Kendilerine yönelik ifadelerin azlığı onların yardımcı bir karakter olarak yer aldığını göstermektedir.

Tablo 16

Çocuğun Annesinin karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Düşünceli	1
Yatıştırıcı	1

Tablo 16 incelendiğinde çocuğun annesi düşünceli ve yatıştırıcı bir karakter özelliği göstermektedir. Çocuğunu önemseyen bir kişiliğe sahip olduğu için çıkan dişiyle ilgili onu yatıştırma çabasına girmekte ve oğlunu mutlu etme adına güzel fikirler öne sunmaktadır. Çocuğunun dişiyle ilgili olan acısını unutturma çabası onun yatıştırıcı kimliğinin bir faktörüdür.

Tablo 17

Çocuğun Anneannesinin karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Gelenekçi	1
Sorgulayıcı	1

Tablo 17 incelendiğinde çocuğun anneannesi eski gelenekleri öne süren onlara bağlı gelenekçi bir karakterdir. Kızına hatta sırf gelenekleri farklı şekilde yorumladığı için kızmaktadır. Sorgulayıcı bir karakter yapısına sahip olduğundan bazı durumları kendi yaşadığı zamanları göz önüne alarak değerlendirmektedir.

4.14. Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler Kitabında Yer Alan Bölümlerdeki Eğitsel İletiler

Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler

Sağlığa önem verme

Sağlığına önem veren bireyler günlük yaşamında sağlık kurallarına dikkat etmekte ve bunu yaşamının bir parçası haline getirmektedir. Temizlik kurallarına dikkat edilmesi bireyi sadece mikroplardan korumaz. Aynı zamanda bireyin kendini güvende hissetmesini de sağlar. Sağlıksal açıdan iyi olunması kişinin psikolojik anlamda da iyi olmasını sağlamaktadır.

Aşağıdaki cümlelerde diş sağlığına verilen önemin artması, diş sağlığını korumada diş fırçalamanın önemi, ağız sağlığında kullanılması gereken ürünlerin tanıtımı, dişlerin düzenli fırçalandığında kişide yarattığı etki üzerinde durulmaktadır. Böylece ağız sağlığı ve hijyen konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar açıklanmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekilde belirtilmiştir:

"Heheh! Ama bir de ne görelim! Biz görmeyeli bütün çocuklar dişlerine çok iyi bakmaya başlamış. Dişini temizlememiş tek bir çocuk bile bulamıyoruz." (s.22)

“Ben de bilmem, bilmek de istemem. Size yeni çıkan diş macunumuzdan vermek istiyorum.” (s.38)

“Bu macun, bu fırça. Bunlar sizi kesmez. Alın diş ipi. O da yetmez, gargara. Oldu olacak bir naneli ağız suyu. Daha da olmazsa, acil durumlarda aramanız için ağız hijyeni özel birimlerimiz." diyerek son olarak elindeki kartı uzatıyor.” (s.39)

“İşte şimdi yandık, çocuk dişlerini fırçalamaya karar verdi. Olacak iş değil. Hatta o kadar kuvvetli fırçalıyor ki, dişlere tutunamıyoruz bile.” (s.41)

“Tam kaçacağız ağızdan, bir de ne olsun! Diş ipine yakalanıyoruz. Diş ipi bizi bir sağa bir sola fırlatıyor.” (s.43)

“Tam ağızdan çıkacağız. Gargara geliyor. Bu adam durmayacak herhalde, mahvetti bizi.” (s.44)

“Bir bakıyorum, dişler öyle bir parlamış ki. Dişin üzerinde kendi yansımamı görebiliyorum.” (s.47)

“Saniyeler içerisinde her yer diş macunu doluyor. Tüm mikroplarla macunların içinde savruluyoruz. " (s.52)

“Günde 3 kere dişlerini fırçalayan bir çocuğun ağzı. Bir mikrobun başına gelebilecek en kötü şey! Diş ipi desen var, gargara desen var, bir de düzenli kontrol için doktora gidiyor.” (s.101)

Düşünceli olma

Bir bireyin düşünceli bir yapıya sahip olması çevresindekilerle olan iletişimini ve etkileşimini olumlu yönde etkilemektedir. Düşünceli kişiler sadece kendileri düşünmekle kalmayıp etrafındaki kişileri de düşünmektedir. Böylece etrafında olup biten olaylara veya durumlara daha anlayışlı bir şekilde yaklaşmaktadır. Bu durum onu bencil bir kişilik yapısından uzak tutmaktadır. Daha duyarlı bir kişilik haline getirmektedir.

Aşağıdaki cümlede gördüğümüz üzere Çürük Ali ve Mikrop Necati kendilerinden başkasını da düşünmektedir. Ağzında kaldıkları kişiye rahatsızlık vermek istememektedirler. Bu durum onları düşünceli bir kişilik haline getirmektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Ağabey, öyle deme. Yazık değil mi insanlara? Ağızlarında yaşıyoruz zaten, çok da rahatsızlık vermeyelim." (s.109)

Sorgulayıcı olma

İnsan, sürekli bir şeyi merak etmekte ve izlediklerini, öğrendiklerini sorgulama eğilimindedir. Kişi öğrendiği bilgileri hayatı boyunca kullanacağı için doğruluğunu veya yanlışlığını öğrenmek adına sürekli bir sorgulama aşamasındadır. Çocuklar, yetişkinlerden farklı olarak daha çok merak duygusu içindedirler. Onlar bu aşamada sorgulama becerileri sayesinde neyin doğru neyin yanlış olduğunu daha kolay bir şekilde öğrenmektedirler. Bu aşamada çocukların merak duygusuyla birlikte sorgulama ve eleştirel düşünme becerileri de gelişmektedir.

Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere kendisine uygun olmayan bir düşünceyi sorgularken, kendi kişilik özelliğinden farklı bir durum sergilerken, olmayacak bir durumu analiz ederken, şüpheyle yaklaşılan bir durum eleştirilirken, başkasından beklenmeyecek performansları sorgularken, bilinmeyen bir durum hakkında bilgi edinirken kullanılan bir iletidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Yahu nereden çıkartıyorsunuz bu icatları? Yok diş perisiymiş yok bilmem neymiş! Eskiden çocuğun dişini düştüğünde alır, okuyup başarılı olsun diye bir okulun bahçesine atardık. İş mi yani senin bu yaptığın?" (s.68)

"Bir daha çocukların ağzına yerleşmeyeceğim. Yedi ağza nam salmış Çürük Ali miyim bebek bakıcısı mı belli değil! Sus bakiyim sen de!" (s.74)

"Diş *perisi böyle mi oluyor ağabey ya koskoca adam bu!" (s.81)*

"Koskoca adam nasıl diş perisi olur? (s.83)

"Şey acaba siz gerçekten peri misiniz?" (s.83)

"O zaman sizin asıl işiniz nedir acaba? (s.84)

"İyi de mikroptan diş perisi mi olur." diye soruyor. (s.86)

"Yine de içime bir kurt düşüyor. Necati'ye dönüp, "Necati bunun işe yarayacağına emin misin?" diye soruyorum." (s.107)

"Sen ne biçim bir mikropsun Necati? İnsanlar bizi fırçalarken, macunlara boğarken iyi. Sen hala, 'aman bizim alarmımız onların narin kulaklarını rahatsız etmesin' diye düşünüyorsun. Canımızın derdindeyiz Necati." diye çıkışıyorum." (s.109)

"Hem ne zaman interneti bu kadar iyi kullanmayı öğrendi?" (s.112)

"Yoksa bu Necati ben uyurken gizlice bir işler mi çeviriyor?" (s.112)

"Benden habersiz yeni şeyler öğrendiğini biliyordum işte, astronot neydi ki?" (s.118)

"Ağızda mıyız dönme dolapta mı belli değil." (s.119)
"Necati sırası mı şimdi balığın?" (s.129)

"Ne yaptım ki şimdi ağabey ben?" (s.132)

"Bizim Necati nasıl olmuş da kıyafetleri Bademcik'in arkasına saklamayı başarmış bilmiyorum." (s.134)

"Doktor bu Necati doktor da niye bizim çocuğun ağzına bakıyor?" (s.151)

"Ama bu işte bir gariplik var. Önceden alarmla birlikte her taraf kırmızı olurdu. Şimdi mor ışık yanıyor. Biz yokken güncelleme mi geldi acaba bu alarma?" (s.154)

"Ağzın içine alarm mı takılır Necati! Bak şimdi kıyafetler de eridi." (s.158)

Çıkarım yapabilme

Bireyin bir konu hakkında çıkarım yapması öğrendiği bilgilerin yapılanması açısından önemli bir durumdur. Kişi önceden var olan öğrenmelerinden hareketle yeni bilgileri yapılandırmaktadır. Böylece çıkarım yapma becerisiyle kişiler anlama sürecini meydana getirmektedir. Bu becerinin uygulanması eski öğrenmeler ile yeni öğrenmeler arasında bağ kurulmasını sağlamaktadır.

Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere Mikrop Necati, önceki bilgilerinden hareketle yeni bir çıkarımda bulunmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"O zaman kalıcı dişleri çıkmış çocukların ağzı en iyisi değil mi Çürük Ali Ağabey?" (s.65)

Anlayışlı olma

Kişinin ne olursa olsun karşısındaki bir başka kişiye olan anlayışlı tavırları iletişim açısından son derece önemlidir. Sağlıklı bir iletişimin gerçekleşmesi iki tarafın da anlayış çerçevesinde düşüncelerini iletmesiyle mümkündür. Herkesin kendi hayatında yaşadığı sıkıntıları veya zor günleri bulunmaktadır. Bu sebeple karşıki tarafı eleştirmeden önce onun yaşantıları veya ruh hali göz önüne alınmalıdır. Aşağıdaki cümleye baktığımızda bademciklerin yaşadığı zorluklardan dolayı onlara karşı anlayışlı olunması gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Bir bademcik size sinirlendiğinde sakin kalmanız gerekir. Burunda karşılaştığım eski dostlarımdan biri bir gün bana, "Anlayışlı olmak lazım Çürük, bademciklere de yazık.

Hiç dolaşamıyorlar, hep oldukları yerde duruyorlar. Tek işleri bizim ilerlememizi engellemek. Tek yapabildikleri de şişmek." demişti. (s.139)

Eğlenmeyi sevme

Çocuklar çevresinde olup biten her şeyde eğlenmeyi ve neşe içinde olmayı istemektedirler. Onlar için önemli olan bulunduğu ortamdan zevk almalarıdır. Bu sebeple çocukların hayal dünyalarını zenginleştirecek onların ruhuna iyi gelecek ifadelerin kurulması önemlidir. Aşağıdaki cümlelerde belirtildiği üzere keyiften, kahkaha aynalarından, gülmekten ve neşeden bahsedilmesi çocukların eğlenmeye yönelik ifadelerle karşılaşmasını sağlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

"Eee karnımızı güzelce doyurduk, üzerine keyif yapmayalım mı? Eheheh!" (s.25)

"Gel vatandaş gel! Çoluğunu çocuğunu al da gel! İstanbul'un en meşhur ve en komik kahkaha aynaları burada! İster kendine bak gül! İster eşine dostuna gül. Eheheh!" diye bağırarak ortamın neşesini yükseltiyorum." (s.49)

"Tüm mikroplar neşe içinde kendilerine ve birbirlerine bakarak gülüyorlar. Ne kadar da güzel oldu!" (s.50)

Yaratıcı ve üretken olma

Çocukların hayal dünyası çok geniştir. Onların bu hayal dünyasını harekete geçirmek için ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması gereklidir. Çocuğa göre oluşturulacak metinler onların hayal dünyasında yerini almaktadır. Dikkatlerini çekecek bir metin veya orada işlenmiş bir ifade onların yaratıcılık veya üretkenliklerini harekete geçirebilmektedir. Aşağıdaki ifadelerde görüldüğü üzere Çürük Ali ve Mikrop Necati'nin birlikte ürettiği şiirler çocuklara örnek olarak onların üretkenliklerini ortaya çıkarabilmektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Necati bu nasıl bir diş perisi?
Baksana resmen bizden birisi.
Alemin en büyük mikrobuyuz biz.
Efsaneyiz işte, hikâye gerisi!
Buradaki her diş bizim dişimiz.
Tartar, çürük, iltihap hep bizim işimiz.
Piyasada her ağız bizden sorulur.
Kol kola vermişiz kopmayız ikimiz.
Çürük Ali çürük Mikrop Necati huuhuuu,
Çürük Ali çürük Mikrop Necati huuhuuu. (s.88-89)

Hey, sen! Bademcik… Bu şarkı sana gelsin!
Alarmı taktırdık evimize biz
Kıyafetleri geçirdik ikimiz
Korkulan diş düşmanı Ali ben
Bu da benim kankam Necati Man. (s.145)

Yedek kıyafetleri kaldırmışım
Bilmiyorum neden, belli ki safmışım
Şimdi onları alamazsak n'olucak
Macunlardan önce Ali beni yakacak
Şimdi hep birlikte!
Bademcik kimmiş kralı da gelsin
Şarkımız kulaklarınızda inlesin
Bakteri virüs çürük, kazanacak
Temizliğin hükmü son bulacak. (s.146)

Plan yapabilme becerisi

Bireyin düzenli ve sistemli bir şekilde hayat sürmesinde plan yapma alışkanlığı önemlidir. Plan yapmak işleri kolaylaştırmak adına kazandırılması gereken önemli bir özelliktir. Aşağıda belirtilen ifadeden hareketle gerçekleştirmek istedikleri bir şeyi

yapabilmek adına önceden plan yapmaktadırlar. Böylece gerçekleştirmek istedikleri hedefe daha sistemli bir şekilde ulaşmaktadırlar.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekildedir:

"Neyse tamam tamam şimdi düşünme bunları Necati. Planımız şu, gece olmasını bekleyeceğiz sonra da yastığın altına sızacağız. Eheheh!" (s.72)

İlgili olma durumu

Çocukların dikkati çeken bir olayla veya durumla ilgilenmeleri önemlidir. Çocukların bir şeylerle ilgilenmesi onların dikkatini canlı tutmaktadır. Bu durum bazen bir amaca yönelik olabileceği gibi bazen de gereksinimler çerçevesinde gerçekleşmektedir. İlgi duyduğu şeylerin varlığı onların üretkenliklerini de etkilemektedir. Aşağıdaki cümlelerde belirtildiği üzere Çürük Ali'nin dişleri susturmak adına Necati'den onlarla ilgilenmesini istemesi, süt dişini sallamaları ve uyutmaları ilgili olmaya yönelik iletilerdir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Necati, şu dişleri susturmamız lazım. Sen şuradaki iki tanesini al, ben de bu dişle ilgileniyorum." (s.73)

"Bu yaştan sonra düştüğüm hale bak, elimde biberon süt dişi sallıyorum!" (s.74)

"Necati ile yorucu bir süt dişi uyutma seansından sonra bizim çocuk da nihayet uyuyor. Planımız harika işliyor." (s.75)

Telafi edebilme becerisi

Çocuklar olumsuz bir durumla karşılaştıklarında bu durumdaki eksikliği başka bir alandaki başarı ile telafi etmektedirler. Böylece çocuklar başarısızlık duygusuna kapılmamaktadırlar. Aşağıdaki ifadede belirtildiği üzere Çürük Ali, Necati'ye karşı bir hata yapmış ve kalbini kırmıştır. Bu durumu telafi edebilmek adına Çürük Ali ondan özür

dilemektedir. Bu durum çocukların arkadaşları ile olan iletişimini sağlamak ve yaptığı hatalardan ders çıkarmak adına önemli bir iletidir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekildedir:

"Erimek üzere olduğumuz için sinirliyim Necati, yanımda sen olduğun için de sana kızdım. Özür dilerim canım arkadaşım. Seni seviyorum." diyorum Necati'ye." (s.160)

Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

Bilgilendirici ve öğretici olma

Herhangi bir konuda açıklama yapmak, karşıki tarafa o durumu aktarmak amacıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. Karşıki tarafa bilgi verilmesi aktarılmak istenen iletinin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Çürük Ali'nin süt dişleri konusunda Necati'ye bilgi vermesi, Necati'nin internette bulduğu bir alarmı Çürük Ali'ye tanıtması ve bu konuda onu bilgilendirmesi bilgilendirici ve öğretici olmaya yönelik bir iletidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

"Çocukların bu yaşlarda süt dişleri gider yerine kalıcı dişleri çıkar Necati. Uzun zamandır denk gelmemiştim bak hatırladım şimdi. Bir keresinde neredeyse bir çocuğun ağzından yere düşüyordum dişi yerinden çıkarken." (s.64)

"Necati "Eminim ağabey, internetteki yorumları çok iyi bu alarm sisteminin. Diş macunu ya da gargara gelmeden önce bize haber verecek. Kurulumu da çok kolaydı. Sadece yorumlardan birinde uzun süre alarm kullanımı kulak çınlamasına neden olabilir yazıyordu. Dikkat etmek gerek" diyor." (s.108)

Kendini güvende hissetme

Bireyler yeni insanlarla tanışma, toplum içinde kendine bir yer edinme, günlük hayatını, ilişkilerini, çevresini sağlıklı bir şekilde yürütebilme amacıyla kendini rahat hissedeceği ve güvende olacağı bir ortamı tercih etmektedirler. Bu ortam onların rahat hareket edebilmesini ve kaygı duyacağı durumlardan uzaklaşmasını sağlamaktadır. Çocuklar da tıpkı yetişkinler gibi kendilerini rahat hissedeceği ve güven duyacağı ortamları tercih etmektedirler. Aşağıda görüldüğü üzere kişinin bazı durumlarda güvenceye ihtiyaç duyması, olumsuz bir durumla karşılaşıldığında ona yönelik tedbirler alması onun kendini güvende hissetmesini sağlamaktadır. Kişi kendini güvende hissettiği sürece mutlu olmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

"Olur olur Necati, bak kaç yaşına geldin senin de bir güvencen olmalı şu hayatta." (s.71)

"*Ama ben Necati'nin de söylediği gibi harika bir mikrop olduğumdan bu koruyucu kıyafetlerden 10 çift diktirmiştim." (s.123)*

"Yırtıldıysa yırtıldı Necati, ben bunlardan tam 10 çift diktirdim. 10! Eheheh! diye karşılık veriyorum ona, "Bunları atalım, bir dahaki alarmda yenisini giyeriz." (s.123)

"Yok bir şey Necati, ver bakalım şu kıyafetleri." Deyip Necati'den koruyucu kıyafeti alıyorum ve hızlıca üzerime geçiriyorum. Ohh beee! Dünya varmış! (s.152)

"Bulsan şaşardım zaten Necati! Neyse kaskları uzat da bari onları takalım." diyorum." (s.155)

Birlik olma

Bireylerin ortak duygu ve düşünceler etrafında birleşmesine verilen addır. Toplum içerisinde birlik içerisinde olunması beraber hareket edebilme ve ortak karar alma durumunu

ifade etmektedir. Aşağıda belirtildiği üzere olumsuz bir durumun ortadan kaldırılmasında iki arkadaşın beraber hareket etmesi ve bu zorluğu birlikte aşmaları yer almaktadır. Burada çocuklara verilmek istenen ileti birlik olunduğu sürece her işin altından kalkılacağıdır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"En sonunda Necati'yle kafa kafaya verip, artık şu stresi sonlandıralım diyoruz." (s.104)

Uyarıcı olma

İnsanlar bazı durumlarda etkili iletişimi sağlamak adına karşıki tarafa uyarı niteliğinde iletiler vermektedir. Bu iletiler aslında karşıki tarafı bilgilendirmek ve uyarmak amacıyla verilmek istenen ifadelerdir. Toplumsal düzenin bozulmaması adına yapılması gerekenlerin belirtilmesi ve bu konuda uyarı nitelindeki mesajların verilmesi bu düzenin devamlılığını sağlamaktadır. Necati'nin bulduğu alarm sisteminin uzun süre kullanılması durumunda kulak çınlamasına sebep olması karşıki tarafı uyarmaya yönelik bir iletidir. Uyarıcı özellikte olunması karşılaşılabilecek bir durumun önlenmesinde önemli bir etkendir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Necati "Eminim ağabey, internetteki yorumları çok iyi bu alarm sisteminin. Diş macunu ya da gargara gelmeden önce bize haber verecek. Kurulumu da çok kolaydı. Sadece yorumlardan birinde uzun süre alarm kullanımı kulak çınlamasına neden olabilir yazıyordu. Dikkat etmek gerek" diyor." (s.108)

Yardımsever olma

Kişinin kendisinden başka bir kişiyi ya da canlıyı düşünüp ona yardım etme isteğidir. Bu durumu yaşayan insanlar yardım etmenin vermiş olduğu mutluluk ve sevinçle huzur içinde olurlar. Çocuklar da tıpkı yetişkinler gibi çevresindeki kişilere yardım ettikçe ve takdir gördükçe bu davranışı tekrarlamaktadırlar. Ailesinden veya çevresinden gördüğü bu davranış çocuğun kendisinden başka kişileri de düşünmesini sağlamaktadır. Aşağıda

belirtildiği üzere Çürük Ali'nin kürekleri çekmesi için Mikrop Necati'den yardım istemesi bu iletiye örnek olacak davranış biçimidir. Yardımseverlik, birlik ve beraberliği sağlamak adına gerçekleştirilmesi gereken bir davranıştır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Küreklerden birini tutması için Necati'ye uzatıyorum. "Necati tut şunu tut!" (s.130-131)

Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler

Eşitlik

Bireylerin her koşulda aralarında ayrım bulunmamasına verilen addır. Eşitliğe dikkat edilmesi toplumdaki adaletsizliği yok etmek adına önemli bir durumdur. Herkese aynı şekilde davranılması kişinin kendini değerli hissetmesini sağlamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Necati'nin sürekli Çürük Ali'yi sallanması onun yeri geldiğinde hakkını savunan bir kişi olduğunu göstermektedir. Mikrop Necati buradaki adaleti sağlamak adına eşitlikten yanadır. Bunun farkına varan Çürük Ali, birazdan da onu sallayacağını ifade etmektedir. Bu eşitlik durumu aradaki adaletsizliği ortadan kaldırmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Tamam oğlum, birazdan sen binersin. Ben seni sallarım. Hem ne güzel, ağız temizliğinden haberi olmayan birini bulduk. Yan gelip yatıyoruz işte." (s.28)

Sevgi

Sevgi, insanın var olabilmesi için ihtiyaç duyduğu bir güçtür. Sevginin olduğu bir yerde zorluk yoktur. Sevgi koşulsuz bir bağlılığı ifade etmektedir. Bu duygu beraberinde dayanışmayı, birliği, yardımseverliği, mutluluğu, barışı vb. birçok duyguyu bir araya getirmektedir. Aşağıda görüldüğü üzere Çürük Ali, Necati'yi o kadar çok sevmektedir ki onun üzülmesine her şeyden çok üzülmektedir. Çürük Ali ona duyduğu sevgiden dolayı onun

yaptığı her şeyi görmezden gelip ondan özür dilemektedir. Arkadaşlıkları hiçbir şekilde etkilenmemiştir. Sevgi her zaman daha güçlüdür.

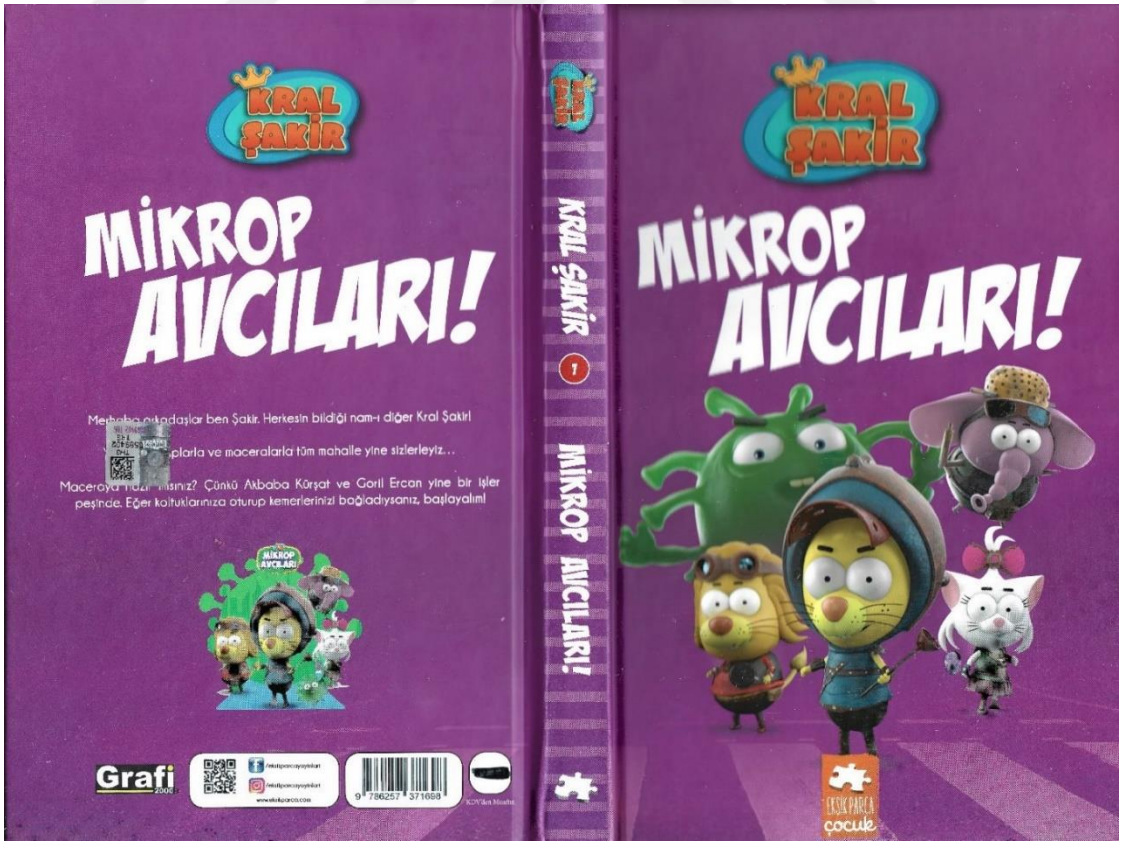
Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

"Necati'nin üzülmesine üzülüyorum. Macera dolu bir gün geçirdik. Kızgın göründüğüme bakmayın beklenmedik ilaç finali bile Necati'nin üzülmesi kadar üzemez beni." (s.160)

"Erimek üzere olduğumuz için sinirliyim Necati, yanımda sen olduğun için de sana kızdım. Özür dilerim canım arkadaşım. Seni seviyorum." diyorum Necati'ye." (s.160)

"Necati'nin gözleri gülüyor. "Ben de seni çok seviyorum Çürük Ali ağabey." (s.160)

4.15. Kral Şakir Mikrop Avcıları

Resim 3. Kral Şakir Mikrop Avcıları Ön ve Arka Kapak

4.15.1. Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitap Özeti

Akbaba Kürşat ve Goril Ercan tarihi eserlerin olduğu bir kazı arazisine gitmek üzere yola çıktılar. Araziye girdiklerinde bekçi onları durdurdu. Akbaba Kürşat bu durumdan kurtulmak için araziye mangal yapmaya geldiklerini söyledi. Bekçiyi ikna etmek amacıyla bütün belgeleri hazır olan Akbaba Kürşat mangal ehliyetini ve çırasını gösterdi. Bekçi her ne kadar bu durumdan rahatsız olsa da mangal yapmalarına karışamadı. Akbaba Kürşat ve Goril Ercan kurtulduklarını düşündükleri sırada bekçi tekrar bir soru yöneltti. Bu soruyu bildikleri takdirde yollarına devam edeceklerdi. Sorduğu soruya cevap alamayan bekçi onların gerçek birer mangalcı olmadığını anlamak üzereyken Goril Ercan bekçiyi yere serdi.

Akbaba Kürşat hızlı bir şekilde kazı alanına giriş yaptı. Goril Ercan her ne kadar ürkmüş olsa da Akbaba Kürşat kazı alanında çalışan arkadaşından bilgi aldığı için burada değerli eşyalar bulmak ümidindeydi. Birkaç denemeden sonra bir şey bulamadıklarını düşünürken birden Goril Ercan dengesini yitirdi ve çukura düştü. Düştüğü yerde bir sandık buldu. Değerli bir şey bulduklarını düşünürken Goril Ercan aslında eski bir lahit bulmuştu. Lahitin üzerinde yazan uyarıya rağmen lahitin kapağını açan Akbaba Kürşat ve Goril Ercan karşılarında küçük, sevimli, yeşil bir mikrop gördüler. "Buci" adındaki sevimli varlık Akbaba Kürşat ve Goril Ercan'a mikrop bulaştırdı. İşte bundan sonra olaylar çok farklı bir şekilde ilerledi. Kral Şakir'in ailesi ise bu olayın haberini televizyondan öğrendiler. Bu sırada Fil Necati onları berberdeyken yanlışlıkla aradı. Bu sırada yemeğe düşkün olan Fil Necati tıraş fırçasını yemeye çalışırken Mikrop Kürşat geldi ve etrafa mikrop saçmaya başladı. Berber Adnan kaçıp kaçmamayı düşünürken Mikrop Kürşat çoktan mikrobunu bulaştırdı. Bundan sonra bu tip mikropsaçarlara Bucici adını verdiler.

Kumpir ve Necati Ağabey peşlerindeki Bucicilerden kaçmaya başladılar. Yetkililer bu durumdan haberdar olduktan sonra kapıyı açtığı gibi karşısında Bucicileri bulur. Korkudan ne yapacağını şaşıran yetkili telefonun diğer ucundaki Profesör Mirket ile konuşur. Bucicileri eski haline döndürmenin imkânsız olduğunu ve tehlikeli bir salgınla baş başa olduklarını söyledi. Salgının büyümemesi adına sokağa çıkma yasağı ilan ettiler. Sokakta sadece Huysuz Cüneyt gibi salgına inanmayanlar kaldı. Daha sonra Bucicilerin mikrop bulaştırmasıyla kivi yeşiline döndü. Mikrop git gide büyüdü ve şehre doğru ilerlemeye başladı.

Necati Ağabey Kumpir ile ayrıldıktan sonra Tanju Ağabey ile karşılaştı. Maalesef mikrop Tanju Ağabeye de bulaşmıştı. Kral Şakir, Canan ile bu durumu görünce

heyecanlandı. Fakat bu heyecan korktuğundan değil yeni bir macera yaşayacak olmasındandı. Bu durum onu çok sevindirmişti. Canan'ın çığlığıyla Mikrop Tanju'yu gören Kral Şakir, Necati Ağabey eve doğru koşmaya başladılar. Kral Şakir, Canan ve Necati Ağabey kapıyı birden açıp içeri girince panikleyen Baba çığlık atarak kendi etrafında dönmeye başladı. Bucicilerden korunmak için kapıyı örtüp sağlamlaştırmaya çalışıyorlardı. Amaç kendilerini güvene almaktı.

Bir ay boyunca dışarıya çıkmamak herkesi kötü etkilemişti. Fil Necati ile yaşamakta zor olduğu için evdeki erzak tükenmişti. Markete gitmeleri gerekiyordu. Canan, Kral Şakir, Baba ve Necati Ağabey kendilerine taktıkları Muhtişim Savaşçılar adıyla erzak bulmaya gideceklerdi. Sokağa çıktıklarında çok şaşırmışlardı. Yollarda kimse yoktu. Terk edilmiş bir yer gibiydi. Profesör Mirket mikroba karşı etkili bir ilaç bulana kadar üç altın kural belirlemişti. Bunlar; Maske takmak, el yıkamak ve sosyal mesafeyi korumaktı. Bu sırada laboratuvarda bir ipucu bulan Profesör Mirket sorunun balıkların solunum sisteminden çözülebileceğini düşünüyordu. Ama bu fikri test edebilmesi için mikrobu kapmış bir veya birkaç tane balık lazımdı. Bu sırada evine gelen Mikrop Ercan ve Mikrop Kürşat Mirket'in evine girmeye çalışıyorlardı.

Profesör Mirket ise onlardan kaçmaya başladı. Laboratuvarın önündeki araca atlayıp kaçmaya çalışırken Mikrop Kürşat pencereden içeri kafasını sokmuştu. Mirket bir yandan arabalara çarpmamaya çalışıyor bir yandan da Mikrop Kürşat'tan uzak durmaya çalışıyordu. Bu sırada ufak bir kaza yaşandı. Kendilerine geldiklerinde ise Mirket direksiyonda Mikrop Kürşat'ın kafası ise yine penceredeydi.

Markete varmadan alışveriş listelerini kontrol ettiler. Necati'nin temel ihtiyaçlar yerine dondurma isteği her ne kadar saçma olsa da onun kırmızı çizgisi olduğu için tepki vermediler. Necati Ağabey dondurma dolabı bulmuşken içinden Mikrop Bakkal Amca çıkmıştı. Baba Mikrop Cüneyt'in yanından geçmişti. Canan ile Kral Şakir tahıl reyonunda dolaşırken Mikrop Arifin gözleri onlardaydı. Alacaklarını aldıktan sonra Necati'nin elindeki buz küpleri meğerse dondurma dolabında buz tutan Mikrop Bakkal Amca ve Mikrop Çırağıydı. Elinden düşürdüğü anda Buciciler uyandılar. Marketten koşarak çıkan Kral Şakir, Canan, Baba ve Necati kendilerini yola zor attılar.

Bu sırada Mirket ile karşılaştılar. Ondan eve bırakmalarını rica ettiler. Fakat o akvaryuma gidip balık DNA'sıyla Mikrop RNA'sını karıştırıp test yapmak istiyordu. Ona lazım olan mikrop RNA'sını Canan yerde yatan Mikrop Kürşat'ın saç telini koparark elde etti. Balık DNA'sı için ise akvaryuma gitmek üzere yola çıktılar. Akvaryuma geldikten sonra

Mirket hemen örnek toplamaya koyuldu. Hamsi, yerli somon, uskumru, çipura, ahtapot gibi canlılardan DNA örneği toplamıştı. Son bir tane daha örnek alması gerekiyordu. Bu da büyük beyaz köpek balığıydı. Mirket örnek almaya çalışırken telefon sesiyle korkunç köpek balığı uyandı. Merdiveni tutan baba telaştan ellerini bıraktığı anda Mirket dengesini kaybetti ve öyle bir açıyla düştü ki hem Babanın hem Mirket'in kafası merdivene sıkıştı. Bu duruma alışan Mirket hemen test cihazını çıkarıp Mikrop RNA'sını deniz canlılarının DNA'sı ile karıştırdı. Test başarı ile sonuçlandı. Deniz canlılarının DNA'sı mikroba karşı koruma sağladı. Sevindikleri sırada Dev Canavarın Anne ve Peyami dedeyi yakaladığını internete düşen video ile öğrendiler. Canavarı durdurmak üzere yola çıktıkları sırada Baba ve Mirket'in kafasında merdiven olduğu için arabayı kullanacak kişi Necati Turboydu. Minibüsü çılgınca kullanan Necati herkesi endişelendiriyordu. Canavarın iki sokak uzağına durdukları sırada Mirket minibüsün bagajında özel olarak hazırladığı dezenfektanlı sırt çantalarını Kral Şakir'e gösterdi.

Kral Şakir, Canan ve Necati birer tane alıp sırtlarına geçirdi. Buradaki tek problem karışımın canavarı yenmesi için ağızdan girmesiydi. Mirket'in deniz canlılarının DNA'sı ile hazırladığı karışımı Kral Şakir, Canan ve Necati aynı aşı olur gibi uygulattılar. Bu işlem onlara mikrop bulaşsa da Buciciye dönüştürmeyecekti. Bu sırada mikrop bulaşan Anne ve Peyami dedeyi Baba ve Mirket oyalayacak, Kral Şakir, Canan ve Necati canavar ile uğraşacaktı. Fakat başka bir çözüm lazımdı. Bu canavarın ağzını açmak lazımdı. Necati, canavarın ayağına basınca canının acıyıp ağzını açacağını düşündü. Bu sırada bir mucize gerçekleşti. Necati Ballıses, mor kıyafeti ve etkileyici gözlüğü ile sahnedeydi. Tıpkı bir sanat güneşi gibi parlıyordu. O muhteşem sesi canavar mikrobun dikkatini çekmişti. Bir yandan şarkısını söylüyor, bir yandan da canavar mikroptan kaçmaya çalışıyordu.

Kral Şakir ve Canan da boş durmamıştı. Canan'ın gördüğü çiçekçiden bir sürü kaktüs alıp çöp kutusunun içerisine doldurmuşlardı. Plana göre canavarın geçeceği sırada Canan kaktüsleri yola dökecekti. Necati işareti verdiği anda plan istedikleri gibi olmuş dökülen kaktüslerin üzerine basan canavar mikrobun canı yanmıştı. Ağzını sonuna kadar açıp bağırıyordu. Ağzı oynadığı için Baba ve Mirket canavara doğru atlayarak merdiveni canavarın ağzına sıkıştırmışlardı. Kral Şakir ve Canan dezenfektanı tam on ikiden isabet ettirdi. Korkunç canavarlar küçülmeye ve sevimli hal almaya başladılar. Bu sırada Buciciler mikrobun etkisinden birer birer çıktılar. Bunlar arasında Anne ile Peyami dede de vardı. Sonuçta mikrop yenilmiş ve bilim bir kez daha kazanmıştı. Mirket gelecekte oluşabilecek salgınları önlemek için mikrobu incelemeye götürecekken Necati üzerine basıp ezdi. Her şey

düzelmiş sanıyorken Kral Şakir ve Canan'ın kolları balık yüzgecine dönene kadar. Bakalım şimdi ne olacaktı?

4.15.2. Kral Şakir Mikrop Avcılar'ında Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Akbaba Kürşat

"Buyrun Bekçi Bey, bütün belgelerimiz tam!" (Kazı alanına girmek için yalan söyleyen ve kendisini garantiye alan bir karakterdir.) (s.17)

"Akbaba Kürşat cevabı ağzında geveledi, zaman kazanmaya çalışıyordu." (Uyanık bir karakterdir.) (s.23)

"Akbaba Kürşat gaza bastı ve önlerindeki bariyeri kırarak kazı alanına giriş yaptılar." (Sabırsız ve öfkeli bir kişilik özelliği gösterir.) (s.24)

"Minibüslerini "Girilmez!" ve "Yasak!" Tabelalarının önüne park ettiler." (Kurallara uymayan bir karakterdir.) (s.25)

"Akbaba Kürşat'ın ise kendine güveni tamdı. Kazı alanında çalışan işçi arkadaşından sağlam bir bilgi almıştı." (Kendine güveni tam olan bir karakterdir.) (s.26)

"Lahitin kapağını korkusuzca açan Akbaba Kürşat ve Goril Ercan içinden çıkana şok olmuştu." (Cesaretli bir karakter özelliği gösterir.) (s.34)

Goril Ercan

"Goril Ercan minibüsten hızla çıkıp elindeki maşa ile bekçiyi yakaladı. Sonra da aynı mangala cızbız köfte serer gibi bekçiyi yere serdi." (Kaba kuvvete başvuran öfkeli bir karakterdir.) (s.23)

"Minibüslerini "Girilmez!" ve "Yasak!" Tabelalarının önüne park ettiler." (Kurallara uymayan bir karakterdir.) (s.25)

"Goril Ercan, biraz da ürkmüş bir şekilde- Ağabey, burada değerli bir şeyler bulabileceğimize inanıyor musun? -" (Ürkek bir karakter özelliği gösterir.) (s.26)

"Goril Ercan hazinenin hayaline kendini o kadar kaptırmıştı ki yürüdüğü yola bakmıyordu. Ayağı bir şeye takıldı ve yere düştü." (Hayal kurmayı seven bir karakterdir.) (s.26)

"Goril Ercan belli ki biraz saftı. Çünkü yerde uyuyan köstebek, Akbaba Kürşat'a o sağlam bilgiyi veren arkadaşının ta kendisiydi." (Saf bir karakterdir.) (s.29)

"Goril Ercan bir mumyanın kıyafetini tuvalet kâğıdı sandı ve kayda değer bir şey bulamayacaklarını düşündü." (Saf bir karakter özelliği gösterir.) (s.31)

"Lahitin kapağını korkusuzca açan Akbaba Kürşat ve Goril Ercan içinden çıkana şok olmuştu." (Cesaretli bir karakter özelliği gösterir.) (s.34)

"Ne dediklerini inanın ben de bilmiyorum ama Mikrop Ercan abajuru yakmayı akıl etti." (Uyanık bir karakterdir.) (s.115)

Bekçi

"Tarihi eserlerin çıktığı bir kazı arazisinin girişine geldiklerinde bekçi onları durdurdu. Ne işiniz var burada? diye çıkıştı bekçi." (Şüpheci bir karakterdir.) (s.10-11)

"Öyleyse maşaları ve etleri görebilir miyim?" (İkna edilmesi zor bir karakterdir.) (s.14)

"Merak ettim de mangala önce hangisi konur, gazete kâğıdı mı, kömür mü?" (Şüpheci ve kandırılması zor bir kişidir.) (s.20)

Köstebek

Akbaba Kürşat ve Goril Ercan'ın kazı alanına girmesi için bilgi veren kişidir. "Çünkü yerde uyuyan Köstebek, Akbaba Kürşat'a o sağlam bilgiyi veren arkadaşının ta kendisiydi." (Arkadaşına yardım eden bir karakterdir.) (s.29)

Buci Buci

"Küçük, sevimli, yeşil bir mikroptur." (Mikrop karakteridir.) (s.34)

"*Mikrobun sevimlisi mi olur demeyin… Öyle tatlı "Buci" diyordu ki, ondan kaçamadılar ve hayatlarının hatasını yaptılar."* (Tatlı ve sevimli bir mikroptur.) (s.36)

Anne Kadriye

"*Ancak annem ve Peyami dedem pes edecek gibi görünmüyorlardı."* (Kararlı ve pes etmeyen bir kişilik özelliği göstermektedir.) (s.175)

"Yalnız annem ile Peyami dedemde de ne nefes varmış! Mikrop halleriyle bile onları kovalamayı başarmışlardı." (Her durumda pes etmeyen bir karakterdir.) (175)

Peyami dede

"Ancak annem ve Peyami dedem pes edecek gibi görünmüyorlardı." (Kararlı ve pes etmeyen bir kişilik özelliği göstermektedir.) (s.175)

"Yalnız annem ile Peyami dedemde de ne nefes varmış! Mikrop halleriyle bile onları kovalamayı başarmışlardı." (Her durumda pes etmeyen bir karakterdir.) (s.175)

Baba Remzi

"Babam ise tam olarak kendisine söyleneni yaptı, panikledi ve çığlık atarak kendi etrafında dönmeye başladı." (Kurallara uyan bir karakterdir.) (s.87)

"Tabii bu tehlikeli görev için birilerinin aday olması gerekiyordu. Kim aday olacak dediğinizi duyar gibiyim. Tabii ki…

Muhtişim Savaşçılar!

Canan, ben, babam ve Necati Ağabey!

Cesurduk, atiktik ve en önemlisi oklavalıydık. Birer savaşçı gibi giyinip kuşandık." (Cesur, sorumluluk alan ve bir olaya hemen müdahale eden bir karakterdir.) (s.93)

"Biz de markete varmıştık. Ancak babam içeri girmeye ürküyordu: "Burası çok korkunç görünüyor! Canan ise etrafta kimsenin olmadığını söyleyerek babamı sakinleştirmeye çalıştı. Babam üsteledi: "İşte korkunç olan da o ya!" Kesin içeride, rafların arasında bizi bekliyorlardı." (Her ne kadar cesur bir özellik gösterse de bazı zamanlarda içinde bulunduğu ortamdan korkan bir karakterdir.) (s.122)

"Babam "vurdumduymaz baba kaçışına" başlamıştı." (Bazı durumlarda kaçmayı daha mantıklı görmektedir ve o an kimseyi düşünmemektedir.) (s.129)

"Babam ise bir yandan anneme sesleniyordu: "Kadriye, ben senin kaç yıllık eşinim! Aynı yastığa baş koyduk! Hiç kovalanır mı böyle?" (Zor durumlarda bile eş olma durumunu kullanmaktadır.) (s.174)

Fil Necati

"Necati Ağabey telefonunun üstüne oturmuş ve yanlışlıkla babamı aramıştı." (Saf bir karakterdir.) (s.41)

"Telefonunun üstüne bilinçsizce oturduğunu sanmayın sakın. Bilim hayvanları telefonu kulağınızda çok tutmayın dedikleri için bilerek oturmuş üstüne." (Araştırmacı bir karakter özelliği gösterir.) (s.41)

"Bildiğiniz üzere Necati Ağabey'in saçı yok… Olmayan saçını kestirmek için değil, televizyon izlemeye gitmişti oraya." (Çıkarcı bir karakterdir.) (s.41)

"...Çünkü dondurma sandığı tıraş fırçasını yemeye çalışıyordu." (Yemek yemeyi çok seven bir karakterdir.) (s.41)

"Tıraş köpüğünün de vermiş olduğu hararetle, Kumpir'den üç adet çay istedi. Biri kendisine, diğeri Fil Necati'ye, üçüncüsü de aynadaki yakışıklıya. Üçünün de Necati Ağabey olduğunu çoktan anladınız herhalde." (Kendini beğenen bir özellik gösterir.) (s.44)

"Necati Ağabey ise kapanma kararımızı yanlış anlamıştı. Önce televizyonu kapattı, sonra kavanozları kapatmaya başladı. Kapatılacak bir şey kalmayınca kavanozları geri açmaya başladı." (Saf bir karakter özelliği gösterir.) (s.89)

"Yetişkin bir Fil Necati ortalama bir ailenin yıllık erzağını bir ayda bitirebilirdi." (Yemek yemeyi çok seven ve bu konuda kendisinden başka kimseyi düşünmeyen bir karakterdir.) (s.92)

"Afiyet olsun tabii ama sehpayı kemirmesi biraz abartıydı bence." (Yemek yemeği abartan bir karakterdir. Yemek yemek uğruna farklı şeyleri tatmaya çalışmaktadır.) (s.92)

"Tabii bu tehlikeli görev için birilerinin aday olması gerekiyordu. Kim aday olacak dediğinizi duyar gibiyim. Tabii ki…

Muhtişim Savaşçılar!

Canan, ben, babam ve Necati Ağabey!

Cesurduk, atiktik ve en önemlisi oklavalıydık. Birer savaşçı gibi giyinip kuşandık." (Necati de olaylara hemen müdahale eden, cesur ve sorumluluktan kaçmayan bir karakterdir. Olayların merkezinde o da hep yer alır.) (s.93)

"Necati Ağabey belli ki listeyi gizlice değiştirmişti. Ne yapalım? Dondurma onun kırmızı çizgisiymiş. Öyle dedi." (Zor anlarda bile kendi keyfini düşünen bir karakterdir. Bu durum onu bencil bir karakter olarak bizlere gösterir.) (s.124)

"Karanlıkta raflarda neler var görebilmek oldukça zordu. Ancak Necati Ağabey'in keskin duyuları harekete geçmişti. İşte bir dondurma dolabı! Hızla yanımızdan ayrıldı."

(İstediği yemeği yemek adına duyularını harekete geçiren ve istediğini elde etmek adına tez davranışlar sergileyen bir karakterdir.) (s.125)

"Arkadaşlar bakın ne buldum…Bakkal amca aromalı dondurma!"

Babam gözleri korkudan açılmış bir şekilde itiraz etti. O bir dondurma değildi. Bakkal amca mikroptan yeşile dönmüş, dondurma dolabında da buz tutmuştu. Necati Ağabey ise ısrarcıydı.

"Bakın bedavası bile çıktı içinden, bakkalın çırağı…" diyerek bize buz küpündeki mikrop çırağı gösterdi. Derken olanlar oldu ve Necati Ağabey ikisini de elinden kayıp düşürdü." (Yemek uğruna her şeyi yapabilecek bir karakterdir. Cümleden anlaşılacağı üzere ikna edilmesi de zordur. Bazı anlarda saf bir karakter özelliği de göstermektedir.) (s.127)

"Necati Ağabey cebindeki görünmez ejderhasını çıkarıp "bu olmaz mı?" diye sordu. Ejderhanın görüneni bile yoktu ama bir saniyeliğine de olsa beni inandırmıştı." (Bazı durumlarda olmayan bir şeyden söz ederek ortamı geren bir karakterdir.) (s.133)

Bu sırada minibüste bir megafon bulan Necati Ağabey'in keyfi yerindeydi. Anonsuna başladı:

"Hanımların dikkatine! Mikrop kovucunuz ayağınıza geldi! Her türlü canavarınız beş dakikada dövülür, hemen teslim edilir!" (Keyfi yerinde olduğunda soğuk espriler yapmayı sever ve ortamı yumuşatır.) (s.135)

"Necati Ağabey'in kafasında ise başka düşünceler vardı: "Amma çok su var burada…" diye lafa girdi, "buraya acayip su faturası geliyordur." diye bitirdi." (Bazı durumları farklı yorumlayan ve saf bir kişilik özelliği gösteren karakterdir.) (s.143)

"Necati Ağabey ise "panik yapmayın" diyerek bağırarak ortalıkta koşarken panik yaptı ve yanlışlıkla kırmızı bir butona bastı. Butonun ne işe yaradığını bilmiyorduk. Neyse ki megafondan gelen bilgisayar sesi bize gerekli açıklamayı yaptı. Bu buton köpekbalığının içinde bulunduğu su tankının çıkış kapağını açan butondu." (En kritik durumlarda sakarlığı ile ortamı geren bir karakterdir.) (s.149)

"Necati Ağabey de haksız sayılmazdı. Böyle önemli bir düğme ulu orta bırakılmamalıydı." (Bazı konularda haklılık payı olan bir karakterdir) (s.150)

"Çantamdaki karışımı kullanarak Mikrop Polat'ı dize getirmiştim. Bu muhteşem hareketimi kıskanan Necati Ağabey ise altta kalmak istemedi. "Canan eğil!" diye bağırdı. Canan eğildi, ne de Necati Ağabey üzerinden takla atarak geçti. Son gördüğüm Necati Ağabey'in kafasının üzerinde yuvarlanırken karışımı Kumpir'in üstüne püskürttüğüydü. Talihsiz Kumpir…O sıradan bir vatandaştı. Mikrop Kumpir değil…" (Bazı şeyleri kendisinin de yapacağına inansa da saflık ve sakarlık özelliklerinden dolayı eline yüzüne bulaştırmaktadır.) (s.169)

Bir mucize… Örneğin…

Necati Ballıses!

Mor kıyafeti, etkileyici gözlüğü ile sahne onundu. Spot ışığını Necati Ağabey'in üzerine vurdum. Aynı bir sanat güneşi gibi parlıyordu. Gür sesi darbuka sesini bastırdı ve unutulmaz şarkısına giriş yaptı.

O muhteşem sesi canavar mikrobun dikkatini çekmişti bile. Bir yandan şarkısını söylemeye devam ediyor, bir yandan da üzerine gelen canavar mikroptan kaçmaya çalışıyordu:

"Kaç kaç kaç kaç kaç kaç kaç kaç!"

Fırfırlı kostümle koşmak zor olsa da Necati Ağabey canavarı istediğimiz sokağa yönlendirmeyi başardı. (Bazı durumlarda kıvrak zekâsı ile olaylara hızlı bir şekilde müdahale eder ve planın uygulanmasında yardımcı olur.) (s.178-180)

"Tabii Necati Ağabey mikrobu böcek sanıp üzerine basmasaydı…" (Sakar bir kişilik özelliği gösterir.) (s.190)

Canan

"Tabii bu tehlikeli görev için birilerinin aday olması gerekiyordu. Kim aday olacak dediğinizi duyar gibiyim. Tabii ki…

Muhtişim Savaşçılar!

Canan, ben, babam ve Necati Ağabey!

Cesurduk, atiktik ve en önemlisi oklavalıydık. Birer savaşçı gibi giyinip kuşandık." (Canan araştırmacı ve meraklı bir kimliğe sahip olduğu için görev sorumluluğundan kaçmaz ve cesur bir karakter özelliği gösterir. Abisi ile maceradan maceraya atılmaktadır.) (s.93)

"Canan ise etrafta kimsenin olmadığını söyleyerek babamı sakinleştirmeye çalıştı." (Stresli anlarda ortamı yatıştırmaya çalışan bir karakterdir.) (s.122)

"Neyse ki Canan saçmalığımıza bir son verdi ve yerde yatan Mikrop Kürşat'ın saç telini kopardı. Mikrop RNA'sı işte o teldeydi." (Cesur ve çözüm odaklı bir karakterdir. Stresli anlarda uygun ortamı yaratmayı başarır.) (s.133)

"Biz de Canan ile bu sırada boş durmamıştık tabii ki. Canan'ın gördüğü çiçekçiden bir sürü kaktüs almış, bir çöp kutusunun içine doldurmuştuk. Plana göre canavarın tam geçeceği anda Canan kaktüsleri yola dökecekti. Necati Ağabey muhteşem şarkısından çıkıp işaretini verdi: "Canan imdat!"
Üç, iki, bir…

Tam sırası!

Plan tam da istediğimiz gibi gitmişti. Canan'ın yola döktüğü kaktüslerin üstüne basan canavar mikrobun canı yanmıştı. Ağzını sonuna kadar açarak bağırıyordu. (Canan parlak fikirleri olan bir karakterdir. Öne sürdüğü fikirler her zaman mantıklıdır.) (s.183)

Berber Adnan

"Berber Adnan ne yapacağını şaşırdı. Kaçmalı mıydı, yoksa başladığı işi bitirip mükemmel bir tıraş deneyimi mi sunmalıydı? Çünkü berberi en son berberler terk eder." (Kararsız, panik ve işine bağlı bir karakterdir.) (s.42)

Kumpir Çırak

"Kumpir çay siparişlerini tamamlamadan kaçtı ve mobiletine doğru koşmaya başladı." (Görev bilinci zayıf bir karakterdir.) (s.44)

Yetkili

"O zaman sokakları kaldıralım, böylece pislenecek yer de kalmaz." (Mantıksız fikirler sunan bir karakterdir.) (s.53)

"Herkese yetecek kadar mandal dağıtılırsa ve herkes o mandallarla burnunu tıkarsa kimse kötü kokuyu almayacaktı." (Mantıksız fikirler sunan bir karakterdir.) (s.57)

"Sevgili vatandaşlar…" diye başladı ve tehlikeli mikrobun daha fazla yayılmasını engellemek için sokağa çıkma yasağı ilan ettiğini açıkladı." (İdareci bir karakter.) (s.65)

"Ama eğer kapınız birden açılırsa ve içeri birileri dalarsa panik yapın ve çığlık atarak kendi etrafınızda dönün!" (Mantıksız fikirler sunan bir karakterdir.) (s.85)

Asistan

"Efendim herkes kendi kapısının önünü süpürdü ama sokaklar hala temiz değil!" (Görevini takip eden bir karakterdir.) (s.53)

"Efendim, dereden kötü bir koku geliyormuş!" (Sorunları çözmek için çabalayan bir karakterdir.) (s.57)

Profesör Mirket

"Profesör Mirket, çözümü bulmak için biraz süre istedi." (Araştırmacı bir kişiliktir.) (s.62)

"Bu sırada Profesör Mirket de boş durmuyordu. Mikroba karşılı etkili bir ilaç bulana kadar sadık kalınması gereken üç altın kural belirlemişti." (Araştırmacı bir kişiliğe sahiptir ve çevresindeki kişileri önemsediğini hissettirdiği için karşısındakiler onun fikirlerine saygı duyar ve önemser. Güvendiklerini de belli ederler.) (s.96)

"Mirket Ağabey laboratuvarında bir ipucu yakalamıştı. Sorunun balıkların solunum sistemi üzerinden çözülebileceğini düşünüyordu. Ama bu fikri test etmek için ona mikrobu kapmış biri veya birkaç tane de balık lazımdı." (Öne sürdüğü fikirleri test etmekten kaçınmayan ve sonuca varmak isteyen bir karakterdir. Bir işi yarım bırakmayı sevmeyen bir karakterdir.) (s.105)

"Anahtarı gibi saklanabilir miydi? Anahtarlığa girse, belki bir kitabın arasına…" (Stresli zamanlarda doğru düşünemeyen bir karakterdir.) (s.112)

"Mirket Ağabey eski adıyla "tatlı mikrobu" yeni adıyla "dev canavarı" görünce anlamıştı. Canavarın yapısı salgına sebep olan mikrobun yapısına çok benziyordu. Belli ki bu canavar salgının başlangıç noktasıydı." (Doğru çıkarımlar yapan bir karakterdir.) (s.138)

"Mirket Ağabey ise örnek toplamaya koyulmuştu." (Deney yapmayı seven bir kişilik özelliği gösterir.) (s.144)

"Mikrop RNA'sını, deniz canlılarının DNA'sı ile karıştırdı. Test başarıyla sonuçlandı." (Yaptığı çıkarımlardan doğru sonuçlar elde eden biridir.) (s.153)

"Mirket Ağabey beni minibüsün bagajına yolladı. Orada özel olarak hazırladığı dezenfektanlı sırt çantaları vardı. Dediğine göre bu çantaları kullanarak canavarı yok edebilirdik." (Mirket'e duyulan güven burada ön plana çıkmaktadır. Mirket'in de zekâsı ve araştırmacı kimliği onu güven duyulacak bir karakter yapmaktadır.) (s.158)

"Mirket Ağabey gelecekte oluşabilecek salgınları önlemek amaçlı minik mikrobu alıp incelemek için laboratuvarına götürecekti." (İleri görüşlü bir karakter yapısına sahiptir. Sadece bulunduğu zamanı değil ilerisini de düşünmektedir.) (s.190)

Huysuz Cüneyt

"Ama Huysuz Cüneyt gibi mikrobun varlığına inanmayanlar büyük tehlike altındalardı." (İkna edilmesi zor bir karakter.) (s.68)

"Mikrop Cüneyt artık etrafına huysuzlukla beraber mikrop da saçıyordu." (Huysuz bir karakterdir.) (s.68)

"Gerçi Huysuz Cüneyt zaten yeşildi ama şimdi yaprak sarması yeşilinden kivi yeşiline dönmüştü." (Salgının öncesinde de yeşil renge sahip olan bir karakterdir.) (s.68)

Tanju Ağabey

"Mikrop bulaştıktan sonra Mikrop Tanju olmuştur." (s.78)

*"Kokunun kaynağı Tanju Ağabey idi. Ama yemyeşil olmuş, Necati Ağabey'in üstüne üstüne geliyordu. Yani anlayacağınız Tanju Ağabey olmuştu. Mikrop Ta*nju." (Mikrop ona da bulaşmıştır.) (s.78)

Kral Şakir

"Ben de Canan ile bu sahneye tanık olunca heyecanlandım. Tabii o sırada henüz olanların tam farkında değilim… Korktum sandınız değil mi… Tam tersi! "Yaşasın macera!" (Macerayı seven bir karakterdir.) (s.81)

"Hemen biraz tahta ve çekiç verin diye bağırdım." (Marifetli bir karakterdir.) (s.88)

"Yine de en önemlisi hepimizin güvende olmasıydı." (Ailesine önem veren bir karakterdir.) (s.89)

"Mutasyona uğrayan bir mikrop tarafından ısırıldığım için uzaylı bir baykuşa dönen ben ve yarı robot Canan artık galaksinin koruyucularıydık. Şaka şaka …" (Şakacı bir karakterdir.) (s.90)

"Tabii bu tehlikeli görev için birilerinin aday olması gerekiyordu. Kim aday olacak dediğinizi duyar gibiyim. Tabii ki…

Muhtişim Savaşçılar!

Canan, ben, babam ve Necati Ağabey!

Cesurduk, atiktik ve en önemlisi oklavalıydık. Birer savaşçı gibi giyinip kuşandık." (Kral Şakir maceradan maceraya atılmayı seven bir karakter olduğundan cesurdur. Seri hareketlerle olaya müdahale etmeyi başarmaktadır.) (s.93)

"Yalan söylemeyeceğim, korkuyorduk. Ama bizi dimdik ayakta tutan da korkunun ta kendisiydi." (Kendini tarif ederken şeffaf ve dürüst bir karakter özelliği gösterir.) (s.95)

"Ben ise tam olarak bunun olmasını istiyordum. Ani hareketlerle yerimizden sıçrayalım, hemen gardımızı alalım ve karşı saldırıya geçelim." (Maceradan maceraya koşmak isteyen ve hareketli bir karakter özelliği gösterendir.) (s.122)

"*Benim ise keyfim pek yerinde değildi. Çünkü hiç değişik bir macera yaşanmamıştı…"* (Macera yaşamadığında morali bozulan bir karakterdir.) (s.127)

"Gerildim, gerildim ve Bucicilerin üstüne doğru koşmaya başladım. Çekilmediler, aksine üzerime geliyorlardı. Sırığımı hemen önlerine diktim ve bir sırıkla atlamacı gibi üstlerinden uçtum." (Kötü zamanlarda korkusuzca davranan ve çözümler üreten bir karakterdir.) (s.131)

"Ama önce Mirket Ağabey'in deniz canlılarının DNA'sı ile hazırladığı karışımı bize uygulaması gerekiyordu. Ben, Canan ve Necati Ağabey sıraya girdik, aynı aşı olur gibi kollarımızı sıvadık. Mirket Ağabey ışıklar ve sesler çıkaran cihazını bize doğrulttu. Ta da! Yarım saniyede işlem tamamdı. Artık mikrop bulaşsa da bizi birer Buciciye dönüştürmeyecekti." (Burada Kral Şakir'in Mirket'e olan güveni ortaya çıkmaktadır. İlk defa test edilecek bir şeyi kendinde uygulatması bu düşünceyi desteklemektedir.) (s.160)

"Bize başka bir çözüm lazımdı. Bir canavarın ağzını nasıl açtırabilirsiniz ki?" (Sorgulayıcı bir karakter özelliği göstermektedir. Çözüm bulmak için sürekli düşünen bir karakterdir.) (s.167)

"Canavarın ayağını acıtmak için bize büyük bir cisim lazımdı. Canan bu büyük cismin ne olabileceğini düşünürken arkasından gelen "Bucili" sesleri fark etmedi. Mikrop Polat, Canan'ı yakalamak üzereydi. İşte tam o sırada çantama sarıldım, "Canan eğil!" diye

bağırdım. Canan eğildiği anda oldukça sinematik şekilde Canan'ın üstünden atladım, takla atarak yere iniş yaptım. Artık Canan ile Mikrop Polat'ın arasındaydım. Nişan almak için yarım saniyem vardı." (Cesaretli, atik ve çözüm odaklı bir karakterdir.) (s.167)

"Her şey yoluna girmişti. En azından öyle sanıyorduk. Ta ki kollarımız balık yüzgecine dönüşene kadar. Ah Mirket Ağabey! Ne yaptın bize? Şimdi ne olacak? Kollarımız eski haline dönecek mi? Adana dürüm istifasını geri çekecek mi? Peki ya uçan muzlar? En iyisi panik yaparken "sakin olun" diye bağırmak... Sakin olun!" (Mirket'e olan güven duygusu böyle bir durumda bile zedelenmemiştir. Eski haline dönüp dönmeyeceğini sorması hâlâ güvendiğini hissettirir. En kötü zamanda bile soğukkanlı bir özellik gösterir.) (s.192)

4.15.3.Kral Şakir Mikrop Avcılar'ında Yer Alan Karakterler ve Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Tablo 18

Akbaba Kürşat karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Kendine güvenen	2
Yalancı	1
Uyanık	1
Sabırsız	1
Öfkeli	1
Kurallara uymayan	1
Cesaretli	1

Tablo 18 incelendiğinde Akbaba Kürşat karakteri yalancı, kendine güvenen, uyanık, sabırsız, öfkeli, kurallara uymayan ve cesaretli özellikler göstermesi yönünde ele alınmıştır. Bu karakter genellikle kötü bir karakter olarak yer almaktadır. Akbaba Kürşat'ın bu kadar kötü özelliğini sürdürebilmesinde onun kendine olan güveni ön plana çıkmaktadır.

Tablo 19

Goril Ercan karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Saf (Temiz)	2
Kurallara uymayan	1
Ürkek	1
Hayal kurmayı seven	1
Öfkeli	1
Cesaretli	1
Uyanık	1

Tablo 19 incelendiğinde Goril Ercan karakteri öfkeli, kurallara uymayan, ürkek, hayal kurmayı seven, saf, cesaretli ve uyanık olması yönünde özellikler göstermesi bakımından ele alınmıştır. Kitapta genellikle saf bir karakter olduğuna yönelik cümleler kurulmaktadır. Onun kötü davranışlar sergilemesinde arkadaşı rol oynamaktadır. Kitapta ürkek bir karakter olarak ifade edilse de Akbaba Kürşat'ın yönlendirmesi sonucunda onun giriştiği tüm işlere o da girmektedir. Bu davranış biçimi ona cesaretli olduğuna yönelik bir profil çizmektedir. Akbaba Kürşat ile arkadaşlık yapması onu kötü bir karakter olarak görmemize sebep olmaktadır.

Tablo 20

Bekçi karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
İkna edilmesi zor	2
Şüpheci	1

Tablo 20 incelendiğinde Bekçi karakteri ikna edilmesi zor ve şüpheci bir karakter olarak yer almaktadır. Akbaba Kürşat ve Goril Ercan'ın tuhaf davranışları onun şüpheci davranışlar sergilemesine sebep olmaktadır. Akbaba Kürşat ve Goril Ercan ikna edilmesi zor bir karakter olan Bekçiye denk gelmektedir. İşine özen göstermesi iki kötü karakter açısından kötü bir durumdur. Bekçi kitapta karşımıza iyi bir karakter olarak çıkmaktadır.

Tablo 21

Köstebek karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Bilgi verici	1

Tablo 21 incelendiğinde Köstebek karakteri bilgi verici karakter özelliği göstermesi bakımından yer almaktadır. Köstebek karakterine ait ifadelerin azlığı onun kitapta yardımcı bir karakter olarak yer aldığını göstermektedir.

Tablo 22

Buci Buci karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Sevimli	2
Mikrop	2

Tablo 22 incelendiğinde Buci Buci karakteri sevimli ve bulaşan bir mikrop olması özellikleri ile yer almaktadır. Kitapta sevimli olarak göründükleri için birçok kişiye mikrop bulaştırmakta ve yayılmaktadır. Mikrop bulaştırdığı kişiler Bucici olarak yer almaktadır.

Tablo 23

Anne karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Mücadeleci	2
Kararlı	1

Tablo 23 incelendiğinde anne karakteri kararlı ve mücadeleci özellikleri ile verilmektedir. Buciciye dönüşten sonraki durumu ona bu kararlığı ve mücadele ruhunu katmaktadır. Kitapta bu karaktere ait ifadeler azdır. Anne karakterine ait özelliklerin azlığı onun kitapta yardımcı bir karakter olarak yer aldığını göstermektedir.

Tablo 24

Peyami dede karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Mücadeleci	2
Kararlı	1

Tablo 24 incelendiğinde Peyami dede kararlı ve mücadeleci bir karakter olarak gösterilmektedir. Kararlı ve mücadeleci özellikler göstermesi Buciciye dönüştükten sonraki durumundan kaynaklanmaktadır. Bu karaktere ait ifadelerin azlığı onun yardımcı bir karakter olarak kitapta yer aldığını göstermektedir.

Tablo 25

Baba karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Kurallara uyan	1
Sorumluluk sahibi	1
Cesur	1
Mücadeleci	1
Korkak	1
Kendini düşünen	1
Çıkarcı	1

Tablo 25 incelendiğinde Baba karakteri kurallara uyan, sorumluluk sahibi, cesur ve mücadeleci gibi olumlu özellikler göstermektedir. Bu olumlu özelliklerin yanı sıra korkak, kendini düşünen ve çıkarcı gibi olumsuz özelliklerine de yer verilmektedir. Baba karakteri kitabın başından sonuna kadar olayın merkezinde aktif rol almaktadır. Bazı özellikleri bakımından olumsuz bir profil de yansıtmaktadır. Genel olarak iyi bir karakter özelliği göstermektedir.

Tablo 26

Fil Necati karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Saf (Temiz)	7
Yemek yemeyi seven	3
Mücadeleci	2
Sakar	2
Araştırmacı	1
Cesur	1
Sorumluluk sahibi	1
Esprili	1
Haklılık payı olan	1
Zekalı	1
Kendini beğenen	1
Bencil	1
Çıkarcı	1

Tablo 26 incelendiğinde Fil Necati karakterine ait saf(temiz), araştırmacı, yemek yemeyi seven, kendini beğenen, mücadeleci, cesur, sorumluluk sahibi, esprili, haklılık payı olan, zekalı gibi olumlu özelliklerin yanı sıra çıkarcı, bencil, sakar gibi olumsuz özelliklere de yer verilmektedir. En çok üzerinde durulan özellik saf bir karakter olmasıdır. Fil Necati, önemli durumlarda bile komik olan, olayı kavrayamayan, yanlış anlamalar yaşayan, sakarlıkları ile öne çıkan saf bir karakter özelliği göstermektedir. Yemek yemeyi çok seven bir karakter olduğu için bu durum bazı bölümlerde aşırıya kaçmakta ve Necati'yi bencil biri yapmaktadır. Bazen en kritik zamanlarda bile yemeği düşünmesi bazı durumlarda arkadaşlarını zora sokmaktadır. Kendini de çok beğenen bir karakter olduğu için komik durumlara yol açmaktadır. Hiçbir sorumluluktan kaçmayan ve arkadaşlarını her durumda destekleyen bir karakter özelliği göstermektedir. Tüm olumsuzlukları ortadan kaldırmak amacıyla mücadeleci ruhu ile arkadaşlarına yardımcı olmaktadır. Kimi durumlarda araştırmacı bir kimliğe sahipken kimi durumlarda ise sırf keyfi sebebiyle çıkarcı özellik de göstermektedir. Kitabın en ana kahramanı Kral Şakir olmasına rağmen Necati'nin bazı durumlardaki tepkileri ve sözleri onu daha çok ön plana çıkarmaktadır. Genel itibari ile olumlu özellikler gösteren bir karakterdir.

Tablo 27

Canan karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Cesur	2
Ortamı sakinleştiren	2
Meraklı	1
Araştırmacı	1
Maceracı	1
Çözüm odaklı	1
Mantıklı	1
Zekalı	1
Sorumluluk sahibi	1

Tablo 27 incelendiğinde Canan karakteri cesur, ortamı sakinleştiren, meraklı, araştırmacı, maceracı, çözüm odaklı, mantıklı, zekalı ve sorumluluk sahibi biri olarak gösterilmektedir. Abisi Kral Şakir ile maceradan maceraya atılmakta ve arkadaşlarını hiç yalnız bırakmamaktadır. Her zaman bir fikri olan ve mantıklı fikirler ileri süren bir karakterdir. En çıkmaz anlarda bile çözüm odaklı olan ve sorumluluklarını bilen bir karakterdir. Maceracı kişiliği onu cesur bir karakter olarak ortaya koymaktadır. Araştırmacı bir kişiliğe sahip olduğu için her konuda bir fikri ve bilgisi olmaktadır. Kitapta en çok üzerinde durulan karakterlerden biridir. Kitap sonuna kadar olumlu özellikler göstermekte ve örnek davranışlar sergilemektedir.

Tablo 28

Berber karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Kararsız	1
Panik	1
İşine bağlı	1

Tablo 28 incelendiğinde Berber karakteri kararsız, panik ve işine bağlı özellikler göstermektedir. Bucilerin saldırısı sırasında bile hemen kaçmamakta ve işini yapmayı düşünmektedir. Hemen karar veremeyen ve panik yaşaması sonucunda ne yapacağını

bilmeyen bir karakterdir. Karakter özelliklerine dair ifadelerin azlığı yardımcı karakter olarak yer aldığını desteklemektedir.

Tablo 29

Kumpir (Çırak) karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Görev bilinci zayıf	1

Tablo 29 incelendiğinde Kumpir karakterinin görev bilinci konusunda zayıf özellikler gösterdiği görülmektedir. Kendisinden çay istendiği sırada kaçmaya başlaması görev bilinci konusundaki zayıflığını göstermektedir. Kitabın bir kısmında yer aldığı için karakter özelliklerine dair ifadeler azdır bu sebeple yardımcı karakter olarak yer almaktadır.

Tablo 30

Yetkili karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Mantıksız fikirler sunan	3
İdareci	1

Tablo 30 incelendiğinde Yetkili karakterinin en belirgin özelliği mantıksız fikirler öne sürerek sorun çözmeyi denemektir. Asistandan gelen tüm sorunlara mantık dışı çözümler üretmektedir. Sokağa çıkma yasağı ilan etmesi onun idareci kimliğini ortaya koymaktadır. Karakter özelliklerine dair ifadeler azdır.

Tablo 31

Asistan karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Görev bilinci olan	1
Sorun çözmeye çalışan	1

Tablo 31 incelendiğinde Asistan karakteri görev bilinci olan ve sorun çözmeye çalışan bir özellik göstermektedir. Çevresindeki sorunları yetkiliye ileterek çözmeye

çalışmaktadır. Özelliklerine dair ifadeler az oluğundan dolayı yardımcı karakter özelliği göstermektedir.

Tablo 32

Profesör Mirket karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Araştırmacı	4
Güvenilir	2
Çıkarım yapan	2
Sorumluluk sahibi	1
Panik yapan	1
Deney yapan	1
Zekalı	1
İleri görüşlü	1

Tablo 32 incelendiğinde Profesör Mirket karakteri araştırmacı, güvenilir, çıkarım yapan, sorumluluk sahibi olan, deney yapan, zekalı ve ileri görüşlü özellikler göstermektedir. Virüsün yarattığı durumu araştırmakta ve herkesi bu salgından kurtarmak istemektedir. Bazı DNA, RNA örneklerini bulup, araştıran ve çözüm üreten bir karakterdir. Virüsün yarattığı durumlarda doğru çıkarımlar yapıp uygun metotlar kullanmaktadır. Zekâsı sayesinde çoğu durumdan arkadaşlarını kurtarmış bir karakterdir. Yaptığı deneylerden olumlu sonuçlar elde etmektedir.

Virüsün bittiği anda ileriye dönük olarak ondan örnek alması ileri görüşlü bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kitapta en çok üzerinde durulan özelliği araştırmacı kimliğidir. Çevresindekiler ona saygı duyduğu için güvenilir bir kişilik yapısına sahiptir. Zekâsı ile öne çıksa da bazı durumlarda panik yaptığında mantıklı düşünememektedir. Karakter özellikleri ile ilgili ifadelerin en çok yer aldığı karakterlerden biridir. Olumlu özellikler gösteren bir karakterdir.

Tablo 33

Huysuz Cüneyt karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
İkna edilmesi zor	1

Tablo 33'ün devamı

Huysuz	1

Tablo 33 incelendiğinde Huysuz Cüneyt karakteri ikna edilmesi zor ve huysuz bir özellik göstermektedir. Huysuz olma özelliği mikrop bulaşmadan önce de var olan bir kişilik özelliğidir. Karakter özelliklerine yönelik ifadelerin azlığı onun yardımcı karakter olarak yer aldığını desteklemektedir.

Tablo 34

Tanju Ağabey karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Mikrop bulaşan kişi	1

Tablo 34 incelendiğinde Tanju Ağabey karakteri mikrop bulaşan bir karakter özelliği göstermektedir. Karakterine yönelik ifadelerin azlığı onun yardımcı bir karakter olarak kitapta yer aldığını desteklemektedir.

Tablo 35

Kral Şakir karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı (f)
Cesur	3
Çözüm üreten	3
Hareketli	2
Güven duygusu olan	2
Marifetli	1
Aile sevgisi	1
Şakacı	1
Dürüst	1
Soğukkanlı	1

Tablo 35 incelendiğinde Kral Şakir karakteri maceracı, cesur, çözüm üreten, hareketli, güven duygusu olan, marifetli, aile sevgisi olan, şakacı, dürüst ve soğukkanlı

özellikler göstermektedir. En çok üzerinde durulan karakter özelliği maceracı olmasıdır. Bir macera yaşayacağı sırada cesur özellikler göstermektedir. Kral Şakir karakterinin hareketli olması olayların hemen çözümlenmesinde etkili olmaktadır. Kötü bir olayla karşı karşıya geldiğinde mantıklı çözümler üreten bir karakterdir. Olayları çözebilme becerisi marifetli bir kişilik yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Olaylar karşısındaki soğukkanlı duruşu ona cesur bir özellik katmaktadır.

Şakacı ve esprili bir kişilik yapısına sahip olduğundan eğlenceli bir karakterdir. Kendisiyle ilgili durumlarda dürüst olması ona olumlu bir karakter özelliği katmaktadır. En kötü durumlarda ailesini düşünmesi onun aile sevgisine önem verdiğini göstermektedir. Olaylar Kral Şakir etrafında dönmektedir. Kitapta değerler açısından en çok durulması gereken karakterin de o olması gerekirken karaktere yönelik ifadeler azlığı dikkat çekmektedir.

4.15.4. Kral Şakir Mikrop Avcılar'ında Bulunan Eğitsel İletiler

Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler

Maceraperest olma

Maceraperestlik, kişinin yeni olay veya durumla karşılaşmasını sağlayan ve ona yeni yaşam tecrübeleri sunan bir davranış biçimidir. Bireyin aynı zamanda yeni yaşam tecrübeleriyle karşılaşmasını da sağlamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir'in tehlikeli bir ortama gireceğini bildiği halde aksiyon yaşamak istemesi maceraperest olduğunun göstergesidir. Maceraperestlik çocuğa yeni yaşam tecrübeleri ile heyecan da katmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Kesin içeride, rafların arasında bizi bekliyorlardı. Ben ise tam olarak bunun olmasını istiyordum. Ani hareketlerle yerimizden sıçrayalım. Hemen gardımızı alalım ve karşı saldırıya geçelim." (s.122)

Araştırma yapma

Bireyin öğrenmek istediği konuya yönelik gerçekleştirdiği araştırma sürecidir. Çocuklar bu süreçte bilimsel araştırma basamaklarını uygulayarak var olan problemin varlığını daha kolay bir şekilde öğrenmektedirler. Çocukların ilgi alanına yönelik konu seçimi onlarda araştırma yapma isteği uyandırmaktadır. Uygun bir konunun belirlenip plan dahilinde gerçekleştirilmesi sistemli bir çalışma şeklini ortaya koymaktadır. Bu süreçte deneme yanılma çalışması yapılarak araştırma sonucunun geçerliği üzerinde durulmalıdır. Aşağıda görüldüğü üzere problemi çözmeye yönelik kişilere ulaşma, test yapma ve örnekleri yerleştirme araştırma yapma konusunda ulaşılacak kaynaklardır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Gelenler aslında Mirket Ağabey'in tam ihtiyacı olan kişilerdi: Mikrobu kapmış biri, hatta iki kişi." (s.109)

"Balık DNA'sıyla mikrop RNA'sını karıştırıp test yapmak istiyordu. Ancak mikrop RNA'sını henüz bulamamıştı." (s.133)

"Hemen test cihazını çıkardı ve gerekli örnekleri yerleştirdi. Mikrop RNA'sını, deniz canlılarının DNA'sı ile karıştırdı." (s.153)

Görevini yerine getirme

Birey, kendisine verilen görevi yerine getirdiğinde hem güven duygusu kazanmakta hem de sorumluluk bilincinin farkına varmaktadır. Aşağıda belirtildiği üzere gelen bir kararla görevin yerine getirilmesi ve verilen talimatların birebir uygulanması görev bilincine sahip olunduğunun ve bu görevin yerine getirildiğinin göstergesidir. Bu durum hem plan yapmaya hem de sorumlulukları üstlenmeye katkı sağlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Asistanın yeni kararı duyurmasıyla beraber iki işçi bir sokağı yüklendi ve böylece ilk sokak kaldırıldı." (s.54)

"Babam ise tam olarak kendine söylenileni yaptı, panikledi ve çığlık atarak kendi etrafında dönmeye başladı." (s.87)

Plan yapabilme becerisi

Bireyin plan yapabilme becerisi kişinin sistemli ve düzenli bir şekilde çalışmasına veya günlük hayatını verimli bir şekilde gerçekleştirmesine olanak sağlamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir, Canan ve Fil Necati'nin canavarı oyalamak için gerçekleştirdikleri süreci bir plan dahilinde yönetmektedirler. Bu durum onlara iş birliği çerçevesinde birlikte hareket etmeyi ve sorunu daha hızlı bir şekilde çözmeyi sağlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Merdiven kafalar -babam ve Mirket ağabeyim olur kendileri- biz gidebilelim diye arkada kalmayı kabul ettiler. Onlar annem ve Peyami dedemi oyalayacaktı, biz de canavar ile uğraşacaktık." (s.162)

"Canan köşedeki çiçekçi, dükkanını gördü ve yeni bir plan yaptı. Çok daha iyi bir plan. Ancak bu zor ve çetrefilli bir görev olacaktı. Neyse ki bu görevin üstesinden gelebilecek bir yıldıza sahiptik." (s.170)

Bir mucize… Örneğin…

Necati Ballıses!

Mor kıyafeti, etkileyici gözlüğü ile sahne onundu. Spot ışığını Necati Ağabey'in üzerine vurdum. Aynı bir sanat güneşi gibi parlıyordu. Gür sesi darbuka sesini bastırdı ve unutulmaz şarkısına giriş yaptı.

O muhteşem sesi canavar mikrobun dikkatini çekmişti bile. Bir yandan şarkısını söylemeye devam ediyor, bir yandan da üzerine gelen canavar mikroptan kaçmaya çalışıyordu:

"Kaç kaç kaç kaç kaç kaç kaç kaç!"

Fırfırlı kostümle koşmak zor olsa da Necati Ağabey canavarı istediğimiz sokağa yönlendirmeyi başardı. (s.178-180)

"Biz de Canan ile bu sırada boş durmamıştık tabii ki. Canan'ın gördüğü çiçekçiden bir sürü kaktüs almış, bir çöp kutusunun içine doldurmuştuk. Plana göre canavarın tam geçeceği anda Canan kaktüsleri yola dökecekti. Necati Ağabey muhteşem şarkısından çıkıp işaretini verdi: "Canan imdat!"

Üç, iki, bir…

Tam sırası!

Plan tam da istediğimiz gibi gitmişti. Canan'ın yola döktüğü kaktüslerin üstüne basan canavar mikrobun canı yanmıştı. Ağzını sonuna kadar açarak bağırıyordu. (s.183)

Sorumluluk sahibi olma

Çocuklara verilen sorumluluklar onların günlük yaşamda birtakım görevler üstlenmesinde oldukça etkilidir. Çocuklara verilen sorumluluklar kendi kararlarını alma ve uygulama açısından son derece önemlidir. Sorumluluklarının farkına varabilen bireyler kendi kararlarını alabilmekte ve bunun sonuçlarını tartışabilmektedir. Böylece kararlarının doğruluğunu veya yanlışlığını fark edebilmektedir. Aşağıda görüldüğü üzere bekçinin görev yerine olan saygısı, asistanın bıkmadan tüm sorunları yöneticiye iletmesi, yetkilinin sorumlulukları çerçevesinde toplum sağlığını korumak adına kanun çıkarması, Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Remzi'nin herkesi korumak adına üstlendikleri görev, Mirket'in virüsten korumak adına gerçekleştireceği deney çalışmaları onların üstelendikleri sorumlulukları ifade etmektedir. Bu sorumluluk duygusu çocuklara beraber hareket edebilme becerisini ve görev bilincini kazandırmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Tarihi eserlerin çıktığı bir kazı arazisinin girişine geldiklerinde bekçi onları durdurdu. Ne işiniz var burada? diye çıkıştı bekçi." (s.10-11)

"Bekçi,

"Merak ettim de mangala önce hangisi konur, gazete kâğıdı mı, kömür mü?" diye sordu. Eğer bu soruyu da bilirlerse yollarına devam edebileceklerdi." (s.20)

"Efendim herkes kendi kapısının önünü süpürdü ama sokaklar hala temiz değil!" (s.53)

"Sokağın megafonlarından yetkilinin sesi yükseldi.

"Sevgili vatandaşlar…" diye başladı ve tehlikeli mikrobun daha fazla yayılmasını engellemek için sokağı çıkma yasağı ilan ettiğini açıkladı." (s.65)

"Tabii bu tehlikeli görev için birilerinin aday olması gerekiyordu. Kim aday olacak dediğinizi duyar gibiyim.

Tabii ki…

Muhtişim Savaşçılar!

Canan, ben, babam ve Necati Ağabey!" (s.93)

"Mirket Ağabey ise örnek toplamaya koyulmuştu." (s.144)

"Bu üç çanta gerçekten de çok havalıydı. Ben, Canan ve Necati Ağabey birer tane alıp hemen sırtımıza geçirdik. Yalnız bir problem vardı. Bu karışımın canavarı yenebilmesi için ağzından içeri girmesi gerekiyordu ve bunu nasıl başarabileceğimizi bilmiyorduk. Mirket Ağabey de sonuçta içindeki karışımı metrelerce havaya püskürtebilen bir çanta icat etmişti. "Onu da siz bulun!" diyerek topu bize attı." (s.159)

"Annem ve Peyami dedemi, daha doğrusu tüm şehri kurtarmak için bir an önce canavara doğru ilerlemeliydik. Derken problem ayağımıza geldi. En azından bir kısmı." (s.160)

İradeli olma

Bireyin kendi düşüncelerini ve davranışlarını kontrol edebilme becerisine ve yeteneğine verilen addır. Birey hangi ortamda ne tür davranış sergileyeceğine kendisi karar vermektedir. Kendi davranışlarını kontrol edebilecek güce sahiptir. Aşağıda görüldüğü üzere

Mikrop Cüneyt'in halay çekme isteğine yönelik çevresindekilerin belirleyeceği davranış biçimi o davranışın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini belirleyecektir. Bu davranış biçiminin gerçekleşmemesini sağlayacak olan iradeli davranış ise halay çekme isteğine karşı konulmasıdır. Böylece gerçekleşmesi istenmeyen bir durum kişinin kendi kararıyla önlenmiş olmaktadır.

Bu ileti şu şekilde belirtilmiştir:

Diyelim Mikrop Cüneyt sizle halay çekmek istiyor. Neden diye sormayın, Mikrop Cüneyt bu, ne isteyeceği belli olmaz. Eğer aradaki mesafeyi koruyabilirseniz, "Böyle halay mı çekilir?" diyerek sinirlenip gidiyor." (s.102-103)

İşine bağlılık

Görev bilincine sahip bireyler işine bağlı olan kişilerdir. Aşağıda görüldüğü üzere Berber Adnan Bucicilerin saldırısına uğramasına rağmen işini bırakıp gitmek istememektedir. Bu durum işine olan bağlılığı ve sorumluluk duygusunu göstermektedir.

Bu ileti şu şekilde belirtilmiştir:

"Çünkü berberi en son berberler terk eder." (s.42)

Kendini sevme

Kişinin kendini sevmesi hem öz benliğine duyduğu sevgiyi hem de kendisine olan saygıyı arttırmaktadır. Kişinin kendine duyduğu sevgi çevresindeki kişiler ile olan etkileşimini de olumlu yönde etkilemektedir. Kendisiyle barışık, kendisine değer veren bireyler günlük yaşamında daha mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmektedirler. Aşağıda görüldüğü üzere Fil Necati kendisine olan hayranlığını ifade etmektedir. Bu durum kendisine olan öz saygısını da etkilemektedir. Böyle bireyler kendini olduğu gibi kabullenme davranışı göstermektedirler.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Necati Ağabey henüz olanların farkında değildi. Tıraş köpüğünün de vermiş olduğu hararetle, Kumpir' den üç adet çay istedi. Biri kendisine, diğeri Fil Necati'ye, üçüncüsü de aynadaki yakışıklıya. Üçünün de Necati Ağabey olduğunu çoktan anladınız herhalde." (s.44)

Çözüm odaklı olma

Bireyin bir problem karşısında sergilediği davranış biçimi onun problem çözme becerisini ortaya koymaktadır. Problem çözme becerisi bireyin bir problemle karşılaştığı anda pes etmek yerine o probleme yönelik nasıl çözüm üreteceği üzerinde durmaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere yetkilinin mantıksız da olsa öneride bulunması, Profesör Mirket'in en zor zamanlarda dahi çözüm önerisi getirebilmesi, Kral Şakir'in Bucicilerden korunmak için tedbir alması, zor zamanlarda dahi zekice planlar yapması ve iş birliği içinde ortak çözüm önerileri getirilmesi bu iletinin kazandırmış olduğu davranış biçimleridir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

Yetkili düşündü, taşındı. Biraz da kafasını kaşıdı ve çözümü buldu:
"O zaman sokakları kaldıralım, böylece pislenecek bir yer de kalmaz." (s.53)

"Herkese yetecek kadar mandal dağıtılırsa ve herkes o mandallarla burnunu tıkarsa kimse kötü kokuyu almayacaktı." (s.57)

Profesör Mirket çözümü bulmak için biraz süre istedi. Bu sırada salgının daha fazla büyümemesi için sokağa çıkma yasağı ilan edilmeliydi." (s.62)

"Bucicilerden korunmak için kapımızı sağlamlaştırmamız gerekiyordu. "Hemen biraz tahta ve çekiç verin!" diye bağırdım." (s.88)

"Bu sırada Profesör Mirket de boş durmuyordu. Mikroba karşı etkili bir ilaç bulana kadar sadık kalınması gereken üç altın kural belirlemişti. Gelin bu kuralları örnekler üzerinden öğrenelim." (s.96)

"BİR: Maske takmak.

Çünkü maske bir çeşit görünmezlik pelerini gibi çalışıyor. Diyelim Mikrop Cüneyt üstünüze doğru geliyor… Maskeyi ağız ve burnunuzu kapatacak şekilde taktığınız anda Mikrop Cüneyt sizi göremiyor." (s.98-99)

"İKİ: El yıkamak.

Diyelim ellerinizi yıkarken Mikrop Cüneyt üstünüze doğru geliyor. Bu adamın da işi gücü yok bu arada. Neyse, eğer ellerinizi düzgün yıkayabilirsiniz Mikrop Cüneyt'in hijyen alerjisi tutuyor." (s.100-101)

"ÜÇ: Sosyal Mesafe.

Diyelim Mikrop Cüneyt sizle halay çekmek istiyor. Neden diye sormayın, Mikrop Cüneyt bu, ne isteyeceği belli olmaz. Eğer aradaki mesafeyi koruyabilirseniz, "Böyle halay mı çekilir?" diyerek sinirlenip gidiyor." (s.102-103)

"En son bir abajuru kafasına geçirdi ve hareketsizce beklemeye başladı." (s.112)

"Gerildim, gerildim ve Bucicilerin üstüne doğru koşmaya başladım. Çekilmediler, aksine üzerime geliyorlardı. Sırığımı hemen önlerine diktim ve bir sırıkla atlamacı gibi üstlerinden uçtum." (s.131)

"Bize başka bir çözüm lazımdı. Bir canavarın ağzını nasıl açtırabilirsiniz ki?

Necati Ağabey

"Buldum, ayağına basalım!

Canı acıyınca ağzını açar." dedi. Bu mantıklı bir fikirdi. (s.167)

"Canavarın ayağını acıtmak için bize büyük bir cisim lazımdı. Canan bu büyük cismin ne olabileceğini düşünürken arkasından gelen "Bucili" sesleri fark etmedi. Mikrop Polat, Canan'ı yakalamak üzereydi. İşte tam o sırada çantama sarıldım, "Canan eğil!" diye bağırdım. Canan eğildiği anda oldukça sinematik şekilde Canan'ın üstünden atladım, takla atarak yere iniş yaptım. Artık Canan ile Mikrop Polat'ın arasındaydım. Nişan almak için yarım saniyem vardı." (s.167)

Cesur olma

Bireyin herhangi bir konuda korkusuzca hareket edebilme davranışıdır. Bireyin cesur biri olması yeni yaşam deneyimlerini tatmasına ve çoğu kişinin deneyimleyemeceği durumları yakalamasına fırsat tanımaktadır. Çocukların özerklik becerisi kazanmasında yeni durumlara veya ortamlara karşı cesur davranışlar sergilemesi önemli bir durumdur. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir'in Buciciler arasından geçip mikroplarla savaşabilecek güce sahip olması, Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Remzi'nin mikroplarla mücadele etmesi, Kral Şakir'in Bucicilerin üstünden atlayabilecek cesurlukta olması ve Canan'ın korkusuzca Mikrop Kürşat'tan örnek alması cesur olmaya yönelik özelliklerdir. Bu durum çocuğun yeni yaşam tecrübeleri edinmesinde ve farklı olaylara karşı korkusuz davranışlar sergilemesinde önemlidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Sözün özü, markete gitmemiz gerekiyordu. Beklediğim an gelmişti. Sonunda dışarı çıkıp Bucicilerin arasından bir ninja gibi geçerek mikroplarla savaşacak, belki de uçan muzlar görecektik." (s.92)

"Tabii bu tehlikeli görev için birilerinin aday olması gerekiyordu. Kim aday olacak dediğinizi duyar gibiyim. Tabii ki…

Muhtişim Savaşçılar!

Canan, ben, babam ve Necati Ağabey!

Cesurduk, atiktik ve en önemlisi oklavalıydık. Birer savaşçı gibi giyinip kuşandık." (s.93)

"Gerildim, gerildim ve Bucicilerin üstüne doğru koşmaya başladım. Çekilmediler, aksine üzerime geliyorlardı. Sırığımı hemen önlerine diktim ve bir sırıkla atlamacı gibi üstlerinden uçtum." (s.131)

"Neyse ki Canan saçmalığımıza bir son verdi ve yerde yatan Mikrop Kürşat'ın saç telini kopardı. Mikrop RNA'sı işte o teldeydi." (s.133)

Sağlığa önem verme

Sağlığına önem veren bireyler günlük yaşamda temizlik kurallarına dikkat eden bireylerdir. Temizlik kurallarına dikkat edilmesi bireyin aynı zamanda kendini hijyen konusunda güvende hissetmesine de bağlıdır. Bu durum kişinin bedensel ve psikolojik açıdan sağlıklı olmasını sağlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekilde belirtilmiştir:

"Diyelim ellerinizi yıkarken Mikrop Cüneyt üstünüze doğru geliyor. Bu adamın da işi gücü yok bu arada. Neyse, eğer ellerinizi düzgün yıkayabilirseniz Mikrop Cüneyt'in hijyen alerjisi tutuyor. Geldiği gibi dışarı kaçıyor." (s.101)

"Mikroplanmış dondurmanın yenmeyeceğini Necati Ağabey bile biliyordu." (s.129)

Mantıklı olma

Bireyin akla uygun çıkarımlar yapması doğru ile yanlışı ayırabilmesi açısından son derece önemlidir. Aşağıdaki cümlelerde belirtildiği üzere akla uymayan bir davranışın tespit edilmesi veya akla uygun çözümler üretilmesi mantıklı olma kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Bu iletilerin ifade ediliş şekli şunlardır:

"Sokağın üstünde unutulan Keçi Necmi de sokakla beraber kaldırılınca bu fikrin saçma olduğu anlaşıldı ve karardan geri dönüldü." (s.55)

"Asistan yeni kararı duyurdu. Gerçekten de mandallı burunlar kötü kokuyu almıyordu." (s.57)

Eğlenmeyi sevme

Çocuklar çevresinde olup biten olayları bir oyun olarak gördükleri için eğlenmeye daha çok önem vermektedirler. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere Kral Şakir'in kötü bir durumda dahi espri yapabilmesi onu eğlenceli ruhunun bir yansımasıdır. Çocuğun eğlenmeyi sevmesi daha mutlu ve neşeli olmasında oldukça etkilidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şu şekildedir:

Aradan altmış beş yıl geçti.
Mutasyona uğrayan bir mikrop tarafından ısırıldığım için uzaylı bir baykuşa dönen ben ve robot Canan artık galaksinin koruyucularıydık. Şaka şaka… (s.91)

Hazırlıklı olma

Bireyin yaşayabileceği olumsuzlara, aksiliklere karşı hazır olması bu durumun kolay bir şekilde çözümlenebilmesi açısından önemlidir. Aşağıda görüldüğü üzere Bucici'nin her an bir yerlerden çıkabilmesi veya çöp kutusundan bir keçinin atlayabilmesi ihtimaline karşı hazırlıklı olunmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmektedir:

"Her an köşe başından bir Bucici çıkabilir veya çöp kutusundan bir keçi üzerimize doğru atlayabilirdi." (s.95)

Farkındalık

Bireyin çevresinde olup biten olaylara karşı algılama ve bir şeyin bilincinde olmaya verilen addır. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir'in kaçacak yer bulamayacağının bilincine varması, köpekbalığının içinde bulunduğu tankın çıkış kapağını açan butonun ulu orta bırakılmaması gerektiği farkındalık bilincinin kazanıldığının göstergesidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Babam "vurdumduymaz baba kaçışına" başlamıştı bile. Necati Ağabey "sevimli fil kaçışı" denedi. Benimle Canan'a da "normal kaçış" kalmıştı. Ancak bu bana yeterli olmadı. Buciciler beni köşeye kıstırdı. Kaçabileceğim hiçbir yön yoktu.
Tek bir çarem kalmıştı…" (s.129)

Butonun ne işe yaradığını bilmiyorduk. Neyse ki megafondan gelen bilgisayar sesi bize gerekli açıklamayı yaptı.

Bu buton köpek balığının içinde bulunduğu su tankının çıkış kapağını açan butondu. Canan Necati Ağabey'e oldukça kızgındı. Çünkü köpek balığı açık kapaktan geçip denize doğru yüzmeye başlamıştı ve bu çok tehlikeli durumlara yol açabilirdi. Necati Ağabey de haksız sayılmazdı. Böyle önemli bir düğme ulu orta bırakılmamalıydı." (s.50)

Eleştirel olma

Herhangi bir konunun geçerliğini ortaya koymak amacıyla olumlu veya olumsuz düşünceler etrafında tartışılmasıdır. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere Mirket'in başarılı bir araştırmacı olduğu bilindiği halde stresli durumlarda parlak fikirler ortaya koyamaması eleştirilmiştir. Burada tarafsız bir şekilde kişi hakkında yapılan bir yorum söz konusudur. Bu sebeple eleştirel olabilme herhangi bir olayı veya durumu tarafsız bir gözle olumlu veya olumsuz bir şekilde değerlendirme becerisi kazandırmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"En son bir abajura kafasına geçirdi ve hareketsizce beklemeye başladı. Ah Mirket Ağabey ah, stresli anlarda hala parlak fikirler çıkmıyor senden…" (s.112)

Sonuca varabilme

Bireyin araştırmalar sonucunda probleme yönelik ürettiği çözüm önerilerinin geçerliğini görebilmesidir. Çalışmanın geçerliğini görmek adına çalışmanın sonucunun değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Çocuklar da gerçekleştirdikleri çalışmaların sonucunu görmek isterler. Oyun materyalleri veya eğitim araç gereçleri vasıtasıyla gerçekleştirdikleri eylemlerin sonucunu görüp başarılarının görülmesini isterler. Bu durum gerçekleştirilen

başarının devamını sağlarken gerçekleştirilemeyen başarının da sebeplerini görmeye yardımcı olmaktadır. Aşağıdaki ifadelerde görüldüğü üzere Mirket'in canavarın yapısının mikrobun yapısına olan benzerliğini fark etmesi araştırmanın sonuca varabilmesinde oldukça etkilidir. Mirket'in gerçekleştirdiği test sonucu deniz canlılarının DNA'sının mikroba karşı koruma sağladığıdır. Burada görüldüğü üzere araştırmanın başarılı veya başarısız olması o çalışmanın sonucuna bağlıdır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Mirket Ağabey eski adıyla "tatlı mikrobu" yeni adıyla "dev canavarı" görünce anlamıştı. Canavarın yapısı salgına sebep olan mikrobun yapısına çok benziyordu. Belli ki bu canavar salgının başlangıç noktasıydı. Dediğine göre eğer bu canavarı yok edebilirsek herkesi eski haline getirebilirdik." (s.138)

"Mirket Ağabey merdivenli kafası ile yeni hayatını yaşamaya başlamıştı bile. Hemen test cihazını çıkardı ve gerekli örnekleri yerleştirdi. Mikrop RNA'sını, deniz canlılarının DNA'sıyla karıştırdı. Test başarıyla sonuçlandı. Deniz canlılarının DNA'sı, mikroba karşı koruma sağlamıştı." (s.153)

Uyum sağlama

Çocuğun bulunduğu ortama uyum sağlaması o ortama olan bağlılığını ve aidiyetini etkilemektedir. Çevresine uyum sağlayan çocuklar sosyal ilişkilerinde daha başarılı olmaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Remzi ve Mirket'in kafasına merdiven sıkışmasına rağmen merdivenle yaşamaya alışması ve Mirket'in merdivenli kafasıyla yeni hayatına başlaması uyum sağlandığının göstergesidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır

"Necati Ağabey kendini savunurken tam ciddileşmeye başlayacaktı ki, babam ile Mirket Ağabey'i görünce bir gülme tuttu. Ben merdiveni kafalarından çıkarmaya çalışıyordum. Ancak çok kötü sıkışmışlardı, yapabileceğim bir şey yoktu. Anlaşılan artık kafalarında merdivenle yaşamayı öğrenmeleri gerekiyordu." (s.152)

"Mirket Ağabey merdivenli kafası ile yeni hayatını yaşamaya başlamıştı bile." (s.153)

Tartışabilme becerisi

Kişinin belli bir görüşü karşıki tarafa kabul ettirme amacına yönelik gerçekleştirilen bir süreçtir. Kişilerarası iletişimde bu ikna etme çabası farklı düşünceleri ortaya çıkarmaktadır. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere bir problemi çözmek için Kral Şakir ve Canan tartışma yöntemini kullanmıştır. Böylelikle bir sorununun çözümüne yönelik birden fazla fikir ortaya çıkacaktır. Tartışabilme becerisi bu anlamda karşısındaki kişinin sözünü kesmeme veya başkasının düşüncesine saygı gösterme gibi iletiler de barındırmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Necati Ağabey Kumpir'den özür dilerken biz de Canan ile planı tartışmaya tekrar başlamıştık. Canavarın ağzını nasıl açtıracağız? Bu sorunun cevabını bulursak tüm problem çözülecekti." (s.170)

Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

Kurallara uymak

Toplumsal huzurun sağlanmasında uyulması gereken birtakım kurallar yer almaktadır. Bu kurallara uyulması bireyin toplum içerisindeki konumunu ve saygınlığını belirlemektedir. Aşağıda görüldüğü üzere Akbaba Kürşat ve Goril Ercan'ın kurallara uymayan davranışları görülmektedir. Onların bu kural tanımazlığı ve uygunsuz davranışları bekçi tarafından fark edilmiştir. Kral Şakir ve ailesi ise kurallara uyma konusunda olumlu bir örnektir. Kurallara uyulması hem toplumsal düzenin sağlanmasında hem de toplum içerisindeki aidiyetin oluşturulmasında önemli bir iletidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Akbaba Kürşat gaza bastı ve önlerindeki bariyeri kırarak kazı alanına giriş yaptılar." (s.24)

"Minibüslerini "Girilmez!" ve "Yasak!" tabelalarının önüne park ettiler." (s.25)

"Geçen zaman yaklaşık bir ay. Ama bir ay boyunca evden dışarı çıkamamak hepimizi kötü etkilemişti." (s.90)

Yetki kullanma

Toplumsal bir sorunu çözmek amacıyla yetkiye sahip bir kişinin karar almasıdır. Buradaki amaç toplumsal düzeni bozan bir durumu ortadan kaldırmaktır. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere bir berberin mikrop tarafından Buciciye dönüşmesi sonrası hedefini kovalamak adına yetki kullanıp bu durumu sonlandırmak istemektedir. Buradaki amaç toplum sağlığını ve düzenini korumaktır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

Bakınız berberler kanunun, Buciciler maddesinin ikinci fıkrası:
"Eğer bir berber bilinmeyen bir mikrop tarafından Buciciye dönüşürse hedefini kovalamak adına yolda gördüğü ilk çöp tenekesine binebilir." (s.47)

"Fakat bu kadar ilan ona yetmemişti. Bir de içinde bulundukları günü "DÜNYA KARPUZLAR GÜNÜ" ilan etti." (s.66)

Bilgilendirici ve öğretici olma

Herhangi bir konuda açıklama yapmak, karşıki tarafa o bilgiyi aktarmak amacıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. Karşıki tarafa bilgi verilmesi öğretilmek istenenlerin aktarılmasını sağlamaktadır. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere Fil Necati'nin bilim hayvanlarından duyduğu bir bilgiyi uygulaması, maskenin nasıl takılması gerektiği yönündeki açıklamalar ve el hijyeninin sağlanmasına yönelik bilgiler bu iletiye yönelik ifadelerdir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

“Bilim hayvanları telefonu kulağınızda çok tutmayın dedikleri için bilerek oturmuş üstüne." (s.41)

“Maskeyi ağız ve burnunuzu kapatacak şekilde taktığınız anda Mikrop Cüneyt sizi göremiyor.” (s.99)

“Neyse, eğer ellerinizi düzgün yıkayabilirseniz Mikrop Cüneyt’in hijyen alerjisi tutuyor.” (s.101)

“Eğer aradaki iki metre mesafeyi koruyabilirseniz, “Böyle halay mı çekilir?” diyerek sinirlenip gidiyor.” (s.102-103)

"Canan Necati Ağabey’e oldukça kızgındı. Çünkü köpek balığı açık kapaktan geçip denize doğru yüzmeye başlamıştı ve bu çok tehlikeli durumlara yol açabilirdi. Necati Ağabey de haksız sayılmazdı. Böyle önemli bir düğme ulu orta bırakılmamalıydı.” (s.150)

Karar alma

Bireyin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla gerçekleştirmek istediği bir girişimdir. Toplumsal düzenin bozulması sonucunda yetkili bir kişi bunu ortadan kaldırmak amacıyla belli girişimlerde bulunmaktadır. Bu karar alma süreci toplumsal birliği sağlamak adına yapılmış bir faaliyettir. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere dev bir canavarı durdurmak adına verilen bir karar veya Mirket Ağabey ve Remzi’nin kaçamayacaklarını anlayıp son bir çare düşünmeleri karar almaya yöneliktir. Bu süreç düşünebilme ve karar alma iletilerini desteklemektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

“Artık tek bir hedefimiz vardı. Dev canavarı durdurmak! Hemen yola koyulmalıydık.” (s.154)

"Bucicilerden kaçamayacaklarını anlayan babam ve Mirket Ağabey, köşedeki otoparkı gördüler. Son çare otoparka girdiler ve üst katlara doğru çıkmaya başladılar." (s.175)

Önlem alma

Kötü veya yanlış bir şeyi ortadan kaldırmak, engellemek amacıyla yapılan çalışmalardır. Engellemeye yönelik bu çalışmalar bir amacı gerçekleştirmek amacıyla gerçekleştirilen hazırlıklardır. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere mikrobu önlemeye yönelik belirlediği maske takmak, el yıkamak ve sosyal mesafe bu mikrobun yayılmasını önlemek amacıyla belirlenen kurallardır. Önlem almak çocukların karşılaşacağı problem karşısında hazır olmasını sağlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"*Bu sırada Profesör Mirket de boş durmuyordu. Mikroba karşı etkili bir ilaç bulana kadar sadık kalınması gereken üç altın kural belirlemişti. Gelin bu kuralları örnekler üzerinden öğrenelim." (s.96)*

"BİR: Maske takmak.

Çünkü maske bir çeşit görünmezlik pelerini gibi çalışıyor. Diyelim Mikrop Cüneyt üstünüze doğru geliyor… Maskeyi ağız ve burnunuzu kapatacak şekilde taktığınız anda Mikrop Cüneyt sizi göremiyor." (s.98-99)

"İKİ: El yıkamak.

Diyelim ellerinizi yıkarken Mikrop Cüneyt üstünüze doğru geliyor. Bu adamın da işi gücü yok bu arada. Neyse, eğer ellerinizi düzgün yıkayabilirsiniz Mikrop Cüneyt'in hijyen alerjisi tutuyor." (s.100-101)

"ÜÇ: Sosyal Mesafe.

Diyelim Mikrop Cüneyt sizle halay çekmek istiyor. Neden diye sormayın, Mikrop Cüneyt bu, ne isteyeceği belli olmaz. Eğer aradaki mesafeyi koruyabilirseniz, "Böyle halay mı çekilir?" diyerek sinirlenip gidiyor." (s.102-103)

"Canan ile ben ise kemerlerimiz bağlı olduğu için kendimizi az da olsa şanslı hissediyorduk." (s.156)

Kendini güvende hissetme

Kişi kendisini tehdit eden bir durumla karşılaştığında kendisini korumak adına bazı önlemler almaktadır. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere Bucicilerden korunmak adına kapının sağlamlaştırılması, kapılara ve pencerelere tahta çakılması, Mirket'e güven duyulması, Kral Şakir, Canan ve Fil Necati'nin virüsten korunmak adına aşı olunması güvende olmaya yönelik iletilerdir. Bu durum bireyin bağlılık duygusunu ve korumacı yönünü etkilemektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

Bucicilerden korunmak için kapımızı sağlamlaştırmamız gerekiyordu. "Hemen biraz tahta ve çekiç verin!" diye bağırdım. (s.88)

"Kapılara, pencerelere tahtaları çaktık. Kendimizi eve kapatma kararı almıştık." (s.89)

"Yine de en önemlisi hepimizin güvende olmasıydı. Zaten babam da bir iki güne her şeyin düzeleceğini söylüyordu." (s.89)

"Söz Mirket Ağabey'deydi." (s.158)

"Ama önce Mirket Ağabey'in deniz canlılarının DNA'sı ile hazırladığı karışımı bize uygulaması gerekiyordu. Ben, Canan ve Necati Ağabey sıraya girdik, aynı aşı olur gibi kollarımızı sıvadık. Mirket Ağabey ışıklar ve sesler çıkaran cihazını bize doğrulttu. Ta da! Yarım saniyede işlem tamamdı. Artık mikrop bulaşsa da bizi birer Buciciye dönüştürmeyecekti." (s.160)

Aile sevgisi

Aile, bireylerin bütün ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ortamı oluşturan bir bağa sahiptir. Aile arasındaki sevgi ve bağın kurulmasında çocukların fiziksel ve psikolojik açıdan geliştirilmesi amaçlanır. Ailedeki bu sevgi ortamının sağlanmasında karşılıklı iletişim ve etkileşim yatmaktadır. İyi bir aile sevgisiyle karşılaşan bir çocuk kendisinden sonraki kuşaklara da bu sevgiyi aşılamaktadır. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere mikroptan kaçarken en önemli durumun ailedeki herkesin güvende olması üzerinde durulmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Yine de en önemlisi hepimizin güvende olmasıydı." (s.89)

İhtiyaçları belirleme

İhtiyaçların belirlenmesi var olan ihtiyacın tespit edilmesiyle mümkündür. İhtiyaç belirleme süreci bilgi toplama ve analiz süreçleriyle belirlenmektedir. İhtiyaçlar belirlenirken en gerekli olan temel ihtiyaçtan başlanmaktadır. Aşağıdaki ifadelerde görüldüğü üzere en temel ihtiyaçtan başlanarak ihtiyaç listesi oluşturulmaktadır. Bu durum en önemli ihtiyacın belirlenmesi ve telafi edilmesiyle giderilmektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

ALIŞVERİŞ LİSTESİ
EKMEK
KONSERVE
PİRİNÇ
AYÇİÇEK YAĞI
Çikolatalı dondurma
MAKARNA
MERCİMEK
BULGU

"Marketten içeri girmeden önce alışveriş listemizi kontrol ettik. Ekmek, konserve, pirinç, Ayçiçek yağı, çikolatalı dondurma… Çikolatalı dondurma mı? Buraya temel ihtiyaçları almaya gelmiştik." (s.124)

Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler

Hakikat (Gerçeklik)

Gerçekliğin hiçbir zaman değişme göstermediği üzerinde durulmaktadır. Var olan gerçekliğin belirli olmasıdır. Aşağıda görüldüğü üzere gerçeklik belirli, ölçülebilir ve görülebilir olduğudur.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Galiba tek bir gerçek vardı: Evdeki yiyecek stoğumuzun tükenmiş olduğu gerçeği…" (s.91)

Güzellik

Estetik bir beğeni değeri taşıyan, hoşlanma durumunu belirten niteliği ifade etmektedir. Kişide hoş bir duygu ve coşku barındırmaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere büyülenmek olarak belirtilen ifade hayran kalmak, hoşlanmak niteliğindedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Canan ile ben akvaryumun büyüsüne kapılmış, rengarenk balıkları izlemeye koyulmuştuk." (s.143)

Dürüstlük

Gerçekliği saklamama, olanı olduğu gibi verme, özü ve sözünün bir olma durumudur. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir'in yalan söylemeyip korkuya kapıldığını ifade etmesi dürüst olduğunun göstergesidir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Yalan söylemeyeceğim, korkuyorduk. Ama bizi dimdik ayakta tutan da korkunun ta kendisiydi." (s.95)

Vefa

Arkadaşlık ve dostluk ilişkilerinde sürekliliğin sağlanması durumuna vefa denir. Geçmişini ve eski dostluklarını unutmayıp hatırlayan kişiler ise vefalı bir özellik göstermektedir. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere Baba Remzi'nin aynı yastığı paylaşmalarından dolayı Kadriye'ye olan vefalılığını göstermektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Babam ise bir yandan anneme sesleniyordu: "Kadriye, ben senin kaç yıllık eşinim! Aynı yastığa baş koyduk! Hiç kovalanır mı böyle?" *(s.174)*

Saygı

Bireyin kendisinden yaşça büyük bir kimseye duyduğu bağlılık duygusuna verilen addır. Kişilerarası ilişkilerde saygı iletişimsel açıdan önemli bir unsurdur. Aşağıda görüldüğü üzere Fil Necati'nin dondurma isteği temel ihtiyaç olmasa da ona saygısından dolayı kabul edilmiştir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Çikolatalı dondurma mı? Buraya temel ihtiyaçları almaya gelmiştik. Çikolatalı dondurma ise pek de temel ihtiyaç gibi görünmüyordu. Necati Ağabey belli ki listeyi gizlice değiştirmişti. Ne yapalım? Dondurma onun kırmızı çizgisiymiş. Öyle dedi." (s.124)

Sürdürülebilirlik

Bir olayın birbiriyle tutarlı ve devamlı bir özellik göstermesine verilen addır. Olaylar birbirini tamamlayacak şekilde süreklilik göstererek devam etmektedir. Aşağıdaki bölümde belirtildiği üzere olaylar heyecana bağlı, sürükleyici bir özelliktedir. Bu kısımlar birbirinden ayrılmaz bir parça özelliği göstermektedirler.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

Gelenler aslında Mirket Ağabey'in tam ihtiyacı olan kişilerdi: Mikrobu kapmış biri, hatta iki kişi. Mikrop Ercan ve Mikrop Kürşat. Sağlıklı Mirket Ağabey'in kokusunu almış olmalıydılar. Tabii Mikrop Ercan Mirket Ağabey'e hemen inandı, "Yürü, evde yokmuş…" diye de ekledi. Ancak Mikrop Kürşat'ın sabrı tükenmişti.
Mikrop Ercan'a kapıyı kırdırdı ve içeri girdiler.

Profesör Mirket bir yandan peşinden kovalayan Bucicilerden kaçıyor, bir yandan da minibüsünün anahtarını arıyordu. Işın toplarıyla, mikroskoplarla, kendi kendine dürüm yapan akıllı mutfak robotlarıyla dolu kocaman bir laboratuvarda küçücük anahtarı bulmak pek de kolay değildi.

Mikrop Ercan ve Mikrop Kürşat ise ona yetişmek üzereydi. Profesör Mirket'in saklanması gerekiyordu.

Anahtarı gibi saklanabilir miydi? Anahtarlığa girse, belki bir kitabın arasına… Çöp kutusuna sıkışabilir miydi?

En son bir abajura kafasına geçirdi ve hareketsizce beklemeye başladı. Ah Mirket Ağabey ah, stresli anlarda hala parlak fikirler çıkmıyor senden…

Mikrop Ercan ve Mikrop Kürşat abajur kafalı, Mirket gövdeli değişik cismi görünce şaşırdılar. Kendi aralarında Bucilemeye başladılar. "Buci Buci?" "Buci Buci…" "BUCİ BUCİ!". Ne dediklerini inanın ben de bilmiyorum ama Mikrop Ercan abajuru yakmayı akıl etti. İşte şimdi Mirket Ağabey'in foyası meydana çıkacaktı. Derken… Abajur yandı. Nasıl

olur? Profesör Mirket oldu size Abajur Mirket! Buciciler Mirket Ağabey'in gerçekten bir abajur olduğuna inanınca arkalarını dönüp laboratuvarın kalan kısımlarını aramaya koyuldular.

Mirket Ağabey Buciciler gittiği için oldukça mutlu, abajur taklidinde başarılı olduğu için de oldukça şaşkındı. "Bu nasıl oldu acaba? Kapıyorum, açıyorum, kapıyorum, açıyorum…" Işığını yakıp yakıp söndürdü ve bir sonuca vardı, bütün bunlar kafası ampule benzediği için gerekti… Dikkat et de aç kapa yaparken ampul bozulmasın Mirket Ağabey…

Mirket Ağabey'in hemen gitmesi lazımdı. Kafasındaki abajuru çıkardı ve laboratuvarının önünde beklemekte olan aracına atladı. Anahtar da üstündeymiş zaten…

Aracını çalıştırdı. Ancak garipsedi çünkü radyoda Buci şarkısı çalıyordu. Biraz düşündü. Böyle bir şarkı yoktu. Böyle bir şarkıyı çalacak radyo istasyonu da yoktu. Zaten aracın radyosu da yoktu. Bir an gözlerini çevirdi ve kafasını pencereden içeri sokmuş olan Mikrop Kürşat'ı gördü. Buci şarkısı sandığı ses ondan geliyordu. Korkuyla gaza bastı. Aracın penceresinden içeri kafasını sokmuş bir Bucici varken araç kullanmak ne kadar zor tahmin edemezsiniz. Hele ki yollarda salgın sebebiyle terk edilmiş araçlar duruyorsa.

Mirket Ağabey bir yandan sahipsiz arabalara çarpmamak için manevra yapıyor, bir yandan da ona ulaşmaya çalışan Mikrop Kürşat'tan uzak durmaya çalışıyordu. Beklenen oldu ve işler ters gitti. Ufak bir kaza sonrası yaşanan büyük sarsıntıdan sonra herkes dengesini kaybetmişti. Bu sefer direksiyonda Mikro Kürşat vardı. Mirket Ağabey ise yolcu kapısına zar zor tutunuyor, düşmemeye çalışıyordu. Neyse ki Mikrop Kürşat araç kullanamıyordu. En fazla korna taklidi yapabiliyordu: "Düt düüt, buci buci!" Bu minibüsü kontrol etmek için yeterli olmadı ve bir tümseğin üzerinden hızla geçtiler.

Kendilerine geldiklerinde Mirket Ağabey yine direksiyonda, Mikrop Kürşat'ın kafası ise yine penceredeydi. Belli ki böylesi daha iyiydi. (s.109-121)

Çevre Bilincini Destekleyen İletiler

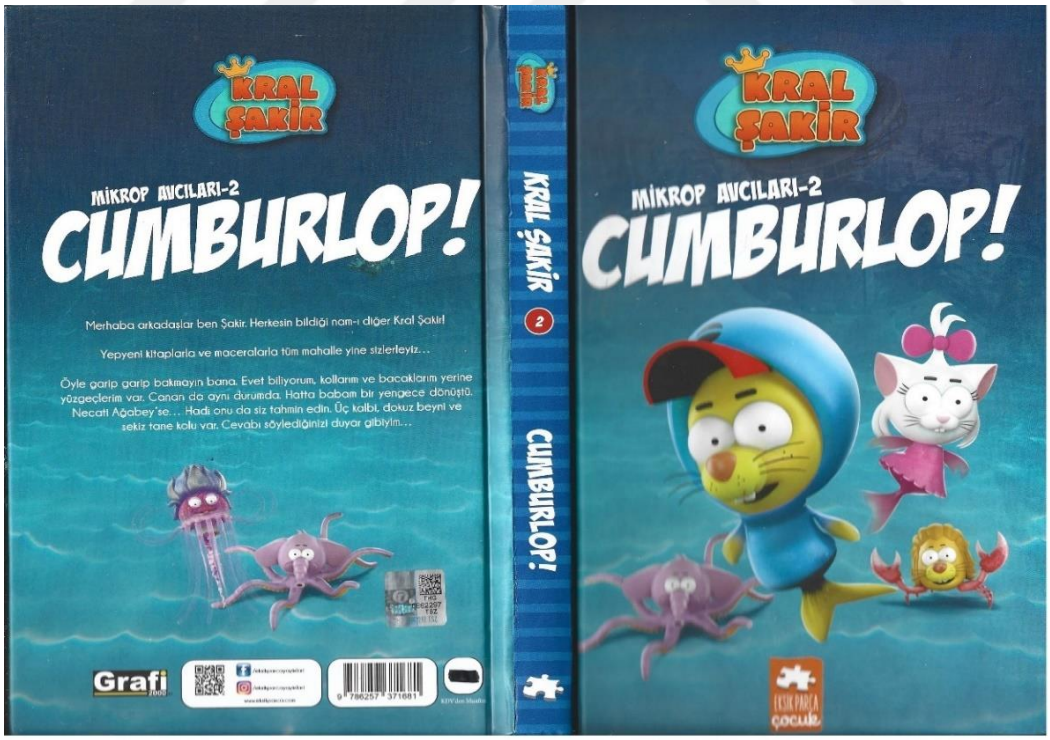
Çevreye duyarlılık

Bireyin yaşadığı çevreye saygı duyması ve onu bilinçli bir şekilde kullanmasıdır. Kaynakların düzenli bir şekilde kullanılması ve üretim tüketim dengesinin sağlanması için çevreye olan duyarlık arttırılmalıdır. Aşağıdaki cümlede görüldüğü üzere çevrede olan aksilikleri, olumsuzlukları yetkiliye bildirmektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Asistan yeni haberleri vermek için yine yetkilinin ofisine daldı. "Efendim dereden kötü bir kötü koku geliyormuş!" Yetkilinin buna da bir çözümü vardı." (s.57)

4.16. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop

Resim 4. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop! Ön ve Arka Kapak

4.16.1. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitap Özeti

Kitabın ikinci serisinde Kral Şakir ve Canan'ın kolları ve bacakları yerine yüzgeçleri vardır. Baba bir yengece, Necati Ağabey'se üç kalbi, dokuz beyni ve sekiz kolu olan bir ahtapota dönüşmüştür. Mirket, dünyayı bir salgından kurtarmak istemekteydi. Bu sebeple deniz canlılarının DNA'sını kullanarak bir formül hazırlamıştı. Bunu da Kral Şakir ve Canan'a uygulamıştı. Mikroptan kurtulmuşlar fakat şekil değiştirmişlerdi. Mirket ona karşı sinirli olacaklarını düşünürken aksine Kral Şakir yeni bir maceraya atılacağı için heyecanlıydı. Necati ise birçok kolu olduğu için aynı anda bir sürü yiyecek tüketebileceğinden sevinmişti. Mirket'in buna da bir çözümü vardı ancak bunun için tehlikeli bir maceraya atılmak gerekiyordu. Düzeltmenin yolu daha önceden DNA örneği alınan bir deniz canlısından tekrar örnek almaktı. Bunun için bilgisayardan gösterdiği eski bir dosttan örnek alınması gerekiyordu. Bu eski dost "Büyük beyaz köpekbalığı!" yani Necati'nin yanlışlıkla butona basıp denize saldığı keskin dişli balıktı. Canan'ın bu konu hakkında bir bilgiye sahipti. Dediğine göre bazı köpekbalıklarında takip cihazı takılıydı. Mirket hemen bilgisayarından ayarlayıp sinyali takip etmeye başladı. Kalpazankaya taraflarında bir yerde olduğunu söyleyerek telsiz verip başarılar diledi. Onlara bir cihaz daha verdi. Bu cihazla DNA örneği alıp ona getireceklerdi. Birkaç saat sonra Kalpazankaya tarafına geldiklerinde önce tehlikeli bir vatozdan kaçmaya çalıştılar sonrasında ise Kamuran silahından. Bunu ne olduğunu çözemiyorlardı. Üzerinde kocaman "Kamuran" kelimesi yazınca netleşmişti. Hepsi kaçmaya çalışırken vatoz karpuz roketlerini çıkarıp atmaya başlamıştı. Kaçamayacaklarını anladıklarında karşılarına çıkan bir batık savaş gemisinin içine girdiler.

Atılan koca bir karpuz geminin iskeletine zarar verince geminin yıkılmış iskeletinin altında kaldılar. Oraya bir anda gelen robot balıklar plakaları toplama görevindeyken Kral Şakirlerin üstündeki bir plakayı alınca onlar da hep birlikte geminin altından çıkmayı başardılar. Necati robot balıkların birini yakaladığında Canan robot balıktaki hafıza kartını fark etti ve çıkardı. Bu kartta önemli bilgiler olabileceğini söyleyip Mirket'e göndermek istedi. Mirket'in onlara verdiği telsiz ile ona ulaşıp yardım etmesini istediler. Ancak Mirket deniz canlısı değildi. Onlar da denizin dibindeydi. Canan ise çözümü bulmuştu. Hafıza kartını bir iple balon balığına bağlayacak ve denizin üstüne gönderecekti. Köpekbalığını yakalamaya ara verip robot balıkların ne yaptıklarını öğreneceklerdi. Robot balıkları takip edip topladıkları metalleri nereye götürdüklerini öğrenmeye çalışırken gördükleri manzara

karşısında şok oldular. Topladıkları çöp, plastik ve metallerden uydu anteni inşa etmişlerdi. Bu sırada onları yönlendiren bir denizanası vardı. Hatta Necati'nin deyimiyle deniz ninesi.

Canan burada ne yaptıklarını sorunca farklı cevaplar veriyor hem kötücül kahkaha atıyor hem de herkesi heyecanlandıracak konuşmalar yapıyordu. Söylediği konuşmaya inanan baba asıl amaçlarını unutup Deniz ninesinin yanında kalmak istedi. Kral Şakir, Necati ve Canan yollarına devam ettiler. Mirket bu sırada hafıza kartını ele geçirmişti. Açtığında gizli planlarını okumaya başladı. Denize düşen bu çöplere takılan deniz canlıları kurtulamıyor ve çöp içinde yüzmeye başlıyorlar. En çok da bu duruma denizanaları sinir oluyordu. Planları arasında dev bir uydu anteninin kurulum talimatı vardı. Amaç gezegenler bir araya gelince uydu anteninin çalışıp dünyadaki suların kontrolünün kötü kişilere geçmiş olmasıydı. Sonrasında dev dalgalar, tsunamiler gerçekleşecek ve dünya sular altında kalacaktı. Mirket bunları görünce hayrete düştü. Artık uydu anteninin kurulumu tamamlanmıştı. Deniz ninesi anteni kumanda ile çalışır hale getirdikten sonra elektromanyetik dalgalar gökyüzüne kadar yayıldı. Baba olanların farkında bile değildi. Televizyonda gördüğü sahnelerin netliğine şaşırıyordu. Elektromanyetik dalgalar suyu hareket ettirirdi ve denizin ortasındaki bir ada yavaşça sular altında kaldı.

Mirket ise bu küçük felaketin daha da büyük sonuçlara yol açacağının farkındaydı. Baba film izlediğini zannederken Deniz ninesi adadakilerin su altında kalmayı hak ettiğini söylüyordu. Baba olanların farkına hala varamamışken yeni bir film açmasını istedi. Deniz ninesi ise en görkemli filmin akşam geleceğini söylüyordu. Canan, Kral Şakir ve Necati büyük beyaz köpekbalığının sinyalini takip ederek onu buldular. Planları onu uyandırmadan sessizce örneği alıp gitmekti. Fil Necati sessiz olamayacağı için Canan ve Kral Şakir beraber gidip deneyeceklerdi. Köpekbalığının yanına geldiklerinde uyumadığını fark ettiler. Su yüzeyinden yaklaşan bir balıkçı ağı hem köpekbalığını hem Kral Şakir'i hem de Canan'ı yakalamıştı. Onları yakalayıp balıkları koydukları bir havuzun içine bıraktılar. Geminin motoru çalıştığında artık ellerinden bir şey gelmiyordu.

Necati neler olduğunu anlamak için su üstüne çıkıp gemiyi görünce en uzun kolunu atıp geminin güvertesine fırlattı. Kolu güvertedeki Karadenizli bir balıkçıya takılmıştı. Balıkçıyı denize fırlatıp gemiye tırmandı. Sekiz kollu olarak onu gördüklerinde balıkçı olmadığını anlayacakları için kamufle olması gerekiyordu. Gemiden attığı balıkçının kıyafetlerini giydi. Balıkçı ile konuşması sırasında yanlış cümle kuran Necati balıkçıyı şüphelendirmişti. Bunun üzerine havuzdan kaçan bir balık Necati'nin yağmurluğunun içine

girince Necati rahatsız olup hareket edince fermuarlar yırtılmış ve sekiz kollu olarak balıkçının önünde kalmıştır.

Kırmızı alarm yandı ve Balıkçı, Necati'yi kovalamaya başladı. Necati iki kolunu kaçmak için kullanıyor, beş tanesiyle eline ne gelirse fırlatıyordu. Fırlattığı eşyalardan biri kaptana denk gelince gaza tutundu ve gemiyi tam gaza aldı. Gemi son hız ilerlerken kara göründü. Kayalıklara doğru son hız ilerliyorlardı. Canan Necati'den dümeni çevirmesini istedi. Necati hangisinin dümen hangisinin simit olduğunu karıştırmıştı. Bir kaptan dışında kimse dümene dokunamayacağı için kaptanın şapkasını takıp kendini kaptan ilan edince dümeni çevirmede engel kalmamıştı derken o kadar oyalanmıştı ki gemi karaya oturdu. Herkes kazanın etkisiyle gökyüzüne fırladı ve daha sonra yere düştü.

Baba maç izlemek için hazır olduğu sırada Mirket onu arar ve antenin maç için kurulmadığını, tüm dünyayı sular altında bırakacaklarını söyler. Konuşmalarıyla babayı ikna etmeye çalışır. Baba gerçekleri öğrendikten sonra Mirket'in söylediği plana dahil olur. Deniz ninesi bir anlık bilgisayarını bıraktığı anda baba bilgisayara ulaştı ve Mirket'in söylediği adımları yapmak isterken hem kafası karışıyor hem de Mirket'in sesi gelip gittiği için anlaşılmıyordu. Plan işe yaramamıştı. Mirket çözüm üretmeye çalışırken Tanju ise ünlü olma peşindeydi. Mirket'in söylediği "Zıplayıp duruyorsun. Oldu olacak tüm dünyayı aynı anda zıplat da eğlenelim!" sözü kötü bir fikir değildi. Tüm dünya aynı anda zıplasa ekseni kayabilir miydi? Pitpot fenomeni tarafından yapıldığında başarıya ulaşabilirdi. Bu sırada deniz ninesi babanın planını anlamış ve onu parmaklıklara kapatmıştı. Kaza sonrasında anca kendilerine gelen Kral Şakir, Canan ve Necati telsizden Mirket'in sesini işitti. Mirket Deniz ninesinin planını anlatıyordu. Onu engellemek için sistemlerine girip kötü planı durdurmaya çalışacaktı. Bir yandan sahilde yatan büyük köpekbalığından Necati örnek almaya çalışıyordu. Aldıktan sonra orada yatan köpekbalığını bırakmaya gönülleri el vermeyen Canan, Kral Şakir ve Necati onu denize bırakacaklardı. Bu iş de yine Necati'ye düşmüştü. Necati denize bırakabilmişti. Bu iyiliğin altında kalmayan köpekbalığı onları simitle çekerek geri götürecekti. Deniz ninesi ise babaya intikam olarak kötü planını devreye soktuğunu açıkladı. Gezegenler artık hizalanmaya başlamıştı.

Mirket bilgisayarla meşgul olurken Baba Remzi'nin Deniz ninesinin bilgisayarını kendi bilgisayarına bağladığını gördü. Mirket Ağabey deniz ninesinin bilgisayarından yönlendirmelerle robot balıklara müdahale etti. Bunu anlayan deniz ninesi gücünü kullanarak planın işleyişini bozdu. Sadece Pitpot Fenomeni Tanju onları kurtarabilirdi. Deniz ninesi her şeyi başlatacak düğmeye basacağı sırada büyük beyaz köpekbalığı ona

çarptı. Kral Şakir, Necati ve Canan savaşmaya hazırdı. Deniz ninesi helikopter saldırısıyla üzerine gelen Necati ile çarpışınca Necati basılmaması gereken tuşun üzerine düşmüştü. Artık savaşmaya gerek yoktu.

Elektromanyetik dalgalar harekete geçmiş dünya yok olmak üzereydi. Hizalanan gezegenlerden seken dalgalar yine dünyaya dönecekti. Fakat birileri Dünya'nın eksenini kaydırmazsa bu her şeyin sonu olacaktı. Tanju Ağabey ise Dünya'nın en büyük Pitpot videosunu çekmeye çalışıyordu. Dünya'nın dört bir yanından destek mesajları geliyordu. Tanju herkesi aynı anda zıplatacak ve Dünya'yı ekseninden kaydırmayı deneyecekti. Hep birlikte hareket ederek başardılar. Ancak Dünya sular altında kalmasa da var olan sular çöp doluydu. Mirket, Tanju'nun telefonunu alıp denizlerin kirletilmesi sonucunda oluşan durumu tüm dünyaya açıkladı. Deniz ninesi tüm bu olanların iyi niyetten olduğunu anladı ve ilk adımı atarak maç izlemeye pastaneye götürdü. Sözünü de tutup baklavayı ısmarladı. Mirket köpekbalığından aldığı örnekle herkesi eski haline çevirmişti. Necati ile eğlenmek adına en sona onu bırakmışlardı. Necati de herkesin çok istekli olduğunu görünce son kez helikopter dansıyla havada uçtu.

4.16.2. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop 'da Yer Alan Karakterler ve Özellikleri

Kral Şakir

"Mirket Ağabey ona sinirli olduğumuzu düşünüyordu. Ben pek sinirli olduğumu söyleyemem. Çünkü biliyordum ki yeni bir macera bizi bekliyor." (Maceracı kişiliğini bu seride de devam ettirmiştir.) (s.11)

"Ama bir hafıza kartını denizin dibinden en yukarı nasıl yollayabilirdik ki?" (Her konuda başkalarının vereceği fikre önem veren ve çözüm üretmek adına sorgulayan bir karakterdir.) (s.47)

"Ben ise balon balığının adının nereden geldiğini o an öğrenmiş oldum. Meğer bu balıklar kendilerini korumak için balon gibi şişiyorlarmış." (Bir şeyler öğrenmeyi seven bir karakterdir.) (s.52)

"Plan basitti. Onu uyandırmadan sessizce arkasından yaklaşıp örneğimizi alacaktık ve görev başarıyla tamamlanacaktı." (Plan yapan ve bunu uygulayan karakterdir.) (s.95)

"Yüzgeçlerimizi ustaca kullanarak birer deniz ajanı gibi köpekbalığına arkadan yaklaştık. Bizi fark etmesine imkân yoktu." (Dikkatli bir karakterdir.) (s.98)

"Büyük beyaz köpekbalığından daha korkunç ne olabilirdi ki?" (Kendi kendine bazı durumları sorgulamaktadır.) (s.101)

"Eğer sessizce dursaydık hiçbir şey olmazdı. Ama Necati Ağabey onu da beceremedi." (İstediği olmadığı için kızgındı.) (s.102)

"Daracık havuzda yan yanaydık ve korkudan birbirimize sarılmıştık." (Kötü zamanlarda birbirine kenetlenmişlerdir.) (s.108)

"E peki köpekbalığı? Onu bu halde bırakamazdık. Bu onun sonu olurdu. Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık." (Merhametli ve düşünceli bir kişiliktir.) (s.160)

"Köpekbalığı denizde son hız ilerlerken, iple can simitlerini çekiyordu. Biz de can simitlerinin tepesine çıkmış hem dünyayı kurtarmaya gidiyor hem de bedavaya eğlence yaşıyorduk. Bundan daha iyi ne olabilirdi?" (Eğlenmeyi seven bir karakter olan Kral Şakir en ufak bir eğlenceyi bile değerlendirir.) (s.164)

"Yine de elimizden geleni ardımıza koymayacaktık." (Mücadeleyi bırakmayan bir karakterdir) (s.177)

"Alana varmıştık ve savaşmaya hazırdık. Necati Ağabey'in kalamar gücü vardı. Benim hamsi tava saldırım ve Canan'ın balık çorbası vuruşu ile yenilmez bir üçlü olmuştuk." (Dayanışma içinde olup pes etmemektedirler.) (s.178)

Necati Ağabey

"Necati Ağabey ise yeni kollarını çok sevmişti. Çünkü aynı anda bir sürü yemek yiyebiliyordu. Bir elinde lahmacun, bir elinde tombik döner…Bir eliyle ayran çalkalıyor, kalan elleriyle de babamla dalga geçebiliyordu." (Necati'nin şekil değiştirmiş olması onun işine gelmiş ve bunu iyi değerlendirmiştir.) (s.13)

"Ancak Necati Ağabey hangi kolunun gaz, hangisinin fren olduğunu henüz çözememişti. En iyisi tüm kollarını kullanmaktı." (Telaş anlarında ne yapacağını bilmeyen bir karakterdir. Her şeyi birbirine karıştırmaktadır.) (s.30)

"Necati Ağabey robot balıklardan bir tanesini yakaladı "Aa, enişteme benziyor, o da böyle balık gibi bakıyordu." (Şakacı ve neşeli bir karakterdir.) (s.44)

"Necati Ağabey'i, ilgilendiren ise başka bir şeydi: "Oyun var mı içinde oyun?" (Her zaman kendi ilgi alanlarına önem verir.) (s.44)

"O iş Necati Ağabey'deydi. "Bir baksana…" dedi, balon balığı ona döndüğü anda aniden bağırarak balon balığını korkuttu." (Verilen bir görevi başarıyla yerine getirebilen bir karakterdir.) (s.52)

*"Plan basitti. Onu uyandırmadan sessizce arkasından yaklaşıp örneğimizi alacaktık ve görev başarıyla tamamlanacaktı." (*Yapılan plana uyan bir karakterdir.) (s.95)

"Necati Ağabey neler olduğunu anlamak için su üstüne çıktı ve gemiyi gördü. Gerindi, gerindi ve en uzun kolunu sanki bir ip fırlatır gibi geminin güvertesine fırlattı. Kolu, güvertedeki Karadenizli bir balıkçıya takılmıştı. Balık tutmak belki zordu ama balıkçı tutmak işte bu kadar basitti. Balıkçıyı hızlı bir hamle ile denize fırlattı ve bir çırpıda gemiye tırmandı." (Cesur, ne yapacağını bilen ve arkadaşlarını önemseyen bir karakterdir.) (s.113)

"Necati Ağabey yine de az önce suya fırlattığı balıkçının kıyafetlerini üstüne geçirdi. Sarı, uzun yağmurluğu sekiz kolunu birden saklamaya yetmişti. Görüntüsü tamamdı."

(Olaya müdahalesi gayet mantıklıdır. Genellikle saf bir özellik gösterse de burada parlak zekasını kullanmıştır.) (s.116)

"Şimdi hızlı düşünmeliydi… Bir balıkçı nasıl konuşurdu? Mürettebattan bir kişi ona doğru yaklaştığı için aceleyle düşündü, boğazını temizledi ve selam verdi. "Kankito n'aber?" (Olaylar tam istediği gibi giderken saf bir kişilik özelliğini yine göstermiştir.) (s.117)

"Necati Ağabey yanındaki dümene ve can simidine baktı. Hangisinin dümen olduğunu sordu. Sonuçta ikisi de yuvarlaktı." (Kendi mantığından hareketle bir çıkarım yapmıştır.) (s.128)

"*Elini rastgele bir tanesine doğru uzatıyordu ki ben onun can simidi olduğunu söyledim. Necati Ağabey iç geçirdi, "Simitle çay ne güzel giderdi şimdi…" Şimdi mi?*

Şimdi ne simidin ne de çayın sırasıydı." (En kritik anlarda bile yemeği düşünmektedir.) (s.129)

"E peki köpekbalığı? Onu bu halde bırakamazdık. Bu onun sonu olurdu. Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık." (Merhametli ve düşünceli bir kişiliktir.) (s.160)

"Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık. Bu iş yine Necati Ağabey'e düşmüştü. O ise söylenmeye çoktan başlamıştı, "Ahtapotuz diye bu kadar da iş yaptırılmaz canım! Benim de sekiz tane kolum var sonuçta!". Yüzlerce kilogram ağırlığındaki köpekbalığını sahilde sürüklerken Necati Ağabey nefes nefese kalmıştı. Son bir çabayla gücünü toparladı ve köpekbalığına şöyle bir baktı, "Ahtapot yüreğim el vermiyor seni böyle bırakmaya." Dedi ve köpekbalığını tuttuğu gibi denize fırlattı. Sonunda suya kavuşan köpekbalığı kendine gelmişti. E, iyilik yap denize at demişler." (Verilen sorumluluk sebebiyle kızgın olsa da merhamet duygusundan dolayı onu denize bırakmıştır.) (s.160-161)

"Yine de elimizden geleni ardımıza koymayacaktık." (Mücadeleyi bırakmayan bir karakterdir.) (s.177)

"Alana varmıştık ve savaşmaya hazırdık. Necati Ağabey'in kalamar gücü vardı. Benim hamsi tava saldırım ve Canan'ın balık çorbası vuruşu ile yenilmez bir üçlü olmuştuk." (Dayanışma içinde olup pes etmemektedirler.) (s.178)

"Çay servisini yapan Ahtapot Necati Ağabey'in ise hala sekiz kolu vardı. Kim ne derse desin, Necati Ağabey bu şekilde daha iyi çay servisi yapıyordu. Altı koluyla altı çay getiriyor, bir koluyla şekeri taşıyor, sona kalan koluyla da babamla dalga geçiyordu. Aslında Mirket Ağabey sadece biraz daha eğlenmek için onu eski haline döndürmemişti." (Sekiz kolunun olması durumuna uyum sağlamıştı. Bu konuda şikayetçi değildi.) (s.192)

"Necati Ağabey çok istekli olduğumuzu gördü ve bizi üzmedi. Gelen golden sonra son bir kez helikopter dansıyla havada uçmaya başladı." (Arkadaşlarını kırmaktan pek hoşlanmaz. Arkadaş çevresinde eğlenceli bir karakterdir.) (s.192)

Baba Remzi

"Babam ise kıskaçlarını sallaya sallaya geziyordu. "Hepiniz balık oldunuz. Ben niye yengeç oldum?" diye çıkıştı." (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.14)

"Yüzgeçleri olmadığı için yüzemeyen, bu yüzden de Necati Ağabey'in sırtına çıkan babam korkudan bağırıyordu, "Necati ne olur gaza bas!"." (Her ne kadar onu macera içinde görsek de bazı durumlarda korkak davranışlar sergilemektedir.) (s.30)

"Babamın sesiyle kendime geldim, "Çocuklar, iyi misiniz?". Necati Ağabey hemen araya girdi, "İyiyim Remzi'ciğim sen nasılsın?". Babam Canan ile beni soruyordu tabii. Sonuçta çocuk olan bizlerdik. Neyse ki ikimiz de bir sıkıntı yoktu." (Ailesine öncelik veren ve merak eden bir karakterdir.) (s.40)

"Babam hemen atıldı. Antenin akşamki maçı izlemek için kurulduğunu iddia etti." (Bazen yanlış çıkarımlar yapabilen bir karakterdir.) (s.64)

"Galiba babam asıl görevimizi unutmuştu. Hani şu beyaz köpekbalığını yakalayıp ondan örnek almak ve eski vücutlarımıza kavuşmak... Ancak şu an babam için tek önemli

şey, akşamki maçtı." (Maç keyfi yüzünden asıl yapılması gereken görevi unutmuştur. Kendi ilgi alanı öne geçmiştir.) (s.75)

"Canan, Necati Ağabey ve ben yolumuza devam ettik. Babam ise deniz ninesinin yanında kalarak akşamki gol sevincinde yapacağı yengeç dansına şimdiden çalışmaya başladı." (Kendi çıkarı uğruna asıl görevini bırakıp grubundan ayrılmıştır.) (s.75)

"Olanları tüplü televizyondan izleyen babam ise görüntünün netliğine hayran kalmıştı. "Sahnelere bak, gerçek gibi…" diye mırıldandı." (Her şeyden habersiz bir şekilde maç izleyeceğini sanıyordu.) (s.88)

"Babamın çabucak biten görüntüler yüzünden tadı damağında kalmıştı. Deniz ninesinden başka bir film daha açmasını istedi." (Olayların farkına bir türlü varamayan bir karakterdir.) (s.92)

"Babam kendisine söylenen her şeye inanmaya devam ediyordu, "Kötü karakter kahkahasını birebir yapıyorsun, utanmasam kötü karaktersin diyeceğim!" diyerek o da gülmeye başladı." (Her şeye inanan ve yaşananların farkına varamayan bir özellik gösterir.) (s.93)

"Deniz ninesinin maçı izletmeyeceğini duyan babam artık onun kötü bir karakter olduğuna inanmıştı. "Demek o yüzden kötü kötü gülüyormuş…" diye de aydınlanma yaşadı." (Nihayet deniz ninesinin kötü olduğuna inanmıştı.) (s.138)

"Şimdi yapılması gerekenler basitti. Babam deniz ninesinin bilgisayarını ele geçirecekti. Mirket Ağabey de telefondan talimatları verecek ve deniz ninesinin (planını) suya düşürecekti." (Baba gerçeği gördükten sonra plana dahil olmuştur.) (s.138)

"Mirket Ağabey ise hızlıca yapılacakları söyledi, "Ağ ayarlarına gir… Güvenlik duvarını kapat… Denetim masasından …" Bu söyledikleri babam için oldukça karışıktı. İşin kötüsü Mirket Ağabey'in sesi gidip geliyordu." (Babanın bilgisayar kullanma konusundaki bilgisi azdır.) (s.143)

"Ne derdi vardı ki bu deniz ninesinin dünya ile? Kim niye dünyanın sular altında kalmasını isterdi ki?" (Sorgulayıcı bir karakterdir.) (s.166)

"Ona ve doğaya yapılan kötülüklerin bir intikamıydı bu. Deniz ninesi adaleti bu şekilde sağlayacağına inanıyordu. Ama babama göre çözüm yolu bu değildi, üstüne de kötülerin planlarının her zaman yarıda kalacağını, iyilerin her zaman kazanacağını iddia etti." (Kötü insanların her zaman kaybedeceğine inanır ve iyiliğin kazanacağını söyler.) (s.167)

"Deniz ninesi babamın bu çıkışını pek cesur buldu ve "Madem öyle, kazanırsam bir tepsi baklava ısmarlayacaksın!" diye ekledi. Babam bu fikri beğendi, "Peki ben kazanırsam da sen ısmarlayacaksın!" (Babanın kararlı olması cesur bir kişilik olarak görülmüş ve karşılıklı iddialaşmaya gidilmiştir.) (s.168)

"Yine de elimizden geleni ardımıza koymayacaktık." (Mücadeleyi bırakmayan bir karakterdir.) (s.177)

Mirket Ağabey

"Mirket Ağabey hemen bilgisayarında birtakım tuşlara basıp sinyali takip etti. Köpekbalığının Kalpazankaya taraflarında bir yerde saklanmış olduğunu tespit etti." (Araştırmacı bir karakterdir. Bir şeyin sonucunu hemen öğrenmek ister.) (s.23)

"En ufak bir sorunla karşılaşmayacaksınız." dedi. (Yatıştırıcı bir kişilik özelliğine sahiptir.) (s.25)

"Neyse ki Mirket Ağabey bize yardım edebilmek için yakınımıza gelmişti." (Her konuda yardım etmekten çekinmeyen bir karakterdir.) (s.47)

"Ancak şimdi de ikisi birden gökyüzüne doğru uçuyorlardı. Mirket Ağabey eline bir kürdan alıp "En iyisi biraz havasını söndürmek" dedi ve havası kaçan bir balon gibi sağa sola kontrolsüzce uçmaya başladılar." (Telaşlı anlarda doğru karar verme konusunda başarısız bir karakterdir.) (s.61)

"Mirket Ağabey hafıza kartını bilgisayarına taktı ve içindeki çok gizli planları okumaya başladı. Bu planlarda robot balıkların ne için uğraştığı tek tek anlatılıyordu." (Araştırma yapıp asıl sonuca ulaşmak üzereydi.) (s.81)

"Mirket Ağabey ise yaşanan bu mini felaketin çok daha kötüsünün geleceğinin farkına varmıştı." (İleri görüşlü bir karakterdir.) (s.91)

"*Arayan Mirket Ağabey'di. Babam telefonu açtığı gibi heyecanla maç planından bahsetti. Maç için kurulan anteni anlattı ve "Hadi sen de atla gel, direkt denize atla!" dedi. Mirket Ağabey'in sesi ise çok ciddi geliyordu. Antenin maç için kurulmadığını söyledi. "Tüm dünyayı sular altında bırakacaklar!" diye bağırdı."* (Babasını düşündüğü için onu uyarmak adına aramıştır.) (s.136)

"Neyse ki Mirket Ağabey yengece anlatır gibi basitçe anlattı, "Deniz ninesi kötü…Anten kötü… Maç yok!" (Hala daha yılmadan babayı ikna etme çabasındaydı.) (s.138)

"Şimdi yapılması gerekenler basitti. Babam deniz ninesinin bilgisayarını ele geçirecekti. Mirket Ağabey de telefondan talimatları verecek ve deniz ninesinin (planını) suya düşürecekti." (Sorumluluk bilinci yüksektir. Herkesi korumak adına planlar yapar.) (s.138)

"Mirket Ağabey ise hızlıca yapılacakları söyledi, "Ağ ayarlarına gir… Güvenlik duvarını kapat… Denetim masasından …" Bu söyledikleri babam için oldukça karışıktı. İşin kötüsü Mirket Ağabey'in sesi gidip geliyordu." (Mirket, bildiklerini uygulatma aşamasında çaba gösteren bir karakterdir.) (s.143)

"Mirket Ağabey ise bilgisayarıyla uğraşırken önemli bir detayı fark etti. Babam yakalanmadan önce deniz ninesinin bilgisayarıyla Mirket Ağabey'in bilgisayarını bağlamayı başarmıştı." (Detaycı bir karakterdir.) (s.173)

"Şimdi sıra Mirket Ağabey'deydi. İnternetten en hareketli şarkıyı açtı, alnının terini sildi, klavyeye hızlı hızlı basmaya başladı. İşlem tamam! Deniz ninesinin bilgisayarı

üzerinden robot balıkları kontrol edebilir hale gelmişti." (Başarma duygusu olan bir karakterdir.) (s.173)

"Yine de elimizden geleni ardımıza koymayacaktık." (Mücadeleyi bırakmayan bir karakterdir.) (s.177)

"Mirket Ağabey, Tanju Ağabey'in telefonunu aldı ve tüm dünya onu izlerken konuşmaya başladı. Denizleri kirlettiğimiz için deniz canlılarının yaşama alanı git gide daralıyordu. Kimi yuvasından oluyor, kimi ise plastik atıklarımıza takılıp oradan oraya sürükleniyordu. Sonuçta hepsi git gide mutsuzlaşıyordu. Mutsuz deniz canlıları, mutsuz Dünya demekti." (Sosyal sorumluluğa önem veren bir karakterdir. Çevre bilinci konusunda uyarıda bulunmuştur.) (s.188)

"Köpekbalığından aldığı örnek sayesinde Mirket Ağabey bizi eski halimize çevirdi." (Herkesi eski haline döndürmeyi başarmıştır.) (s.191)

Canan

"Neyse ki Canan telaşımızı dindirdi. Bazı köpekbalıklarında takip cihazı takılı olduğunu söyledi." (Her zaman bilgili ve mantığa uygun fikirler söyleyen bir karakterdir.) (s.21)

"Canan ise Necati Ağabey'in elindeki robot balıkta bir şey fark etmişti. Yüzgecini uzattı ve robot balıktan bir hafıza kartı çıkardı. Bu hafıza kartının içinde önemli bilgiler olmalıydı. Örneğin bu robot balıklarının amacı, topladıkları metalleri nereye götürdükleri…" (Canan dikkatli ve araştırmayı seven bir kişiliktir.) (s.44)

"Canan ise çoktan hafıza kartını bir iple balon balığına bağlamıştı. İyi de bu ne işe yarayacaktı ki. Canan "Tamam oldu, şimdi bu balığı şişirmek gerek." dedi. (En stresli anlarda bile mantıklı fikirler üretebiliyordu.) (s.52)

"Baba, sonsuza kadar yengeç olarak kalmak mı istiyorsun?" (Bulunduğu durumu sorgulayan bir karakterdir.) (s.75)

"Plan basitti. Onu uyandırmadan sessizce arkasından yaklaşıp örneğimizi alacaktık ve görev başarıyla tamamlanacaktı." (Her mantıklı plana uyan ve bunu uygulayan kişiler arasındadır.) (s.95)

"Yüzgeçlerimizi ustaca kullanarak birer deniz ajanı gibi köpekbalığına arkadan yaklaştık. Bizi fark etmesine imkân yoktu." (Dikkatli bir karakterdir.) (s.98)

"Daracık havuzda yan yanaydık ve korkudan birbirimize sarılmıştık." (Kötü zamanlarda birbirine kenetlenmişlerdir.) (s.108)

"Geminin motorları çalıştı. Artık elimizden, pardon, yüzgeçlerimizden bir şey gelmiyordu." (İlk defa çaresiz hissetmişlerdir.) (s.109)

"E peki köpekbalığı? Onu bu halde bırakamazdık. Bu onun sonu olurdu. Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık." (Merhametli ve düşünceli bir kişiliktir.) (s.160)

"Yine de elimizden geleni ardımıza koymayacaktık." (Mücadeleyi bırakmayan bir karakterdir.) (s.177)

"*Alana varmıştık ve savaşmaya hazırdık. Necati Ağabey'in kalamar gücü vardı. Benim hamsi tava saldırım ve Canan'ın balık çorbası vuruşu ile yenilmez bir üçlü olmuştuk."* (Dayanışma içinde olup pes etmemektedirler.) (s.178)

Robot balıklar

"Karşımızda robot balıkları gördük. Onlar ise denizin dibinden metal plakaları toplayıp bir yere götürüyorlardı. Bir an bizi görecekler diye endişelenmiştik fakat sadece görevlerine odaklanmışlardı. Bir tanesi üzerimizdeki bir plakayı kaldırınca yükümüz hafifledi. Tekrar denedik ve batık geminin altından kurtulmayı başardık." (Robot balıklar verilen görevi yapmaya odaklanmış ve diğer şeylerle ilgilenmemiştir.) (s.42)

"Denize atılan çöplerden, plastiklerden ve metallerden oluşan dev bir uydu anteni inşa ediyorlardı." (Denize atılmış olan çöp, plastik ve metalleri geri dönüşüm yoluyla farklı bir amaç için kullanıyorlardı. İnşa etmek yeni bir şeyin kurulmasını ifade etmektedir.) (s.62)

"O sırada oradan geçmekte olan bir robot balık ise anten kurulumunun tamamlandığını bildirdi." (Görevlerini eksiksiz bir şekilde tamamlamaktadırlar.) (s.84)

Tanju Ağabey

"Şaşıracaksınız ama son bıraktığınızdan bu yana Tanju Ağabey bir Pitpot fenomeni olmuştu. Yani Mirket Ağabey'i son derecede rahatsız edecek müzikler açıp ***saçma sapan*** *hareketler yapıyor ve herkesi eğlendiriyordu."* (Şöhreti yakalamış bir karakterdir. Biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerden oluşan ikilemedir. Anlatımı güçlendirmek için kullanılmıştır.) (s.57)

"Aslında Tanju Ağabey kürek çekmek için o sandaldaydı. Ama internet ünlüsü olmak kolay değildi. Aynı anda hem kürek hem video çekemezdi." (Kürek çekmesi gerekirken o herkesi eğlendirecek videolar çekme peşindeydi. Her ne kadar görevini aksatsa da sonuçta kendi hayatı için bir şeyler deniyordu) (s.59)

"Tanju Ağabey ise bu sırada boş durmamış, Pitpot'ta takipçi sayısını yüz bine çıkarmıştı." (Kendi hedeflerine uğruna emek harcayan bir karakterdir.) (s.79)

"Yanında dans edip şarkı söyleyen Tanju Ağabey dikkatini dağıtıyordu. Dünya sular altında kalırken Tanju Ağabey hala ünlü olma peşindeydi." (Tanju yaşanılan durumun öneminden haberdar değildi.) (s.145)

"Tanju Ağabey ise Pitpot yayını açtı. Tüm dünya, en çok takipçisi olan Pitpot fenomeni Tanju'dan gelecek talimatları bekliyordu. Tanju Ağabey ise müjdeyi verdi: "Evet arkadaşlar! Dünya'nın en büyük Pitpot videosunu çekeceğiz! Hazır mısınız?". Dünya'nın dört bir yanından, dört bin dilde "hazırız" mesajı geldi. Kalp simgeleri Tanju Ağabey için yağıyordu. "Hadi! Şimdi! Hep beraber zıplıyoruz!" diye bağırdı Tanju Ağabey. Eğer herkes aynı anda zıplarsa Dünya'yı ekseninden kaydırabilirdik. Zıpla, zıpla! Hadi sende kitabın

başında öylece durma! Zıpla!" (Herkesi organize edebilecek bir güce sahiptir. Birlik ve beraberlikle Dünya'yı kurtarmaya çalışmaktadır.) (s.184-185)

"Tanju Ağabey'in videosu işe yaradı. Dünya bir kaydı, iki kaydı! Üçüncüsünde elektromanyetik dalgalardan kaçmayı başardı! İşte bu kadar! Dünyayı kurtarmayı başardık!" (Birlikte hareket ederek büyük bir tehlikeli atlatılmış ve başarıya ulaşılmıştır.) (s.186)

Deniz Ninesi

"Deniz ninesi ise bir yandan kötücül kahkahasını atıyor, bir yandan da herkesi heyecanlandırıyordu. Akşamki eğlencenin benzersiz olacağını iddia ediyor, yer yerinden oynayacak diye abartıyordu." (Herkesi heyecanlandırıp, merak ettirip dikkatleri farklı bir yöne çekmeye çalışan bir karakterdir.) (s.73)

"E, her yeri kirletirsen adanı da böyle başına yıkarlar işte…" (İntikam almayı seven kötü bir karakterdir.) (s.92)

"Aslında bu başarılı bir yalandı ancak deniz ninesi yalanın kokusunu kolaylıkla alabilen canlıydı. Babama anlamlı anlamlı baktı ve bilgisayarına gizlice girip, planlarını öğrenmeye çalışan ajanları çok sevdiğini söyledi." (Yalan konusunda ustalaşmış biridir.) (s.150)

"Üçüncü sorusunu tamamlayamadan deniz ninesi, denizanalarının o muhteşem elektriği ile babamı çarptı." (Zarar verici özellikleri olan bir karakterdir.) (s.152)

"Deniz ninesi, ekranına bakıp kötü kötü gülüyor, gezegenlerin hizaya gelmesini bekliyordu." (Kötü düşünen bir karakterdir.) (s.166)

Büyük Beyaz Köpekbalığı

"Derken! Köpekbalığı bize fısıldadı, "Sakın…Hareket… Etmeyin…" (Kendini güvene almak istemektedir.) (s.99)

"Daracık havuzda yan yanaydık ve korkudan birbirimize sarılmıştık." (Kötü zamanlarda birbirine kenetlenmişlerdir.) (s.108)

"Şimdi gemiyle geldiğimiz yoldan hızlı bir şekilde geri dönmeliydik. Ama küçücük yüzgeçlerle bu imkansızdı. Köpekbalığı yardımımıza yetişti, "Beni bırakmadınız, suya geri döndürdünüz. Sizlere bir iyilik borcum var…" Demek köpekbalığı o kadar da kötü değilmiş." (Yapılan iyiliği unutmamıştır. Vefalı bir özellik gösterir.) (s.162)

"Köpekbalığı denizde son hız ilerlerken, iple can simitlerini çekiyordu. Biz de can simitlerinin tepesine çıkmış hem dünyayı kurtarmaya gidiyor hem de bedavaya eğlence yaşıyorduk." (Yardımsever bir karakterdir.) (s.164)

"Büyük beyaz köpekbalığı bir torpido gibi fırladı ve deniz ninesine çarptı." (Kötülüğe karşı bir olup yardımcı olmaktadır.) (s.178)

Balıkçı

"Balıkçı iyice şüphelenmeye başlamıştı ki bardağı taşıran son damla geldi. Ağ ile yakaladıkları balıklardan bir tanesi, içinde bulunduğumuzdan havuzdan kaçmaya çalışırken fırladı. Ancak denize kadar yetişemedi, bir de üstüne Necati Ağabey'in yağmurluğunun içine düştü. Necati Ağabey yağmurluğunun içinde kıpırdayan balıktan huylanınca bağırmaya başladı ve Necati Ağabey'in ani hareketlerine dayanamayan yağmurluğun fermuarları yırtıldı. Artık karşısındaki balıkçı, sekiz kollu Necati Ağabey'in gemideki bir çalışan olmadığını anlamıştı." (Şüpheci ve şüphelerinde haklı çıkan bir karakterdir.) (s.121)

4.16.3. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop 'da Yer Alan Karakterler ve Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Tablo 36

Kral Şakir karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Sorgulayıcı	2
Dayanışmaya önem veren	2

Tablo 36'nın devamı

Fikirlere önem veren	1
Yeni bilgilere açık	1
Plan yapan	1
Dikkatli	1
Merhametli	1
Düşünceli	1
Eğlenceli	1
Maceracı	1
Başarıya odaklanan	1

Tablo 36 incelendiğinde Kral Şakir karakteri sorgulayıcı, dayanışmaya önem veren, fikirleri önem veren, yeni bilgilere açık, plan yapan, dikkatli, merhametli, düşünceli, eğlenceli, maceracı ve başarıya odaklanan özellikler sergilemektedir. Öne çıkan karakter özelliklerinden biri sorgulayıcı olmasıdır. Olaylar karşısında çözüm üretmeden önce o durumu sorgulaması hata yapmasına engel olmaktadır. Aynı şekilde dayanışmaya olan inancı birlik olmalarına ve beraber mücadele etmelerine yaramaktadır. Yeni bilgilere açık olması kendini geliştirmesinde önem taşımaktadır. Dikkatli bir karakter olduğu için güzel planlar yapmakta ve başarıyı elde etmektedir. Maceracı kişiliği onun serüvenden serüvene taşımaktadır. Eğlenceli bir karakter olduğu için de çevresi tarafından sevilmektedir. Kral Şakir başarısızlığı kaldıramadığı zamanlarda öfkeli bir kişilik sergilemektedir.

Tablo 37

Necati Ağabey karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Uyum sağlayan	2
Panik yapan	1
Şakacı	1
Neşeli	1
Kendini önemseyen	1
Sorumluluk sahibi	1
Plana uyan	1

Tablo 37'nin devamı

Cesur	1
Zekalı	1
Yemek yemeyi seven	1
Merhametli	1
Düşünceli	1
Mücadeleci	1
Dayanışmaya önem veren	1
Eğlenceli	1

Tablo 37 incelendiğinde Necati Ağabey karakteri uyum sağlayan, panik yapan, şakacı, neşeli, kendini önemseyen, sorumluluk sahibi, plana uyan, cesur, zekalı, yemek yemeyi seven, merhametli, düşünceli, mücadeleci, dayanışmaya önem veren ve eğlenceli bir özellik göstermektedir. En belirgin özelliği her ne olursa olsun o duruma uyum sağlayabilmesidir. Yemek yemeyi çok sevmekte ve bunun için kendini hep önemsemektedir. Saf bir karakter olarak yer alsa da bazı durumlardaki zekâsı onun güzel planlar yapmasında etkilidir. Ani durumlarda panik yapmakta ve ne yapacağını bilmemektedir. Arkadaşları ile olan dayanışması ona mücadeleci bir ruh katarak cesaretli davranışlar sergilemesine katkı sağlamıştır. Arkadaşlarını önemseyen ve onları kırmaktan çekinen şakacı ve eğlenceli bir karakterdir.

Tablo 38

Baba karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Olayların farkına varamayan	3
Kendine önem veren	2
Sorgulayıcı	2
İyiliği önemseyen	1
Mücadeleci	1
Ailesini önemseyen	1
Yanlış çıkarımlar yapan	1
Plana uyan	1

Tablo 38'in devamı

Teknolojiyi iyi kullanmayan	1
Cesur	1
Kararlı	1
Bazı durumlarda korkak	1

Tablo 38 incelendiğinde Baba karakteri olayların farkına varamayan, kendine önem veren, sorgulayıcı, iyiliği önemseyen, mücadeleci, ailesini önemseyen, yanlış çıkarımlar yapan, plana uyan, teknolojiyi iyi kullanamayan, cesur, kararlı, bazı durumlarda ise korkak özellikler göstermektedir. Bu kitapta en çok üzerinde durulan karakter özelliği olayların farkına varamayan bir kişilik olduğudur. Etrafında gerçekleşen olayların durumundan haberdar olamamakta ve gerçekleri çok daha sonra öğrenmektedir. Kendine önem veren bir karakter olduğundan asıl olayları kaçırmaktadır. En kötü zamanlarda ailesini düşünmekte ve onlar için endişelenmektedir. Mücadeleci ruhuna sahip bir kişilik olduğundan cesur bir özellik gösterir. Bazı durumlarda kararlı yapısından dolayı olayların dışında kalabilmektedir. Her ne kadar cesur bir karakter de olsa kötü bir durumla karşılaşınca korkmaktadır. Teknolojik aletleri kullanmada yetersiz bir özellik taşımaktadır.

Tablo 39

Mirket Ağabey karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Araştırmacı	2
Mücadeleci	2
Başarma duygusu olan	2
İleri görüşlü	1
Yatıştırıcı	1
Yardımsever	1
Sevdiklerini önemseyen	1
Düşünceli	1
Sorumluluk bilinci yüksek	1
Çaba gösteren	1
Detaycı	1

Tablo 39'un devamı

Panik durumunda yanlış karar veren	1

Tablo 39 incelendiğinde Mirket Ağabey karakteri araştırmacı, mücadeleci, başarma duygusu olan, ileri görüşlü, yatıştırıcı, yardımsever, sevdiklerini önemseyen, düşünceli, sorumluluk bilinci yüksek, çaba gösteren, detaycı ve panik durumunda yanlış kararlar veren özellikler göstermektedir. Çevresindeki kişileri önemsediğinden dolayı üstüne sorumluluklar alan, araştırmalar yapan ve çaba gösteren bir karakterdir. Detaycı bir kişiliğe sahip olması ayrıntıları fark etmesinde etkili olmuştur. Tehlikeli bir durumda bile pes etmemesi mücadeleci kişiliğini yansıtmaktadır. Yaşadıkları kötü anlarda bile çevresindekileri önemseyen bu sebeple yatıştırıcı özelliğe sahip olan bir karakterdir. Yaptığı araştırmalar ve kazandırdığı bilgiler sayesinde çevresindekilerin güveni ona artmaktadır. Panik durumlarında ise yanlış kararlar almasıyla meşhur bir karakterdir.

Tablo 40

Canan karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Mantığa uygun fikirler sunan	2
Dayanışmaya önem veren	2
Dikkatli	2
Araştırmacı	1
Bilgili	1
Sorgulayıcı	1
Plana uyan	1
Merhametli	1
Düşünceli	1
Mücadeleci	1
Bazı durumlarda çaresiz	1

Tablo 40 incelendiğinde Canan karakteri mantığa uygun fikirler sunan, dayanışmaya önem veren, dikkatli, araştırmacı, bilgili, sorgulayıcı, plana uyan, merhametli, düşünceli, mücadeleci ve bazı durumlarda çaresiz özellikler gösteren bir kişilik olarak yer almaktadır.

En çok üzerinde durulan karakter özellikleri mantığa uygun fikirler sunması, dayanışmaya önem vermesi ve dikkatli olmasıdır. Dayanışmaya önem vermesi kaybetmekten hoşlanmamasındandır. Bazı durumlarda ise çaresiz kaldığında kendini kötü hissetmektedir. Yapılan bir plana her zaman uyan ve dikkatli olan bir karakterdir. Merhametli kişilik yapısına sahip olması ona güzel kazanımlar sağlamaktadır.

Tablo 41

Robot Balıklar karakterlerinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Verilen görevi yerine getiren	1
Geri dönüşümü gerçekleştiren	1
Görev bilinci yüksek	1

Tablo 41 incelendiğinde Robot Balıklar verilen görevi yerine getiren, geri dönüşümü gerçekleştiren, görev bilinci yüksek olan karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kötü bir karakterin emri altında çalıştıkları için geri dönüşü gerçekleştirme sebepleri bile kötü bir düşünceden ibarettir. Aldıkları emri yerine getirmede titiz bir kişilik özelliği göstermektedir.

Tablo 42

Tanju Ağabey karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Birlik ve beraberliğe inanan	2
Şöhreti yakalayan	1
Hedefleri için bir şeyler yapan	1
Yaşanılanların farkında olmayan	1
Organize edebilecek güce sahip	1

Tablo 42 incelendiğinde Tanju Ağabey karakteri bir önceki kitapta en az yerilen karakter olmasına rağmen bu kitapta ise önemli olaylara imza atan ve finali gerçekleştiren bir karakterdir. Birlik ve beraberliğe inanan bir karakter olduğundan şöhretini bu yönde kullanmaktadır. Diğer kitapta fazla tanınmayan bir karakterken bu kitapta şöhreti yakalayan bir Pitpot fenomenidir. Hedefleri için bir şeyler yapmakta ve organize edici gücünü

kullanarak büyük felaketleri önleyebilmektedir. Yaşanılanların farkında olmayan kendini bazen şöhrete fazla kaptıran bir karakterdir. Bu sebeple bazı durumları geç öğrenmektedir.

Tablo 43

Deniz Ninesi karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Kötü niyetli olan	2
Dikkatleri farklı yöne çeken	1
İntikam almayı seven	1
Yalancı	1
Zarar verici özellikleri olan	1

Tablo 43 incelendiğinde Deniz ninesi karşımıza kötü bir karakter olarak çıkmaktadır. Tüm kötülüğünün sebebini farklı durumlara bağlayarak kötü emellerini gerçekleştirmek istemektedir. İntikam duygusundan dolayı zarar vermekten çekinmeyen bir karakterdir. Planlarını gerçekleştirmek için dikkatleri farklı yöne çeken yalancı bir karakterdir. Deniz ninesi olumsuz özelliklerine vurgu yapılan kötü bir karakterdir.

Tablo 44

Büyük Beyaz Köpekbalığı karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Dayanışma bilinci yüksek	2
Vefalı	1
Kendini güvene alan	1
Yardımsever	1

Tablo 44 incelendiğinde Büyük Beyaz Köpekbalığı dayanışma bilinci yüksek, vefalı, kendine güvene alan, yardımsever bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendini güvene alan biri olması garantici kişiliğinden dolayıdır. İlk başlarda kötü bir karakter olarak izlenim bıraksa da Kral Şakir ve arkadaşlarıyla olan dayanışma duygusu onun iyi bir karakter olduğunu göstermektedir. Bu durum onun yardımsever bir kişilik olduğunun kanıtıdır. Daha önceden kendisine yapılan iyiliği unutamayıp vefalı bir karakter özelliği göstermektedir.

Tablo 45

Balıkçı karakterinin değerlendirilmesi

Karakter özellikleri	İfade edilen cümle sayısı
Şüpheci	1
Şüphelerinde haklı olan	1

Tablo 45 incelendiğinde Balıkçı karakterine ait ifadelerin onun yardımcı bir karakter olarak kitapta yer aldığının kanıtıdır. Şüpheci ve şüphelerinde haklı bir denizcidir. Şüphe duyduğu bir olayın üstüne giderek olayı çözümlemeye çalışan bir karakterdir.

4.16.4. Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop 'da Bulunan Eğitsel İletiler

Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler

Maceraperest olma

Maceraperestlik, kişinin yeni olay veya durumla karşılaştığında ona yeni yaşam tecrübeleri sunan bir davranış biçimidir. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket'e sinir olması gereken Kral Şakir'in yeni bir macera yaşayacağı için mutlu olması ve tehlikeli olduğunu bildiği halde macera yaşamak istemesi maceraperest biri olduğunu göstermektedir. Bu durum yeni yaşam deneyimleri, farklı düşünme biçimleri ve risk alabilme becerisini ortaya koymaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Mirket Ağabey ona sinirli olduğumuzu düşünüyordu. Ben pek sinirli olduğumu söyleyemem. Çünkü biliyordum ki yeni bir macera bizi bekliyor." (s.11)

"Ancak çözüme ulaşmak için tehlikeli bir maceraya atılmak gerekiyordu. Eğer düzelmek istiyorsak, daha önce DNA örneği aldığımız bir deniz canlısından tekrar örnek almamız gerekiyordu." (s.16)

Mücadeleci olma

Bireyin istediği bir amaca ulaşmak için gösterdiği çabaya verilen addır. Bu aynı zamanda kişinin hedeflediği bir davranışı gerçekleştirmek adına pes etmeme durumunu da ifade etmektedir. İdeallerine ulaşma, başarılı olma, hedef koyma ve pes etmeme özelliklerini bireye kazandırmaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere elinden geleni ardına koymama ve yenilgiye uğramama mücadeleci olmanın bir özelliğidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Yine de elimizden geleni ardımıza koymayacaktık." (s.177)

"Alana varmıştık ve savaşmaya hazırdık. Necati Ağabey'in kalamar gücü vardı. Benim hamsi tava saldırım ve Canan'ın balık çorbası vuruşu ile yenilmez bir üçlü olmuştuk." (s.178)

Sözünü tutma

Bireyin verdiği bir sözü yerine getirebilmesidir. Bir sözün yerine getirilmesi karşıki tarafta oluşturulacak olan güven duygusunun kazanılmasında da etkilidir. Verilen bir sözün tutulmaması bireyin yalancı konumuna düşmesine sebep olabilir. Aşağıda görüldüğü üzere Deniz Ninesi barışma adımını atarak Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Remzi'yi maç izlemeye götüreceğini ve bir tepsi baklava alacağına dair söz vermiş ve bunu yerine getirmiştir. Verdiği sözü yerine getirmek o kişiye olan güven duygunu etkilemektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Tabii bu kadar olaydan sonra ilk barış adımını deniz ninesi attı. Hepimizi şu çok önemli maçı izlemeye götürdü. Söz verdiği gibi de bir tepsi baklavayı bize ısmarladı." (s.191)

Dikkatli olma

Bireyin bir işi gerçekleştirirken dikkat etmesidir. Böyle kişiler çevresinde olup biten olayları fark edebilen ve gözlemleyebilen bireylerdir. Dikkatli olmak kişiye disiplinli ve titiz olmayı aşılamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Canan'ın Necati Ağabey'in elindeki robot balıkta bir şey fark etmesi onun dikkatli biri olduğunun göstergesidir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Canan ise Necati Ağabey'in elindeki robot balıkta bir şey fark etmişti. Yüzgecini uzattı ve robot balıktan bir hafıza kartı çıkardı. Bu hafıza kartının içinde önemli bilgiler olmalıydı. Örneğin bu robot balıklarının amacı, topladıkları metalleri nereye götürdükleri…" (s.44)

Araştırma yapma

Bireyin bir şeyler öğrenmek adına incelemek istediği konuya yönelik araştırma sürecidir. Araştırma becerisi çocuğun bir problemin varlığını fark etmesine ve bu problemi çözmesine fırsat tanımaktadır. Çocuğun kendi düzeyine uygun konu seçimi araştırma isteği uyandırma ve araştırma basamaklarını gerçekleştirme açısından önemlidir. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket var olan bir problemi çözmek için bilgisayarda araştırma yapmaktadır. Araştırma yapması yanlış bilgilerden uzaklaşmayı ve doğruya ulaşmayı aşılamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Mirket Ağabey hemen bilgisayarında birtakım tuşlara basıp sinyali takip etti. Köpekbalığının Kalpazankaya taraflarında bir yerde saklanmış olduğunu tespit etti." (s.23)

Plan yapabilme becerisi

Bireyin plan yapabilme becerisi günlük yaşamını düzene sokma ve sistemli bir şekilde çalışabilme açısından önemlidir. Aşağıda görüldüğü üzere grup halinde bir plan

yapılmakta ve durum şansa bırakılmamaktadır. Bu durum birlikte hareket edebilme becerisi kazandırmayı ve sorumlulukları yerine getirmeyi aşılamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Plan basitti. Onu uyandırmadan sessizce arkasından yaklaşıp örneğimizi alacaktık ve görev başarıyla tamamlanacaktı." (s.95)

Çıkarım yapabilme

Bireyin dikkat ve gözlem yeteneğinden yola çıkarak olay veya kişiler hakkında doğru hipoteze ulaşmasıdır. Aşağıda görüldüğü üzere Remzi'nin Deniz Ninesinin bilgisayarını ele geçirdikten sonra Mirket'in telefondan talimat verip Deniz Ninesinin planını bozması önceki bilgiler ışığında bir sonuca varma işlemidir. Bu durum bireyin gözlem ve bilgi birikimini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Şimdi yapılması gerekenler basitti. Babam deniz ninesinin bilgisayarını ele geçirecekti. Mirket Ağabey de telefondan talimatları verecek ve deniz ninesinin planını suya düşürecekti." (s.138)

Gözlem yapabilme becerisi

Bireyin bir olayı, kişiyi veya nesneyi dikkatli bir şekilde incelemesidir. Gözlem yapabilme becerisi ilgilenilen kişi, olay veya nesneyle ilgili detaylı bir araştırmayı kapsamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere gözlem yeteneği detaycı ve dikkatli olmayı aşılamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Necati Ağabey neler olduğunu anlamak için su üstüne çıktı ve gemiyi gördü. Gerindi, gerindi ve en uzun kolunu sanki bir ip fırlatır gibi geminin güvertesine fırlattı. Kolu,

güvertedeki Karadenizli bir balıkçıya takılmıştı. Balık tutmak belki zordu ama balıkçı tutmak işte bu kadar basitti. Balıkçıyı hızlı bir hamle ile denize fırlattı ve bir çırpıda gemiye tırmandı." (s.113)

Sorumluluk sahibi olma

Sorumluluk bilincinin kazandırılmasında bireye verilen görevler oldukça önemlidir. Görevler verilmesi bireyin kendi kararlarını alma ve sonuçlarını kabullenme açısından son derece önemlidir. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket'in Kral Şakir ve Canan'a cihaz verip DNA örneği almaya göndermesi, köpekbalığını suya bırakma görevinin Necati'ye verilmesi sorumluluk bilincini kazandırmaya yöneliktir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Mirket Ağabey hemen elimize bir cihaz daha tutuşturdu. "Bu alet ile DNA örneğini alıp bana getireceksiniz, o kadar." dedi." (s.25)

"Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık. Bu iş yine Necati Ağabey'e düşmüştü. O ise söylenmeye çoktan başlamıştı, "Ahtapotuz diye bu kadar da iş yaptırılmaz canım! Benim de sekiz tane kolum var sonuçta!". Yüzlerce kilogram ağırlığındaki köpekbalığını sahilde sürüklerken Necati Ağabey nefes nefese kalmıştı. Son bir çabayla gücünü toparladı ve köpekbalığına şöyle bir baktı, "Ahtapot yüreğim el vermiyor seni böyle bırakmaya." Dedi ve köpekbalığını tuttuğu gibi denize fırlattı. Sonunda suya kavuşan köpekbalığı kendine gelmişti. E, iyilik yap denize at demişler." (s.160-161)

Çözüm odaklı olma

Birey bir problemle karşılaştığında o probleme yönelik çözümler üretmesi o kişinin problem çözme becerisini ortaya koymaktadır. Soruna yönelik çözüm önerileri getirilmesi farklı düşünme biçimlerini ve pes etmeme duygusunu ortaya koymaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere ani fikir değişimleri ve değişik düşünce biçimleri çözüm odaklı olmaya yönelik özelliklerdir. Üzerlerine gelen karpuzlardan kaçacak yer bulamayınca bir batık gemisine girmeye karar vermeleri, Canan'ın hafıza kartını bir iple balon balığına bağlayarak

gönderme fikri, Mirket'in uçan balığı durdurmak adına kürdan kullanması, Necati'nin suya attığı balıkçının yerine geçmesi, Pitpot Fenomeni Tanju'nun Dünya'yı ekseninden kaydırmak için takipçilerini kullanması çözüm odaklı düşünmeye yönelik iletilerdir. Farklı düşünce biçimleri ve problem çözme becerisini aşılamaya yöneliktir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Üzerimize son hız gelen karpuzlardan kaçış olmadığını anlayınca, karşımıza çıkan bir batık savaş gemisinin içine girdik." (s.34)

"Canan ise çoktan hafıza kartını bir iple balon balığına bağlamıştı. İyi de bu ne işe yarayacaktı ki. Canan "Tamam oldu, şimdi bu balığı şişirmek gerek." dedi. (s.52)

"Ancak şimdi de ikisi birden gökyüzüne doğru uçuyorlardı. Mirket Ağabey eline bir kürdan alıp "En iyisi biraz havasını söndürmek" dedi ve havası kaçan bir balon gibi sağa sola kontrolsüzce uçmaya başladılar." (s.61)

"Necati Ağabey yine de az önce suya fırlattığı balıkçının kıyafetlerini üstüne geçirdi. Sarı, uzun yağmurluğu sekiz kolunu birden saklamaya yetmişti. Görüntüsü tamamdı." (s.116)

"Tanju Ağabey ise Pitpot yayını açtı. Tüm dünya, en çok takipçisi olan Pitpot fenomeni Tanju'dan gelecek talimatları bekliyordu. Tanju Ağabey ise müjdeyi verdi: "Evet arkadaşlar! Dünya'nın en büyük Pitpot videosunu çekeceğiz! Hazır mısınız?". Dünya'nın dört bir yanından, dört bin dilde "hazırız" mesajı geldi. Kalp simgeleri Tanju Ağabey için yağıyordu. "Hadi! Şimdi! Hep beraber zıplıyoruz!" diye bağırdı Tanju Ağabey. Eğer herkes aynı anda zıplarsa Dünya'yı ekseninden kaydırabilirdik. Zıpla, zıpla! Hadi *sende kitabın başında öylece durma! Zıpla!" (s.184-185)*

Yaratıcı ve üretken olma

Birey sürekli bir şeyler üretmek istemektedir. Özellikle çocuklar merak duyacağı konulara yönelik sürekli araştırma peşindedir. Çevreye karşı merakları ortaya yaratıcılık

duygusunu çıkarmaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Tanju'nun fikri de sıradan bir fikir değildir. Hayranlarını zıplatıp Dünya'nın eksenini kaydırmak istemektedir. Bu durum onun yaratıcı düşünme becerisini göstermektedir. Farklı fikirler ortaya koymayı, üretmeyi ve sıradanlıktan çıkmayı aşılamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

Tüm dünya zıplasa…
Aynı anda…
Dünyanın ekseni kayabilir miydi?
Bu daha denenmemiş tehlikeli bir yöntemdi. Ama bir Pitpot fenomeninin öncülüğünde yapılırsa başarıya ulaşabilirdi. (s.146)

Mantıklı olma

Birey akla uygun çıkarımlar yaparak doğru ile yanlışı ayırabilmektedir. Aşağıda belirtildiği üzere Necati saçma bir soru sormuş gibi görünse de sorduğu soru akla uygun çıkarım yapılabilecek düzeydedir. Gerçekliği ve doğruluğu aşılamada önemli bir etkendir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"*Necati Ağabey yanındaki dümene ve can simidine baktı. Hangisinin dümen olduğunu sordu. Sonuçta ikisi de yuvarlaktı." (s.128)*

Kararlı olma

Bireyin düşüncesinde veya davranışında istikrarlı özellik göstermesidir. Verdiği sözün, gerçekleştirdiği doğru veya yanlış davranışın arkasında durabilmelidir. Aşağıda görüldüğü üzere Canan, Necati ve Kral Şakir ne kadar Remzi'ye yaptığının yanlış bir şey olduğunu anlatsalar da Remzi kendi kararının arkasında durmaktadır. Verdiği kararın doğruluğu veya yanlışlığı üzerinde düşünmemektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Canan, Necati Ağabey ve ben yolumuza devam ettik. Babam ise deniz ninesinin yanında kalarak akşamki gol sevincinde yapacağı yengeç dansına şimdiden çalışmaya başladı." (s.75)

Başarılı olma

Bireyin çalışmaları sonucunda gerçekleştirmek istediği bir işin üstesinden gelmesidir. Başarı duygusunu tadan bireylerin kendine olan güveni artmakta ve başarılı olduğu alana yönelmektedir. Aşağıda görüldüğü üzere Necati'nin köpekbalığından DNA örneğini alabilmesi, Remzi'nin Deniz Ninesinin bilgisayarıyla kurduğu bağlantıyı Mirket'in fark etmesi, Mirket'in yeteneğiyle Deniz Ninesinin bilgisayarından robotları kontrol edebilmesi, Tanju'nun hayranlarıyla birlikte Dünya'nın eksenini kaydırabilecek güce gelmeleri, köpekbalığından aldığı örnek sayesinde Mirket'in onları eski haline çevirebilmesi başarılı olmayı aşılama noktasında örnek gösterilebilecek iletilerdir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Bir yandan da büyük beyaz köpekbalığı yüzükoyun halde, sahilde öylece yatıyordu. Necati Ağabey'den DNA örneğini almasını istedik. Sonuçta eli kolu olan bir tek oydu. Köpekbalığı karada mahsur kaldığı için hareket edemiyordu. Bu yüzden Necati Ağabey endişelenmeden örneği aldı: "Hadi gidelim!" diye bize seslendi." (s.158)

"Mirket Ağabey ise bilgisayarıyla uğraşırken önemli bir detayı fark etti. Babam yakalanmadan önce deniz ninesinin bilgisayarıyla Mirket Ağabey'in bilgisayarını bağlamayı başarmıştı." (s.173)

"Şimdi sıra Mirket Ağabey'deydi. İnternetten en hareketli şarkıyı açtı, alnının terini sildi, klavyeye hızlı hızlı basmaya başladı. İşlem tamam! Deniz ninesinin bilgisayarı üzerinden robot balıkları kontrol edebilir hale gelmişti." (s.173)

"Tanju Ağabey ise Pitpot yayını açtı. Tüm dünya, en çok takipçisi olan Pitpot fenomeni Tanju'dan gelecek talimatları bekliyordu. Tanju Ağabey ise müjdeyi verdi: "Evet arkadaşlar! Dünya'nın en büyük Pitpot videosunu çekeceğiz! Hazır mısınız?". Dünya'nın

dört bir yanından, dört bin dilde "hazırız" mesajı geldi. Kalp simgeleri Tanju Ağabey için yağıyordu. "Hadi! Şimdi! Hep beraber zıplıyoruz!" diye bağırdı Tanju Ağabey. Eğer herkes aynı anda zıplarsa Dünya'yı ekseninden kaydırabilirdik. Zıpla, zıpla! Hadi sende kitabın başında öylece durma! Zıpla!" (s.184-185)

"Tanju Ağabey'in videosu işe yaradı. Dünya bir kaydı, iki kaydı! Üçüncüsünde elektromanyetik dalgalardan kaçmayı başardı! İşte bu kadar! Dünyayı kurtarmayı başardık!" (s.186)

"Köpekbalığından aldığı örnek sayesinde Mirket Ağabey bizi eski halimize çevirdi." (s.191)

Düşünceli olma

Bireyin bir sonuca varmak amacıyla var olan bilgilerini gözden geçirip inceledikten sonra bu bilgilerinden yola çıkarak düşünce üretmesidir. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir, Canan ve Necati önceden tanıdığı köpekbalığını bu şekilde bırakmak istememektedir. Bunun sonucunda Necati'den onu suya bırakmasını isterler ve Necati'nin de gönlü onu orada bırakmayı kabul etmediği için suya gönderir. Önceki düşüncelerinden hareketle böyle bir karar vermişlerdir. Düşünceli olmak eski düşünceler ile yenisi arasında bağ kurup doğru olanı yapmayı iletmektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"E peki köpekbalığı? Onu bu halde bırakamazdık. Bu onun sonu olurdu. Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık." (s.160)

"Köpekbalığını bir şekilde suya geri yollamalıydık. Bu iş yine Necati Ağabey'e düşmüştü. O ise söylenmeye çoktan başlamıştı, "Ahtapotuz diye bu kadar da iş yaptırılmaz canım! Benim de sekiz tane kolum var sonuçta!". Yüzlerce kilogram ağırlığındaki köpekbalığını sahilde sürüklerken Necati Ağabey nefes nefese kalmıştı." (s.160)

Son bir çabayla gücünü toparladı ve köpekbalığına şöyle bir baktı, "Ahtapot yüreğim el vermiyor seni böyle bırakmaya." Dedi ve köpekbalığını tuttuğu gibi denize fırlattı. Sonunda suya kavuşan köpekbalığı kendine gelmişti. E, iyilik yap denize at demişler." (s.160-161)

Farkındalık

Bireyin çevresinde olup biten olayları algılama ve her şeyin bilincinde olmaya verilen addır. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere Mirket'in küçük problemin yaratacağı büyük sorunu görmesi, Pitpot Fenomeninin ünlü olmasından dolayı gerçekleştirmek istenen hedefe daha yakın olması ve Deniz Ninesinin çevreye olan duyarsızlıktan dolayı böyle bir girişime kalkıştığının anlaşılması farkındalıktan kaynaklanmaktadır. Böyle kişilerin çevresindekilere karşı daha hassas, duyarlı ve ulaşılır olduğunu aşılamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Mirket Ağabey ise yaşanan bu mini felaketin çok daha kötüsünün geleceğinin farkına varmıştı." (s.91)

"Artık sadece Pitpot fenomeni Tanju Ağabey bizi kurtarabilirdi. Tüm dünya ondan gelecek videoları bekliyordu." (s.177)

"Mirket Ağabey, Tanju Ağabey'in telefonunu aldı ve tüm dünya onu izlerken konuşmaya başladı. Denizleri kirlettiğimiz için deniz canlılarının yaşama alanı git gide daralıyordu. Kimi yuvasından oluyor, kimi ise plastik atıklarımıza takılıp oradan oraya sürükleniyordu. Sonuçta hepsi git gide mutsuzlaşıyordu. Mutsuz deniz canlıları, mutsuz Dünya demekti." (s.188)

"Deniz ninesinin yaptıkları belki kötü idi. Ama deniz ninesini bunlara yapmaya iten sebepler bizden kaynaklanıyordu. Neyse ki biz dersimizi almıştık." (s.189)

Uyum sağlama

Çocuğun bulunduğu ortama uyum sağlaması ve ortama olan aidiyetini kurmasıdır. Çevresine uyum sağlayan çocuklar sosyal ilişkilerinde daha başarılı olmakta ve kendilerini daha rahat hissetmektedirler. Aşağıdaki cümlelerde görüldüğü üzere Necati'nin yeni kollarını çok sevmesi ve uyum sağlaması bu durumu kendi ihtiyaçları çerçevesinde kullanmasından kaynaklanmaktadır. Uyum sağlayabilen bireyler daha mutlu ve kendisiyle barışık kişilerdir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Necati Ağabey ise yeni kollarını çok sevmişti. Çünkü aynı anda bir sürü yemek yiyebiliyordu. Bir elinde lahmacun, bir elinde tombik döner…Bir eliyle ayran çalkalıyor, kalan elleriyle de babamla dalga geçebiliyordu." (s.13)

"Çay servisini yapan Ahtapot Necati Ağabey'in ise hala sekiz kolu vardı. Kim ne derse desin, Necati Ağabey bu şekilde daha iyi çay servisi yapıyordu. Altı koluyla altı çay getiriyor, bir koluyla şekeri taşıyor, sona kalan koluyla da babamla dalga geçiyordu. Aslında Mirket Ağabey sadece biraz daha eğlenmek için onu eski haline döndürmemişti." (s.192)

Sorgulayıcı olma

Çevresinde olup biten olayları tarafsız bir şekilde düşünce süzgecinden geçirebilme özelliğidir. Olumlu veya olumsuz durumları düşünerek bir amaca yönelik durumları, olayları veya kişileri sorgulamasıdır. Aşağıda görüldüğü üzere Remzi'nin herkesin balık olmasına karşın kendisinin yengeç olmasını sorgulaması, bir hafıza kartının denizin dibinden en yukarı nasıl yollanacağının düşünülmesi, bir antenin amacının sorgulanması, büyük köpekbalığından daha korkunç neyin olabileceğinin ifade edilmesi, ihtimaller çerçevesinde bir olayın sonucunun düşünülmesi, Deniz Ninesinin amacının sorgulanması bu iletiye yönelik durumlardır. Bireyin hata yapmasını engelleyici ve doğru karar almasında zaman kazandırıcı bir iletidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Babam ise kıskaçlarını sallaya sallaya geziyordu. "Hepiniz balık oldunuz. Ben niye yengeç oldum?" diye çıkıştı." (s.14)

"Ama bir hafıza kartını denizin dibinden en yukarı nasıl yollayabilirdik ki?" (s.47)

"Bu anten ne için yapılıyordu ki?" (s.63)

"Baba, sonsuz kadar yengeç olarak kalmak mı istiyorsun?" (s.75)

"Büyük beyaz köpekbalığından daha korkunç ne olabilirdi ki?" (s.101)

Tüm dünya zıplasa…
Aynı anda…
Dünyanın ekseni kayabilir miydi? (s.146)

"Ne derdi vardı ki bu deniz ninesinin dünya ile? Kim niye dünyanın sular altında kalmasını isterdi ki?" (s.166)

Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

Birlik olma

Bir amacı gerçekleştirmek veya ortak bir düşünceyi ifade etmek için anlaşmaya varmayı belirtmektedir. Birlik olma iş birliği yapmayı ve dayanışma bilincini aşılamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Kral Şakir, Canan ve Necati'nin birlikte hareket ederek üzerlerindeki metal plakadan kurtulmaları, yüzgeçlerini ustaca kullanarak birer deniz ajanı gibi köpekbalığına arkadan yaklaşmaları, dar bir havuzda korkudan birbirlerine sarılmaları, Kral Şakir'in aynı geminin yolcusu olduklarını ifade etmesi, Kral Şakir, Canan ve Necati'nin muhteşem üçlü olması ve Pitpot Fenomeni Tanju'nun hayranlarıyla birlikte Dünya'nın eksenini kaydırmaya çalışması birlik ve beraberliği göstermektedir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Ama üzerimizdeki metal plakalar oldukça ağırdı ve nefesimizi kesiyordu. Hep beraber aynı anda itip üzerimizdekilerden kurtulmalıydık. Bir, iki, üç! İtin!" (s.41)

"Karşımızda robot balıkları gördük. Onlar ise denizin dibinden metal plakaları toplayıp bir yere götürüyorlardı. Bir an bizi görecekler diye endişelenmiştik fakat sadece görevlerine odaklanmışlardı. Bir tanesi üzerimizdeki bir plakayı kaldırınca yükümüz hafifledi. Tekrar denedik ve batık geminin altından kurtulmayı başardık." (s.42)

"Yüzgeçlerimizi ustaca kullanarak birer deniz ajanı gibi köpekbalığına arkadan yaklaştık. Bizi fark etmesine imkân yoktu." (s.98)

"Daracık havuzda yan yanaydık ve korkudan birbirimize sarılmıştık." (s.108)

"Necati Ağabey de "Kaza geliyorsa ben gidiyorum!" diyordu ama aynı geminin yolcusuyduk. Ya beraber batacaktık ya beraber kurtulacaktık." (s.126)

"Alana varmıştık ve savaşmaya hazırdık. Necati Ağabey'in kalamar gücü vardı. Benim hamsi tava saldırım ve Canan'ın balık çorbası vuruşu ile yenilmez bir üçlü olmuştuk." (s.178)

"Tanju Ağabey ise Pitpot yayını açtı. Tüm dünya, en çok takipçisi olan Pitpot fenomeni Tanju'dan gelecek talimatları bekliyordu. Tanju Ağabey ise müjdeyi verdi: "Evet arkadaşlar! Dünya'nın en büyük Pitpot videosunu çekeceğiz! Hazır mısınız?". Dünya'nın dört bir yanından, dört bin dilde "hazırız" mesajı geldi. Kalp simgeleri Tanju Ağabey için yağıyordu. "Hadi! Şimdi! Hep beraber zıplıyoruz!" diye bağırdı Tanju Ağabey. Eğer herkes aynı anda zıplarsa Dünya'yı ekseninden kaydırabilirdik. Zıpla, zıpla! Hadi sende kitabın başında öylece durma! Zıpla!" (s.184-185)

Yardımsever olma

Bireyin kendisinden başka kişileri düşünerek yardım etme bilincine sahip olmasıdır. Yardımsever olan kişilerde empati duygusu daha fazladır. Kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak daha hassas düşünce yapısına sahip olmaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket'in Kral Şakir, Canan ve Necati'ye yardım etmek için onların yanına gitmesi ve köpekbalığının Kral Şakir, Canan ve Necati'yi kurtarmak için iple can simitlerini çekmesi yardımseverliği, düşünceli ve faydalı olmayı aşılamaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Neyse ki Mirket Ağabey bize yardım edebilmek için yakınımıza gelmişti." (s.47)

"Köpekbalığı denizde son hız ilerlerken, iple can simitlerini çekiyordu. Biz de can simitlerinin tepesine çıkmış hem dünyayı kurtarmaya gidiyor hem de bedavaya eğlence yaşıyorduk." (s.164)

Müdahale etme

Bireyin bir konu, olay ve duruma karışmasıdır. Toplum düzenini etkileyecek kötü bir olayın gerçekleşmesini engelleme açısından son derece önemlidir. Bireyin müdahalede bulunduğu olay, konu veya durum onu ilgilendiği şeyleri kapsamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket'in Deniz Ninesinin kötü planını engellemeye çalışması, Remzi'nin başı tehlikede olduğu için Deniz Ninesini durdurmaya çalışması müdahale etmeye yöneliktir. Bu ileti bireye kendini ifade etme ve savunma duygusu kazandırmaktadır.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Deniz ninesi tüm Dünya'yı sular altında bırakacak bir anten inşa etmiş, onu durdurmalıymışız, Mirket Ağabey de sistemlerine girip kötü planı engellemeye çalışacakmış." (s.156)

"Bağlantı kesildiği için Mirket Ağabey'in babamdan haberi yoktu. Başına gelenleri henüz öğrenememiştik. Büyük bir tehlikede olabilirdi. Hemen deniz ninesini durdurmamız gerekiyordu." (s.157)

Uyarıcı olma

Bireyin karşı tarafı bilgilendirirken yanlış bulduğu bazı olay ve durumlar hakkında kişileri uyarmasıdır. Toplumsal düzenin bozulmaması adına yapılması gerekenlerin belirtilmesi ve bu konuda uyarı nitelindeki mesajların verilmesi sosyal düzenin devamlılığını sağlama açısından önemlidir. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket'in Remzi'yi korumak adına Deniz Ninesinin kurduğu antenin maç izlemek için kurulmadığını belirtmesi ve Mirket'in Tanju Ağabey'in telefonunu alıp tüm dünya onu izlerken denizlerin kirletilmesinin deniz canlılarına olan zararlarından bahsetmesi karşılaşılabilecek kötü bir durumun önlenmesinde önemli bir etkendir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Arayan Mirket Ağabey'di. Babam telefonu açtığı gibi heyecanla maç planından bahsetti. Maç için kurulan anteni anlattı ve "Hadi sen de atla gel, direkt denize atla!" dedi. Mirket Ağabey'in sesi ise çok ciddi geliyordu. Antenin maç için kurulmadığını söyledi. "Tüm dünyayı sular altında bırakacaklar!" diye bağırdı." (s.136)

"Neyse ki Mirket Ağabey yengece anlatır gibi basitçe anlattı, "Deniz ninesi kötü…Anten kötü… Maç yok!" (s.138)

"Mirket Ağabey, Tanju Ağabey'in telefonunu aldı ve tüm dünya onu izlerken konuşmaya başladı. Denizleri kirlettiğimiz için deniz canlılarının yaşama alanı git gide daralıyordu. Kimi yuvasından oluyor, kimi ise plastik atıklarımıza takılıp oradan oraya sürükleniyordu. Sonuçta hepsi git gide mutsuzlaşıyordu. Mutsuz deniz canlıları, mutsuz Dünya demekti." (s.188)

Bilgilendirici ve öğretici olma

Herhangi bir konuda açıklama yapmak, karşıki tarafı o konuda bilgilendirmek amacıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. Aşağıda görüldüğü üzere balon balığı hakkında bilgi edinilmesi bireyin o konu hakkındaki eksikliğini tamamlamaya yöneliktir. Bireyin bilgilenmesi ve gelecek kuşaklara bilgi aktarılması açısından son derece önemlidir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Ben ise balon balığının adının nereden geldiğini o an öğrenmiş oldum. Meğer bu balıklar kendilerini korumak için balon gibi şişiyorlarmış." (s.52)

Anlaşmaya varabilme

Bireyin herhangi bir konuda karşısındaki kişiyle olan görüş ayrılığını sonlandırmayı ifade etmektedir. Anlaşmaya varılması ortak bir düşünce etrafında uzlaşılmasını sağlamaktadır. Ortak karar almayı ve alınan karara saygı duymayı aşılamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Deniz Ninesi ve Remzi'nin iddiaya girmesi ve bunu resmiyete dökmesi, Deniz Ninesi ile olan tartışmanın son bulması ve barışın sağlanması anlaşmaya varıldığının göstergesidir.

Bu iletiye yönelik ifadeler şunlardır:

"Deniz ninesi babamın bu çıkışını pek cesur buldu ve "Madem öyle, kazanırsam bir tepsi baklava ısmarlayacaksın!" diye ekledi. Babam bu fikri beğendi, "Peki ben kazanırsam da sen ısmarlayacaksın!" Bu iddiaya resmiyete dökmek için tokalaştılar." (s.169)

"Deniz ninesi tüm bu olanlardan sonra niyetimizin aslında iyi olduğunu anladı ve bize karşı yumuşadı. Ufak bir umut parçasıyla hep beraber yaşamak mümkündü. Tabii bu kadar olaydan sonra ilk barış adımını deniz ninesi attı. Hepimizi şu çok önemli maçı izlemeye götürdü. Söz verdiği gibi de bir tepsi baklavayı bize ısmarladı." (s.190-191)

Aile sevgisi

Aile, onu oluşturan bireyler arasında sevgi ve bağın kurulmasında son derece önemlidir. Ailedeki bu sevgi ortamının sağlanmasında bireylerin fiziksel ve psikolojik açıdan geliştirilmesi ve karşılıklı iletişimin gerçekleştirilmesi yatmaktadır. Ailede sevgi ortamının sağlanması bireyin sevildiğini anlamasını ve sevgiyi yaymayı aşılamaktadır. Aşağıda görüldüğü üzere Baba Remzi'nin öncelikli olarak çocuklarını merak etmesi ailesine duyduğu sevgiyi göstermektedir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Babamın sesiyle kendime geldim, "Çocuklar, iyi misiniz?". Necati Ağabey hemen araya girdi, "İyiyim Remzi'ciğim sen nasılsın?". Babam Canan ile beni soruyordu tabii. Sonuçta çocuk olan bizlerdik. Neyse ki ikimiz de bir sıkıntı yoktu." (s.40)

Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler

Vefa

Bireyin arkadaşlık veya dostluk ilişkilerinde devamlılığı sağlayabilmesidir. Geçmiş yaşantıdaki dostlukları unutmayıp arkadaşlığını sürdürmeye devam eden kişiler vefalı bir özellik göstermektedir. Aşağıda görüldüğü üzere köpekbalığının yapılan yardımı unutmayıp Kral Şakir, Canan ve Necati'ye yardım etmesi geçmiş yaşantıdan dolayı onlara duyduğu vefadandır.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Şimdi gemiyle geldiğimiz yoldan hızlı bir şekilde geri dönmeliydik. Ama küçücük yüzgeçlerle bu imkansızdı. Köpekbalığı yardımımıza yetişti, "Beni bırakmadınız, suya geri döndürdünüz. Sizlere bir iyilik borcum var…" Demek köpekbalığı o kadar da kötü değilmiş." (s.162)

Çevre Bilincini Destekleyen İletiler

Çevreye duyarlılık

Bireyin yaşadığı çevreye saygı duyması ve onu bilinçli bir şekilde kullanmasıdır. Doğaya gereken saygının duyulması ve kaynakların düzenli bir şekilde kullanılması üretim tüketim dengesinin sağlamak adına son derece önemlidir. Bu sebeple çevreye olan duyarlık arttırılmalıdır. Aşağıda görüldüğü üzere Mirket'in Tanju'nun telefonunu alıp deniz kirliliği ve bunun yol açtığı sebepleri tüm dünyaya iletmesi çevreye olan hassaslığını ve duyarlılığını göstermektedir. Çevre bilincini sağlamada deniz canlılarına açılması gereken alandan ve plastik atıkların yol açtığı sorunlardan bahsedilmesi çocuklarda çevre duyarlılığını aşılamaya yöneliktir.

Bu iletiye yönelik ifade şu şekilde belirtilmiştir:

"Mirket Ağabey, Tanju Ağabey'in telefonunu aldı ve tüm dünya onu izlerken konuşmaya başladı. Denizleri kirlettiğimiz için deniz canlılarının yaşama alanı git gide daralıyordu. Kimi yuvasından oluyor, kimi ise plastik atıklarımıza takılıp oradan oraya sürükleniyordu. Sonuçta hepsi git gide mutsuzlaşıyordu. Mutsuz deniz canlıları, mutsuz Dünya demekti." (s.188)

4.17. Çürük Ali & Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir Dişi" ve "Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler" Kitaplarındaki Karakterlerin Özellikleri ve Özelliklerinin İfade Ediliş Sayısı

Tablo 46

Çürük Ali & Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir Dişi" ve "Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler" kitaplarındaki karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı

	Çürük Ali	Mikrop Necati	Bahar Temizpak	Spiker	Diş Taşı Rıfkı	Bakteri Plak	Köpek Dişi	Azı Dede	Süt Selim	Adam/Çocuk	Kadın	Mikroplar Alemi	Çocuğun annesi	Çocuğun anneannesi
Açgözlü	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağızda uzun süre kalan	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Arkadaşlarına değer veren	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Arkadaşına hayran	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arkadaşını tanıyan	2	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bağlılık duygusu olan	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bazı durumları danışan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bazı durumları onaylayan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bencil	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilgili	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dayanışmaya önem veren	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deneyimli	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diş sağlığını önemseyen	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Düşünceli	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Emir veren	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eski günleri özleyen	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Esprili	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fikirleri önemseyen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Gelenekçi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Güncel haberleri aktaran	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hareketli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Hayvan sevgisi olmayan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Her şeyden haberdar	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Hijyene önem veren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hijyen konusunda bilgilendiren	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
İntikam almayı seven	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karakterinden ödün vermeyen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendine güvenen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendine güveni az	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendini güvene alan	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendisiyle barışık	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendisini öven	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendini savunan	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Korkak	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kötülük yapmak isteyen	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mantıklı konuşan	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 46'nın devamı

	Çürük Ali	Mikrop Necati	Bahar Temizpak	Spiker	Diş Taşı Rıfkı	Bakteri Plak	Köpek Dişi	Azı Dede	Süt Selim	Adam/Çocuk	Kadın	Mikroplar Alemi	Çocuğun annesi	Çocuğun anneannesi
Mücadeleci olma	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nezaketli	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öfkeli	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Özür dileyebilen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plan yapmayı seven	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saf (Doğal)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sakinleştirici	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Sevecen	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi duyan	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sıcakkanlı	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sinsi	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sorgulayıcı	8	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sorumluluk bilinci olan	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şiddet uygulayan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Takdir eden	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tedarikli	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tehdit eden	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tehlikeli	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Teknolojiden haberdar	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telaşa kapılan	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Uyanık	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uyarıcı	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Üretken	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaratıcı	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yatıştırıcı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Yardımsever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zeki	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Çürük Ali & Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir Dişi" ve "Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler" kitaplarında Çürük Ali, Mikrop Necati, Bahar Temizpak, Spiker, Diş Taşı Rıfkı, Bakteri Plak, Köpek Dişi, Azı Dede, Süt Selim, Adam, Kadın, Mikroplar Alemi, Çocuğun annesi ve anneannesi yer almaktadır.

Çürük Ali & Mikrop Necati karakterleri kötülük yapmayı çok sevmektedirler. Bu planlarını hayata geçirmek için mücadeleci özellikler gösterirler. Çürük Ali ne olursa olsun kötülük karakterinden ödün vermemektedir. Ne zaman iyi yönde bir davranış sergilemeye kalksa kendinin kötü biri olduğunu sürekli hatırlatmaktadır. Mikrop Necati ise ona hayran bir karakterdir. Çürük Ali kadar kötülüğü benimseyemese de en büyük hayali onun gibi olmaktır.

Bazı durumlarda besteledikleri şarkılar onların üretken ve yaratıcı olduklarını gösterir. Bu açıdan çocuklardaki üretkenliği ortaya çıkarmada örnek gösterilecek bir durumdur. Her iki karakter de zeki özellik göstermektedir. Çürük Ali'nin aksine Mikrop Necati teknolojiden haberdardır. Mikrop Necati kötülüklerini gerçekleştirebilmek amacıyla yeni teknolojik gelişmeleri Çürük Ali'ye göstermektedir. Mikrop Necati'nin en önemli özelliği doğal olmasıdır. Her durumda düşünmeden hareket etmesi, kötü durumları kavrayamaması, kötü olsa da sevgi ve bağ kurabilmesi onun saf (doğal) bir kişilik olduğunun göstergesidir.

Bahar Temizpak karakteri çocuklara ağız sağlığı ve hijyen konusunda bilgilendirmeler yapan bir karakterdir. Çürük Ali & Mikrop Necati ile sürekli bir mücadele içindedir. Ağız sağlığı konusunda çocuklara bilgi vermesi onun örnek alınacak bir karakter olduğunu gösterir. Ağız sağlığının korunmasının mikroplardan uzaklaşmak adına önemli bir adım olduğunu vurgulamaktadır. Bu sebeple hijyen kurallarına ve ağız sağlığına dikkat etmeleri konusunda çocukları uyarmaktadır. Mikroplar alemi kötü özellikler gösteren karakterlerdir. Şiddet özelliği göstermeleri uygunsuz davranışlar açısından örnek gösterilecek bir durumdur.

Spiker, Bahar Temizpak ile çıkan güncel haberleri ileten bir karakterdir. Diş Taşı Rıfkı ağızda uzun süre kalmasıyla verilen bir karakterdir. Ağzımızda oluşan diş taşlarını temsil etmektedir. Bakteri Plak, sıcakkanlı ve tehlikeli bir özelliktedir. Köpek Dişi ilk başlarda öfkeli bir özellik gösterse de Necati'nin onu sahiplenmesi sonrasında yatışmış, uysallaşmıştır. Sevecen bir özelliğe bürünmüştür. Azı Dede her konuda bilgisi olan ve korkan dişleri yatıştıran bir karakterdir. Süt Selim, dişler arasında en ürkek olanıdır. Korku anlarında telaşa kapılmakta ve daha çok korkmaktadır. Dişlere karakter özelliklerinin verilmesi çocuklar açısından ilgi uyandıracak bir durum olsa da örnek olacak davranış kalıpları yoktur. Karakterler özellikler ile tam olarak zenginleştirilememiştir.

Çocuk ve kadın karakterleri ağız sağlığı konusunda örnek davranışlar sergilemesi bakımından önemlidir. Çocuklara ağız sağlığına dikkat edilmemesi durumunda neler olabileceğini göstermek adına çocuk karakteri önemli bir özellik göstermektedir. Kadın karakteri de böyle bir durumla karşılaşılınca neler yapılması gerektiği konusunda örnek davranışlar sergilemektedir. Çocuğa ağız hijyenini sağlamak adına dişle alakalı tüm temizlik ürünlerini vermesi hem çocukları bilgilendirmede hem de örnek olmada önemli katkı sağlamaktadır.

Anne dişi çıkan çocuğunu yatıştırmak, mutlu edebilmek adına dişle ilgili fikirler öne sürmektedir. Çocuğuna diş perisinin geleceğini söyleyerek yatıştırmaktadır. Anneanne ise bu davranışların modernleşmeyle ilgili olduğunu söyleyerek geçmişteki gelenekleri uygulamaya çalışmaktadır: Bu konuda kızıyla çatışma içindedir.

4.18. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitaplarında Ortak Olan Karakterler ve Özelliklerinin İfade Ediliş Sayısı

Tablo 47

Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ortak olan karakterler ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı

	Kral Şakir	Canan	Fil Necati	Baba Remzi	Anne Kadriye	Tanju Ağabey	Mirket Ağabey
Aile sevgisi olan	1	-	-	1	-	-	1
Araştırmacı	-	3	1	-	-	-	6
Başarma duygusu olan	1	-	-	-	-	-	2
Bencil	-	-	1	-	-	-	-
Bilgili	-	1	-	-	-	-	-
Cesur	3	2	2	2	-	-	-
Çıkarcı	-	-	1	-	-	-	-
Çıkarım yapan	-	-	-	-	-	-	2
Çözüm odaklı olma	3	1	-	-	-	-	-
Dayanışmaya önem veren	2	-	1	-	-	2	-
Deney yapan	-	-	-	-	-	-	1
Detaycı	-	-	-	-	-	-	1
Dikkatli	1	2	-	-	-	-	-
Dürüst	1	-	-	-	-	-	-
Düşünceli	1	1	1	-	-	-	1
Eğlenceli	1	-	1	-	-	-	-
Esprili	-	-	1	-	-	-	-
Fikirlere önem veren	1	-	-	-	-	-	-
Güvenilir	-	-	-	-	-	-	2
Güven duygusu olan	2	-	-	-	-	-	-
Haklılık payı olan	-	-	1	-	-	-	-
Hareketli	2	-	-	-	-	-	-
Hedefleri için uğraşan	-	-	-	-	-	1	-
İleri görüşlü	-	-	-	-	-	-	2
İyiliği önemseyen	-	-	-	1	-	-	-
Kararlı	-	-	-	1	1	-	-
Kendini beğenen	-	-	2	2	-	-	-
Korkak	-	-	-	2	-	-	-
Kurallara uyan	-	-	-	1	-	-	-
Maceracı	1	-	-	-	-	-	-
Mantıklı	-	2	-	-	-	-	-
Marifetli	1	-	-	-	-	-	-
Meraklı	-	1	-	-	-	-	-
Merhametli	-	1	1	-	-	-	-
Mikrop	-	-	-	-	-	1	-
Mücadeleci	-	1	3	2	2	-	2
Neşeli	-	-	1	-	-	-	-
Olayların farkına varamayan	-	-	-	3	-	1	-
Organize edebilen	-	-	-	-	-	1	-

Tablo 47'nin devamı

	Kral Şakir	Canan	Fil Necati	Baba Remzi	Anne Kadriye	Tanju Ağabey	Mirket Ağabey
Ortamı sakinleştiren	-	2	-	-	-	-	-
Plan yapan	1	-	-	1	-	-	-
Plana uyan	-	1	1	-	-	-	-
Panik yapan	-	-	1	-	-	-	2
Saf (Temiz)	-	-	7	-	-	-	-
Sakar	-	-	2	-	-	-	-
Soğukkanlı	1		-	-	-	-	-
Sorgulayıcı	2	1	-	2	-	-	-
Sorumluluk sahibi	-	1	1	1	-	-	2
Şakacı	1	-	1	-	-	-	-
Şöhreti yakalayan	-	-	-	-	-	1	-
Teknolojiyi kullanamayan	-	-	-	1	-	-	-
Uyum sağlayan	-	-	2	-	-	-	-
Yanlış çıkarım yapan	-	-	-	-	-	-	-
Yardımsever	-	-	-	-	-	-	1
Yatıştırıcı	-	-	-	-	-	-	1
Yeni bilgilere açık	1	-	-	-	-	-	-
Yemek yemeyi seven	-	-	4	-	-	-	-
Zekalı	-	1	2	-	-	-	1

Tablo 47 incelendiğinde Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ortak olan karakterlerin özellikleri ve özelliklerin ifade ediliş sayıları tabloda belirtilmiştir. Kral Şakir karakterine ait en belirgin karakter özellikleri cesur, çözüm odaklı, sorgulayıcı, güven duygusu olan, hareketli ve dayanışmaya önem vermesidir. Kral Şakir karakterinin sorunlara çözüm üretebilmesi çocuklara örnek açısından önemli bir davranıştır. Cesur karakter özelliği ona başarılı olma duygusunu katmıştır. Çevresindeki kişilere olan sevgisi ve güven duygusu çocukların çevresiyle olan bağ kurma sürecine örnek olacaktır. Kral Şakir çocukların değer eğitimi konusunda örnek alabilecekleri bir karakterdir.

Canan'ın en belirgin davranış özellikleri mantıklı, ortamı sakinleştiren, araştırmacı, cesur ve dikkatli olmasıdır. Canan'ın kötü durumlar karşısında pes etmeyip araştırmalar yapması ve mantıklı çözümler üretebilmesi çocukların araştırma, sorgulama, bilgi edinme, çözüm üretme gibi davranış özelliklerini kazandırması açısından örnek bir karakterdir.

Fil Necati karakterinin en belirgin özellikleri saf(doğal), yemek yemeyi seven, kendini beğenen ve kendini önemseyen, mücadeleci ve cesur olmasıdır. Necati, arkadaşlarına bağlı bir karakterdir. Her durumda arkadaşlarına yardımcı olmaktadır. Planlara uyan ve her duruma uyum sağlayabilen bir karakterdir. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin

gelişiminde örnek bir karakterdir. Fil Necati kendisini önemseyen bir karakter olduğu için çocukların kendilerine olan öz saygı gelişiminde de örnek olarak alınabilir. Necati'nin bazı bencil davranışları da bulunmaktadır. Önemli anlarda bile sadece yemeği düşünmesi olumsuz bir değer edinimi sağlayabilir. Çocukların aciliyet sıralaması kapsamında örnek almaması gereken bir karakterdir. Panik durumlarındaki sakarlık halleri ona sempatik bir özellik katmaktadır. Çocukların bunu hissetmesi ortamda dikkat çekmek adına yapacağı bazı olumsuz davranışlara sebep olabilir. Çocuklar Fil Necati karakterinin olumlu davranışlarını örnek almalıdır.

Baba Remzi'nin en belirgin karakter özellikleri cesur, kendini beğenen, mücadeleci, sorgulayıcı olmasıdır. Olayların farkına çabuk varamadığından içinde bulunduğu durumu kavrayamamakta ve hatalar yapmaktadır. Bu kapsamda dikkat kavramına dikkat çekmede kullanılabilir. Öğrencilere dikkat edilmediğinde ne tür durumlarla karşılaşabileceği gösterilerek bulunduğu ortama dikkat etmesi aşılanabilir. Bazı durumlarda cesur özellik gösterse de bazı durumlarda da korkak bir karaktere dönüşmektedir. Çevresinde olup bitenleri sonradan kavradığı için içinde bulunduğu bazı durumları da sorgulamaktadır.

Anne Kadriye kitapta çok yer verilmeyen bir karakterdir. Bir virüsün kendisine bulaşması sonucunda Buciciye dönüşerek sürekli hastalık bulaştırmaya çalışmaktadır. Bu konuda mücadeleci ve kararlıdır. Kötü bir durumun devamlılığını sağladığı için örnek alınacak bir karakter değildir.

Tanju Ağabey ilk kitapta sadece mikrop bulaşan bir karakter olarak yer almaktadır. İlk kitaptaki durumu onu yardımcı bir karakter durumuna dönüştürmektedir. Cumburlop kitabında ise şöhreti yakalamak adına hedefleri olan bir karakteri canlandırmaktadır. Çocuklara hedeflerinden vazgeçmemelerini hedeflerine ulaşmak için çabalamaları gerektiğini aşılamak için uygun bir karakterdir. Tanju danışmayı seven bir karakterdir. İçinde bulunduğu bazı durumları danışarak konuşmaktadır bu sebeple örnek alınması gereken biridir. Bazen şöhreti yakalamak adına abartılı davranışlar sergilemesi onun sorumsuz biri olarak algılanmasına sebep olmaktadır.

Mirket, bilimsel araştırma basamaklarını çocuklara aşılamak adına çok önemli bir karakterdir. Sürekli araştırma yapan, sorgulayan, merak eden, çözümler üretmek için çabalayan bir karakterdir. Mirket'in en önemli özelliği araştırmacı kimliğidir. Çevresindekileri korumak adına bir virüsü yok etmeye çalışmaktadır. Bu konudaki tutumu onun çevresindekiler tarafından güvenilir biri olduğunu desteklemektedir. Bilimsel çalışmalar yapması çocukların araştırma ve öğrenme duygusu kazanımında önemlidir.

Sorumluluklarını bilen güvenilir bir kişidir. Bazı durumlarda panik yapması onu hataya sürüklemektedir. Bu sebeple çocuklara panik yaratacak bir durumla karşılaştıklarında nasıl tepki vermeleri gerektiğini göstermek adına örnek verilecek bir karakterdir.

4.19. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop Kitaplarındaki Diğer Karakterlerin Özellikleri ve Özelliklerinin İfade Ediliş Sayısı

Tablo 48

Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarındaki diğer karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısı

	Akbaba Kürşat	**Goril Ercan**	**Bekçi**	**Köstebek**	**Buci Buci**	**Peyami dede**	**Berber Adnan**	**Kumpir Çırak**	**Yetkili**	**Asistan**	**Huysuz Cüneyt**	**Robot Balık**	**Deniz Ninesi**	**Balıkçı**	**Beyaz Köpekbalığı**
Bilgi verici	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cesaretli	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dayanışma bilinci olan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Dikkat dağıtan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Geri dönüşümü gerçekleştiren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Görev bilinci olan	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Görev bilinci yüksek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Görev bilinci zayıf	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hayal kurmayı seven	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Huysuz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
İdareci	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
İkna edilmesi zor	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İntikam almayı seven	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
İşine bağlı	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kararlı	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kararsız	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kendini güvene alan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kendine güvenen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kötü niyetli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Kurallara uymayan	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mantıksız fikirleri olan	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Mikrop	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mücadeleci	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öfkeli	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Panik	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Saf	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sabırsız	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sevimli	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sorun çözen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Şüpheci	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

Tablo 48'in devamı

	Akbaba Kürşat	Goril Ercan	Bekçi	Köstebek	Buci Buci	Peyami dede	Berber Adnan	Kumpir Çırak	Yetkili	Asistan	Huysuz Cüneyt	Robot Balık	Deniz Ninesi	Balıkçı	Beyaz Köpekbalığı
Şüphelerinde haklı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Uyanık	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ürkek	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yalancı	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Yardımsever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Zarar verici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Tablo 48 incelendiğinde Akbaba Kürşat, Goril Ercan, Bekçi, Köstebek, Buci Buci, Peyami dede, Berber Adnan, Kumpir Çırak, Yetkili, Asistan, Huysuz Cüneyt, Robot Balık, Deniz Ninesi, Balıkçı, Büyük Beyaz Köpekbalığı karakterleri birinci ve ikinci kitaplarda yer alan diğer karakterlerdir. Bu karakterlerin en belirgin özellikleri şunlardır:

Buci Buci karakteri birinci kitapta yer almaktadır. Kitapta virüsü kapan kişilere Bucici denilmektedir. Tüm insanlığa bulaşabilecek bir virüstür. Bu virüsün varlığı herkesi tedirgin etmektedir. En önemli özelliği sevimli gözükerek virüsü yaymasıdır. Tüm olaylar bu virüsün yayılması sonucunda meydana gelmektedir.

Akbaba Kürşat ve Goril Ercan birlikte kötü davranışlar sergileyen iki karakterdir. Yapılmaması gereken tüm davranışları birlikte yapmaktadırlar. Kötülükten zevk alan bu karakterler uyarılara ve kurallara uymamaktadırlar. Akbaba Kürşat kendisine güvenen bir karakter olduğu için sürekli yanlış davranışlar sergilemektedir. Goril Ercan, saf(doğal) bir karakter olduğu için olduğu gibi görünen biridir. Akbaba Kürşat'a hayranlık duyduğu için onu örnek almakta ve hep kötülüğü arzulamaktadır. Bu açıdan Akbaba Kürşat ve Goril Ercan çocuklara örnek olabilecek karakterler değildir.

Bekçi ve Köstebek karakterleri kitabın bazı kısımlarında yer almaktadır. Bekçi, görevine bağlı, şüpheci ve ikna edilmesi zor bir karakterdir. Bulunduğu yeri korumak adına sürekli olanları sorgulaması işine bağlı olma konusunda örnek bir davranış biçimini göstermektedir.

Berber Adnan ve çırağı Kumpir kitabın bazı bölümlerinde karşımıza çıkmaktadır. Berber Adnan işine bağlı bir karakter iken Kumpir ise görev bilinci zayıf bir karakterdir. Bu

kapsamda Berber örnek alınabilecek bir karakterken çırağı ise örnek alınacak bir karakter değildir.

Peyami dede de kitapta az yer verilen bir karakterdir. Anne Kadriye gibi virüsü yaymaya çalışan bir mikrop olarak kitapta yer almaktadır.

Yetkili ve asistan karakterleri birbirini tamamlayan iki karakterdir. Asistan çevredeki sorunları iletmekte yetkili ise bu sorunlara mantık dışı çözümler üretmektedir. Asistan sorun çözme konusunda örnek davranış sergilemektedir. Çevreye duyarlılığı konusunda örnek alınabilir. Huysuz Cüneyt kitapta sürekli huysuz olması ve mikrop bulaşan bir kişi olarak işlenmiştir.

Deniz ninesi çevreye verilen zarardan dolayı intikam almayı isteyen bir karakterdir. Bu konuda acımasız ve zarar vericidir. Robot balıklara görev vererek aslında kötü bir duruma sebep olacaktır. Robot balıklar ne dediyse yapmaktadır. Kendilerine verilen sorumlulukları yerine getirmede örnek alınabilecek yapıdadırlar. Deniz ninesi Kral Şakir ve arkadaşlarının iyi niyetli olduğunu gördükten sonra onlara karşı iyi niyetli olmuştur.

Büyük Beyaz Köpekbalığı vefa duygusu ve dayanışma özelliği göstermesiyle örnek davranışlar sergilemektedir. Kendisine yapılan bir iyiliği unutmamış vefa duygusu ile yardımsever bir karakter özelliği göstermiştir. Bu açıdan çocuklara örnek olabilecek bir karakterdir.

4.20. Çürük Ali ve Mikrop Necati Kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları Kitaplarındaki Eğitsel İletilerin Dağılımı

Tablo 49

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki kişisel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı

İncelenen Kitaplar / Kişisel Gelişimi Destekleyen İletilerin Dağılımı	Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi	Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler	Kral Şakir Mikrop Avcıları	Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop
Anlayışlı olma	-	1	-	-
Araştırma yapma	-	-	3	1
Bağlılık duygusuna sahip olma	1	-	-	-
Başarılı olma	-	-	-	6
Cesur olma	-	-	4	-
Çıkarım yapabilme	1	1	-	1
Çözüm odaklı olma	-	-	12	5
Dikkatli olma	-	-	-	1
Düşünceli olma	-	1	-	3
Eleştirel olma	-	-	1	-
Eğlenmeyi sevme	2	3	1	-
Farkındalık	-	-	2	4
Görevini yerine getirme	-	-	2	-
Gözlem yapabilme becerisi	-	-	-	1
Hazırlıklı olma	2	-	1	-
İlgili olma durumu	-	3	-	-
İradeli olma	-	-	1	-
İşine bağlılık	-	-	1	-
Kararlı olma	-	-	1	-
Kendini sevme	-	-	1	-
Maceraperest olma	3	-	1	2
Mantıklı olma	2	-	2	1
Mücadeleci olma	-	-	-	2
Onaylayıcı olma	1	-	-	-
Plan yapabilme becerisi	-	-	4	1
Sağlığa önem verme	8	9	2	-
Sonuca varabilme	-	-	2	-
Sorgulayıcı olma	8	19	-	7
Sorumluluk sahibi olma	-	-	8	2
Sözünü tutma	-	-	-	1
Tartışabilme becerisi	-	-	1	-
Telafi edebilme becerisi	-	1	-	-
Uyum sağlama	-	-	2	2
Yaratıcı ve üretken olma	3	3	-	1

Tablo 49'da görüldüğü üzere Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki kişisel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı 163'tür. Bunlar; anlayışlı olma, araştırma yapma, bağlılık duygusuna sahip olma, başarılı olma, cesur olma, çıkarım yapabilme, çözüm odaklı olma, dikkatli olma, düşünceli olma, eleştirel olma, eğlenmeyi sevme, farkındalık, görevini yerine getirme, gözlem yapabilme becerisi, hazırlıklı olma, ilgili olma durumu, iradeli olma, işine bağlılık, kararlı olma, kendini sevme, maceraperest olma, mantıklı olma, mücadeleci olma, onaylayıcı olma, plan yapabilme becerisi, sağlığa önem verme, sonuca varabilme, sorgulayıcı olma, sorumluluk sahibi olma, sözünü tutma, tartışabilme becerisi, yaratıcı ve üretken olma, uyum sağlama ve telafi edebilme becerisidir.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarında en çok tekrar eden kişisel gelişimi destekleyen iletiler; sorgulayıcı olma f(34), sağlığa önem verme f(19), çözüm odaklı olma f(17), sorumluluk sahibi olma f(10), yaratıcı ve üretken olma f(7), başarılı olma f(6), eğlenmeyi sevme f(6), farkındalık f(6) ve maceraperest olma f(6)'dır. En az tekrar eden kişisel gelişimi destekleyen iletiler ise anlayışlı olma f(1), bağlılık duygusuna sahip olma f(1), dikkatli olma f(1), eleştirel olma f(1), gözlem yapabilme becerisi f(1), iradeli olma f(1), işine bağlılık f(1), kararlı olma f(1), kendini sevme f(1), tartışabilme becerisi f(1) ve telafi edebilme becerisi f(1)'dir.

Sorgulayıcı olmaya yönelik eğitsel iletiler çocuklara analiz edebilme, farklı düşüncelerin farkına varabilme ve olumlu veya olumsuz düşünme biçimlerini fark edebilmeyi aşılamaktadır. Böylece ailesinden veya öğretmeninden doğru bilgiye ulaşma konusunda yardım alabilir ve farklı düşüncelere saygı duymayı öğrenebilir. Sağlığa önem verme iletisi hastalıklardan korunma, hijyeni sağlama ve özbakım becerilerini kazanmayı aşılamada önemli etkiye sahiptir. Çözüm odaklı olma iletisi çocukların bir problemle karşılaştığında ümitsizliğe kapılmak yerine bazı alternatif çözümler üreterek problemi yok etmeyi ve farklı fikirler üretebilmeyi aşılamaktadır. Sorumluluk sahibi olma iletisi verilen bir görevin yerine getirilmesini ve bireyin bazı sorumluluklar üstlenerek sorunu ortadan kaldırmayı aşılamaktadır.

Yaratıcı ve üretken olma iletisi yeni bir şey üretme, üretkenliği fark etme ve yaratıcılığı ortaya çıkarmayı aşılamaktadır. Başarılı olma iletisi çocuğun çaba sarf ettiği durumların mükafatını almasını sağlamaktadır. Özgüveni arttırmayı ve çocuğu başarıya güdülemeyi aşılamaktadır. Çocukların ilgi alanı oyun ve eğlence olduğu için onların eğlenirken öğrendiği bir öğrenme ortamının olması çocuğun aidiyet duygusunu kazanmasını

ve oraya uyum sağlamasını aşılamaktadır. Farkındalığa yönelik iletiler çocuğun başka bireylerin fark edemediği olay veya durumların farkına varmasını aşılamaktadır. Maceraperestlik iletisi çocuğun farklı yaşam deneyimleriyle karşılaşmasını ve hayatına renk katmasını aşılamaktadır.

Kişisel gelişimi etkileyecek anlayışlı olma, bağlılık duygusuna sahip olma, dikkatli olma, eleştirel olma, gözlem yapabilme, iradeli olma, işine bağlılık, kararlı olma, kendini sevme, tartışabilme becerisi ve telafi edebilme iletileri en az yer verilen iletilerdir. Anlayışlı olma, çocuğun farklı düşüncelere saygı duymasını ve farklı bakış açılarına göre olayları değerlendirebilmesini sağlamaktadır. Bağlılık duygusuna sahip iletiler çocuğun kendini rahat ve huzurlu hissettiği kişi, olay veya ortama uyum sağlamasını sağlamaktadır. Çocuğun aidiyet duygusunu ve öz saygı becerisini kazanmasını aşılamaktadır. Dikkate yönelik bir ileti çocuğun anlam karmaşasına yol açacak olay veya durumlardan uzaklaşarak farklı yerlere odaklanmasını engellemektedir. Çocuğun olumsuz uyarıcılardan uzaklaşarak dikkatinin dağılmasını önlemektedir.

Eleştirel olma iletisi çocuğun tarafsız bir bakış açısıyla olayları analiz etmesini sağlamaktadır. Gözlem yapabilme çocuğun çevresindeki kişi, olay veya durumları daha net bir şekilde görebilmesini ve olayları daha iyi bir şekilde çözümleyebilmesini aşılamaktadır. İradeli olmaya yönelik iletiler çocuğun fikirlerinde sabit kalmasını ve kendini kontrol edebilecek güce sahip olmasını aşılamaktadır. İşine bağlı olma iletisi çocuğun aldığı sorumluluğun ciddiyetine varmasını ve görevini yerine getirme duygusunu aşılamaktadır. Kararlı olma iletisi çocuğun verdiği kararların arkasında durmasını aşılamaktadır. Kendini sevme iletisi çocuğun kendi öz saygısının ve öz benliğinin farkına varmasını ve kendine değer vermesini aşılamaktadır. Tartışabilme iletisi farklı bakış açılarıyla karşılaşma ve olumlu, olumsuz düşünceleri konuşabilmeyi, analiz etmeyi sağlamaktadır. Telafi edebilme bireyin hatasının farkına varmasını veya bir alandaki başarısızlığı farklı başarı ile telafi etmeyi aşılamaktadır. Bu iletilerin çocuğa kazandırmak istediği birçok davranış biçimi bulunmaktadır. Bu açıdan belirtilen iletilere az yer verilmesi çocuğa verilmek istenen mesajın veya davranışın daha uzun bir sürede verilmesine sebep olmaktadır.

Tablo 50

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı

İncelenen Kitaplar / Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler	Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi	Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler	Kral Şakir Mikrop Avcıları	Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop
Aile sevgisi	-	-	1	1
Anlaşmaya varabilme	-	-	-	2
Bilgilendirici ve öğretici olma	4	2	5	1
Birlik olma	-	1	-	7
İhtiyaçları belirleme	-	-	1	-
Karar alma	-	-	2	-
Kendini güvende hissetme	-	5	5	-
Kurallara uyma	-	-	3	-
Müdahale etme	-	-	-	2
Önlem alma	-	-	5	-
Uyarıcı olma	-	1	-	3
Yardımsever olma	-	1	-	2
Yetki kullanma	-	-	2	-

Tablo 50'de görüldüğü üzere Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı 56'dır. Bu iletiler; aile sevgisi, anlaşmaya varabilme, bilgilendirici ve öğretici olma, birlik olma, ihtiyaçları belirleme, karar alma, kendini güvende hissetme, kurallara uyma, müdahale etme, önlem alma, uyarıcı olma, yardımsever olma ve yetki kullanmadır. Bu dört kitapta en çok tekrar eden toplumsal gelişimi destekleyen iletiler; bilgilendirici ve öğretici olma f(12), kendini güvende hissetme f(10), birlik olma f(8) ve önlem alma f(5)'dır. En az tekrar eden toplumsal gelişimi destekleyen iletiler ise aile sevgisi f(2), anlaşmaya varabilme f(2), karar alma f(2), müdahale etme f(2) ve ihtiyaçları belirleme f(1)'dir.

Bilgilendirici ve öğretici olmaya yönelik eğitsel iletiler çocukların bilmediği bir kavram, olay veya durumun açıklanmasını sağlamaktadır. Çocuğun yeni bilgilerle

karşılaşmasını ve doğru bilgiye ulaşmasını aşılamaktadır. Toplum içerisinde yayılan yanlış bilgilerin veya söylemlerin doğruluğunu öğrenme açısından son derece önemlidir. Kendini güvende hissetmeye yönelik iletiler çocuğun toplum içerisinde huzurlu ve mutlu olmasını sağlamaktadır. Önlem almaya yönelik iletiler toplumsal düzenin ve huzurun sağlanmasında son derece önemlidir. Sınıf ortamında uygunsuz davranışların önlenmesini, sınıf içi çatışmaların engellenmesini ve istendik davranışların gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu bakımdan istendik davranış özelliklerini çocuğa aşılamaktadır. Birlik olmaya yönelik iletiler çocuğa dayanışma duygusunu aşılamak adına önemlidir. Birlik ve beraberliğin öneminin üzerinde durulması çocuğun birlikte hareket edebilme ve grup çalışmasına katılabilme becerisini geliştirmektedir.

Toplumsal gelişimi destekleyen iletiler kapsamında aile sevgisi, anlaşmaya varabilme, karar alma, müdahale etme ve ihtiyaçları belirleme en az yer verilen iletilerdir. Aile sevgisine yönelik iletiler çocukta bağlılık, sevgi, huzur ve sahiplenme gibi duyguları aşılamak adına daha çok yer verilmesi gereken iletilerdendir. Anlaşmaya varabilme iletisi arkadaşlar arasında ortak bir karar alma ve uygulama aşamasında son derece önemlidir. Çocuğa farklı düşüncelere saygı ve ortak karar alabilme becerisini aşılamaktadır. Müdahale etme iletisi yaşandığında kötü sonuçlar doğuracak bir olay veya durumun engellemesinde son derece önemlidir. Çocukların doğru davranışı bulmasında ve bu davranışı benimsemesinde önemli bir etkendir. İhtiyaçları belirleme iletisi üzerinde durulması gereken önemli bir iletidir. Önemli ihtiyaçların belirlenmesi ve öncelik sırasının tespit edilmesi açısından çocuğa fayda sağlamaktadır. Bu iletilere yönelik eksiklikler çocukların bazı davranış özelliklerini kazanmada eksiklik yaşama sına sebep olmaktadır. Bu sebeple bu iletilere yönelik ifadelere daha çok yer verilmelidir.

Tablo 51

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı

İncelenen Kitaplar / Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler	Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi	Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler	Kral Şakir Mikrop Avcıları	Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop
Dürüstlük	-	-	1	-
Eşitlik	-	1	-	-
Güzellik	-	-	1	-
Hakikat	-	-	1	-
İyiliği yayma	1	-	-	-
Saygı	-	-	1	-
Sevgi	-	3	-	-
Sürdürülebilirlik	-	-	1	-
Vefa	-	-	1	1

Tablo 51'de görüldüğü üzere Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı 12'dir. Bu dört kitapta en çok yer verilen iletiler sevgi f(3) ve vefa f(2)'dır. Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarında en az yer verilen iletiler ise şunlaradır; dürüstlük f(1), eşitlik f(1), güzellik f(1), hakikat f(1), iyiliği yayma f(1), saygı f(1) ve sürdürülebilirlik f(1)'tir. Sevgi iletisine yer verilmesi çocuğun şefkat duygusunun gelişiminde ve bağ kurmasında son derece önemlidir. Sevgi içerisinde büyüyen çocuklar gelecek kuşaklara bunu yaymakta ve barışçıl bir anlayışın yayılmasını sağlamaktadır. Sevgi temelli bir anlayışı aşılayarak toplumsal huzuru ve mutluluğu sağlamayı amaçlamaktadır. Vefa iletisine yer verilmesi geçmiş yaşantıların unutulmamasını ve eski arkadaşlık, dostluk kavramlarının devam etmesini sağlamaktadır. Dürüstlük ve hakikat kavramlarına yönelik iletiler toplumsal adaletsizliği önlemeye yöneliktir. Yalan kavramına dikkat çekilmesi, kişiler arasında dürüstlüğün sağlanması ve doğru bilginin gelecek kuşaklara taşınması açısından büyük öneme sahiptir. Böylelikle saygı iletisinin varlığına dikkat çekilmektedir. Tüm insanlığın saygı çerçevesinde yaşamını sürdürmesi sevgi, hakikat, dürüstlük, vefa,

eşitlik gibi iletilerin devamının sağlanmasında son derece önemlidir. Saygının olduğu yerde tüm iletilerin aktarılması daha kolay olmaktadır. İyiliği yayma iletisi güzel düşünme, olumlu davranış örneği edinme, kötülükten uzak durma kısacası iyi insan olma açısından son derece önemli bir iletidir. İyi bir insan olunması gelecek kuşaklara iyiliğin taşınmasında ve anlaşmazlıkların sevgi ve saygı çerçevesinde son bulmasına önemli bir özelliktir. Tüm bu iletilerin kazanımı açısından az yer verilen bu kavramlar daha fazla işlenmelidir.

Tablo 52

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki çevre bilinci gelişimini destekleyen iletilerin dağılımı

Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen İletiler / İncelenen Kitaplar	Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi	Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler	Kral Şakir Mikrop Avcıları	Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop
Çevreye duyarlık	-	-	1	1

Tablo 52'de görüldüğü üzere Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı çok azdır. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında çevreye duyarlık konusunda ifadeler yer almaktadır. İki kitapta da çevreye duyarlık iletisinin dağılım sayısı f(1)'dir. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabı ile Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati'siz Gülüşler kitabında çevreye duyarlık konusunda iletiye yer verilmemiştir. Çocuklara çevre bilincinin kazandırılmasında ve çevresel sorunlarla baş etme yollarının aşılanmasında üzerinde durulması gereken iletilerden biridir. Çocukların doğa ile uyumlu hale gelmesi hem çevreye olan hassasiyetin artmasında hem de insan-doğa etkileşiminin devamlılığının sağlanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Çevreye verilen zararın azaltılmasında ve geri dönüşüm faaliyetlerinin hızlandırılmasında çevre duyarlığının üzerinde durulması gerekmektedir. Üretim ve tüketim dengesinin sağlanması, doğal kaynakların kullanımı, canlılara verilen zararın önlenmesine yönelik çalışmalar doğanın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda son derece önemlidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde Varol Yaşaroğlu'nun *(Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* eserleri karakter özellikleri ve eğitsel iletiler bakımından incelenmiş, ulaşılan sonuçlar sunulmuş ve konuyla ilgili öneriler getirilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Varol Yaşaroğlu'nun *(Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* eserleri karakter özellikleri ve eğitsel iletiler bakımından incelenmiştir.

Varol Yaşaroğlu'nun (*Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* eserlerinde bulunan karakter özelliklerinden yararlanılarak eğitsel iletiler konusunda çıkarımlar yapılmıştır. Çürük Ali ve Mikrop Necati "Fırçala Dişi Bitir Dişi" ve "Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler" kitaplarındaki karakterlerin özellikleri ve özelliklerinin ifade ediliş sayısına bakıldığında karakterler hakkında şu sonucu varılmıştır:

Çürük Ali ve Mikrop Necati karakterleri kötülük yapmayı çok sevmektedirler. Çürük Ali bu planlarını hayata geçirmek için mücadeleci f(3) özellikler gösterir. Çürük Ali ne olursa olsun kötülük karakterinden ödün vermemektedir f(2). Mikrop Necati ona hayran f(1) bir karakterdir. Çürük Ali kadar kötülüğü benimseyemese de en büyük hayali onun gibi olmaktır. Bazı durumlarda Çürük Ali'nin bestelediği şarkılar onun üretken f(7) ve yaratıcı f(7) olduğunu gösterir. Mikrop Necati de Çürük Ali'nin şarkısına arada katılarak üretken f(5) ve yaratıcı f(5) kimliğini ortaya çıkarmaktadır. Çocukların gizli yeteneklerini keşfetmede bu iki karakterin eğlenceli şarkıları örnek olabilir. Çocuklar bu şarkılardaki rap

müzikten etkilenerek yeni bir şeyler üretebilir. Her iki karakter de zeki f(1) özellik göstermektedir. Çürük Ali'nin aksine Mikrop Necati teknolojiden haberdardır f(2). Kötülüklerini gerçekleştirebilmek amacıyla yeni teknolojik gelişmeleri Çürük Ali'ye göstermektedir. Mikrop Necati'nin en önemli özelliği saf (doğal) f(12) olmasıdır. Her durumda düşünmeden hareket etmesi, kötü durumları kavrayamaması, kötü olsa da sevgi ve bağ kurabilmesi onun saf bir kişilik olduğunun göstergesidir.

Bahar Temizpak karakteri çocuklara ağız sağlığı ve hijyen konusunda bilgilendirmeler yapan f(3) bir karakterdir. Çürük Ali ve Mikrop Necati ile sürekli bir mücadele içindedir. Ağız ve diş sağlığı f(2) konusunda çocuklara bilgi vermesi onun örnek alınacak bir karakter olduğunu gösterir. Ağız sağlığının korunmasının mikroplardan uzaklaşmak adına önemli bir adım olduğunu vurgulamaktadır. Bu sebeple hijyen kurallarına ve ağız sağlığına dikkat etmeleri konusunda çocukları uyarmaktadır. Mikroplar alemi kötü özellikler gösteren karakterlerdir. Şiddet özelliği f(2) göstermeleri uygunsuz davranışlar açısından örnek gösterilecek bir durumdur. Spiker, Bahar Temizpak ile çıkan güncel haberleri ileten f(1) bir karakterdir. Bu karakterlere yönelik ifadeler çok azdır. Bu sebeple karakter özelliklerinin incelenmesi zorlaşmaktadır.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitaplarında dişlere yüklenen karakter özellikleri çocukların dikkatini çekebilecek niteliktedir. Fakat özellikler dişlerin karakterini ortaya koymada yetersizdir. Dişlere yönelik karakterler zenginleştirilememiştir. Diş Taşı Rıfkı ağızda uzun süre kalmasıyla f(1) meşhur bir karakterdir. Bakteri Plak, sıcakkanlı f(1) ve tehlikeli f(1) bir özelliktedir. Köpek Dişi ilk başlarda öfkeli bir özellik gösterse de Necati'nin onu sahiplenmesi sonrasında yatışmış, uysallaşmıştır f(2). Sevecen bir karakter özelliğine bürünmüştür. Azı Dede her konuda bilgisi olan f(1) ve korkan dişleri yatıştıran ve uyaran f(1) bir karakterdir. Süt Selim, dişler arasında en ürkek f(3) olanıdır. Korku anlarında telaşa kapılmakta f(2) ve daha çok korkmaktadır. Bu belirtilen karakterlerin özelliklerini çıkarmaya dair belirgin unsurlar yer almamaktadır.

Kadın karakteri ağız sağlığı konusunda örnek davranışlar sergilemesi bakımından önemlidir. Çocuklara ağız sağlığına dikkat edilmemesi durumunda neler olabileceğini göstermek adına da çocuk karakteri önemli bir özellik göstermektedir. Kadın karakteri ağız sağlığı konusunda neler yapılması gerektiği konusunda bilgi veren f(1) ve örnek davranışlar sergileyen bir karakterdir. Çocuğa ağız hijyenini sağlamak adına dişle alakalı tüm temizlik ürünlerini vermesi hem çocukları bilgilendirmede hem de örnek olmada önemli katkı sağlamaktadır. Anne dişi çıkan çocuğunu yatıştırmak f(1), mutlu edebilmek adına dişle ilgili

fikirler öne sürmektedir. Çocuğuna diş perisinin geleceğini söyleyerek yatıştırmaktadır. Anneanne ise bu davranışların modernleşmeyle ilgili olduğunu söyleyerek geçmişteki gelenekleri uygulamaya çalışmaktadır. Bu konuda kızıyla çatışma halindedir.

Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ortak olan karakterlerin özellikleri ve özelliklerin ifade ediliş sayıları tablo şeklinde belirtilmiştir. Kral Şakir karakterine ait en belirgin karakter özellikleri cesur f(3), çözüm odaklı f(3), sorgulayıcı f(2), güven duygusu olan f(2), hareketli f(2) ve dayanışmaya f(2) önem vermesidir. Çevresindeki kişilere olan sevgisi ve güven duygusu çocukların çevresiyle olan bağ kurma sürecine katkısı olacağını göstermektedir. Canan'ın en belirgin davranış özellikleri mantıklı f(2), ortamı sakinleştiren f(2), araştırmacı f(3), cesur f(2) ve dikkatli f(2) olmasıdır. Canan'ın kötü durumlar karşısında pes etmeyip araştırmalar yapması ve mantıklı çözümler f(1) üretebilmesi çocuklara problem çözme becerilerini ve araştırma duygusunu kazandırmada önemli bir karakterdir. Fil Necati karakterinin en belirgin özellikleri saf(doğal) f(7), yemek yemeyi seven f(4), kendini beğenen f(2) ve kendini önemseyen, mücadeleci f(3) ve cesur f(2) olmasıdır. Necati, arkadaşlarına bağlı bir karakterdir. Bu sebeple bağ kurma ve dayanışma bilinci yüksek bir karakterdir. Kendine olan sevgisi çocuğun öz benliğine olan saygıyı kazanması açısından önemli bir özelliktir. Bazı durumlardaki panik halleri, sakarlıkları onu sempatik bir karakter olarak göstermektedir. Baba Remzi gibi olumsuz davranışlar sergileyebilmektedir. Baba Remzi karakteri olayların farkına varamayan f(3) ve bu sebeple tüm yaşananlardan en son haberi olan karakter durumuna düşmektedir. Kendi ilgi alanları onun gerçeği yakalamasına engel olmaktadır. Çocuklara dikkat kavramını kazandırmada önemli bir karakterdir.

Tanju Ağabey ilk kitapta sadece mikrop f(1) bulaşan bir karakter olarak yer alsa da ikinci kitap olan Cumburlop 'da şöhreti yakalamak f(1) adına hedefleri olan bir karakteri canlandırmaktadır. Çocuklara hedeflerinden vazgeçmemeleri konusunda örnek olacak bir karakterdir. Mirket, bilimsel araştırma basamaklarını çocuklara kazandırmak adına çok önemli bir karakterdir. Sürekli araştırma yapan f(6), sorumluluk sahibi olan f(2), başarı duygusu olan f(2) ve çıkarım yapmak f(2) için çabalayan bir karakterdir. Bilimsel çalışmalar yapması çocukların araştırma ve öğrenme duygusunu kazanması açısından önemlidir.

Akbaba Kürşat, Goril Ercan, Bekçi, Köstebek, Buci Buci, Peyami dede, Berber Adnan, Kumpir Çırak, Yetkili, Asistan, Huysuz Cüneyt, Robot Balık, Deniz Ninesi, Balıkçı, Büyük Beyaz Köpekbalığı karakterleri birinci ve ikinci kitaplarda yer alan karakterlerdir. Bu karakterlerin değer eğitimi noktasında gösterdiği özellikler incelenmiştir. Buci Buci

karakteri bir virüstür. Herkese mikrop f(2) bulaştırmaya çalışmaktadır. Bu virüsün varlığı herkesi tedirgin etmektedir. En önemli özelliği sevimli f(2) gözükerek virüsü yaymasıdır. Tüm olaylar bu virüsün yayılması sonucunda meydana gelmektedir.

Akbaba Kürşat ve Goril Ercan birlikte kötü davranışlar sergileyen iki karakterdir. Akbaba Kürşat kendisine güvenen f(2) bir karakter olduğu için sürekli yanlış davranışlar sergilemektedir. Goril Ercan, saf(doğal) f(2) bir karakter olduğu için olduğu gibi görünen biridir. Akbaba Kürşat'a hayranlık duyduğu için onu örnek almakta ve hep kötülüğü arzulamaktadır. Bu açıdan Akbaba Kürşat ve Goril Ercan çocuklara örnek olması bakımından olumsuz iki karakterdir. Bekçi, görevine bağlı, şüpheci f(1) ve ikna edilmesi zor f(1) bir karakterdir. Bulunduğu yeri korumak adına sürekli olanları sorgulaması işine bağlı olma konusunda örnek bir davranış biçimini göstermektedir. Berber Adnan ve çırağı Kumpir kitabın bazı bölümlerinde karşımıza çıkmaktadır. Berber Adnan işine bağlı f(1) bir karakter iken Kumpir ise görev bilinci zayıf f(1) bir karakterdir. Bu açıdan Berber örnek alınabilecek bir karakter iken çırağı ise örnek alınacak bir karakter değildir. Peyami dede de kitapta az yer verilen bir karakterdir. Anne Kadriye gibi virüsü yaymaya çalışan bir mikrop f(2) olarak kitapta yer almaktadır.

Yetkili ve asistan karakterleri birbirini tamamlayan iki karakterdir. Asistan çevredeki sorunları iletmekte f(1) yetkili ise bu sorunlara mantık dışı çözümler f(3) üretmektedir. Asistan sorun çözme konusunda örnek davranış sergilemektedir. Huysuz Cüneyt kitapta sürekli huysuz olması f(1) ve mikrop f(1) bulaşan bir kişi olarak işlenmiştir.

Deniz ninesi çevreye verilen zarardan dolayı intikam almayı f(1) isteyen bir karakterdir. Bu konuda acımasız ve zarar vericidir f(1). Robot balıklar Deniz Ninesi ne dediyse yapmaktadır. Kendilerine verilen sorumlulukları f(1) yerine getirmede örnek alınabilecek yapıdadırlar. Büyük Beyaz Köpekbalığı vefa duygusu ve dayanışma özelliği göstermesiyle örnek davranışlar sergilemektedir. Kendisine yapılan bir iyiliği unutmamış vefa duygusu ile yardımsever f(1) bir karakter özelliği göstermiştir. Bu açıdan çocuklara örnek olabilecek bir karakterdir.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki kişisel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı 163'tür. Bunlar; anlayışlı olma, araştırma yapma, bağlılık duygusuna sahip olma, başarılı olma, cesur olma, çıkarım yapabilme, çözüm odaklı olma, dikkatli olma, düşünceli olma, eleştirel olma, eğlenmeyi sevme, farkındalık, görevini yerine getirme, gözlem yapabilme becerisi, hazırlıklı olma, ilgili olma durumu, iradeli olma, işine bağlılık, kararlı olma, kendini sevme, maceraperest

olma, mantıklı olma, mücadeleci olma, onaylayıcı olma, plan yapabilme becerisi, sağlığa önem verme, sonuca varabilme, sorgulayıcı olma, sorumluluk sahibi olma, sözünü tutma, tartışabilme becerisi, yaratıcı ve üretken olma, uyum sağlama ve telafi edebilme becerisidir.

Mikrop Necati karakteri ağza taktığı alarmın çocukta birtakım etkiler bırakacağını öğrendiğinde Çürük Ali'ye bunu anlatması anlayışlı ve düşünceli bir özellik gösterdiğinden kaynaklanmaktadır. Profesör Mirket, Canan ve Fil Necati'nin birtakım gelişmeleri çözmek amacıyla sürekli bir şeyler üzerine düşünmeleri, yeni gelişmeleri değerlendirmeleri ve birtakım problemlerin varlığını öğrenme çabaları onları araştırma yapmaya yönlendirmiştir. Mikrop Necati'nin köpek dişini sahiplenmek için uğraşması bağlılık duygusuna sahip olduğunu göstermekledir. Profesör Mirket'in uzun uğraşlar sonucu yaptığı deneylerin sonucunu görmesi onun başarılı olduğunun göstergesidir. Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Baba Remzi'nin hiçbir şeyden korkmayarak virüsü yok etmeye çalışması ve dönüştükleri farklı şekilden dolayı pes etmek yerine eski hallerine dönüşmek için çaba harcamaları onların cesur bir özellik gösterdiğinin sonucudur. Mirket'in yaptığı deneylerden hareketle birtakım çıkarımlara ulaşması ve Kral Şakir, Canan ve Fil Necati'nin bazı problemlerle karşılaşmalarına rağmen birtakım çözümler sunması onların çıkarım yapabilme ve çözüm üretebilme becerilerini göstermektedir. Kral Şakir ve Canan'ın en zor zamanlarda bile dikkatli özellik göstermesi, Canan'ın gözlem yapabilme becerisi ve bazı durumların farkına varabilmeleri olayların çözümünde kolaylık sağlamaktadır.

Çürük Ali ve Mikrop Necati'nin farklı ağızlar buldukça sevinmesi, Kral Şakir'in şakacı tavırları eğlenmeyi seven bir özellik gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Mikrop Avcıları kitabında Berber Adnan'ın virüs geldiği halde işini bırakmaması veya bekçinin yasaklı bölgeye sokmamak adına Goril Ercan ve Akbaba Kürşat'a sorular sorması, Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitabında Robot Balıkların Deniz Ninesinin verdiği sorumluluğu yerine getirmesi görev bilincinin gerçekleştiğinin göstergesidir. Hijyeni sağlamak adına Mikrop Cüneyt'in halay çekme isteğine karşı konulması iradeli olmaya yöneliktir. Fil Necati'nin her durumda kendini sevmesi ve ihtiyaçlarına öncelik vermesi onun kendine olan beğeni duygusunu ifade etmektedir. Çürük Ali ve Mikrop Necati'nin zor durumlar için yedek kıyafet diktirmeleri hazırlıklı olduklarını göstermektedir. Çürük Ali'nin dişleri susturmak adına Necati'den onlarla ilgilenmesini istemesi, süt dişini sallamaları ve uyutmaları ilgili olduklarını ortaya koymaktadır. Çürük Ali ve Mikrop Necati'nin farklı pis ağızlar aramak için o ağızdan bu ağza geçmeleri ve Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Baba Remzi'nin sürekli bir olayın içinde yer almaları hem mücadeleci hem de maceraperest olduklarını

göstermektedir. Çürük Ali'nin yanlış bir kavramı düzeltmesi, mantığa uymayan bir durumu ifade etmesi mantıklı olduğunu belirtmektedir. Çürük Ali ve Mikrop Necati kitaplarında çocuklara diş sağlığı konusunda dikkat edilmesi gerekenlerin belirtilmesi ve Kral Şakir Mikrop Avcıları kitabında temizlik kurallarından ve hijyen konusundan bahsedilmesi sağlığa verilen önemi göstermektedir.

Çürük Ali'nin bir mikrop olduğu halde neden banyo yaptığını düşünmesi, kendine uymayan davranış kalıplarını ifade etmesi, Necati'nin bazı durumlarda içine düştüğü olayları anlamlandıramaması sorgulayıcı bir özellik gösterdiklerini ifade etmektedir. Profesör Mirket'in çevresindeki kişileri kurtarmak adına çaba göstermesi, Kral Şakir ve arkadaşlarının virüsten kurtarmak adına mücadele etmesi sorumluluk göstergesidir. Fil Necati karakterinin şekil değiştirdikten sonra bulunduğu duruma ayak uydurması, Profesör Mirket ve Baba Remzi'nin kafalarında merdiven olmasına rağmen ortama uygun hareket etmesi uyum sağlama sürecini belirtmektedir. Çürük Ali ve Mikrop Necati'nin her durumda bir şeyler üretmesi ve yaratıcılıklarını rap müzik eşliğinde ortaya koymaları hem üretkenliklerini hem de yaratıcılıklarını göstermektedir.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı 56'dır. Bu iletiler; aile sevgisi, anlaşmaya varabilme, bilgilendirici ve öğretici olma, birlik olma, ihtiyaçları belirleme, karar alma, kendini güvende hissetme, kurallara uyma, müdahale etme, önlem alma, uyarıcı olma, yardımsever olma ve yetki kullanmadır. Bu dört kitapta en çok tekrar eden toplumsal gelişimi destekleyen iletiler; bilgilendirici ve öğretici olma f(12), kendini güvende hissetme f(10), birlik olma f(8) ve önlem alma f(5)'dır. En az tekrar eden toplumsal gelişimi destekleyen iletiler ise aile sevgisi f(2), anlaşmaya varabilme f(2), karar alma f(2), müdahale etme f(2) ve ihtiyaçları belirleme f(1)'dir.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitaplarında Bahar Temizpak karakterinin ağız ve diş sağlığı konusundaki açıklamaları ve Mikrop Necati'nin teknolojik gelişmeleri takip edip bunu Çürük Ali ile paylaşması bilgilendirici olmaya yönelik davranışlardır. Fil Necati'nin bilim hayvanlarından duyduğu bir bilgiyi uygulaması, maskenin nasıl takılması gerektiği yönündeki açıklamalar ve el hijyeninin sağlanmasına yönelik bilgiler öğreticilik yönünü göstermektedir. Kral Şakir'in Bucicilerden korunmak adına kapıyı sağlamlaştırması, kapılara ve pencerelere tahta çakması, Kral Şakir, Canan ve Fil Necati'nin virüsten korunmak adına aşı olması, Çürük Ali'nin on çift yedek kıyafet diktirmesi kendini güvene almaya yöneliktir. Bu durum önlem alındığının da göstergesidir. Kral Şakir, Canan ve

Necati'nin birlikte hareket ederek üzerlerindeki metal plakadan kurtulmaları, yüzgeçlerini ustaca kullanarak birer deniz ajanı gibi köpekbalığına arkadan yaklaşmaları, dar bir havuzda korkudan birbirlerine sarılmaları birliği ifade etmektedir. Goril Ercan ve Akbaba Kürşat'ın yasaklı bölgeye girmeye çalışması kuralların ihlal edildiğini göstermektedir. Baba Remzi'nin mikroptan kaçarken ailedeki herkesin güvende olup olmadığını sorgulaması ailesine verdiği önemi göstermektedir. Deniz Ninesi karakterinin Kral Şakir ve arkadaşlarının niyetini anlaması ve söz verdiği baklavayı onlara ısmarlaması anlaşmaya vardıklarının göstergesidir. Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Remzi'nin gereksinimlerini karşılamak adına ihtiyaç listesi hazırlamaları önceliklerini belirlediklerini göstermektedir. Büyük beyaz köpekbalığının vefa göstergesi olarak Kral Şakir ve arkadaşlarını çekmesi yardımseverliğin göstergesidir. Mirket'in Deniz Ninesinin kötü planını engellemeye çalışması, Remzi'nin başı tehlikede olduğu için Deniz Ninesini durdurmaya çalışması müdahale etmeye yöneliktir. Mirket'in Remzi'yi korumak adına Deniz Ninesinin kurduğu antenin maç izlemek için kurulmadığını belirtmesi ve Mirket'in Tanju Ağabey'in telefonunu alıp tüm dünya onu izlerken denizlerin kirletilmesinin deniz canlılarına olan zararlarından bahsetmesi uyarıcı özellik gösterildiğinin kanıtıdır. Yetkilinin asistanının söylediklerinden hareketle yeni kararlar alması ve kanunlar çıkarması onun yetki kullandığının göstergesidir.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı 12'dir. Bu dört kitapta en çok yer verilen iletiler sevgi f(3) ve vefa f(2)'dır. Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarında en az yer verilen iletiler ise şunlaradır; dürüstlük f(1), eşitlik f(1), güzellik f(1), hakikat f(1), iyiliği yayma f(1), saygı f(1) ve sürdürülebilirlik f(1)'tir.

Çürük Ali, Necati'yi o kadar çok sevmektedir ki onun üzülmesine her şeyden çok üzülmektedir. Çürük Ali ona duyduğu sevgiden dolayı onun yaptığı her şeyi görmezden gelmektedir. Burada birbirlerine olan sevgi duygusunu görmekteyiz. Baba Remzi'nin aynı yastığı paylaşmalarından dolayı Kadriye'den onu kovalamamasını istemesi, Büyük Beyaz Köpekbalığının yapılan yardımı unutmayıp Kral Şakir, Canan ve Necati'yi kurtarması vefa duygusunu ifade etmektedir. Mikrop Avcıları kitabında Kral Şakir'in yalan söylemeyip korkuya kapıldığını itiraf etmesi onun dürüstlüğünü ortaya koymaktadır. Bembeyaz Dişler Necati' siz Gülüşler kitabında Necati'nin sürekli Çürük Ali'yi sallanması onun yeri geldiğinde hakkını savunan bir kişi olduğunu göstermektedir. Kral Şakir'in korktuğunu itiraf etmesi gerçekliği ortaya koymaktadır. Mikrop Avcıları kitabında Profesör Mirket'in deney

alanına gitmek için Kral Şakir, Canan, Fil Necati ve Baba Remzi ile yaşadığı olaylar macera ağırlıklı ve süreklilik gösterdiğinden dolayı bu bölümün sürükleyiciliği yüksektir. Mikrop Necati buradaki adaleti sağlamak adına eşitlikten yanadır. Fil Necati'nin dondurma isteği temel ihtiyaç olmasa da ona duydukları saygıdan dolayı kabul etmişlerdir.

Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarındaki evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımı çok azdır. Kral Şakir Mikrop Avcıları ve Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında çevreye duyarlık konusunda ifadeler yer almaktadır. İki kitapta da çevreye duyarlık iletisinin dağılım sayısı f(2)'dir. Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabı ile Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabında çevreye duyarlık konusunda iletiye yer verilmemiştir. Mikrop Avcıları kitabında Asistan karakterinin yeni haberleri vermek için yine yetkilinin ofisine daldıktan sonra dereden kötü bir kötü koku geldiğini ifade etmesi ve Mirket, Tanju'nun telefonunu alıp tüm dünya onu izlerken denizleri kirlettiğimizden dolayı deniz canlılarının yaşama alanının azaldığını söylemesi çevreye olan duyarlılığı göstermektedir.

Görüldüğü üzere kişisel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı f(163), toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı f(56), evrensel gelişimi destekleyen iletilerin dağılımının toplamı f(12) ve çevreye duyarlık iletisinin dağılımının toplamı f(2)'dir. Yaşaroğlu'nun dört kitabında yer alan eğitsel iletilerin dağılımının toplamı ise f(233)'tür. Yazar kitaplarında en çok kişisel gelişimi destekleyici nitelikte olan ifadelerin yer aldığı iletilere yer vermiştir. Bu kapsamda çocuk kitaplarda yer alan karakter özelliklerinden yararlanarak bir kılavuz dahilinde kişisel gelişimini destekleyecek davranış özelliklerini daha kolay bir şekilde kazanacaktır. Yaşaroğlu kitaplarında en az çevreye duyarlık konusundaki ifadelerin yer aldığı iletilere yer vermiştir. Bu açıdan karakterlere yüklenen özellikler ve bu özelliklerin ifade ediliş şekli çevreye olan duyarlılığı aktarma konusunda yetersiz kalmıştır. Sonuç olarak yazarın karakterlere yüklediği birtakım özellikler kapsamında eğitsel iletileri vermeyi amaçladığı tespit edilmiştir. Yazar yarattığı karakterler aracılığıyla çocukların hayal dünyasına dahil olarak vermek istediği mesajları onlara yüklediği birtakım kişisel özellikler ile aktarmak istediği belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Varol Yaşaroğlu'nun 6-11 yaş çocuklara yönelik çıkardığı Çürük Ali ve Mikrop Necati kitapları ile Kral Şakir Mikrop Avcıları kitaplarının karakter özellikleri ve eğitsel iletiler kapsamında incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Varol Yaşaroğlu'nun (*Çürük Ali ve Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi kitabındaki: Süt Dişi, Köpek Dişi, 12 Saat; Çürük Ali ve Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler kitabındaki: Temizlik, Diş Perisi, Bademcik; Kral Şakir Mikrop Avcıları, Kral Şakir Mikrop Avcıları-2 Cumburlop)* eserlerinde bulunan eğitsel iletiler yeterli özelliğe sahiptir. Bu kapsamda çocukların okurken istendik davranış özellikleri kazanabileceği özellikte eserlerdir.
- ✓ Varol Yaşaroğlu'nun hayatı ve eserlerinin daha detaylı işlenebilmesi adına yazar hakkında bilgi edinilebilecek kaynaklar arttırılmalıdır.
- ✓ Kitaptaki olaylar Kral Şakir'in ailesi etrafında şekillenmektedir. Bu kapsamda aile yaşamına yönelik iletiler içermesi bakımından öğrencilere katkı sağlayacak bir kitaptır.
- ✓ Yazarlar eserlerini oluştururken çocukların kendisine yakın hissedip bağ kuracağı karakterlere yer vermelidir.
- ✓ Eğitsel iletiler bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğu için öğretmenler tarafından materyal olarak kullanılabilir.
- ✓ Mikrop Avcıları ve Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında ana karakter Kral Şakir olmasına rağmen Fil Necati'ye yönelik ifadeler daha fazladır. Bu açıdan Kral Şakir karakterine yönelik özellikler arttırılmalıdır.
- ✓ Yazarın dört kitabı da macera üzerine kuruluyken maceracı olmaya yönelik ifadelerin azlığı dikkat çekmektedir. Bu sebeple yazar bu konuya değinirken maceracı olmaya yönelik ifadelere daha fazla yer vermelidir.
- ✓ Mikrop Avcıları ve Mikrop Avcıları-2 Cumburlop kitaplarında hijyen ve hijyene yönelik iletiler öğrencilere sağlığa önem verme konusunda örnek olabilecek düzeydedir.
- ✓ Yazarlar eserlerinde aktarmak istediği eğitsel iletileri karakter seçimine ve karakterlere yüklenen özelliklere göre oluşturmalıdır.

KAYNAKÇA

Akbayır, S. (2007). *Cümle ve Metin Bilgisi*. Pegem A Yayıncılık.

Arıcı, A. (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü.* Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.

Aydın, M. Z. (2005). *Ailede Çocuğun Ahlak Eğitimi*. Dem Yayınları: İstanbul.

Aydoğan, M. (2022). Yerli Çizgi Filmlerin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi: Rafadan Tayfa ve Kral Şakir Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Aytaş, G. (2003). "Okuma gelişiminde çocuk edebiyatının rolü". Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi *TÜBAR.*

Aydın, İ. ve Uzun, M. (2020). "Çocuk kitaplarının taşıması gereken özellikler: Cemil Kavukçu'nun bir öykü yazalım mı? ve masal anlatma oyunu adlı eserlerine eleştirel bir bakış". *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi,* s.315-340.

Babacan, N. (2022). Covid-19 Salgınında Üniversite Giriş Sınavına Hazırlık Sürecindeki Öğrencilerin Koronavirüs Korkusu, Sınav Kaygısı, Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Başoğlu, N. (2022). "Çocuk kitaplarında covid-19 salgınının izleri". *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 129-147.

Bilkan, A. F. (2005). "Çocuk edebiyatı –kavram ve mahiyet". *Hece Dergisi (Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı),* 104-105, 7-17.

Cander, B. ve Yakıncı, C. (2020). *Covid-19 Öyküleri*. İnönü Üniversitesi Yayınevi: Malatya.

Canlı, S. (2015). "Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelik ilkesi." *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 9 –123.

Covid 19 nedir? (2022). Erişim: 15 Aralık 2022, https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html.

Cüceloğlu, D. (2004). *İçimizdeki Çocuk* (34. Baskı). Remzi Kitabevi.

Çağatay, Ş.M. (2009). Öğretmen Görüşlerine Göre Karakter Eğitiminde ve Karakter Gelişiminde Okulun Rolü. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Çelik, N. G. (2010). 7-12 Yaş Çocuğunun Karakter Eğitimi Açısından Ailenin Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çer, E. (2016). *0-6 Yaş Çocuk Kitaplarında Çocuk Gerçekliği ve Çocuğa Görelik* (1. Baskı). Eğiten Kitap Yayınları.

Demirel, Ş. (2011). *Çocuk Edebiyatı.* Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Demirel, Ş. (2010). *Çocuk, Çocuğun Gelişim Özellikleri, İhtiyaçları ve İlgi Alanları*. Ş. Demirel (ed.). Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Demirel, Ş. (2010). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Demirel, M. (2009). "Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançları". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 36-49.

Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş Çocuk Yazını: Yazın Eğitimine Atılan İlk Adım*. (1. Baskı). Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

Dilidüzgün, S., S. Sever, A. Öztürk, Ö. Adıgüzel (2009). *Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı.* Anadolu Üniversitesi Yayını: Eskişehir.

Doğantemur, E. (2019). Aytül Akal Romanlarında Karakter Eğitimi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Durdu, S. (2019). Halit Ziya Uşaklıgil'in "Kırk Yıl" Adlı Eserinde Eğitsel İletiler. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erkuş, B. (2019). İlkokulda Karakter Eğitimine İlişkin Sınıf Öğretmenleri ve Veli Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Güçlü, E. (2022). Korona Virüs Pandemisinin Çevresel Etkileşimlerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Aksaray.

Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı.* Pegem A Yayıncılık: Ankara.

Gürel, Z. (2001). *İkibine Doğru Çocuk Edebiyatımız*. Bizim Büro Basımevi: Ankara.

Hökelekli, H. (2007). "Çocuk ve gençlerde şiddet olgusu ve önlenmesine yönelik öneriler". *Değerler Eğitimi Dergisi,* 5 (14), 16-78.

İpek, G. K. (2019). Nur İçözü'nün Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Bağlamında İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Kara, Yunus. (2020). "Pandemi sürecindeki öğrenci deneyimleri: Bakırköy ilçesi örneği". *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 7(7), 165-175.

Karagöz, B. (2017). "Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının temel özelliklerini bilme yeterlikleri". *Turkish Studies,* 12 (14). 212-229.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

Karataş, E. (2014). "Çocuk edebiyatında "karakter" kavramı". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 60-79.

Karatay, H. (2011). "Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı". *Turkish Studies,* 6(1), 1439-1454.

Karatay, H. (2016). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (4. Baskı). Grafiker Yayınları.

Karatay, H. (2011). "*Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler*". T. Şimşek (ed.). Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı. (s.77-125). Grafiker Yayınları: Ankara.

Karslı, M. D. (2006). *Etkili Okul Yöneticiliği*. Morpa Kültür Yayınları: İstanbul.

Kavaklı, T. (2019). Mavisel Yener'in Masal Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Kaya, A. (2007). *Eğitim Psikolojisi*. Nobel Yayınları: Ankara.

Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk Edebiyatı.* Kök Yayıncılık: Ankara.

Kıran, Z. ve Kıran, A. (2006). *Dilbilimine Giriş.* Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Kırmızıgül, H. (2020). "Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci". *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*", 7(5), 283-289.

MEB, (2021). Okullarda Alınması Gereken Önlemler. Erişim: 16 Aralık 2022, https://www.meb.gov.tr/salgin-doneminde-okullarda-alinmasi-gereken-onlemler/haber/23905/tr

MEB, (2015). Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8.sınıflar). Erişim: 5 Ekim 2022, https://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2015.pdf.

MEB (2017). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıfları). Erişim: 2 Aralık 2022, http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2017.pdf.

MEB (2018). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıfları). Erişim: 3 Kasım 2022, http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce_2018.pdf.

MEB (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıfları). Erişim: 4 Kasım 2022, https://l24.im/L7hC.

Milson, A. J. ve Ekşi, H. (2003). "Öğretmenlerin karakter eğitiminde yetkinlik duygusu konusunda bir ölçme aracına doğru: karakter eğitimi yetkinlik inancı skalası (keyis) ve Türkçe 'ye uyarlanma çalışması (elektronik versiyonu)". *Değerler Eğitimi Dergisi*. 99-124.

Oğuzkan, F. A. (2013). *Çocuk Edebiyatı.* Anı Yayıncılık: Ankara.

Oğuzkan, F. A. (2010). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Anı Yayıncılık: Ankara.

Oğuzkan, A.F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Arı Yayıncılık: Ankara.

Sever, S. (2019). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Tudem Yayıncılık: İzmir.

Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*, TUDEM yayınları: Ankara.

Sever, S. (2012). *Çocuk ve Edebiyat*. Tudem Yayınları: İzmir.

Sever, S. (2010). *Çocuk ve Edebiyat.* Tudem Yayınları: İzmir.

Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat* (9. Baskı). Tudem Yayınları.

Sever, S. (2003). *Çocuk ve Edebiyat*. Kök Yayıncılık: Ankara.

Sever, S. (2004). "Anadili ediniminde çocuk kitaplarının işlevi". *Çoluk Çocuk Dergisi.*

Şahbaz, Ü. (2021). Koronavirüs Salgının Türkiye Üzerindeki Ekonomik Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şimşek, T. (2016). *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı*. Grafiker Yayınları: Ankara.

Şimşek, T. (2014). Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili Dergisi*. 756: 15-58.

Şirin, M. R. (2019). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış: Çocuk Edebiyatı Nedir? Ne Değildir?* Uçan At Yayınları: İstanbul.

Şirin, M. R. (2016). "Edebiyat ve çocuk edebiyatı, edebiyatın amacı ve işlevi". *Türk Dili Dergisi.*

Şirin, M. R. (2012). *Her Çocuğun Bir Yıldızı Var (*7. baskı). Kök Yayıncılık: Ankara.

TDK, (2022). Çocuk nedir? https://sozluk.gov.tr/

TDK, (2022). Karakter nedir? https://sozluk.gov.tr/

Varol Yaşaroğlu'nun Hayatı ve Eserleri (2022). Erişim: 12 Aralık2022, https://tr.wikipedia.org/wiki/Varol_Ya%C5%9Faro%C4%9Flu.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2016). *Çocuk edebiyatı.* Akçağ Yayınları: Ankara.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2014). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları: Ankara.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk Edebiyatı.* (1. basım). Akçağ Yayınları: Ankara.

Yaşaroğlu, V. (2020*). Çürük Ali & Mikrop Necati Fırçala Dişi Bitir İşi.* (1. basım). Eksik Parça Yayınları: İstanbul.

Yaşaroğlu, V. (2021). *Çürük Ali & Mikrop Necati Bembeyaz Dişler Necati 'siz Gülüşler.* (1. basım). Eksik Parça Yayınları: İstanbul.

Yaşaroğlu, V. (2022). *Mikrop Avcıları.* (3. basım). Eksik Parça Yayınları: İstanbul.

Yaşaroğlu, V. (2022). *Mikrop Avcıları-2 Cumburlop.* (3. basım). Eksik Parça Yayınları: İstanbul.

Yazar, S. (2021). Çocuk Kitaplarında Yer Alan Dedektif Karakterlerin Özellikleri ve Ortaokul Öğrencilerinin Bu Karakterlere İlişkin Algıları. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

Yeniçeri, K. (2018). Bestami Yazgan'ın Hikâyelerindeki İletilerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

Yeşilot, Ş. (2000). Karakter Geliştirme ve Bu Süreçte Ortaya Çıkan Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Yeşilot, Ş. (2013). Karakter Olgusu ve Türk Çizgi Karakterlerin Evrenselleşme Sorunu. Sanatta Yeterlik Tez Özü. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.

Yıldırım, A., Şimşek, H., (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (On birinci baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Yurttaş, H. (1997). Çocuk ve Kitap. İçinde D. G. Öztaşbaşı (Ed.), Ana dili eğitimi ve çocuk kitapları sempozyumu (ss. 56-64). Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi Yayını.